O dragoste

Dino Buzzati

I

La Milano, într-o dimineață de februarie a anului 1960, arhitectul Antonio Dorigo îi telefonă doamnei Ermelina.

— Sunt Tonino, bună ziua, doam...

— Dumneavoastră sunteți? De când nu v-am mai văzut! Ce mai faceți?

— Mulțumesc, bine. Știți, am avut mult de lucru și așa... Spuneți-mi, aș putea veni după-masă?

— În după-masa asta? ... stați să mă gândesc... la ce oră?

— Nu știu. Pe la trei, trei și jumătate...

— De acord, la trei și jumătate.

— Ah, stați puțin, doamnă...

— Spuneți, spuneți...

— Ultima dată... vă aduceți aminte? ... pe scurt, stofa aceea, ca să fiu sincer, nu-mi prea plăcea, aș vrea...

— Înțeleg. Din păcate, eu câteodată ...

— Ceva mai modern, înțelegeți?

— Da, da. Dar vedeți, ați făcut bine că mi-ați telefonat astăzi, e o ocazie... mă rog, o să vedeți că veți fi mulțumit.

— Aș prefera o stofă neagră.

— Neagră, neagră, știu, cum e cărbunele.

— Mulțumesc. Atunci, pe curând.

Puse receptorul în furcă. Era singur la birou, iar Gaetano Maronni, colegul care ocupa biroul alăturat, ieșise în dimineața aceea.

Era o dimineață oarecare dintr-o zi oarecare. Munca mergea bine. De la fereastra mare de la etajul al optulea se vedea casa din față, o clădire modernă, asemenea tuturor caselor din jur, aidoma celei în care se afla biroul lui Dorigo. Era totuși destul de plăcut marele ansamblu de locuințe de pe

O dragoste

Dino Buzzati

I

La Milano, într-o dimineaţă de februarie a anului 1960, arhitectul Antonio Dorigo îi telefonă doamnei Ermelina.

— Sunt Tonino, bună ziua, doam...

— Dumneavoastră sunteţi? De când nu v-am mai văzut! Ce mai faceţi?

— Mulţumesc, bine. Ştiţi, am avut mult de lucru şi aşa... Spuneţi-mi, aş putea veni după-masă?

— În după-masa asta? ... staţi să mă gândesc... la ce oră?

— Nu ştiu. Pe la trei, trei şi jumătate...

— De acord, la trei şi jumătate.

— Ah, staţi puţin, doamnă...

— Spuneţi, spuneţi...

— Ultima dată... vă aduceţi aminte? ... pe scurt, stofa aceea, ca să fiu sincer, nu-mi prea plăcea, aş vrea...

— Înţeleg. Din păcate, eu câteodată ...

— Ceva mai modern, înţelegeţi?

— Da, da. Dar vedeţi, aţi făcut bine că mi-aţi telefonat astăzi, e o ocazie... mă rog, o să vedeţi că veţi fi mulţumit.

— Aş prefera o stofă neagră.

— Neagră, neagră, ştiu, cum e cărbunele.

— Mulţumesc. Atunci, pe curând.

Puse receptorul în furcă. Era singur la birou, iar Gaetano Maronni, colegul care ocupa biroul alăturat, ieşise în dimineaţa aceea.

Era o dimineaţă oarecare dintr-o zi oarecare. Munca mergea bine. De la fereastra mare de la etajul al optulea se vedea casa din faţă, o clădire

modernă, asemenea tuturor caselor din jur, aidoma celei în care se afla biroul lui Dorigo. Era totuşi destul de plăcut marele ansamblu de locuinţe de pe via Moscova, în mijlocul căreia spaţii verzi îngăduiau parcarea automobilelor.

Era una dintre multele zile milaneze cenuşii, fară ploaie, însă cu acel cer nedesluşit pe care nu-ţi dădeai seama dacă sunt nori sau numai o ceaţă dincolo de care se afla, poate, soarele. Sau pur şi simplu doar funinginea din coşuri, din gurile cazanelor de păcură ale furnalelor de la rafinăria Coloradi, din camioanele zgomotoase, din canale, din grămezile de resturi fetide răsturnate în locurile virane ale periferiei, din traheele a milioane şi milioane de oameni – erau atât de mulţi? –, ticsite între ciment, asfalt şi încleştarea din juru-le.

Aprinse a treia ţigară, era zece şi trei sferturi („Sunt Tonino, bună ziua, doam..." „Dumneavoastră sunteţi? De când nu v-am mai..."), cum arăta pe zidul din faţa lui ceasul electric al ansamblului de locuinţe, uneori un crâmpei firav de muzică, acolo, în camera de alături domnişoara Maria Torri ţinea deschis non-stop pe masă, în poşetă, în burtă, un mic radio japonez, chiar şi în timpul discuţiilor, iar Dorigo n-a îndrăznit să i-l interzică, în fond chiar şi el şi-a luat de plăcere unul portabil, de contrabandă, cu zece mii de lire, la magazinele din centru se vindeau cu douăzeci şi patru, douăzeci şi cinci de mii, dar după nici două zile Giorgina i l-a suflat, nu că l-ar fi interesat Giorgina, dar se cunoşteau de-atâta timp, o întâlnise la intrarea de pe via Corso, în timp ce din buzunarul paltonului îi răzbătea un vals vienez chiar dintre cele pe care nu le putea suferi, însă din lene nu-l stinsese, iar atunci ea spusese: „Arată-mi, ce frumos, mi-l dăruieşti?" În fond, ce-l interesa pe el un radio de buzunar?

Aprinse cea de-a patra ţigară, ar fi trebuit să termine o lucrare, dar nu avea nici un chef, şi apoi nu era o urgenţă, sâmbătă trebuia prezentată, iar acum era abia marţi, pe urmă, când îi venea chef să facă dragoste, nu-i ardea de muncă, nu pentru că Dorigo ar fi fost un ins prea senzual şi plin de virilitate, dar totuşi, uneori, fără motive aparente, imaginaţia începea să-i lucreze, iar tot cursul gândurilor i se schimba pe de-a-ntregul.

Apoi, când întâlnirea cu o fată era deja aranjată, întregul corp îi intra în aşteptare, era o stare dureroasă, dar, una peste alta, plăcută, greu de explicat, aproape senzaţia de-a fi victima care se oferă deplin jertfei, cu întregul trup gol, cu abandonul şi revărsarea unor energii dureroase, care-i trepidau în fiecare parte a trupului şi a viscerelor şi a cărnii. Povara unei cumplite puteri, cu totul altfel decât bestială şi oarbă, dimpotrivă, lirică şi plină de turpitudini obscure.

În orele acestea, Dorigo îşi uita chiar şi chipul care îl nemulţumea dintotdeauna, pe care totdeauna şi-l socotise oribil; şi se iluziona că ar putea fi chiar atrăgător.

În acelaşi timp, aşteptarea femeii („Sunt Tonino, bună ziua, doam...") îl făcea să-şi piardă siguranţa de sine, atât de mare atunci când era vorba despre munca sa. În faţa femeii nu mai era artistul aproape celebru de-acum, cu renume internaţional, personalitatea invidiată, omul care inspira imediat simpatie, el însuşi se minuna că reuşeşte atât de repede să devină simpatic, însă cu femeile era altfel, devenea un oarecare, chiar antipatic, observase asta de nenumărate ori, femeile erau intimidate, iar el, cu cât se străduia să pară dezinvolt şi spiritual, cu atât era mai rău, femeia îl privea dezorientată şi aproape înspăimântată, era nevoie de o mare încredere, era nevoie de timp, începuturile erau totdeauna anevoioase şi trudnice, cât îl invidia pe Maronni care după trei cuvinte le făcea pe fete să se simtă

în largul lor, câteodată îl ura chiar cu dispreţ, cu femeile paradoxurile sale predilecte erau un joc de-a dreptul falimentar, îşi dădea foarte bine seama de asta, în loc să le distreze, provoca dezorientare şi jenă, ele aveau impresia că sunt luate în râs sau tratate într-un mod snob. Se mângâia puţin cu gândul că, până la urmă, firea lui rasată izbutea aproape totdeauna să-l salveze, cel puţin să-l ajute să facă figură aceeptabilă, dacă nu chiar să placă; femeia intuia într-adevăr, chiar antipatizându-l, superioritatea lui intelectuală, închisă şi orgolioasă, care nu izbutea...

Ce fată i-o fi pregătit, în după-amiaza aceea, doamna Ermelina? Se ferea de un optimism excesiv, era atât de greu să-i ghiceşti preferinţele, sigur, la doamna Ermelina, slavă Domnului, afla totdeauna tipese proaspete, sau măcar tinereţea unor trupuri.

În fond, se gândea, dacă Ermelina i-ar fi chemat-o pe Britta, n-ar fi fost rău. De luni bune nu mai făcea dragoste cu Britta. Britta nu ştia ce înseamnă abandonul sentimental, însă în pat nu făcea mofturi. Acel trup blond, tare, neted, elastic, fără un fir de păr, nici măcar în părţile inghinale, iar lui nu-i prea plăceau blondele, chiar dacă erau false. Însă Britta avea carnea vârtoasă şi provocatoare a unei focoase. Când îşi ridica braţele, subsuorile i se dăruiau, nişte flori deschise, roz, netede, umede, călduţe, fără o umbră, o ridicătură dulce ieşea puţin în relief, pocnind de tinereţe.

Îşi privi biroul acoperit de cărţi, fascicole, hărţi de-a valma – semne ale muncii.

La ora aceea oraşul lucra din plin, deasupra, dedesubtul şi în jurul lui, în aceeaşi clădire, lucrau oameni aidoma lui şi în clădirea din faţă lucrau şi în cea foarte veche de pe via Foppa, care se întrezărea într-o crăpătură dintre clădiri, şi îndărăt la fel, în case, nevăzute şi mai încolo, mai încolo, în, ceaţă, pe kilometri şi kilometri, se lucra. Hărţi,

registre, formulare, telefoane, chitanţe, mâini cu stilouri, unelte, creioane, concentrate pe un instrument, o adunare, o sudură, un extras de cont, muşuroi de furnici frenetice însetate de bunăstare, şi totuşi gândurile lor, oh, îi venea să râdă, totul în jur, pe kilometri şi kilometri, gânduri aidoma cu ale lui, mizere sau sublime, prin misterioasa voce care îndeamnă la răspândirea speciei, transferată în vicii stranii şi imperioase, de ce nimeni n-avea curajul s-o spună? Gânduri ale ei, ale ei, ivite din gura aceea anume, dintre buzele acelea făcute într-un anume fel, dintr-o perspectivă de muşchi contractaţi, ţi-aminteşti?, moi şi fluizi, într-o rotunjire deosebită de toate celelalte, de o cută, de un pliu, de o concavitate, de ceva cald, de ceva umed, de o consimţire, de o cufundare, de un abis fierbinte. Iar jurnalele vorbesc despre poziţia şi mai rigidă a sovieticilor, despre interpelările de la Cameră pentru Alto Adige, asigurările lui Nenni privind autonomia PSI, incendiul de la cinematograful Fiamma, criza adunării regionale siciliene, ce caraghioslâc demenţial!

Aprinse a cincea ţigară. Era în picioare, cu excitaţia specială care îl caracteriza, pe el, atât de sensibil şi neliniştit („Sunt Tonino, bună ziua, doam..." „Dumneavoastră sunteţi? De când nu v-am mai..."). Dar se simţea bine, nici o parte a corpului nu-l supăra. Absolut liniştit, puternic şi senin. Era, într-adevăr, o dimineaţă ca toate celelalte. Afară cerul rămânea cenuşiu şi uniform. Dar el se simţea bine.

Următoarele ore nu-l preocupau, iar zilele următoare nu-i dădeau nici un motiv de teamă. Nici viitorul îndepărtat. Telefonul era tăcut. Dorigo era liniştit, toate-i mergeau din plin. Îmbrăcat într-un costum gri, cămaşă albă, cravată roşu magenta, şosete tot roşii, pantofi negri de comandă, ca şi cum...

Ca şi cum totul ar fi trebuit să meargă înainte aşa acum mersese până atunci, până în acea zi de

februarie, care era o marţi şi purta numărul 9. Totul sigur şi propice pentru un burghez în floarea vârstei, inteligent, depravat, bogat şi norocos.

II

Doamna Ermelina locuia la etajul al şaselea într-un bloc mare în apropiere de piazza Missori. Ascensorul era dintre acelea a căror uşă se deschide automat, dar uneori se închide pe neaşteptate. Dorigo rămăsese o dată captiv, pentru o clipă frica de-a fi strivit ca o nucă, dar de fapt presiunea celor două valve nu era exagerată.

Pe uşă nu era nici o plăcuţă cu numele locatarului. Coridorul mare, pardosit cu marmură, era pustiu. Însă nu putea greşi uşa chiar din pricina lipsei plăcuţei, căci toate celelalte uşi aveau aşa ceva.

Era nerăbdarea vagă, dacă nu chiar emoţia, unor asemenea situaţii. Ce fată o fi venit? Era cel mai uşor , din păcate avea dreptate. Şi totuşi, i se părea cumplit ca fetiţa aceea proaspătă să fie pusă în rândul prostituatelor de profesie şi ca ele s-o considere colegă.

— Drăguţă, nu? insistă Wanna ca să-l zgândăre.

— Dar mai termină! răspunse Antonio. E, până la urmă, discutabilă, în fond? Vechea obiecţie.

Şi totuşi, satisfacţie era. Uriaşă. Chiar neverosimilă. Nu exact pentru exerciţiile carnale, mai mult sau mai puţin rafinate. Tot ceea ce le preceda făcea actul uluitor.

Doamna Ermelina deschise imediat. Era din Reggio Emilia, cordială, cumsecade, o femeie încă frumoasă, cu o purtare familiară, fără nici un echivoc. Ascultând-o cum vorbeşte, ai fi crezut că face pe codoaşa numai pentru a le ajuta pe acele

sărmane fete. El de-abia intrase, că ea îi şuşoti, cu aerul acela complice:

— O să vedeţi ce fetiţă, o să vedeţi (coborî vocea şi mai mult)...Vă rog, ştiţi, e minoră...o balerină, o balerină de la Scala. Între timp îl conducea în salon.

Ce lucru minunat e prostituţia, cugeta Dorigo. Crudă, nemiloasă, câte nu se distrugeau din cauza ei! Dar ce minunată! Se ostenea să creadă ce posibilităţi de acest gen ar putea exista în lumea de azi, atât de reglementată şi anostă. Vis realizat, dintr-o mişcare de baghetă magică, pentru douăzeci de mii de lire.

Pentru douăzeci de mii de lire, adesea chiar şi pentru mai puţin, să posezi imediat, fără cea mai mică greutate sau primejdie, fete uluitoare care, în viaţa de zi cu zi, în afara convenţiei, te-ar costa o groază de timp, de osteneală, de bani, şi-apoi, la momentul potrivit, să fie în stare să-ţi tragă clapa. Pe când aşa! Un telefon, o scurtă deplasare în maşină, şase etaje cu liftul şi iată mica nimfă e gata să-şi scoată zămbind sutienul.

Ce era rău în asta? Lui Dorigo nu-i lipseau scrupulele morale. Însă, tot cugetând îndelung la aceasta, nu izbutise să găsească punctul slab. Dacă toţi ar face ca mine, ar fi mai bine sau mai rău? se întreba. Dar nu vedea eventualul prejudiciu.

Şi totuşi, în toate astea era ceva josnic. Poate că prostituţia îl atrăgea tocmai pentru cruda şi imensa ei absurditate. Poate că din cauza educaţiei familiale femeia îi păruse totdeauna o făptură străină, cu o femeie nu reuşise niciodată comunicarea confidenţială pe care o avea cu prietenii. Femeia rămânea totdeauna pentru el o făptură din altă lume, vag superioară şi indeacifrabilă. La gândul că o tinerică de optsprezece ani s-ar culca pentru a câştiga cincisprezece mii de lire, fără preambul, cu un bărbat nevăzut, necunoscut, şi ar juisa din tot corpul, participând chiar cu un elan vicios mai

mult sau mai puţin simulat – Dorigo încerca o reacţie de incredulitate şi revoltă. Ca şi cum toate acestea ar fi fost ceva complet greşit.

Însă din gândul acesta aspru şi dureros, din această neputinţă de-a admite lua naştere dorinţa. O femeie de condiţie bună care ar fi mers în pat cu el din iubire dezinteresată i-ar fi plăcut mult mai puţin.

Sadism poate? Plăcerea perversă de-a vedea ceva frumos, tânăr şi curat supunându-se ca o sclavă celor mai scârnave practici? Savurarea spasmului de umilinţă corporală de care, cu siguranţă, fata nu e conştientă, dimpotrivă, simte plăcere şi râde şi se distrează, dar în străfundul sufletului ei ceva se contorsionează şi se revoltă şi vomită în tot acest timp, însă ea râde, face mici nebunii, îşi dă capul pe spate, cu ochii închişi, cu guriţa găfăind, de parcă s-ar afla în paradis?

Dar mai ales în acest sentiment al său se ascundea urma de neşters a educaţiei primite: catolică, privind actul sexual cu severitate ostilă. De aceea, între el şi femeile tinere a fost totdeauna o barieră, femeile erau ceva neîngăduit, iar actul carnal era un fel de mit. De aici senzaţia că a merge în pat cu un bărbat era pentru femeie un episod de extremă importanţă care privea, fie şi pe o durată de puţine minute, propria ei viaţă. Iar a constata că aceasta nu putea fi adevărat, că milioane de femei erau dispuse să practice, pentru o compensaţie neînsemnată, măşti necunoscute, iar faptul că el însuşi le frecventase timp de decenii nu-i folosise ca să distrugă gândul acesta. De fiecare dată când prostituata se dezbrăca dinainte-i, i se părea ceva neverosimil, uluitor, comparabil cu o poveste.

Astfel, de câte ori mergea la întâlnirile fixate de mijlocitoare (iar acest lucru i se întâmpla şi pe vremea când bordelurile erau deschise) nu s-ar fi minunat nicidecum dacă i s-ar fi spus: „Dar sunteţi nebun, domnule? Ce vă trece prin minte? O fată cu

plată? Poate credeţi că vă aflaţi pe vremea lui Heliogabalus? Ştiţi că sunteţi bine." Şi totuşi, de fiecare dată, miracolul se adeverea.

O fată minunată – din păcate, nu totdeauna, dar era greu să găseşti la doamna Ermelina vreo slută –, o făptură uluitoare, dintre cele care te fac să-ntorci capul pe stradă, se dezbrăca dinainte-i la zece minute după ce i-a fost prezentată, iar el putea s-o strângă în braţe şi s-o sărute, bucurându-se de deplina putere a trupului. Totul pentru douăzeci de mii de lire amărâte.

În aceste momente încerca să ghicească ce gândea ea. Dezgust? Resemnare? Sentimentul degradării? Nimic din toate acestea, dacă judecai după comportamentul lor. Fetele se purtau de parcă ar fi fost lucrul cel mai simplu şi natural din lume. Chiar dacă fără o disimulare îndeajuns de mare pentru a masca dorinţa de-a isprăvi repede. Dar, întotdeauna, fără cel mai vag sentiment de sacrificiu sau aversiune.

Iar fetele acestea erau atât de numeroase, de origini atât de diferite, încât era firesc să te gândeşti că prostituţia e un comportament firesc al tuturor femeilor, numai că în anumite medii, din cauza unei riguroase discipline împotriva naturii, această pro-pensiune instinctivă a fost constrânsă şi desfiinţată: gata totuşi să se redreseze, dacă evenimentele i-ar fi oferit prilejul.

Fata, balerina de la Scala, aştepta deja în salon.

III

În aşa-zisul salon se afla un divan colţar, o masă rotundă, un alt divan lung, un dulăpaş, un dulap în perete. Mobile socotite moderne, model suedez, destul de simple, un vag simţ al curăţeniei. Pe pereţi te uimea prezenţa a două mari

reproduceri de Breugel cel Bătrăn: faimoasele scene cu ţărani. Cine ştie cum nimeriseră acolo ori fuseseră alese.

Era acolo, aşezată pe divanul lung. La o primă ochire, încercă o impresie plăcută, tuşi, nimic extraordinar. O fetişoară palidă, căreia nasul drept şi obraznic îi dădea un aer maliţios, ca şi gura mică, de altminteri, ochii rotunzi şi inexpresivi. Era ceva proaspăt, popular, dar nu vulgar.

A privit, căutând să măsoare plăcerea pe care i-ar fi procurat-o. Îşi dădea seama că ovalul chipului era foarte frumos, pur, chiar dacă nu avea nimic clasic. Dar cu precădere te uluia părul negru, lung, curgând pe umeri. În mişcare, gura alcătuia cute graţioase. O copilă.

Gura avea buzele subţiri, însă în relief, nu în mod evident senzuale, cât maliţioase. Buza inferioară era puţin proeminentă, cu atât mai mult cu cât bărbia era mică, iar din profil curbată spre interior. Era nerujată.

Gura îi era închisă şi crispată, prea mică în raport cu faţa, însă bine conturată de tensiunea tinereţii. Era un chip hotărât, inteligent, ingenuu, viclean, curat, provocator. Îşi aminti o Madonna a lui Antonello da Messina. Tăietura chipului şi a gurii erau identice. Desigur, Madonna avea mai multă blândeţe. Însă aceleaşi trăsături, curate si pure.

Aceste apropieri îl puneau pe Dorigo în dificultate. Ceea ce ea gândea despre el în secret îl îngrozea. Ştia că nu era frumos. Dimpotrivă. Chipul său îi provoca totdeauna neplăcere. Încă de pe când era un băieţel, i se întâmpla să privească când trecea pe dinaintea vitrinelor, întâlnindu-şi pe geam propria-i imagine. De fiecare dată era o umilire. Ce faţă groaznică, ce mutră de cretin, ce femeie l-ar plăcea?

— Cum vă numiţi? La început nu izbutea să renunţe la dumneavoastră, chiar dacă îşi dădea

seama de stupiditatea acestei disimulări.

— Laide.

— Laide? Ce nume curios!

— Laide, diminutivul de la Adelaide, nu?

Iată-l pe el, Dorigo, aşezat pe divan, aprinzând o ţigară şi, ca de obicei, intimidat de noua prezenţă, analizând copila ce urma a-i fi vândută. Peste câteva minute, fiinţa aceea proaspătă şi graţioasă, a cărei existenţă o ignora, care avea în spatele ei o copilărie, o lume întreagă populată cu o infinitate de personaje, alcătuită dintr-un ţesut foarte complicat de amintiri, de obiceiuri, de cunoştinţe, de speranţe, de particularităţi fizice, de zile vesele şi triste, cu desăvărşire necunoscute lui, această fiinţă cu atât mai tănără decât el va sta peste puţin goală în braţele lui, întinsă pe pat, iar el, la rându-i, la fel de gol. Şi totul se va petrece de parcă ar fi fost soţ şi soţie ori s-ar fi iubit timp îndelungat şi s-ar fi frecventat dinainte ori măcar ar fi fost o pregătire logică de prezentare, invitaţii, promisiuni, măguliri, şiretlicuri poate. Dar ei nu se văzuseră niciodată, el nu ştia nimic despre ea şi invers, şi totuşi, peste puţine minute, ea va primi în trupu-i carnea lui.

De când nu mai era un copil, toate acestea i se păreau lui Dorigo neverosimile şi, într-un anumit sens, înspăimântătoare.

Dar în bordelurile de odinioară, pe care Antonio le frecventase cu plăcere, nu se petreceau oare lucrurile în acelaşi fel? Nu, Dorigo nu reuşea să-şi explice bine, însă era ceva diferit.

Poate pentru sancţiunea legală care făcea din acele femei o categorie aparte, asemănătoare aproape unei miliţii sau unui ordin religios. Oare pe jandarmi ori preoţi îi socotim aidoma nouă? Nu. Făpturi sacre, însă de altă rasă. La fel se petrec lucrurile şi cu femeile uşoare. Puteau fi oricât de tinere si de o frumuseţe uluitoare, acest fapt nu era rar, totuşi avea senzaţia că între ele şi noi s-ar afla

o barieră de netrecut: atât de mult pot influenţa obiceiurile, prejudecăţile şi autoritatea legii.

Poate şi pentru că fetele din lupanare se înfăţişau aproape goale, în rochii ridicole, ample şi retorice, în general de un gust oribil, care lăsau descoperite picioarele şi sânii. Din care cauză orice dubiu era înlăturat de la bun început. O adevărată uniformă care nu avea nimic de-a face cu rochiile de seară, chiar dacă le imitau. Şi acest fapt contribuia la formarea unei categorii în sine, complet separată de restul speciei umane.

Poate pentru că ele însele, fetele din bordeluri, nu făceau nimic pentru a părea asemenea celorlalte. Îşi jucau rolul fără nici o concesie sentimentală. Amabile da, adesea afectuoase chiar, însă o barieră ermetică le ţinea la distanţă de client. Între cei doi – eliminând excepţiile în care se destrăma vraja birocratică, iar atunci era prăpăd – nu exista decât un raport corporal. Oricare alt interes era exclus. Dacă bărbatul, curios, cerea amănunte despre viaţa ei privată, nu primea decât informaţii vagi şi convenţionale.

În ceea ce o privea pe ea, regula lipsei de curiozitate era bună: cine era clientul? ce meserie făcea? avea familie? era bogat?

Aceste informaţii, atât de importante în orice relaţie amoroasă normală, nu făceau parte din joc. Şi amândoi respectau norma şi nu făceau nimic ca s-o violeze. Mai presus de orice, dezinteresul reciproc uşura relaţia şi o făcea mai puţin obositoare.

În schimb, cu fetele acestea, care se vindeau ca atare ca şi acelea, dar în circumstanţe, medii şi moduri cu totul diferite, situaţia era cu totul alta. Ele nu se deosebeau prin nimic de cele din viaţa de zi cu zi prin simplul motiv că făceau parte din ea. La exterior nu erau cu nimic diferite de femeile pe care un bărbat de condiţie bună le frecventa în mod obişnuit, acasă şi în afară. Acelaşi aspect,

aceleaşi obiceiuri, adesea acelaşi limbaj. Ele aveau frecvent taţi, fraţi şi logodnici care nu se deosebeau prin nimic de clienţii lor. Nu exista o graniţă despărţitoare, nu aparţineau unei alte rase, chiar cu o seară înainte fusese oaspetele unei familii foarte bune pe care el o frecventa curent.

De aceea prostituţia îşi asuma aici un aspect contrariant, într-un anume sens ilogic şi de o şi mai mare atracţie. Din acest motiv, Antonio avea de fiecare dată senzaţia că păşeşte peste o limită prohibită, regulile în care trăise dintotdeauna, pentru care femeia era un fruct oprit, de cucerit după îndelungi şi adesea vane strădanii, se anulau, pentru a lăsa loc destrăbălării. Desigur, fetele de trotuar erau nişte începătoare grosiere în comparaţie cu profesionistele experte, obişnuite cu fanteziile cele mai depravate. Totuşi, în compensaţie, exista misterul.

IV

În acest moment, doamna Ermelina întrebă:

— Nu vă deranjează dacă probăm o rochie?

— Nici vorbă. Dorigo ştia că Ermelina, pentru a-şi masca ocupaţia de proxenetă, spunea că ţine o boutique. În dormitor se afla, într-adevăr, pe un perete întreg, un dulap în perete, plin probabil cu rochii,

Apoi, diversiunea simplifica ipocritele ceremonii ale aşteptării. Printr-o convenţie a decenţei, de fiecare dată mersul în pat era precedat de un sfert de oră de flecăreală despre una alta, cu un ton de veselie forţată. După care, odată epuizate temele generale de discuţie, se lăsa o linişte stânjenitoare până când doamna Ermelina întreba: „Hai, curaj, vreţi să mergeţi dincolo?" Atunci când însăşi fata nu-l lua de mână, invitându-l să se

ridice; simularea unei dorinţe care avea totdeauna un anumit efect.

Doamna Ermelina aduse o rochie de tricot gros de lână, de culoarea cafelei cu lapte.

— Asta ţine de cald.

Fără cea mai vagă umbră de jenă, Laide îşi scoase pulovărul gri şi fusta petrecută, în carouri scoţiene. Rămase într-un combinezon negru. Antonio îi remarcă picioarele. Erau zvelte, puternice, tari, cu pulpele dezvoltate, dar erau încă ale unei fetiţe, fără acel bloc de muşchi proeminenţi pe care-l au aproape toate balerinele.

Îl mai izbi rotunjimea compactă, atât de rară, a braţelor. Era acolo o vigoare naturală si sănătoasă împreunată cu o inocenţă copilărească. În timp ce-şi trăgea rochia peste cap, el observă că subsuorile nu-i erau depilate: straniu, pentru o balerină.

– Pare făcută pe măsură, spuse doamna Ermelina.

Fără un cuvănt, Laide se apropie de o oglindă rezemată de un perete. Şi, ridicând braţele, îşi aranjă părul lung, rămas pe dinăuntrul rochiei.

În timp ce-şi ţinea braţele astfel ridicate, cu spatele la el, îşi răsuci capul, privindu-l pe Antonio cu un mic surâs ştrengăresc. Îşi dădea seama că în poziţia aceea era foarte frumoasă? Observase ea singură, cu fulgerătoarea intuiţie a femeilor, examinându-se în oglindă? Ori o învăţase cineva?

Astfel întors, chipul i se înfăţişa frontal, cu trăsăturile lui pure, cu o neruşinată siguranţă de sine, spunând parcă: mă vezi? Aşa-i că sunt deosebită de altele? Aşa-i că-ţi plac? Însă fără cochetărie lascivă. Fetiţele fac astfel, privindu-şi mama, tatăl, fraţii, atunci când sunt îmbrăcate pentru prima împărtăşanie.

Însă chiar în momentul acela în adâncurile lui se petrecu o fulgerare, o prefacere misterioasă, ca atunci când pe o vastă câmpie singuratică se aude chemarea unei voci foarte îndepărtate. Dintr-o

dată, într-una din acele străfulgerări în care ţi se revelă deodată amprentele obscure ale timpului trecut, îşi aminti că mai văzuse fata aceea.

La Milano, pe via Garibaldi, există un grup de case foarte vechi, vârâte una într-alta într-o aglomerare de ziduri, balcoane, acoperişuri, hornuri. Unde spiritul vechii cetăţi, nu aceea a seniorilor, ci aceea a sărmanilor, supravieţuia cu o putere unică. Bucată cu bucată, vechiul Milano fusese distrus. Fuseseră cruţate doar palatele solemne, asemănătoare, în fond, palatelor din toate celelalte oraşe de oriunde: exprimau, nu interesa în ce stil, orgoliul şi vanitatea aceleiaşi naturi umane. Pe când în locuinţele sărmanilor e firesc să se manifeste sufletul adevărat al poporului. Dar fiarele nu înţeleg aceste lucruri şi, cu greutatea miliardelor, culcă la pământ slinoasele şi prăfoasele cartiere milenare de dragul profitului.

Pe via Garibaldi rezista, însă, încăpăţânată, chiar ştirbită pe la margini de târnăcoape, o insulă neatinsă încă, iar între numerele 72 şi 74 era un pasaj acoperit cu un arc, un fel de poartă care dădea într-un vicolo, o ulicioară scurtă şi strâmtă. Exista chiar o plăcuţă de piatră pe care scria vicolo del Fossetto.

E atât de îngustă intrarea minusculei străzi, încât majoritatea trecătorilor nici măcar n-o bagă în seamă. Dar după opt-nouă metri, ulicioara se lărgeşte într-un soi de piaţetă înconjurată de clădiri jerpelite. E un colţ uitat, un labirint de străduţe, mici pieţe, scări şi scăriţe unde se cuibăreşte încă o viaţă colcăitoare. I se spune, cine ştie de ce, la Storta.

Cine trăieşte aici? Ce se întâmplă noaptea aici? E un ghetou de fiinţe mizere? E o cloacă a bolii sau a viciului? Uliţele care despart acest vălmăşag de case nu poartă, îndeobşte, un nume. Lumina le vine seara numai de la nişte îndepărtate opaiţe albăstrii care abia luminează intrările.

Crâmpeie de muzică la radio, strigăte, ecouri de ceartă, lătrat de căine.

Apoi tăcere.

Cu câteva luni înainte, trebuie să fi fost septembrie sau octombrie, într-o seară în care se aprinseseră deja luminile, el, Antonio, trecea pe jos, întorcându-se de la biroul lui, chiar pe via Garibaldi, îndreptându-se spre locuinţa lui din piazza Castello. Dincolo de largo della Foppa, spre centru, strada aduna o vâltoare de milanezi. Case vechi şi străvechi de o parte şi de alta. Magazine lipite. Ganguri întunecoase, care duc spre curţi mohorâte şi ciudate. Trotuarele sunt însă pline de un furnicar de lume şi nu există acel confuz ferment sordid şi disperat care aproape că năvăleşte seara în anumite cartiere, ca la Napoli de pildă; e o însufleţire vie, populară, voioasă, deloc mizeră, nicidecum aşteptare şi abandon, grabă şi grijă de-a nu ajunge la timp, iar chipurile – dacă nu-i doar o simplă impresie – par mai puţin supte, îngrijorate şi lipsite de viaţă ca în atâtea alte colţuri ale cetăţii, chiar mai centrale, mai bogate şi mai moderne.

La un moment dat, Antonio şi-a dat seama că înaintea lui mergea o fată. Era îmbrăcată într-o rochie gri-mov, tivită cu garnituri albe, din stofă pied-de-poule, o jacheţică gen bolero din aceeaşi stofă, foarte strâmtă în talie, jupa bufantă şi scurtă, cum era moda, cu braţul drept tras în jos ca să ţină o geantă mare de piele, mergea cu paşi hotărăţi, grăbiţi, aroganţi aproape, fără să-şi mişte şoldurile, cu o ţinută trufaşă şi orgolioasă, izbind autoritar trotuarul cu nişte tocuri subţiri şi înalte. Gambele tinere aveau în mişcare un scurt freamăt interior al gleznei, deasupra locului unde se năşteau pulpele, şi mai încolo, de-a lungul muşchilor, care se pierdeau în fustă.

Ca aproape toate femeile, fata îşi întorcea faţa ca să se oglindească în vitrine, chiar dacă iluminaţia interioară împiedica un reflex limpede.

Dar imediat, fără o intenţie precisă, ca dintr-un obicei devenit instinct. Antonio îi putea bănui astfel privirea.

Profilul îi era desenat fără greş, nasul drept şi proeminent cu o expresie de curiozitate, părul lung şi foarte negru adunat la spate într-un coc des. Nu reuşea să-i vadă gura, dar putea să-i întrezărească linia ascuţită a bărbiei. Trebuia să fie mică, hotărâtă şi arogantă.

O copilă din popor, una dintre acele personalităţi fizice definite până la capăt, pe care le observi încetul cu încetul, descoperind în ele o eleganţă naturală absolută. Să fi avut cam optsprezece ani.

Pe lângă ocheadele fugare în vitrine, înainta ţinându-şi capul drept şi ferm, ca şi cum ar fi privit drept înainte la propria-i persoană, fără să-i observe nici măcar pe cei care-i veneau în întâmpinare din sensul opus. Antonio îşi încetini pasul, ca să-şi poată continua urmărirea. Din vremea îndepărtată a studenţiei nu mai urmărise sau oprise femei pe stradă, şi atunci rareori, de patru sau cinci ori cu totul: nu tocmai pentru că nu i-ar fi plăcut s-o facă, ci din cauza unei neînvinse tirmdităţi, convins cum era că nu ar fi putut să placă. Rarele experienţe de felul acesta fuseseră de altminteri nefericite. Tocmai din complex de inferioritate, Antonio, care în compania prietenilor ştia să fie spiritual şi degage, devenea un cretin desăvârşit atunci când aborda o femeie, nu-şi mai găsea cuvintele, se bâlbâia, iar vocea lui, stânjenită, împrumuta un ton fals, neplăcut. Îşi dădea foarte bine seama de toate acestea când cuvintele îi ieşeau de pe buze, însă era ceva peste puterile lui.

Nici de data aceasta nu se gândi în treacăt la posibilitatea de a o aborda. Era limpede că fata aparţinea unei lumi complet diferite de a lui. Aceasta îi sporea interesul, dar îi crea totodată dificultăţi insurmontabile. Ce putea să-i spună?

Ce-i putea oferi? Cum i-ar putea atrage simpatia? Desigur, acel trup tânăr de vânzătoare, ori model, ori prezentatoare de modă ori târfuliţă – cine ştie ce meserie avea – îi plăcea enorm. Apoi era şi diferenţa de vârstă, un handicap a cărui povară se făcea dureros resimţită de la o vreme.

Aşadar, nimic de făcut. Peste puţin o s-o vadă dispărând într-o casă sau într-un magazin sau într-un tramvai şi n-o va mai întâlni nicicând.

Într-adevăr, tânăra se strecură în gangul dintre numerele 72 şi 74. Înainte de a dispărea – totuşi – se întoarse pe neaşteptate să privească înapoi. În acel loc lumina era puţină, dar Antonio îi putu zări faţa. Palidă, ascuţită, copilăroasă, cu ochii rotunzi şi lipsiţi de expresie. I se păru foarte frumoasă, aducea puţin cu o spaniolă.

Pentru o clipă privirile lor se întâlniră. O fracţiune de secundă se agăţară una de alta. El ar fi dorit s-o salute ori măcar să-i zâmbească. Nu găsi curajul s-o facă. La întâlnirea cu privirea bărbatului, expresia ei era de o indiferenţă absolută. Apoi, cu pasu-i îndrăzneţ, înaintă spre gangul întunecos.

Să continue urmărirea? Antonio se opri la gura gangului, fixând silueta zveltă care se îndepărta în contrejour, căci în fund se afla o curticică sau o piaţetă destul de luminată.

Numai după ce necunoscuta dispăru, Antonio îndrăzni să intre la rându-i. La capătul gangului se găsi în acea piaţetă minusculă. De aici se răspândeau între case alte străduţe şi pasaje subterane. Trecu pe lângă el un băiat cu o tavă plină de pasta. O bătrână, care închidea obloanele de la un mezanin, îl privi curioasă. Trei copii care se jucau cu bile sub un felinar se întoarseră la rându-le să-l privească atent. Din vălmăşagul de case dimprejur, toate cu balcoane paralele, veneau glasuri, zgomote şi sunete. Se auzea un ciocan bătând pe ceva metalic. Un miros tare, îmbietor, de supă cu usturoi.

Era un soi de sat minuscul între casele acelea. Un petec dintr-un Milano imprevizibil, despre care nu s-a vorbit niciodată. În afară de luminile electrice şi o motoretă Vespa, lăsată dinaintea unei uşi, totul era ca în urmă cu un secol-două.

Antonio ar fi vrut să exploreze gangurile înconjurătoare, până unde se întindea orăşelul acela tainic. Or fi fost şi alte piaţete? Se putea ieşi pe cealaltă parte, pe via Statuto sau în via Palermo? Ar fi putut reîntâlni fata. Însă, ca de obicei, fusese laş. Se simţea străin. La urma urmei, se afla în casa altora. Chiar şi îngusta piaţetă trebuie să fi fost proprietatea cuiva. Dacă l-ar fi întrebat cineva pentru ce a intrat, ce i-ar fi răspuns?

Plecă, aprinzându-şi, resemnat, o ţigară. Cine ştie unde se vârâse mica spaniolă! Să fi locuit acolo? Ori venise la o prietenă? Sau intrase într-o mănăstire? N-ar mai fi întâlnit-o niciodată.

Şi totuşi, cu una dintre acele aparent absurde intuiţii sufleteşti, de care pe moment nu ţii seama, însă rămân înăuntru, ca să iasă la lumină peste luni şi ani, când mecanismul destinului se va pune în mişcare, Antonio a avut un presentiment: de parcă întâlnirea aceea ar fi avut importanţă în viaţa lui, de parcă fulgerătoarea întâlnire a privirilor ar fi stabilit fără ştirea lor o legătură neştirbită în veşnicie. Deja în trecut, mai mult decât o dată, constatase incredibila putere a dragostei, în stare să reînnoade cu nesfârşită tenacitate şi răbdare, de-a lungul unor întâmplări ameţitoare, două fire foarte subţiri care se pierduseră în confuzia vieţii, de la un capăt la altul al lumii.

Apoi zilele, lucrul, călătoriile, lumea. Antonio nu se mai gândise la aceasta, răscolitorul chip uitat s-a îngropat în subteranele secrete ale memoriei.

V

Dar când, în salonul complezent al doamnei Ermelina, minora cu braţele goale ridicate în formă de amforă se întoarse ca să-i zâmbească, îi declanşă dintr-o dată amintirea acelei seri de septembrie sau octombrie de pe corso Garibaldi.

Nu se putea spune că fusese ea. Fata de pe corso Garibaldi, cel puţin în amintirea lui, era parcă mai frumoasă, însă exista o stranie identitate a tipului uman. Cu siguranţă, această Laide nu avea acelaşi mister.

Sau violenta atracţie exercitată asupra lui de fata aceea depindea de faptul că în momentul acela, în locul acela, ea era o fiinţă de neajuns, în timp ce aceasta se afla la deplina lui dispoziţie? Poate numai situaţia diferită o făcea să pară altfel, în timp ce în realitate era aceeaşi persoană.

Între timp, Laide, satisfăcută de probă, îşi scosese rochia, rămânând din nou în combinezon.

— Doar n-ai vrea acum să te îmbraci la loc!, spuse Ermelina, râzând, pentru că fata îşi adunase fusta de pe divan. Copii, acolo totul e pregătit.

Precedat de Laide, Antonio trecu în dormitor.

Numai că, în prag, în timp ce fata şi intrase, Ermelina îi facu un semn, chemându-l înapoi. Îi şopti la ureche:

— Fiţi atent că e o tipă ciudată, nu-i aşa?... Vă place... şi făcu un gest. V-o spun....

— Ah, foarte bine, răspunse el, fără să fi priceput.

Patul era aşternut, deasupra era o cuvertură de creton. Desigur, patroana socotea că vor face dragoste descoperiţi. Dar în cameră nu era deloc cald. Antonio smulse cuvertura şi se strecură sub cearşafuri. Între timp, ea intrase în baie să se spele.

Cele cinci minute de aşteptare în pat însemnau poate cel mai plăcut moment, timp în care fata, acolo, îşi pregătea trupul cum se cuvine. Cu siguranţă, închipuindu-şi indiscutabila recompensă, dădea naştere celor mai excitante şi

vicioase ipoteze care, desigur, vor fi dezămagite cel puţin optzeci la sută.

Reapăru tot în combinezon.

— Ciao, spuse intrând. Apoi, cu o anume stupoare: Te-ai vârât dedesubt?

— Draga mea, nu-i deloc cald aici!

— Da, nu-i prea cald.

Cu aceeaşi dezinvoltură, de parcă s-ar fi aflat singură într-un spaţiu ermetic, fără cea mai măruntă simulare a pudorii, în timp ce el o savura din priviri, îşi scoase combinezonul, apoi ciorapii. Pe dedesubt purta chiloţi mov şi un corset mov cu linii verticale negre, aproape pretenţios. Ermelina ţinea ca fetele din turma ei să dea atenţie lenjeriei intime. Era important pentru o clientelă aleasă. Dacă rochiile sau paltoanele erau jerpelite, era mai puţin grav.

Cu capul lăsat pe spate, cu buzele contractate de efort, Laide îşi descheie capsele de la spate ale corsetului. Apoi şi-l scoase, ca pe-o cochilie. Rămase goală.

Era trupul clasic al balerinei, subţire, cu şoldurile strâmte, coapsele lungi şi zvelte, sânii mici de copilă. Părea un desen de Degas.

Alergă spre pat.

— Ai dreptate, ce mai frig! Şi intră râzând sub cearşafuri, în braţele lui.

El o sărută de îndată pe gură. Ea aceeptă aparent cu plăcere, strecurându-i limba printre buze, fără dezlănţuiri obscene, ci, dimpotrivă, cu o anume reţinere, aproape castă.

Apoi Antonio îşi depărtă capul ca s-o privească.

Feţişoara asta veselă şi copilăroasă de sub trupul său, în negura părului lung împrăştiat. Părea că se simte în largul ei.

— E adevarat că eşti balerină?

— Da.

— Şi unde lucrezi? o întrebă, prefăcându-se a nu fi aflat de la Ermelina.

— Într-un teatru în care lucrezi şi tu.

Ce voia să spună? Aflase cine era Antonio, că lucra ca scenograf? Sau făcea aluzie, la modul generic, la categoria lui socială, de parcă toţi burghezii de o anumită ţinută ar fi trebuit să frecventeze Scala?

— Merg acolo cum?

— Un teatru unde mergi şi tu.

— Eşti balerină la Scala?

Făcu semn din cap că da, o mărturisire care-i provoca satisfacţie.

— Bravo. Voi veni să te aplaud.

— Mulţumesc.

— Dar, nu te supăra, cum de n-ai subsuorile depilate?

— Ce vorbeşti, e neapărată nevoie să mă duc la cosmeticiană?

— Dar cum faci să dansezi aşa la Scala?

— Pentru asta sunt destule chestii care se pun la subsuori şi aşa, dansând, nu se vede părul. Făcu o mică strâmbătură încreţindu-şi buza superioară, aşa cum fac fetiţele puţin cochete, atunci când vor să fie iertate.

— Spune, cum te cheamă? Laide? Ascultă, satisfă-mi o curiozitate. Locuieşti, întâmplător, pe corso Garibaldi?

— Eu? Făcu o strămbătură de surpriză. Nici vorbă! De ce?

— Aşa. Pentru că te-am văzut pe corso Garibaldi.

— Eu, pe corso Garibaldi? se minună. Când?

— Nu-mi amintesc, dar or fi trei-patru luni. Era seară. Prin septembrie-octombrie.

— Să tot fie doi ani de când nu mai trec pe corso Garibaldi!

— Ai intrat într-un fel de gang care dă în cartierul acela interior, cel numit la Storta.

— Eu, la Storta? Spunea Storta, cu un graseiat graţios. În frumoase locuri mă pui să

umblu! N-am fost la Storta în viaţa mea, slavă Domnului!

— De ce? Ce-i rău în asta?

— Uite de ce. La Storta nu-s altceva decat târfe, hoţi şi peşti.

— Peşti, adică?

— Codoşi, de! ...

— Dar nu te supăra, de unde ştii?

— O ştie toată lumea doar! De ce? Tu ce credeai?

— Eu, nimic. Nu ştiam nici măcar că există.

— Hei, ascultă, eu în locuri din alea nu pun piciorul!

Părea iritată.

— Cum să-ţi spun? Mi s-a părut că te-am vazut.

— O fi una care seamănă cu mine. Cum era?

— Nu-mi aduc aminte, spuse Antonio care, de fapt, îşi amintea foarte bine.

— Şi ce m-ai mai văzut făcând? Trotuarul?

— Nu ştiu de ce te superi. Ce-am spus rău?

— Uite, mie anumite chestii nu-mi convin! Clar. Am pus cruce. Şi-acum...

Îl trase spre ea, îşi lipi gura de a lui.

VI

Cine era? Spre ce se îndrepta? Ce nădăjduia? De ce ducea existenţa aceea? o fetişcană atât de proaspătă, vie, autentică! Dacă s-ar fi născut într-o farmlie ca a lui, a lui Antonio, ar mai fi venit acolo, la Ermelina? Ce copilărie păcătoasă ducea pe umeri? Sau era numai dorinţa nebună de libertate şi de revoltă, lăcomia rochiilor, dorinţa bolnavă de a se umili, de a se azvârli în prăpastie, de a se vinde, de a-şi abandona trupul poftelor anonime, voluptatea decăderii?

În timp ce se îmbrăca, cu acea stare sufletească specială, melancolică şi senină, care urmează eliberării simţurilor, Antonio înlătură perdeaua de muselină a ferestrei. Şi privi afară.

Nu credea că se afla atât de sus. În faţă era o clădire de aceeaşi înălţime, ba poate chiar mai înaltă. Însă în dreapta acestei case se deschidea un defileu prin care privirea se lăsa asupra unei nesfârşite perspective de acoperişuri şi terase. Mai ales de acoperişuri pline de hornuri, acolo jos.

Acolo jos era oraşul Milano din care venea Laide. Casele cu balcoane, cu damf de pisică, cu ghivece înflorite în luna mai şi nădragi atârnaţi şi vocea tinerei care cânta uitând de sine şi scandalul îngrozitor dintre el şi ea cu vorbe a căror repetare e ruşinoasă, soarele bate în grădina nobiliară încălzind puţin zidurile gălbui ale casei cu steme, dimineaţa îl aduce pe vânzătorul de vechituri care se apropie încet-încet şi-apoi iată-l dedesubt şi în timp ce stai la îndoială e deja departe, scrâşnetul tramvaiului la curbă, de fiecare dată ochii contabilului ţintesc silabisind ceafa micii copiste de cincisprezece ani, capacele de la gurile de canal ale administraţiei locative lucind de ploaie în curţi, negre, sticloase, cu pick-up-ul de la etajul al şaptelea lăsat în plata Domnului care face taa-taa-taa, pentru că ea e răsturnată pe divan iar el o strânge şi răsuflă greu, ora unsprezece şi jumătate dimineaţa, la sfârşitul pieţei de cereale o să vină signor Marsigliani de la Borgotaro spusese o fetişcană blondă vă rog camioneta descarcă baloturile de bobine, de astă dată feoss-ul e negru, naiba ştie unde trebuie depozitată marfa asta, e de ajuns să vrei scumpo ce eşti? chelneriţă? Uite numărul meu dacă vrei, dar fii atentă la o chestie: curăţenie, te rog, nu mă interesează parfumul ci săpunul şi pasta de dinţi, tipii ăia care se clatină în pasajul subteran Carminati ştii că-s cam ciudaţi? Uşa scărţăie nu mamă am fost la Nora să ascult discuri şi am lungit vorba şi am întârziat, trei mii

pe seară plus vânzarea de flori fără nehotărâţi înţelegi, să nu faci cu mine pe mofturoasa, totul e să agăţi nişte bătrânei pe care dacă-i încingi sunt plini de lovele Milka l-a jupuit pe unul în toamna asta era un spectacol greţos dar s-a aranjat cu o scurtă de vizon ai văzut-o nu? Scârţâitul ascensorului sus-jos, el îi prinde bărbia între două degete o zgâlţăie cu furie de şase şapte ori şi-apoi o apucă şi-apoi o zgâlţăie iarăşi ea îl priveşte îngrozită şi acum fără mofturi frumoaso să-mi scoţi douăzeci de bucăţi de zece mii una peste alta şi dacă mai încerci altă dată te aranjăm noi ca să nu mai faci nici o băncuţă de o sută, clar? Şi p-ormă trosc o palmă d-aia la care se pricepe el că ăleia i se pare că-i ia faţa foc şi poc cade pe jos şi dacă se zvârcoleşte cu-atât mai bine învaţă şi câteodată el îi lipeşte şi cureaua de la pantaloni pe buci şi pe urmă să vezi semne că nu mai poate să lucreze o săptămână nici cu dosul şi nici coapsele, şoferul inginerului Kasparri se schimbă în fiecare seară dar cine-i dă banii că parcă-i o gorilă totuşi se spune că doamna Kasparri aceea care seamănă cu un înger ca o Madonnină apoi noaptea înnebuneşte de gelozie ştiind că el pileşte şampanie cu putorile dar nu se poate abţine e ca o boală, în biroul de la SNADL pe-ntuneric telefonul la ora asta telofonul insista de şase şapte ori a auzit tot căsoiul ăsta un sunet de-a dreptul disperat până spre trei şi jumătate, să tot fie o săptămână de când el şi-a dat seama, e o gaură de treisprezece milioane în şanţul de la gara de serviciu ceea ce vede trecând deasupră-i burta, vintrele şi ruşinea maşinilor şase sute si o mie o sută mereu aceleaşi cu zgârieturile lor murdare şi de-abia aşteaptă pauza şi între o roată şi alta pândeşte ceasul şase fără un sfert şase fără zece şi la mezaninul biroului de la TETRAM un ţârâit de telefon, nu nu absolut dogoarea cu ţigara rânjind neclintit: fără nu nu şi iar nu, te-am trimis special, acum nu mă face să-mi pară rău cu toate cheltuielile pe care le-am făcut cu

tine şi între timp gândeşte-te la ciorapii negri pe cracii unei anumite curviştine cum a văzut-o i s-a şi sculat dar e absurd el are soţie şi copii, şi tocurile tocurile zgomotul neruşinat de tocuri jos pe scări cu toată greutatea şoldurilor lăsate-n voia cărnii de matahală, repede Ines e un domn care te-aşteaptă, ce domn? Îl ştii de la tine, îl cunoşti, e acelaşi care vine de obicei la ora asta, nu te lăsa rugată, fă-l să-şi borască sufletul, ştii tu, de la balustrada de la al şaselea ea se-apleacă în afară cu ochii afară cu burta afară să-l aştepte pe el care nu mai vine, la mezanin în sfârşit lumină şi poate cerul e mare şi albastru dar poate sunt nişte nori sau poate e nenorocita treabă din zori, soarele se înalţă dar oraşul nu-l vede nu-l vede niciodată, casele vinete şi adormite şi închise şi puţinii, cei foarte puţini care sunt încă vii simt pentru o clipă ceva aproape divin, doar pentru o clipă, doar o frântură, pentru că după urmează somnul, acea greutate deasupra capului, gândul programului, lumina vânătă şi fără chef a zorilor în marele oraş dar e mare? e ridicol, în lume sunt sute de oraşe mai mari, la mezanin lumina filtrată printre crăpături, asta dovedeşte punctualitate, copila goală vede bărbatul care a cumpărat-o pentru acea noapte, îl vede sătul şi adormit cu gura întredeschisă seamănă cu gurile de canal sau şi cu feştilele tremurânde de la altarul Maicii îndurerate unde ea îngenuncheată în dimineaţa îngheţată cu văl negru pe cap azi dimineaţă ea, chiar ea, e cu putinţă? se ruga cu lacrimi în ochi, se ruga pentru dragostea ei, pentru viitorul ei, pentru casa ei, un preot se tot făţăia prin naos, făţarnic, aruncându-i ocheade pe măsura demnităţii lui ecleziastice, mirosul acela de tămâie, senzaţia de case agăţate una de alta, statura lor ţeapănă, cenuşie, doldora de vieţi omeneşti, perdele cumplite învălmăşite claie peste grămadă în jurul bisericuţei din leatul trecut cu ziduri negre cu tencuiala căzută, o dureau genunchii ea se simţea neprihănită în pofida nopţii

plătite la discreţia unui necunoscut ba chiar tocmai din pricina asta pentru jertfa de sine la care te obligă prostituţia, mama bolnavă acasă poate o boală îngro-zitoare durerile alea în partea de jos seară de seară seară de seară şi în jur tivul negru al zidurilor cu reflexul ce trimitea asupră-i acel val de umbră, o delicată lumină violetă pe cadranul panoului de la supersport în timp ce el cu o mână pe coapsa ei, aşa, distrat, de parcă ar gusta marfa şi-ntre timp trăncăneală neroadă o ştii pe-aia cu copilul care vorbea porcării? deci era un copil care intră în salon şi-acolo era maică-sa cu o grămadă de prietene şi el zice, imediat ia curba ca nebunu' era să se ciocnească cu un taxi apoi iute în viteza treia, e frumoasă şi senzaţia asta de forţă mecanică, cine ştie de ce-o fi având ăsta respiraţia urât mirositoare, simte ciorapul stâng deşirându-se deasupra genunchiului, altă belea, fir-ar al dracului, la cât bănet costă, domnu' colonel de la etajul de deasupra în pensiune cu căţelul maidanez care-o priveşte când o întâlneşte pe scări, cum o priveşte, dac-ar şti, Doamne dac-ar şti, desigur tocurile înalte nu-s sănătoase te obosesc dar ce bine pun în vedere pulpele, privirile masculilor se agaţă ca nişte filamente, ea le simte agăţate ca nişte păianjeni, porcii ăia, la şcoală sora Celesta le spunea mereu gata nu vă oglindiţi în geamurile ferestrelor e păcat, aşa spunea era iarnă de-acolo de la ferestre bulevardul acoperit tot de zăpadă tăcut ca niciodată lampioane cât vezi cu ochii, dar în noaptea asta automobile când şi când în timp ce pe scările vechi şi roase micile becuri de veghe slabe şi umile la fiecare etaj, ba la al treilea s-a ars, şi vine lumina aceea care evocă atâtea lucruri îngrozitoare, Doamne, Doamne, zidurile întunecate, băltoaca, misteriosul automobil oprit, laboratorul ciudat de la subsol unde intră şi ies anumiţi indivizi, oribilul studiou fotografic de la primul etaj care e de neînţeles cum rezistă, fantasticul talmeş-balmeş de hornuri pe acoperiş,

prăpădul curţilor interioare care se afundă, tradiţionala pişare în unghere, acel trac trac din locuinţa de alături, placa unde a locuit patriotul celor cinci, cărămida care iese în evidenţă, certurile din fiecare seară de la bodega din curticică, toată densitatea vieţilor care fermentează şi nicicând nu se ştie şi nu se va şti într-un soi de vuiet tăcut, se lasă deja noaptea ici-colo lumini dar la etaje casele sunt încă întunecate, contururi fumegânde de funingine el era pe buza unui şanţ imens şi întunecos, de-acolo venea Laide din acea necunoscută împărăţie şi o voce dinlăuntrul lui Dorigo nu chiar o voce mai curând o mustrare profundă care-l cheamă îl cheamă, ce prostie îşi spuse, privi ceasul în clipa aceea intră Laide care venea din baie îşi adunase părul frumos ridicat într-un coc compact desigur dat naibii dar fără roşu pe buze îi spune:

— Cum, încă nu te-ai îmbrăcat?

VII

O revăzu după câteva zile, tot la doamna Ermelina. Telefonase ca de obicei, cerând-o totuşi pe Laide. Când o regăsi în aşa-zisul salon, rămase puţin decepţionat. De data asta îşi adunase părul la ceafă şi părea o amărâtă. Pe chip îi ieşeau în evidenţă trăsăturile acelea populare şi grosiere, nasul obraznic terminat în formă de cartofior, mişcarea buzelor care se deschideau din când în când ca nişte valve, cu o expresie vicleană, provocatoare şi sigură de sine. Îl marcă şi dezinvoltura cu care, în prezenţa lui, a Ermelinei şi a unei alte fete urâţele aflate în trecere, Laide spunea chestii porcoase. Povestea despre colegele ei balerine, le făcea pe toate curve.

— O mai fi totuşi vreuna virgină, spuse Ermelina.

— Oh, da, da, zise Laide râzând, dar astea poate-s mai rele decât celelalte! E o amică de-a mea, una de familie bună, normal, care e o mare putoare tot... şi aici făcu un mic gest îngrozitor, i s-au făcut şoldurile aşa, şi-a trebuit să lase baletul, închipuiţi-vă ce activitate! Şi totuşi, e încă virgină!

— Şi ce dacă i s-or fi îngroşat şoldurile? spuse Dorigo.

— Nu-i nimic mai urât, explică Laide tăios, cu aerul cuiva care se pricepe.

Nici în pat n-a mai fost ca prima dată. Mângâierile şi sărutările păreau formalităţi birocratice. Între timp, el încerca să afle câte ceva despre ea. Dar Laide nu era dispusă să facă mărturisiri. Află doar că locuia cu o soră căsătorită, cu doisprezece ani mai în vârstă decât ea; că mama ei murise acum câteva luni, iar tatăl de cincisprezece ani. Sora ei era mereu bolnavă, cumnatul avea o mică fabrică. Statutul de balerină la Scala îi dădea marea libertate de-a ieşi şi de-a întârzia seara.

Însă mai ales în privinţa Scalei era Laide evazivă. Din dorinţa de a-i câştiga stima, de a stabili un fel de legătură profesională, Antonio îi spuse că tocmai în zilele acelea pregătea costumele pentru un balet de Lachenard, Bataille du soir, o să fie şi ea? Oh, desigur, însă ei nu-i plăcea baletul acela.

— Dar ieri, de pildă, erai la repetiţie?

— Ieri nu, am avut puţină febră. Cât priveşte numele de familie, nu putu cu nici un chip să i-l afle.

— Oricum, nu ne putem întâlni altfel?

— Dar de ce te temi?

— Nu, dar eu aşa sunt, cu cât ştii mai puţine lucruri, cu atât e mai bine.

— Atunci nu ai încredere!

— Ce înseamnă asta? Eu numele de famile nu-l spun nimănui.

— Numărul de telefon ai putea, totuşi, să mi-l dai.

— Pe ăla, închipuie-ţi, pe ăla chiar nu-l ştie nimeni! E jale dacă mă caută cineva acasă, sora mea face un şoc.

— Dar Ermelina cum face ca să te cheme?

— Eu o sun pe ea. De fiecare dată eu o chem.

— Ca să afli dacă e ceva nou?

— Sau mă sună ea după douăsprezece noaptea la Due.

— Clubul de noapte?

— Da.

— Cum? Te duci acolo în fiecare seară?

— Nu în toate serile. Când mă duc, fac un număr.

— Ce fel de număr?

— Un slow.

— Şi cum eşti îmbrăcată?

— Ei, acoperită complet, în maiou-ciorap.

Dorigo fusese de vreo-două ori la Due, cu nişte prieteni. I se dăduse acest nume făcându-se aluzie la închisoarea San Vittorio, supranumită popular El do, pentru că intrarea avea numărul doi. Era în centru, în subsolul unui bar: una din aşa-numitele săli de dans existenţialiste, decorate cu stupidităţi macabre sau abstracte de gust cam deocheat. Băieţi şi fete se exhibau în frenetice boogie-woogie sau rock-and-roll de factură acrobatică. În mare, un loc destul de vesel şi simpatic, mai mult sportiv, într-un anumit sens, decât depravat. Dar era în subsol, iar scăriţa îngustă pe care coborai, inscripţiile impertinente şi cu dublu sens, porcăriile, fie şi nevinovate, cuprinse în pictura murală, un anumit suprarealism à la française îi confereau acel strop de lubricitate şi mediu interlop care le fascina pe doamnele burgheze. Nu existau entraâneuses. Dar, firește, ninfetele de la „numere" n-aveau cum să fie novice de mănăstire. Simplul fapt de a se lăsa apucate, prin piruete şi salturi mortale, din toate părţile

posibile ale corpului. Antonio îşi aminti că a asistat şi la un slow, un fel de dans apaş modernizat, cu ea care e azvârlită în repetate rânduri la pământ, maltratată şi trasă de păr. Înseamnă că şi Laide făcea ceva de genul ăsta.

— Dar, scuză-mă, cum faci cu Scala?

— La miezul nopţii, chiar dacă e spectacol, la Scala se termină, cel mai târziu, la miezul nopţii.

— Sora ta ştie că dansezi la Due?

— Madonna! E jale dac-ar şti!

— Şi la ce oră te-ntorci acasă? La trei? La patru?

— Stai puţin, cel mai târziu la unu, la unu şi jumătate. Ei, altfel, soră-mea!

Erau multe lucruri neverosimile în toate aceste poveşti. Că Ermelina, de pildă, n-ar cunoaşte numărul ei de telefon. Că sora ei n-ar şti ce viaţă duce şi că n-ar avea habar de spectacolele nocturne de la Due. Că Scala i-ar fi permis să danseze într-un loc nu prea serios. Dar ea vorbea cu atâta siguranţă, cu un asemenea aceent de siguranţă absolută încât era cu neputinţă să n-o crezi, altfel ai fi zis că e un adevărat monstru.

Pe de altă parte, ce-i păsa lui? El ar mai fi posedat-o de maximun două ori pe Laide. Apoi s-ar fi plictisit şi i-ar fi trecut curiozitatea. Ea nu era, desigur, dintre acele meseriaşe înţelepte care ştiu să reânnoiască dorinţa chiar şi după o îndelungată frecventare. Dacă o întrebase despre ea şi despre viaţa ei era doar din fascinaţia pe care o exercita asupra lui un mediu necunoscut, existenţa acelor fetişcane. Cum trăiau? Cu ce fel de aspiraţii? Cum reuşeau să reziste? Care erau adevăraţii lor bărbaţi? Ele făceau parte din universul familiilor oneste şi normale şi deopotrivă din lumea interlopă, îi frecventau pe cei mai bogaţi băieţi de familie, intrau în vilele lor somptuoase, se urcau la bordul automobilelor Ferrari şi ale yacht-urilor lor, iluzionându-se că aparţin societăţii lor, dar în realitate erau folosite de aceşti domni ca simple

instrumente de amuzament şi de plăcere şi de aceea total dispreţuite. Intrau ca oaspeţi privilegiaţi în garsonierele miliardarilor, dar dacă le creau probleme ori nu se supuneau cu docilitate celor mai obscene şi umilitoare capricii sau cereau zece mii în plus, erau poate alungate cu palme de bărbaţii beţi, cu epitete infamante, aidoma lepădăturilor de pe trotuare. Se lăudau cu frecventarea croitoreselor de lux şi a marilor hoteluri internaţionale, povesteau despre nights cu circuit închis, în magazine erau mofturoase şi trufaşe, pe stradă mergeau cu mutre dispreţuitoare de prinţese inabordabile, dar apoi, pentru o bancnotă de cincizeci de mii, alergau gâfâind să satisfacă, în micul hotel din zona gării, destrăbalarea unui samsar de cincizeci de ani, gras şi asudat, care le trata ca pe nişte slugi.

Pe coridor, la ieşirea din cameră, dădu peste Ermelina. Uşa salonului era închisă, se auzea o vorbărie întreruptă de râsete. Era şi o voce de bărbat. Un alt client, probabil. Poate că-i era destinată Laide. Antonio îi dădu patroanei douăzeci de mii.

— O salutaţi pe Laide din partea mea.

— Ba nu, vine imediat.

Ermelina întredeschise uşa băii.

— Eşti gata? Domnul Tonino vrea să te salute.

Laide ieşi din baie în combinezon. Îl salută zâmbind.

— Ciao, iubitule.

Acel iubitule îl deranjă. Era aşa de profesional!

Plecă eliberat. Însă întâlnirea cu Laide îi lăsase o tulburare ciudată. Poate şi din cauza amintirii cu tipa întâlnită pe corso Garibaldi. De parcă ceva l-ar fi atins înăuntru. De parcă fata aceea ar fi fost altfel decât celelalte. De parcă între ei doi ar fi trebuit să se întâmple multe alte lucruri. De parcă el ar fi ieşit cu totul altul. De parcă Laide

ar fi întrupat în modul cel mai perfect şi intens lumea aventuroasă şi prohibită. De parcă ar fi fost o predestinare. Ca şi când cineva, fără vreun alt simptom special, are senzaţia că se va îmbolnăvi, însa nu ştie care-i motivul. Ca atunci când se aude de jos zgomotul uşii de la intrare iar casa este imensă, locuiesc în ea sute de familii şi la intrare e un continuu du-te-vino şi chiar să ştii dintr-o dată că acela care a deschia uşa e o persoană care vine la tine.

De aceea se temea oarecum de cea de-a treia întâlnire, deşi o dorea mult. Lucrurile se puteau compliea. El putea să rămână prins în mreje, agăţat şi mai mult. Dar nimic. Fascinaţia balerinei se risipi de la sine, în banalitatea împerecherilor cu plată. Laide era una dintre atâtea altele. Drăguţă, desigur, proaspătă, foarte simpatică din punct de vedere fizic. Însă goală. Între el şi ea nu ar fi fost niciodată nimic.

În rest, după o zi, plecă împreună cu sora şi prietenul lui, să schieze. Rămase o săptămână la Sestriere. Era acolo Dede, o fată de familie foarte bună, pe care o cunoscuse anul trecut la Cort. Mergeau să schieze ziua întreagă. Laide nu existase niciodată.

VIII

La orele şaisprezece era repetiţia baletului Bataille du soir de Lachenard. Îl anunţară în ultima clipă, iar Antonio aranjase cu doamna Ermelina o întâlnire cu Laide, chiar la aceea seară.

— Pe cine preferaţi? îl întrebase doamna Ermelina la telefon. O chem pe Laide? iar în vocea ei era o vagă umbră de maliţie, ca şi cum şi-ar fi dat seama de ceva anume.

— Mmmm....nu ştiu, spusese el.

— O chem pe Laide?

— Pe Laide, sau pe Lietta.

— Pe Lietta?

— Da, mi-a spus că se numeşte Lietta.

— Ah, Lietta! Aceea cam grăsuţă?

— Da, da, zise el.

— O preferaţi pe Lietta?

— Hotărăţi dumneavoastră, pentru mine ori una, ori alta. Era adevărat. Pe Lietta, o zdrahoancă roşcată, o cunoscuse cu două luni înainte. Şi îl apucase iarăşi cheful de ea. Umerii ei de aruncatoare de suliţă, sânii plaţi şi tari în acelaşi timp, coapsele care ştiau să strângă. Pe Laide nu o cunoştea bine în exerciţiul dragostei, nu-i putea promite nici o senzaţie nouă. Drăguţă, desigur, pe gustul său. Totuşi...

— Bine, zisese doamna Ermelina la telefon, una din cele două.

Dar în ultimul moment îl anunţaseră de repetiţie, iar el telefonă ca să decomande.

— Răbdare, spusese Ermelina, cel mai greu este s-o pescuiesc la telefon ca să-i spun să nu vină.

— Cine?

— Aranjasem cu Laide.

— Regret, dar nu e vina mea.

Atâta pagubă! În fond, el mergea mai mult din viciu decât dintr-o nevoie reală, din satisfacţia de-a încerca plăcerea greu de definit de-a poseda o fată frumoasă aproape necunoscută, care pentru douăzeci, treizeci de minute devenea a lui ca o soţie şi cel puţin era o făptură foarte frumoasă, una după care toţi întorceau capul pe stradă. Însă, când tocmai intra în spaţiul scenei, îi trecu prin minte că şi Laide trebuia să fie acolo, baletul folosind întregul corp al şcolii.

Înaintă spre scenă cu o anume stânjeneală, pentru el balerinele erau, în primul rând, femei, apoi artiste. Şi era pentru prima oară când le vedea atât de aproape.

La rampă erau şase, şapte scaune, pentru coregraf, Vassilievski, directoarea şcolii de balet, compozitorul, venit anume de la Paris, dirijorul, maestrul de balet şi alţii. Mai încolo, la un pian deschis, un msestru corepetitor era pe post de orchestră.

Cortina era dată la o parte, dar sala era cufundată în întuneric. Doar câteva reflectoare luminau de sus scândurile scenei cu lumină albă. Mai sus, şi îndărat, se deschidea misteriosul pântece al scenei, într-un talmeş-balmeş de fundaluri făcute sul, de frânghii. Pasarele, mecanisme ciudate, coridoare: perspective vertiginoase ce lăsau să se întrevadă o lume în sine, foarte complicată, fascinantă şi absurdă. Scenele desenate de el nu erau gata. Ca fundal, era clasicul chioşc, folosit probabil în Forţa destinului.

Au urmat prezentări, i s-a oferit un scaun, îl tratau cu un respect curtenitor, ca pe un oaspete care nu-i la curent cu afacerile de familie. În realitate, în ziua aceea ar fi putut foarte bine să nu vină. Costumele nu fuseseră încă date în lucru. Totuşi, în timp ce corepetitorul ataca la pian primele note, maestrul de balet se apropie ca să-i spună că prima balerină, Clara Fanti, voia să-i ceară unele lămuriri asupra costumului desenat pentru ea. Şi surâdea în mod aluziv, ca pentru a-i spune: ştiţi foarte bine că femeile astea ne creează totdeauna probleme.

În acest timp îşi dădu seama că nu-l mai interesau nici scenele, nici costumele. Dac-ar fi fost vorba numai de scene şi costume nici n-ar fi venit probabil. Odată un lucru terminat, avea obiceiul să nu se mai intereseze de el, poate dintr-un soi de lene, care în realitate se transforma totuşi în normă de înţelepciune practică. El venise pentru Laide, până în clipa aceea nu-şi dăduse seama, iar acum se simţea copleşit de o nerăbdare chinuitoare.

Intră un stol de balerine, să fi fost vreo zece sau douăsprezece, erau umbrele amurgului. Firește, nici una nu era în costum, toate erau în maioul ciorap, negru. Fără fard, cu părul adunat cel mult de o panglică sau un batic trecut peste frunte, cu trupuri slăbănoage; iar în ţinuta aceea dădeau impresia unei dezinvolturi ostentative, de neglijenţă, chiar şi de murdărie, din pricina petelor albe de praf de pe genunchi, coate, şezut. Însa chiar această neglijenţă le dădea fetelor ceva provocator şi insolent, iar mai apoi, şi pentru că tricoul ciorap modela trupurile în cele mai mici rotunjimi şi cute, Antonio îşi dădu seama că erau infinit mai ispititoare decât în splendoarea

elaborată a unui costum.

Văzându-le atât de aproape, absorbite de efortul muncii, fără fard sau cozi de păun, atât de simple şi lipsite de podoabe, goale mai mult decât dacă ar fi fost în pielea goală, Dorigo le pricepu deodată taina, cauza pentru care din veacuri uitate balerinele au fost însuşi simbolul feminităţii, al cărnii, al iubirii. Dansul era – înţelese el – un minunat simbol al actului sexual. Regula, disciplina, neînduplecata şi adesea cruda constrângere a mişcărilor dificile şi dureroase pentru membre, obligaţia acelor tinere trupuri virginale de-a arăta cele mai tainice locuri în poziţii extrem de tensionate şi ample, eliberarea gambelor, a torsului, a braţelor în maximele lor disponibilităţi: toate acestea urmăreau satisfacerea masculului. Căruia balerinele i se abandonau cu împătimită sudoare, iar frumuseţea consta tocmai în acest pasionat şi neruşinat abandon. Fără ca ele să aibă nici cea mai vagă bănuială, totul era ostentaţie, ofertă, invitaţie la contopirea carnală. Aceste guri întredeschise, aceste albe şi fragede subsuori larg deschise, acele gambe desfăcute spasmului, acea arcuire a bustului pe culmile jertfei, azvârlindu-se aproape în braţele dogoritoare ale unui zeu nevăzut şi nesăţios. Cu o

intuiţie genială, marii coregrafi stilizaseră acest fenomen sexual în posturi aparent caste şi unanim îngăduite. Dar înăuntru, statornic, povara. Încât, pentru cineva care ar fi ştiut să vadă, o secvenţă de paşi clasici izbutea de departe mai intens decât lubricul dans din pântece al unei streapteuse de night. Erau lucruri cărora nimeni nu îndrăznea să le spună pe nume în mod firesc, ori să le scrie, din pricina acelei generale şi nebuneşti conspiraţii a ipocriziei tăinuită de lumea erosului.

Dansul descoperi Dorigo – nu era decât o răbufnire lirică a sexului: în rest, nu putea fi altceva decât un moft sau o neghiobie. Grosolanele şi lascivele oferte carnale ale prostituatelor de bordel păreau o comedie ridicolă în comparaţie cu ispitirile aluzive foarte maliţioase ale balerinelor, care pătrundeau în străfunduri. Şi, cu cât o balerină era mai bună, cu atât erau mai îndrăzneţe, mai desăvârşite, mai uşoare, mai armonioase şi acrobatice execuţiile ei, cu atât era mai intensă, pentru cel care o contempla, dorinţa de a o îmbrăţişa, de a o strânge, de a o pipăi şi mângâia îndeosebi pe coapse, de a o poseda până în străfunduri.

Intră un stol de balerine, să fi fost zece sau douăsprezece, erau umbrele amurgului.

În primul grup ea nu era. Pentru o clipă, cu un freamăt lăuntric, i se păru că o recunoaşte în cea de-a treia, într-o brunetă de statură mijlocie. Cu mişcările rapide pe care le executau, nu era uşor să le distingi clar. Apoi, într-o piruetă, bruneta se apropie, oprindu-se brusc, împreună cu tovarăşele ei, cu un picior ridicat înapoi, în echilibru nesigur pe vârful celuilalt. I se înfăţişă astfel din profil, iar el descoperi că avea cu totul alt nas.

Intră apoi prima balerină, urmă un pas de doi, apoi grupul de dinainte interveni, alcătuind o scenă colectivă. Treaba se cam lungea. Deşi echipa era destul de bine pregătită şi avea de-acum meseria dansului în picioare, Vassilievski, care era

îmbrăcat într-un soi de salopetă, întrerupea frecvent, poate mai mult decât oricare, din plăcerea etalării personale şi, fără muzică, refăcea un pas sau altul, scandând cu strigăte curioase: ta, ta, ta, ta, ta. Era deja înaintat în vârstă, trebuie să fi avut de-acum vreo cincizeci de ani, şi totuşi zvâcnetul, precizia, eleganţa, dacă nu puterea musculară, erau încă cele din timpurile lui de aur, când îl socoteau unul dintre cei doi sau trei primi-balerini din lume.

Apărură, în sfârşit, cele opt balerine licurici, toate tinerele şi firave, având la rându-le un aer dezordonat şi răpus de efort, aidoma lucrătoarelor care, absorbite de muncă, nu-şi propun să placă; cu atât mai mult cu cât spectatorii repetiţiei nu le judecau după frumuseţe; iar cât îl privea pe Dorigo, nou în acest mediu, nici una dintre balerine nu părea să-l fi observat. Dar Laide nu era nici printre licurici.

Urmări rotirea înşurubată a vreo zece lilieci, bărbaţi aceştia, cu care Vassilievski îşi făcu mult de lucru, cercetând, rectificând, modificând, inventând ici-colo mişcări noi. Doar liliecii luară o întreagă jumătate de oră, între mişcări şi reluări de mişcări.

Şi iată, în timp ce Antonio urmărea cu privirea exemplificarea lui Vassilievski, năvăliră, din partea dreaptă, nişte spiriduşi, Pe moment, el nici nu-şi dădu seama.

Erau opt balerine. După ce au înaintat cu mici paşi rapizi pe vârfuri, începură să pirueteze cu salturi laterale, unindu-şi când picioarele, când mâinile, ca să alcătuiască o horă.

Antonio o zări îndată. Îşi adunase părul pe ceafă într-un coc, nici ea nu era rujată, cu acel chip năuc şi diferit pe care îl au femeile când se scoală dimineaţa, de-a dreptul lipsite de farmec. Probabil că după faţă nici n-ar fi recunoscut-o. Şi n-a identificat-o nici după trup, care putea fi uşor

confundat cu acela al colegelor, la fel de înalte şi deopotrivă de filiforme.

A recunoscut-o după ţinuta ei inconfundabilă, elastică, mândră şi sfidătoare. Dintre cele opt era singura care executase salturile aproape cu obstinaţie, fără a-şi proiecta braţele vertical şi picioarele în sus, într-o succesiune alternativă, ci abia punctând. Ca şi cum ar fi vrut să dea de înţeles: pentru mine chestiile astea sunt nişte tâmpenii, nu merită să te străduieşti, mie-mi reuşesc şi una şi alta.

O fixă, dar ea privea tot timpul în altă parte. Era şi nu era ea. Cu soiul acela de costum, care nu era nici măcar un costum adevărat, şi expresia feţei îi era alta. Îi părea mai scundă, din pricina pantofiorilor fără toc.

Îmbrăcase un costum de arlechin cu măneci lungi şi ciorapi negri tricotaţi, groşi, care îi urcau până aproape de încheietura inghinală şi nu te dumireai cum pot să stea ridicaţi, iar între extremitatea tricoului şi marginea ciorapilor rămănea descoperită, pe lateral, şi o semilună de piele. Nu doar ea era aranjată astfel, era evident un obicei consimţit. Dar fâşia de coapsă goală avea un înţeles special, o aluzie, o referire la alte lucruri interzise.

Ea nu e în maiou-ciorap, ea poartă un arlechin cu măneci lungi care i se lipeşte de şira spinării, pe sânul mic de fetiţă şi pe şezut. Pe gambe, o pereche de ciorapi negri care le acoperă în întregime, dar lateral marginea orizontală nu izbuteşte să se împreune cu marginea maioului care, datorită tensiunilor cărnii, formează o îndoitură rotundă. Astfel încât o fâşie de carne albeşte între suprafeţele negre. Aproape o provocare, o cochetărie, un clipit din ochi, o invitaţie.

Odată terminate săriturile, ea urmează să treacă pe lângă el, la nu mai mult de doi metri şi, întorcându-şi capul într-o parte sau alta, îl va

vedea, privirile ei i-au trecut chiar peste faţă, dar n-a existat nici o tresărire, nici o schimbare, fie şi neînsemnată, a trăsăturilor, nici un semn de recunoaştere. De parcă nu l-ar fi văzut înainte, de parcă el nici n-ar exista.

Nu. Scenele, costumele, munca lui nu-l interesau.

Ducă-se dracului. Dorigo o urmărea, sperând că va ieşi în evidenţă, că s-ar dovedi mai bună. Dar, în realitate, ea nu era nici mai bună, nici mai rea decât celelalte, îţi dădeai seama că ar fi putut face mai mult, însă arăta cu ostentaţie că n-are chef. Executa de mântuială strictul necesar, ca să nu strice armonia cu colegele.

De două ori a trecut prin faţa lui şi l-a văzut, fără îndoială, dar era ca şi cum ar fi privit în gol.

Apoi Vassilievski a bătut tare din picior si a făcut un semn cu mâna dreaptă, muzica pianului s-a întrerupt, aceasta însemna pauza pe care le-o acordă coregraful. Balerinii şi balerinele se împrăştiară.

— Nu, nu, fetelor, rămâneţi aici, doar cinci minute. Nu-i timp să mergeţi la cabine, strigă directoarea şcolii, deoarece unele păreau că vor să-şi ia tălpăşiţa.

Între timp, îşi făcu apariţia scenograful. o celebritate, un senior de mare clasă, se apropie de Dorigo felicitându-l pentru schiţe. Folosi termeni entuziaşti, exageraţi probabil, însă nu era ipocrizie, mai degrabă dorinţa ca Antonio, nou venit în acest mediu şi evident derutat, să se simtă mai în largul său.

— Vă mulţumesc, spuse Antonio. Sunteţi foarte amabil. Ştiţi, este prima dată când fac lucruri atât de pretenţioase, dar contez pe ajutorul dumneavoastră. Uneori din simple schiţe măzgălite pe o foaie de hărtie dumneavoastră sunteţi în stare să scoateţi capodopere...

În timp ce rostea acestea, o văzu pe Laide care glumea cu un balerin, un superb atlet mai înalt

cu un cap decât ea; era foarte aproape de el şi la un moment dat, râzând, îi trase un pumn în plin piept.

Cum era ea, făcând gestul acela: neruşinată, maliţioasă, cochetă, populară, sigură pe ea?

Ca un ac înfipt, o înţepătură dureroasă. Pumnul acela, vesel şi camaraderesc, implica o lungă retrospectivă a intimităţii, sau cel puţin un raport liber şi închegat de la egal la egal, cu o mulţime de amintiri comune, muncă, speranţe, glume, seri nebuneşti străbătând Milano, bârfele meseriei, anecdote porcoase, confidenţe, poate nopţi de amor, iar un asemenea raport nu va fi niciodată între Laide şi el, înţelege prea bine, e de ajuns să te gândeşti la diferenţa de ani, la urma urmelor i-ar putea fi tată.

Apoi apăru doamna Novi cu Clara Fanti pentru costumul care trebuia modificat.

— Nu vă place? o întrebă Dorigo pe prima balerină.

— Ba nu, îmi place mult, dar e imposibil să dansez cu penajul acela pe cap.

El o privea. Văzută atât de aproape în maiou-ciorap, faimoasa nu era desigur genul de zână micuţă şi zveltă pe care era obişnuit s-o vadă din scaunul de spectator sau în paginile revistelor ilustrate. Dar în ţinută de lucru şi ea părea mai sexy. Avea un chip sigur şi bine conturat de copilă silitoare, doar braţele, cu muşchii bine definiţi, păreau să aibă cel puţin treizeci de ani, în schimb picioarele erau perfecte, iar ea le făcea şi mai provocatoare, trăgându-şi peste maioul-ciorap o pereche de ciorapi lungi de culoare roşie, care-i ajungeau spre capătul gambelor şi în jos spre gleznă. Astfel, fără a-şi pierde din zvelteţe, coapsele şi mai ales pulpele arătau mai puternice, tari şi autoritare, absorbind în ele personalitatea complexă a chipului care era de altminteri de o diafanitate şi un soi de fragilitate copilăreşti. Totuşi, în mod straniu, lui Antonio nu-i inspira nici o dorinţă.

— Nu e un penaj, spuse. Ar trebui să fie extrem de uşor. Un soi de filigran.

— Făcut din ce?

— A, eu n-aş şti să vă spun, vă mărturisesc că nu mă pricep! Dar fără penajul acela, cum spuneţi dumneavoastră, ar trebui schimbat întreg costumul.

— Nu, nu, costumul îmi place!

— Şi atunci e nevoie de penaj.

— Dar cum să dansez cu chestia asta pe cap, mă învăţaţi dumneavoastră cum să dansez?

Interveni doamna Novi, totdeauna veselă şi stăpână pe situaţie. Propuse să se facă un penaj mai mic, materialul urmează să fie extrem de uşor, Clara nici n-o să-şi dea măcar seama că-l poartă.

Între timp, împrejurul lor se adunaseră mulţi balerini şi balerine ca să privească schiţa costumului. Ea nu era însă printre ei. Discuţia dură câteva secunde, doamnele Novi şi Fanti plecară. El se afla singur şi stingher în mijlocul scenei, care se umplea iarăşi pentru repetiţia ce urma să înceapă. Şi rămase câteva momente nehotărât, privind împrejuru-i.

Atunci îşi dădu seama că la un pas depărtare, Laide, cu spatele întors la el, stătea la taclale cu doi balerini, printre care nu mai era cel de dinainte.A fost o scenă de mare rapiditate, o fracţiune de timp care i s-a întipărit însă pentru totdeauna. O altă balerină, o blondă, se apropie de Laide şi-i spuse:

— Auzi, Mazza, vino o clipă, te rog.

Laide se întoarse ca s-o urmeze, după ce le făcu celor doi un semn de rămas-bun cu mâna stângă. Şi aşa se află faţă în faţă cu Dorigo.

Inevitabil, pentru cel puţin o fracţiune de secundă, ea îl privi drept în faţă. El era gata s-o salute. Din faptul că ea, mai înainte, nu-i adresase cel mai mic semn, Antonio intuise că la Scala fata preferă să simuleze că nu-l cunoaşte: poate dintr-un scrupul de seriozitate ori poate pentru a nu

amesteca diavolul cu aghiazma. Dar acum erau atât de aproape, faţă în faţă şi relativ izolaţi (cu siguranţă, nimeni nu-i băga în seamă), încât faptul de a nu se saluta părea absurd.

Antonio se abţinu, totuşi, aşteptând să-l salute ea mai întâi. Însă balerina, după ce-l privi în ochi, îşi întoarse capul, urmându-şi prietena, iar în această sustragere a ei nu era grabă, precipitarea caracteristică a cuiva care vrea să evite un contact. Ciudăţenia era tocmai aceasta: că în comportamentul fetei nu se manifestase nici cea mai vagă urmă de disimulare sau de teatru. Ba chiar o indiferenţă totală, mai mult, totala absenţă a unei reacţii, pentru că şi indiferenţa este un mod de a te comporta faţă de realitatea exterioară. De parcă ea, chiar privindu-l în faţă, nici nu l-ar fi văzut. De parcă el ar fi fost un zid, o mobilă sau o fiinţă atât de obişnuită să nu existe aproape deloc. Şi acest lucru nu-i era caracteristic, iar lui Dorigo i se părea de neânţeles. Laide ar fi trebuit să aibă un licăr speriat în ochi, o tresărire de surpriză, sau de plictiseală, sau de spaimă, care ar fi făcut-o să întredeschidă buzele. În schimb, nimic, iar aceasta era ceva inexplicabil. Şi îi provoca îngrijorare.

Se gândea: e de înţeles ca ea să vrea să-şi păstreze riguros separate cele două existenţe, cea de prostituată şi cea de balerină la Scala, e de înţeles ca, odată terminată prestaţia, să dorească să elimine un client din viaţa privată şi profesională; întâlnindu-l la Scala, clientul va deveni un necunoscut oarecare. Gândindu-se la aceasta, Dorigo se simţea mâhnit şi ofensat ca bărbat şi ca artist.

Dar ceea ce se întâmplase, ori mai degrabă ceea ce nu se întâmplase, i se părea încă şi mai umilitor pentru el. Şi-l încerca o tulburare, o revoltă, o furie al cărei motiv nu reuşea să şi-l explice. Să fi fost aşa pentru că el, Antonio, nu exista pentru ea nici măcar ca o amintire? Deoarece calitatea lui de scenograf nu-i făcuse nici

cea mai mică impresie? Pentru că ea se încăpăţâna să vadă în Dorigo un simplu client, adică o larvă nediferenţiată, şi nu era nicidecum dispusă să-l socotească un tovarăş de muncă? Era din neputinţa de-a o interesa, dacă nu de a-i plăcea, de-a intra într-un fel oarecare în lumea ei?

Dar, ajuns în punctul acesta, se înfuria şi mai mult. De ce se supăra aşa? De ce-şi rodea ficaţii? Ce-i păsa lui de Laide, la urma urmelor? Sătul, în ceea ce-o privea, ca fată de consum, ştia de-acum pe de rost tot ceea ce putea spera să obţină în pat de la ea. În rest, o tâmpiţică oarecare. Ori poate acţiona asupra lui romantica fascinaţie a balerinei? Posibil? Aşa de ridicol provincial? Şi-apoi, de ce balerină era vorba? De o oarecare din şir, nimic mai mult decât un număr, fără nici o personalitate artistică. Şi în fond şi la urma urmelor, era sigur ca aceea pe care o văzuse la probă fusese ea cu adevărat?

IX

După trei zile îi telefonă doamnei Ermelina:

— Vă rog, aş putea-o vedea pe Laide mâine după-masă?

Faptul că ea se prefăcuse că nu-l vede îl deranja teribil, voia o explicaţie din partea ei.

— Laide? zise doamna Ermelina. Ştiţi, alaltăieri, când dumneavoastră, domnu' Tonino, n-aţi putut veni, ea a venit la fix, sărăcuţa.

— A venit la ora patru?

— La patru fix era aici.

Faptul era inexplicabil. La patru era repetiţia de la Scala, iar pe Laide a văzut-o pe scenă. Ori putoarea aia mică o fi ajuns la timp că să fie la intrarea spiriduşilor? Poate aşa se explica aerul ei răuvoitor.

Totuşi, Dorigo a preferat să nu cerceteze cazul cu doamna Ermelina, era un lucru care n-o

privea. Aranjară pentru ziua următoare la două şi jumătate.

Dar în dimineaţa următoare Laide îl sună la bioru, era pentru prima oară, glăsciorul ei cu r îi făcea o ciudată plăcere.

— Ascultă, spuse, aş vrea să-mi faci un serviciu. La două şi douăzeci trebuie să plec la Roma.

— La Roma? De ce?

— Sunt invitată de unchii mei, pentru o săptămână. Mă invită în fiecare an. E o ocazie pe care nu vreau s-o pierd.

— Şi Scala?

— Mi-am scos un certificat medical.

— Mda, atunci nu ne vedem?

— Nu. Să spunem: dacă ai timp să vii mai devreme...

— Când, mai devreme

— Nu ştiu. La unu, la unu şi un sfert. Aşa mă poţi însoţi după aceea la gară.

— Atunci trebuic să le facem pe toate cu sufletul la gură.

— Dacă tu nu poţi, ai răbdare.

— Nu, nu, să ne întâlnim. Să zicem la unu?

— La unu, la doamna Ermelina. Ciao.

Laide chiar ţinea să-l vadă? Ori doar pentru cele cincisprezece mii de lire? În ziua aceea Dorigo avea enorm de lucru. Dar aranjă treburile în aşa fel încât să fie liber. Nu-l interesa dacă sare peste prânz.

La ora unu era la doamna Ermelina. Fu poftit să ia loc în salon. Ea se întoarse numaidecât în bucătărie. Nu-şi terminase încă masa de prânz. Se auzea o altă voce de femeie.

Unu şi cinci, unu şi zece. Doamna Ermelina îşi făcu din nou apariţia.

— Toate fetele astea-s aşa. Aiurite. Ştiţi unde am fost ieri să v-o pescuiesc pe Laide a dumneavoastră? La telefon nu răspundea.

— Unde?

— Am fost la night, la Due, unde-şi face numărul.

— În fiecare seară îşi face numărul?

— Când e la Milano, da.

— De ce? Pleacă des din oraş?

— Mda, în ultima vreme e mereu la Modena.

— De ce la Modena?

— Ea spune că merge să lucreze, să facă fotografii de modă.

— La Modena?

— Zice că e o casă de modă importantă, dar cine ştie!

— Şi acum? E deja unu şi un sfert. Şi mi-a spus că trebuie să ia trenul de două şi douăzeci.

— Ei, n-ar trebui să facă aşa!

— Nu mai vine de-acuma. (Privea la ceas pentru a douăzecea oară poate, ce lucru ridicol, nici măcar nu-şi aştepta iubita, la urma urmelor nu era vorba decât de o fată de trotuar, la dispoziţia oricui avea douăzeci de mii de lire de cheltuit şi poate chiar mai puţin, nu era exclus ca în alte situaţii Laide să se ofere chiar pentru mai puţin, probabil, fetiţele astea cu cât câştigă mai mult cu-atât cheltuiesc mai tare, n-au niciodată destui bani, cinci mii în plus le prind bine totdeauna, chiar şi patru mii, chiar şi trei, la acest gând Dorigo simţea ceva înăuntrul său, un dezgust, o suferinţă, o arsură iraţională, privi mai departe ceasul, era unu şi şaptesprezece.)

— Nu, nu, spuse doamna Ermelina, dacă a spus că vine, asta vine, staţi liniştit, şi zâmbi răutăcios, cu mine nu se joacă.

— Oricum, acum nu mai e timp, dacă trebuie să plece la două şi douăzeci. Acum, dacă e la gară...

— O să vină, o să vină, în privinţa asta nu sunt dubii, şi făcu de trei, patru ori din cap în semn de aprobare, închizând puţin ochii. Voia să spună că Laide nu lăsa cu siguranţă să-i scape zece, cincisprezece mii de lire, câţi or fi fost. Sau că n-ar

fi fost nepoliticoasă cu ea, Ermelina? Păi cum, n-ar mai fi pus piciorul în casa ei, destrăbălata aia, că erau mii şi mii la Milano, chiar mai frumoase şi mai tinere şi mai proaspete, care nu doreau altceva, iar cercul ei, al Ermelinei, era cel mai şic din Milano, clienţii cei mai bine, mai bogaţi şi mai siguri, desigur, proxenete în oraş erau destule, dar celelalte, puah, ori exploatau fetele la sânge, ori le băgau în belele, nu-i deloc plăcut pentru o studentă de familie bună sau pentru o doamnă cu soţ şi copii, nu-i deloc plăcut să fii surprinsă dintr-o dată goală în pat cu cineva pe care nu-l cunoşti nici măcar după nume şi apoi purtată cu duba la chestură şi reţinută pe puţin douăzeci şi patru de ore într-o celulă cu cele mai scârnave târâturi, şi-apoi anunţată familia, scandal, scene, şi cum nu eşti minoră, sfârşeşti la tribunal. În vreme ce cu ea, cu Ermelina, puteau dormi liniştite, printre clienţii ei sunt prea multe persoane suspuse, ca să-i poată crea cineva probleme. Şi-apoi de ea, de doamna Ermelina – înţelegea să precizeze şi asta – fetişcanelor le este frică. Ea este cinstea în persoană, e o femeie de suflet, pe câte nu le-a ajutat în situaţii grele, pe nenorocitele alea, ea e ca o mamă pentru dragile ei fetiţe! Dar vai de ele de cutează să-i facă vreo prostie, atât le trebuie! Ah, a fost câte una care a încercat, dar i-a trecut pofta numaidecât! Nu-i greu deloc să compromiţi o fată care se expune prea mult, ea, Ermelina, e totdeauna bine informată, ştie tot, uneori e de ajuns să dea un telefon acasă ori să trimită o scrisorică anonimă, ca să le vină mintea la cap. N-ar fi deloc prima pe care Ermelina ar distruge-o complet.

Dintr-o dată, Antonio îşi dădu seama că se ridicase de pe divan, de nerăbdare, şi că mergea nervos de colo-colo prin cameră, incapabil să se domine, în timp ce doamna Ermelina îl observa cu amabilitate. La vârsta lui, aşadar mai clocotea de dorinţe, arhitectul!

— Auziţi, îi spuse, o cafea nu v-ar face plăcere?

— Nu, mulţumesc, îi scăpă, eu nici nu am mâncat.

Ermelina izbucni în râs:

— Ah, asta-i bună, un bărbat ca dumneavoastră...pentru Laide... sare prânzul un bărbat ca dumneavoastră! Dar ştiţi că sunteţi foarte simpatic! Dumneavoastră sunteţi chiar un copil!

În clipa aceea sună soneria, până la unu şi jumătate mai era un minut.

X

Ea intră palidă, speriată, cu expresia unei jivine hăituite.

— Doamne, ce faţă ai! spuse doamna Ermelina, dându-i o pălmuţă afectuoasă. Curaj, curaj! Ce ţi s-a întâmplat?

— Am tras o goană, o goană, răspunse Laide, fără măcar să-l salute pe Antonio. Era repetiţie la teatru, nu mă lăsau să plec.

— Păi dacă pleci la Roma o săptămână? spuse Antonio.

— Ce treabă avea repetiţia cu asta?

— Asta-i, aşa-i la teatru! Cât este ceasul?

— Unu şi jumătate de-acum.

— Hai, hai, mergeţi, nu pierdeţi timpul, îi îndemnă doamna Ermelina râzând.

Dorigo, ca să o ajute pe Laide, se dezbracă într-o clipită. Ea, în schimb, părea să nu se grăbească.

— Vin imediat, spuse ea şi se retrase în baie. El continuă să privească ceasul. Auzi şiroitul îndelung al apei. Reapăru la unu şi treizeci şi şapte.

— Spune-mi ceva, îi ceru imediat, după ce o avu în braţele lui, de ce alaltăieri, la repetiţie, te-ai prefăcut că nu mă recunoşti?

— Scuză-mă, ştii, zise ea imediat, dar eu prefer să evit. Dac-ai şti ce bârfitoare şi afurisite sunt acolo! Dacă te salutam, începeau pe urmă imediat să mă întrebe unde te-am cunoscut şi cum şi în ce fel.

— Dar măcar un surâs, un semn!

— Nu, nu, cu chestiile astea eu sunt foarte atentă!

— Dar acum eu ştiu cum te cheamă.

— Asta-i bună, Laide mă cheamă!

— Nu, numele de familie.

— Îmi ştii numele de familie?

— Da.

Ea îşi retrase gura de pe gura lui.

— Ei bine, şi cum mă cheamă?

— Te cheamă Mazza.

Atunci ea, certăreaţă, începu să lovească perna cu pumnii:

— Ce naiba, ce naiba! Ţi-am spus că nu vreau să se afle anumite lucruri! Şi cum de-ai aflat?

— Aşa. Era cineva care s-a apropiat şi ţi-a spus: auzi, Mazza.

— Mda, îmi pare rău.

— De ce? N-ai încredere în mine?

— Ce legătură are? Dar totdeauna e mai bine...

Ce gură avea, totuşi, mică, vie, pneumatică. El încercă s-o cuprindă în braţe, voia să se dovedească superior, un adevărat gentleman: la două fără optsprezece totul era gata. Nici vorbă să numeşti asta a face dragoste. Dar trebuia prins trenul.

— Şi valizele?

— Sunt jos, la portar.

— Eu sunt gata. Şi tu?

— Doar să-mi dau cu ruj.

Au ieşit din cameră împreună.

— Doamne, Doamne, ce faţă ai astăzi, parcă nici nu eşti tu! mai spuse doamna Ermelina.

Ea: – Sunt chiar aşa de urâtă?

— Nici vorbă, doar că trebuie să fii spetită.

— Ştiu. Nu mai pot la teatru, până la urmă, am hotărât s-o las baltă. Nu mai e ca înainte. Acum e o atmosferă cumplită.

El fu rugat să aştepte afară pe palier. Cele două femei trebuiau să-şi regleze, desigur, conturile. Auzi nişte voci. La puţin timp după aceea ea îşi făcu apariţia.

Valizele erau două, destul de frumoase. Cea mai mare, din piele albă cu negru, era greu de ridicat. Cu greutatea asta el se îndreptă spre maşina aflată ceva mai departe. Era două fără cinci. Iar soarele strălucea peste Milano.

— De ce spui că e o atmosferă cumplită? o întrebă el; i se părea un comentariu ciudat din partea unei copile ca ea.

— Ba da, ba da, zise ea iritată, te rog, nu mă pune să-ţi povestesc! M-am săturat până peste cap! Mai mult, am hotărăt să mă car.

Ajunseseră la maşinuţa lui Antonio. Aşezau valizele înăuntru.

— Şi tu când te hotărăşti, zise ea, să schimbi cursa asta de şoareci?

— Ia-ţi gândul! Ca să te mişti în oraş e cea mai comodă.

— Eu sunt obişnuită cu ceva mai bun, ştii?

— Cu ce anume? Jaguar, Mercedes, Rolls Royce?

— Ei, nu te supăra, glumeam!

Ieşiră din via Velasca, 25, o casă mare, doamna Ermelina locuia la etajul şase.

Din via Velasca, 25, o clădire nouă, să fi avut doi-trei ani, Dorigo duse valizele până în piazza Missori unde lăsase maşina. La etajul şase era un palier mare, luminat prost, iar în fund o uşă, aici stătea doamna Ermelina.

Dorigo aşeză valizele pe scaunele din spate; veni supraveghetorul parcării, un individ cordial care semăna cu ministrul Pella, el îi dădu o sută de lire bacşiş. Laide se aşeză, fusta i se ridică, i se

iviră genunchii, purta ciorapi fumurii, genunchii şi ceva mai mult, o bănuială. În casa doamnei Ermelina dormitorul era curat, însă gol, patul era mare, nu erau nici crucifixuri, nici madone, doar un oribil tablou cu o marină.

Ea îi spusese te rog treci pe via Larga trebuie să merg pe la cizmarul meu să scot o pereche de pantofi.

El porni, era traficul orelor aglomerate, se înainta încet el privi ceasul era deja ora două.

O privea pe Laide, care stătea alături, pentru prima dată venea cu el în maşină. Dar ea nu se întoarse.

El credea că Laide îl va privi, nu se iluziona nicicum că ar fi frumos, dar în fond un bărbat ca el ar fi trebuit să-i fie pe plac, din orgoliu, dacă nu din altceva, să se simtă protejată de o persoană de bună calitate, la urma urmei ea nu avea cum să fie obişnuită cu persoane atât de distinse, fără îndoială că nu mai întâlnise o persoană de calitate sau întâlnise, fără îndoială, şi fusese în pat cu ei şi îi sărutase şi toate celelalte practici carnale dar nici una dintre persoanele acelea n-o tratase, desigur, ca el, toate o trataseră ca pe o fetişcană de douăzeci de mii de lire, cu toate complimentele de rigoare în spatele cărora se afla un suprem dispreţ – aşa credea –, în timp ce el nu făcea diferenţa între calitate bună ori proastă, el o trata ca pe o doamnă, nu s-ar fi purtat mai bine nici cu o principesă, nu ar fi avut atâtea atenţii. Un surâs, o privire de recunoştinţă i se păreau aproape cuvenite.

Dar ea nici nu se uita la el, chiar dacă el se întorcea în continuu s-o privească. Ea privea înainte, pe stradă, cu o expresie tensionată şi aproape anxioasă, nu mai era fetiţa arogantă şi sigură pe ea.

Aproape că nu avea ruj, nu mai era frumoasă, era o mică jivină speriată, ca atunci când apăruse la doamna Ermelina.

— Uite aici. Poţi să opreşti aici?

— Dar hai repede, dacă nu, iau o amendă. Nu mai era fetiţa cutezătoare şi mândră, era o făptură urmărită care voia să scape. Coborî din maşină şi intră pe o uşă veche. El aprinse o ţigară. Era deja două şi cinci.

Reapăru puţin după aceea, în mână cu o pungă de celofan în care se aflau doi pantofi.

— Sunt noi?

— Nu, nu, i-am dus să le repare tocurile.

În goană, spre gară. Iar el continua s-o privească, nu putea face altfel. Ea nu. Ea privea înainte, nasul nu-i mai era mofturos şi arogant, devenise partea cea mai importantă a feţii, parcă adulmeca o primejdie.

Nu vorbea, era închisă în ea, o preocupa un gând imperativ şi neliniştit, privea înainte, pe stradă, însă nu era nerăbdare, nu era frica de-a pierde trenul, era ceva mai mult. De parcă totul în juru-i i-ar fi fost duşman, iar ea ar fi trebuit să se păzească. De parcă ceea ce o aştepta, peste cinci minute, peste o oră, mâine, ar fi fost o ameninţare. Ca şi cum călătoria pe care urma s-o facă nu ar fi fost o bucurie şi o vacanţă, ci o corvoadă ingrată căreia trebuia să i se supună.

Nu era frumoasă, era palidă, avea un gând tainic şi supărător. El continua s-o privească, ea nu-i răspundea.

Dar cu cât privea în jurul ei, aproape pândind, cu atât devenea mai depărtată, de neajuns, personaj dintr-o lume interzisă lui. Şi Dorigo o dorea tot mai mult, deşi nu-i aparţinea, deşi aparţinea altor bărbaţi necunoscuţi, unor foarte mulţi bărbaţi, pe care îi ura, străduindu-se să şi-i închipuie: înalţi, plini de dezinvoltură, cu mustăcioară, la volanul unor maşini puternice, care o tratau ca pe un obiect al lor, ca pe una dintre multele aflate la absoluta lor dispoziţie, la care nici măcar nu se gândeau, în momentul potrivit al serii, după night, puţin băuţi, o duceau în cameră şi fără măcar s-o privească în

timp ce se dezbrăca, precum satrapii din antichitate, alături, în baie, urinau şi îşi clăteau gingiile cu Odol, sigur că o vor afla în pat, absolut goală, iar dacă era cazul, dacă le venea cheful, strivindu-i puţin ţâţişoarele, şi în cel mai bun caz aplecându-se, desfăcându-i coapsele cu braţul, şi cufundându-şi mutra între picioarele ei, pentru ei suprema cinste, atleţi selecţionaţi cu Ferrari şi yacht la Cannes, dar a doua zi dimineaţa, în golfla Monza, nici măcar n-ar fi recunoscut-o, o curviştină oarecare ca atâtea care nu merită nici o atenţie, nici mai mult nici mai puţin decât o băutură luată la un bar într-un sat, unde te opreşti în călătoria asta lungă în maşina descoperită sub soare doar ca să-ţi potoleşti setea şi-apoi gata, barul va fi uitat pe vecie, şi fata de la această minunată făptură expusă cererii şi ofertei pieţei, proxeneta care spune: aş avea o copilă pe placul dumneavoastră, brunetă, subţire, plină de pofte, merge? Şi el care spune să sperăm că n-o să fie ca ultima dată, ultima dată a fost o bleagă, nu era-n stare nici să sărute. Şi atunci Laide e împinsă în încăpere, iar el, fără măcar s-o întrebe cum o cheamă, o aşază pe genunchi şi începe s-o pipăie şi-apoi îi desface fermoarul de la spate, iar ea îl lasă, şi el îi dă jos rochia şi-i desface sutienul şi apoi îi aţâţă cu degetele sânii mici, feciorelnici, ca pe-o jucărie bineştiută, în timp ce cu mâna cealaltă o caută între picioare ca să-i vadă reacţiile, nu, nu, de-ajuns! Era absurd, era demenţial, ce-i păsa în fond de ceea ce-ar fi făcut fătuca aia, unde-ar fi mers şi cu cine? Era una dintre atâtea altele, un bărbat ca el nu avea nicidecum de gând la vârsta lui să se încurce cu una ca ea, asta ar mai lipsi, s-o reguleze cine-o vrea şi cu câţi o vrea, el avea lucruri mult mai importante pe cap, sigur îi plăcea nu doar faţa şi corpul ci totul, chiar şi felul în care rostea unele nuanţe de dialect milanez, mişcările şi mersul ei, îi plăcea s-o aibă alături în maşină chiar dacă astăzi nu arată deloc extraordinar, era chiar

urâţică, palidă şi trasă la faţă părea chiar urâtă, nu, chiar îi făcea plăcere apropierea ei îi plăcea că s-a urcat cu el în maşină la urma urmei era o dovadă de încredere, în fond se simţea măgulit, cât se poate de ridicol dar chiar aşa era: măgulit ca de consideraţia cuiva superior lui, în rest făptura asta era deocamdată alături de el, în automobil, în clipa asta trecătoare, dacă nu era a lui nu aparţinea totuşi nici altcuiva, peste puţină vreme, peste trei ore, în seara asta, da, va sta goală, înlănţuită şi posedată de trupul unui mascul tănăr, viril şi musculos poate, dar deocamdată nu, în scurtul răstimp rămas. Şi el se gândea, dar nu spunea nimic. Şi ea se gândea, se vedea foarte bine că se gândea la ceva care nu-l privea pe Antonio, se gândea la cine ştie ce combinaţii ca să mai salveze ceva bani.

Dar, mica brunetă deloc rea până la un punct, care caută stida de sifon, s-a aplecat înainte şi atunci, în decolteul larg al rochiei sărăcuţe de vară s-au întrevăzut, ba chiar s-au văzut foarte bine, cele două ţâţe rotunde şi tari de ţărancă şi pentru o clipă te gândeşti ce frumos ar fi să te opreşti aici, în noaptea caldă plină de ţânţari, în timp ce afară trec din când în când camioanele cu zarva lor de mastodonţi, s-o răstorni pe pat şi s-o despoi, dezvelindu-i musculoasele membre brune, atât de naturale, cu mirosul ăla sănătos de sudoare şi de săpun de rufe, ea lăsându-se în voia masculului bogat şi străin, cu mândria naivă a ţărăncuţei ce poate crede că trăieşte un fragment de roman dintr-o bandă desenată, citit cu două ore înainte, în timp ce cavalier Frazzi şi Viscardoni jucau tabinet în ungherul ăla din fundul barului şi poate că el după ce m-a făcut să asud de plăcere o să-şi dea seama ce iapă focoasă sunt şi-o să mă ducă cu maşina lui grozavă la Milano si-o să-mi cumpere o casă şi-o să mă ducă la teatru şi-o să le arăt eu la sfrijitele alea cu pieptul fleşcăit ce-nseamnă să fii trupeşă, le fac să le curgă balele de invidie. Dar afară în maşină aşteaptă Claudia, sofisticata aia care mi-a

frânt până la urmă inima dar nu pot s-o las aşa în drum, severa convenienţă burgheză care-ţi impune să te abţii, iar atunci el îşi înăbuşă dorinţa pentru chelneriţă, nici măcar n-o salută, iese în soare, se urcă în maşină şi-o porneşte pe autostradă, în timp ce ea, Claudia, moţăie întrebând din când în când, alene: „Unde suntem?"

Laide, făptura umană aşezată alături de el în micul automobil, cu toate amintirile ei de fetiţă, vise, emoţii, griji şcolare, dorinţe de jucării şi de rochii frumoase, zile de sărbătoare începute cu speranţe şi isprăvite cu dezamăgire seara în cămăruţa amărâtă fără ferestre, cu lumea ei nesfârşită de amintiri, realităţi, speranţe, pantofiori prăpădiţi, lenjerie cusută în casă, iluzia că e deosebită, destinată atenţiei domnilor, în stare să le aprindă dragostea, în schimb nimic, până când răstimpul se sfârşi şi, îndată ce maşina se opri în galeria de parcare a gării centrale din Milano, ea coborî, pierdută şi crispată, căutând cu privirea un hamal care să-i care valizele. Apoi se întoarse spre el:

XI

— Dă-mi adresa ta.

— De ce ?

De ce-şi făcea atâtea griji? De ce continua să se mai gândească? De ce-i era frică? Că Laide ar fi putut să .....Taxiunle claxonau în spate, huruind. Ea porni , o zări pentru ultima oară, din spate, intrând la casa de bilete cu pasul hotărât, sigur şi trufaş de balerină . Dar pleca oare cu adevarat?

Nu, raţionamentul acesta nu era perfect. Nu era suficient. Ea ar fi alergat, e adevărat, la chemarea doamnei Ermelina, şi ar fi venit în pat cu el dar totul se reducea la o jumătate de oră, maximum o oră, pentru ea era doar un intermezzo pasional, pe care-l rezolva cu politeţe, dar şi cu cea mai mare rapiditate posibilă. (Dorigo îşi dăduse

foarte bine seama că nu o făcea să juiseze, când îi săruta sexul, Laide ţinea ochii închişi, concentrată, cu buzele întredeschise, dar în rest nici un freamăt, nici un suspin, nici un geamăt, oricum mai bine aşa decât în dezgustătoarele comedii ale unor prostituate convinse că în dragoste toţi bărbaţii trebuie să fie fără nici o deosebire nişte cretini perfecţi.) O jumătate de oră, maximum o oră cu el, de două ori pe săptămână. Dar în rest? În toate celelalte ore ale zilei şi nopţii? Unde mergea? Pe cine frecventa? Adevărata-i viaţă, speranţele, distracţiile, bucuriile, vanităţile, iubirile, ea era în altă parte, nu în scurtul răstimp petrecut cu Antonio. Acolo era cu adevărat ea, acolo era tot ceea ce ar fi vrut să ştie despre ea, acolo era fascinaţia misterioasă, deopotrivă josnica şi scărnava lume interzisă lui. De pildă, câtă îndărjire când, după ce făceau dragoste, el îi propunea s-o conducă acasă cu maşina, iar ea spunea nu, trebuia să se mai oprească puţin la doamna Ermelina ca să probeze ceva, în realitate rămânea să aştepte un alt client. Ori, dacă întâlnirea se petrecea seara, ea pleca înaintea lui, o aşteptau la teatru, de pildă, ori nu voia să se întoarcă acasă târziu, dacă nu, ce scandal ar fi făcut sora ei, sau era aşteptată jos, în maşină, de o prietenă.

Şi apoi nu era nicidecum adevărat că Laide, pentru a câştiga zece, cincisprezece mii de lire, ar fi oricând la dispoziţia lui. Întâlnirea de astăzi, de exemplu, era fixată pentru două şi jumătate, iar Ermelina i-a spus la telefon că fusese aseară s-o caute la Due şi luase anume o prietenă ca s-o însoţească, iar Laide a spus că va veni la două şi jumătate şi Antonio a venit la două şi jumătate şi acolo era doar Wanna, nenorocita aia, pentru că doamna Ermelina era în bucătărie şi Wanna i-a spus ceva mai devreme că a telefonat Laide că nu putea să vină pentru că trebuia să plece la Modena şi-atunci a rămas că nu pricepea ceea ce i se-ntâmpla, iar Wanna îl privea chiar cu un soi de

milă şi la un moment dat îi va spune „Ţi-a tras clapa ", iar el n-a răspuns nimic, a aprins o ţigară în salonul gol şi-atunci ea, Wanna, se apropie şi mai mult şi începu să-l atingă pe ici, pe colo şi-atunci Antonio, ca să se elibereze de nelinişte, după ce-a rezistat puţin – fiindcă hotărâse să plece –, a încuviinţat, fie şi numai pentru a-i dovedi că nu era nimic adevărat. Aşa se închiseră în cameră şi Wanna se dezbrăcă şi începu să-i facă jocurile perverse care îi plăceau lui de obicei, dar în ziua aceea totul era o plăcere animalică ce se consumase în câteva clipe.

Din pat, în timp ce el se îmbrăca vădit deprimat, Wanna îl privea cu un surâs compătimitor:

— Ce clapă, nu?

— Cum adică?

— Laide, păi nu? El ridică din umeri.

— Spune-mi, zise Wanna, lucrează aşa de bine?

— Ce vorbe! Îmi place.

— Hai, fii sincer! Se pricepe ca şi mine?

— Ce-nseamnă asta?

— Ciudat! Laide, ăia care merg cu ea, după prima dată...

— După prima dată ce?

— După prima dată stop, a doua oară nu se mai întorc, sunt scârbiţi, preferă s-o schimbe.

— A, da?

— Tu eşti primul. De obicei, cu alţii o singură dată, după care o schimbă. Sigur că e drăguţă... Cu părul ăla negru... nu-i aşa că-i destul de drăguţă?

El o privi cu ură. Stricata asta vorbea despre Laide ca despre o egală de-a ei, la fel de dispusă să-şi vândă corpul primului venit. Şi din păcate avea dreptate. Şi totuşi, i se părea cumplit ca fetiţa aceea proaspătă să fie pusă în rândul prostituatelor de profesie şi ca ele s-o considere colegă.

— Drăguţă, nu? insistă Wanna ca să-l zgândăre.

— Dar mai termină! răspunse Antonio, până la urmă exasperat.

Wanna izbucni în hohote de râs:

— Da' uită-te la el, nu vrea să-i vorbeşti iubirea de rău! Virginica! Şi-a tras-o cu un regiment Laide a ta! Fii atent, îţi spun, cunosc o mulţime de fete, dar una care să lucreze cât ea n-am mai văzut.... La urma urmei, dacă-ţi place!

— De, zise el, eu o găsesc foarte drăguţă.

Wanna: – Foarte drăguţă? Vocea-i devenea rea. Îi cunoşti specialitatea?

— Care specialitate?

— În amor, nu? Nu ţi-ai dat seama?

— Despre ce să-mi dau seama?

— Nu? E mai bine să n-o ştii. Se vede că nu s-a lansat niciodată cu tine.

— Care specialitate?

— Mai bine să nu ştii! Dacă ai şti, ţi-ar trece pofta, garantat. Sau ţi-ar face şi mai multă poftă. Voi, bărbaţii!

— Cum adică?

— Nimic.

— Vrei să-mi spui sau nu? Care ar fi specialitatea aia?

— Mai bine nu, nu c-ar fi un secret, ea-l spune prima, se laudă, ştii, cu mine care-am stat doi ani îi case de-alea îi e frică să facă pe neştiutoarea, ai vrea ca să facă pe fina, pe cuminţica, dar poate că nici nu e adevărat, nu, e mai bine să nu-ţi spun, la urma urmei faptul că n-a făcut cu tine ordinăriile alea...

— Ordinării?

— Ordinării, obiceiuri, porcării, scârnăvii, zi-le cum vrei, dacă nu le-a făcut cu tine, mă face să cred că toate-s gogoşi.

— De ce? E ceva aşa de oribil?

— Oribil pe naiba, dimpotrivă, foarte frumos dacă e făcut cum trebuie!

— Şi-atunci, îmi explici sau nu? Simţii chinul în dreptul sternului.

— Ţi-am spus, mai bine nu! Dar atunci ce clapă ţi-a tras! Era o înţepătură de ură.

— Eu mă duc, zise Dorigo, împăturind două bancnote de zece mii şi strecurându-le sub o vază de cristal goală de pe masă. Şi se îndreptă spre ieşire.

Wanna încercă s-o dreagă:

— Hai, nu te supăra! De ce eşti aşa? Nu ţi-ai dai seama că glumeam, că totul era o glumă?

— Şi specialitatea de care vorbeai?

— Dar habar n-am, nici n-o cunosc pe Laide a ta ,oi fi văzut-o aici de două, trei ori, bună ziua, bună seara, asta-i tot, ce-ai vrea să ştiu despre Laide a ta.

— Atunci inventai?

— Da.

— Ce mai jigodie!

S-a răsturnat înapoi pe pernă, râzând.

— Ca să te fac să te-nfurii! Îmi place mutra ta când eşti furios.

Plecă plin de dezgust. Înţelegea că era mai bine s-o lase baltă. Cine ştie în ce poveşti era vârâtă, iar de el, de Antonio, nici că se sinchisea. Sunt în jur fete şi mai bine decât ea. O asemenea pasiune a mai avut, şi-aduce aminte, în timpul războiului, la Taranto, pentru o brunetă foarte frumoasă din Trieste care lucra la cazinou. Pe vremea aceea casele de toleranţă din bazele navale erau dotate cu marfă de prima calitate, iar acea Luana era foarte dragăstoasă cu el. Da, începuse să se gândească la ea, mergea s-o întâlnească aproape în toate zilele, iar când nava lui s-a mutat la Messina i-a trimis chiar şi vederi, cine ştie dacă-i vor fi ajuns. Îşi amintea tristeţea lui din ziua când vaporul a ridicat ancora de la Taranto, nici nu putuse s-o anunţe din cauza secretului militar, era o dimineaţă de vară, o uşoară ceaţă albastră strălucea deasupra radei dincolo de care se albea oraşul încă adormit în lumina soarelui. De pe covertă, în timp ce fâşia albă a caselor se depărta

încet-încet, el privea insistent în dreptul cartierului în care se afla bordelul cu o amărăciune sfâşietoare şi poetică, ea dormea obosită şi cu siguranţă nu-l visa pe el, unul din sutele şi sutele care o frecventau, şi chiar ţinea la ea, cu un sentiment curat, ar fi dorit să poată face pentru ea ceva anume, dacă ar fi revăzut-o se gândea să-i dăruiască un inel, o brăţară prin care să poată intra într-un fel în viaţa ei. Însă după câteva zile nici nu se mai gândea deloc, aceleaşi emoţii violente ale războiului îi alungaseră absurdul sentiment. Şi n-o mai revăzuse.

După întâlnirea ratată de la doamna Ermelina, Antonio a decis să se lepede de chinuitoarea lui amărăciune. În ziua următoare a plecat la schi, a rămas departe o săptămână, la întoarcere şi-a reluat lucrul cu sufletul împăcat.

XII

Nu se mai gândeşte, trecuseră aproape cincisprezece zile, nu se mai gândea deloc. E în biroul lui, e ora douăsprezece, se grăbeşte să-şi pună la punct lucrarea, pentru că la ora două şi jumătate amicul Capra va veni să-l ia ca să plece la Saint-Moritz, îl preocupa mai degrabă vremea, pentru că pare să se pregătească de ploaie, de-acum nici nu se mai gândea la ea, când sună telefonul. Ridică mecanic receptorul.

„Pronto." Vocea aceea graseiată. Laide îi telefona pentru a două oară. Glasul îi pătrunse înăuntru, îi coborî în piept o senzaţie de uşurare miraculoasă. De unde oare? Doar renunţase la Laide. Doar nu se mai gândea la ea. De ce bucuria aceasta?

— Cum se face că-mi telefonezi?

— Aşa. Nu-ţi pare bine? Voiam să te salut.

— Ba nu, îmi face plăcere. Şi ce-ai mai făcut între timp?

— Dac-ai şti ce plictiseală! La Modena, pentru lucru.

— Care lucru?

— Păi, cu fotografiile, ştii.

Pentru o fracţiune de secundă gândul de-a o lăsa baltă, de-a isprăvi, era de ajuns să spună că pleacă pentru câteva zile, eventual după, o amânare generică. Era de ajuns un fleac. Era de ajuns o nimica toată ca să se salveze.

Dar de la ce să fie salvat? Ce pericol îl ameninţa? Era ridicol! La urma urmei, chiar dacă făcea uneori amor cu Laide! Doar nu era ciumă! Şi după toate astea, ea era cea care-l căuta acum. Era posibil ca Laide să fi spus totuşi adevărul, poate fusese plecată în toate aceste zile, iar acum, abia întoarsă, îi telefona.

Poate că Antonio nu-i displăcea. Poate chipul lui îi rămăsese în amintire precum ceva curat şi ocrotitor, poate avea nevoie de el, poate era obosită de viaţa aceea tembelă, poate că era sătulă de indivizi vulgari, de medii dubioase, de prietene infidele, poate că se simţea singură.

— Atunci, spuse el, ne putem vedea?

— Cum să nu? Vrei să ne vedem azi?

— Azi nu pot. Merg la schi. Dar mă-ntorc duminică.

— Ah... Bine, atunci îţi telefonez luni.

— La ce oră?

— La prânz.

— De acord. La revedere! Şi mulţumesc pentru telefon.

— N-ai pentru ce. La revedere! spuse ea şi lui Dorigo i se păru că distinge în vocea ei o nuanţă de dezamăgire, ca şi cum Laide ar fi sperat ca el să renunţe la schi numai că s-o revadă imediat.

Mai bine aşa, se gândea, satisfăcut, să te faci dorit e cea mai bună tactică. Încă era liniştit. Mai mult. Era foarte mulţumit. Uşor şi sigur pe sine. Faptul că telefonul l-a făcut fericit nu i s-a părut

demn de îngrijorare. Să se îngrijoreze? El domina situaţia.

Luni însă, când ceasul de pe peretele din faţă arăta ora douăsprezece, îşi dădu seama că e nerăbdător. Ba chiar realiză că aşteptase toată dimineaţa ora aceasta, aşteptarea începuse încă din seara în care se întorsese la Milano, aşteptarea începuse din vinerea trecută când Laide spusese: „N-ai pentru ce. La revedere!" Vreme de trei zile continuase să aştepte, fără să ştie.

Iar acum nu mai contenea să privească ceasul. Trac, făcea mecanismul la fiecare minut, iar minutarul făcea un mic ţac înainte. Fiecare ţac era o fărâmă de timp care se ducea, o probabilitate mai puţin ca Laide să-şi ţină promisiunea. De vineri până acum câte lucruri s-ar fi putut întâmpla, câţi bărbaţi or fi dorit-o, îi vor fi făcut curte, mai tineri, mai bogaţi şi mai frumoşi decât el, câte ocazii în răstimp de trei zile pentru o fetişcană fără minte azvârlită cu disperare în vâltoarea lumii.

La douăsprezece şi zece se ridică, nu mai rezistă, nu mai reuşea să se concentreze asupra lucrului, avea de răspuns la o scrisoare, o citea şi o recitea fără a izbuti să-i descifreze înţelesul.

Se gândi: dacă nu-mi telefonează în cinci minute înseamnă că n-o să-mi mai dea nici un semn. Poate că acum nici nu e la Milano, poate e încă la Modena sau la Roma, cine ştie.

Îl chemă Maronni, venise Blissa, cel de la fabrica de hârtie, ca să discute proiectul parcului sportiv. Dar dacă Laide îl va suna în timp ce el nu se afla în birou?

Uşa biroului său era din cele care se închid singure cu un resort mecanic. O deschise larg, punând un scaun care să menţină canatul deschis, iar uşa camerei celeilalte o lăsă întredeschisă în spatele lui, din fericire aceasta n-avea resort.

Băgă de seamă că Maronni îl privea într-un anume fel.

— Aştept un telefon, spuse. E cineva care-mi telefonează din afară. Maronni zâmbi:

— Din afară?

— Da, trebuie să mă sune de la Como. Minţi destul de bine. De obicei minţitul îl obosea. Şi aici era un ceas. Ţac la fiecare minut. În orice parte a clădirii erau ceasuri din acelea care la fiecare minut făceau ţac. Străinii erau impresionaţi. Dar după puţin timp se obişnuiau, nu se mai auzea nici un ţac, nu mai tresăreau. Şi în biroul lui Maronni, foarte frumos, era un ceas. Arăta douăsprezece şi şaisprezece, apoi douăsprezece şi şaptesprezece. Discuţia privea faţada de la stradă. Blissa ar fi vrut ceva reprezentativ, vorbea chiar de coloane. A-l convinge să facă ceva decent pare o acţiune disperată.

Antonio vede cu coada ochiului zvâcnetul minutarului. Douăsprezece şi nouăsprezece. Nu-i va mai da vreun semn de viaţă nu-i va mai telefona va dispărea în ceaţă cu alţi bărbaţi necunoscuţi alţi bărbaţi tineri alţi bărbaţi siguri pe ei. Poate e mai bine un perete gol cu profile verticale, în fond ce-i pasă, unde-o fi acum? O fi vreun telefon acolo unde se află? O fi vreun anuar ca să caute numărul, sigur că ea nu-şi aminteşte numărul. Face un efort cumplit să vorbească despre proiect, izbuteşte totuşi cu pauze lungi. Iată; douăsprezece şi douăzeci. Laide nu va mai telefona. Dar exista Laide? Exista o fată cu un nume atât de caraghios? N-a existat niciodată. A existat dar acum nu mai există. Există departe foarte departe douăsprezece şi douăzeci şi unu ceasul a făcut ţac acum a auzit şi el. N-o va mai auzi nicicând.

Îi lăsă pe Maronni şi pe Blissa cu un pretext şi se închise în birou. Când fu singur, răsuflă. Ce chin să se controleze în prezenţa altora, chiar râzând şi glumind! Cel puţin acum nu mai era în primejdie să nu audă soneria telefonului, aprinse o ţigară, după două fumuri o aruncă, i se păru că e miezul nopţii, un soi de întuneric împrejuru-i, era

demenţial, era ridicol, mai rău încă, era nedemn pentru un bărbat ca el să facă atâta caz pentru o fată de trotuar, în anumite zile nu era deloc frumoasă, în anumite zile era chiar urâţică, da. Da, nu chiar slută, dar destul de ştearsă, el se agăţă de gândul acesta consolator, nu era frumoasă ci mediocră, oricum nu merita osteneala.

Era nevoie de altceva. Şi mutriţa aceea vie şi veselă, acea veselie a trupului, picioarele, se gândea, coapsele lungi şi strâmte care, chiar şi sub fuste, dovedeau în timpul mersului o tinereţe cutezătoare, neruşinarea aceea splendidă, mai ingenuă şi mai castă decât pudoarea disciplinată a fetelor educate la colegiu, Laide care, fără cea mai mică jenă, dacă era cald, se aşeza şi îşi ridica fusta descoperindu-şi coapsele până la încheietura inghinală, copilăreasca dăruire de sine, ca o copilă pe care-au făcut-o să creadă că totul e un joc şi nu-i nimic rău, vârtejul de umbre necunoscute care servesc drcpt fundal, bărbaţi şi femei cărora le aparţine, lumini piezişe în ungherul discotecii la modă, telefoane ambigue, goana nebună pe autostrada cu supermaşina băiatului de familie care la o sută şaizeci pe oră îi prinde cu dreapta căpşorul şi o sărută lung, în adâncul gurii mici, acel fel de a-şi face apariţia, cu paşi nesiguri şi aroganţi în acelaşi timp, ca războinicul care intră-n peştera balaurului, acea obrăznicie, acel fel de a spune, profilul ei precum cel din albumele pictorilor din secolul al nouăsprezecelea în care se adună plebea, rasa, sexul, familia şi totodată istoria, ochii rotunzi acum ficşi, acum speriaţi, ochi insolenţi şi necrutători, acum veseli şi încrezători, ca de ţărăncuţă care merge la o sărbătoare, acel mod de a-şi vinde trupul de parcă ar fi fost un mic sport la modă printre fetiţe, demnitatea ei în pat fără să se lase niciodată pradă furiilor cărnii, abandonul acela complet şi totodată discret, prostituarea aceea care era ca un ritual ingenuu de castă, prin care ea, cea sărmană, îşi

oferea celor bogaţi trupuşorul gol ca să se bucure de el, stupida dorinţă de viaţă, nebună, conformistă, care e un mod de a fi pentru atâtea tinerele, pronunţia ei graseiată, reflux subteran poate al unei aristocraţii bâjbâind în catacombele mucede ale palatelor în ruină, printre un du-te-vino de servitori cu torţe.

Telefonul sună. Nu e ea, se sili să-şi spună. Nu e ea.

— Pronto, auzi el. Încet, obosit, temător, cu o deplină neîncredere în oameni, de neconceput la o fetişcană de douăzeci de ani.

— Ciao, îi zise.

XIII

Acum nu se mai întâlneau la doamna Ermelina. Laide îi spusese că s-a certat cu doamna Ermelina şi l-a dus în casa unei prietene. Dar el a profitat apoi de apartamentul lui Corsini, un prieten care era mai tot timpul plecat din Milano. Era un apartament frumos în spatele străzii Vincenzo Monti, lângă Târg, un apartament cu o cameră de zi mare şi o scară interioară ce ducea deasupra spre dormitoare. Prietenul lui nu era acolo aproape niciodată, oricum la prânz casa era totdeauna liberă. Lui Laide îi plăcea mult, tot ceea ce o implica, oarecum, ca participantă, la opulenţa şi respectabila viaţă burgheză îi făcea o imensă plăcere. Şi deşi mobilierul era modern, se deducea imediat că locatarul era o persoană foarte chic şi în acelaşi timp onorabilă, nu era genul pied-a-terre, genul carbona, de burlac, cum se spune la Milano.

Laide îl cerceta curioasă, foarte mulţumită, ca o fetiţă în căutare de cadouri ascunse, inspecta ungherele bucătăriei şi frigiderul, se pare că-şi făcuse o plăcere din a prelungi la nesfârşit aşteptarea lui cu cele mai stupide pretexte. Şi nu că Antonio ar fi fost atât de nerăbdător s-o posede,

însă doar în pat, când o strângea goală în braţele lui, doar în acele minute atât de scurte i se domolea cu desăvărşire neliniştea blestemată pe care fetiţa aceea i-o strecurase în trup. Apoi, în pat, ea era mai veselă şi mai plină de viaţă ca de obicei, nu pentru că actul carnal cu Antonio i-ar fi procurat o mare plăcere, ba chiar se vedea că nu-i păsa deloc, dar poate că patul devenea pentru ea o jucărie mare pe care e atât de amuzant să te rostogoleşti, să faci ghiduşii, să te vări sub cuverturi şi să te ascunzi (cuvertura patului nu înseamnă doar pentru copii o lume misterioasă şi fascinantă, o peşteră imensă în care nu ştii ce se află şi pe care nu cutezi să o explorezi până la capăt de teama de-a nu rămâne prizonier, iar în timp ce înaintezi pe burtă în tunelul negru, tragi cu coada ochiului ca în spate cuvertura să nu ascundă de tot lumina şi să rămână o deschizătură, o gaură, o crăpătură de lumină care să-ţi garanteze salvarea în cazul unei eventuale primejdii), altminteri patul e mediul cel mai prielnic ca să te cerţi niţeluş, să te arăţi ofensată, să faci mutre, să se tachineze şi să se provoace pe rând, din plăcerea de-a hărţui, atât de importantă pentru plăcerile iubirii. Toate aceste mici şi aproape indescriptibile cochetării nu aveau nimic profesional sau calculat, tocmai absoluta lor prospeţime şi spontaneitate îl aţâţa pe Antonio, chiar dacă-l iritau şi chiar dacă-l aduceau de-a dreptul la exasperare.

Mai mult decât atât, Laide îşi pierdea în pat aplombul dispreţuitor la care ţinea atât când mergea, de pildă, pe stradă, goală părea şi mai copilă, mai ales datorită sânilor mici şi bazinului prea strâmt, probabil ea îşi dă seama şi se bucură de asta şi-atunci se simte stăpână pe situaţie şi, victorioasă, se va preface a nu fi observat că în luptă şi-a desfăcut cocul şi părul negru s-a revărsat împrejuru-i precum cerneala dintr-o sticluţă spartă şi atunci se va lăsa în voia lui, zâmbind, făcându-i confidenţe orgolioase pline de candoare care o fac

şi mai copilă. „Ştii ce am eu?" îi va spune. „Sunt încă o fetiţă, dar sunt grozav de feminină."

— Odată un băiat mi-a spus – povesteşte ea – eu eram încă micuţă, n-aveam nici doisprezece ani, mi-a spus: Laide, tu eşti făcută să înnebuneşti bărbaţii.

— Ştii ce sunt eu? îi spune, aţâţată brusc de o amintire plăcută, poate una din puţinele pe care le are, de parcă ar fi pronunţat o formulă magică menită s-o scoată în mod solemn din noroi. Eu sunt un nor. Eu sunt fulgerul. Eu sunt curcubeul. Eu sunt o fetiţă adorabilă.

E goală, îngenuncheată pe pat, deschisă dinainte-i, îl fixează cu ochi impertinenţi. Şi îşi umflă cu acel gest al ei buzele mici şi subţiri, sfidare şi provocare copilărească. În timp ce Antonio o fixează în adoraţie, intimidat de-atâta înţelepeiune instinctivă, el, cu toată ridicola lui recuzită literară.

XIV

Din întâmplare, îşi dădu seama de ceea ce poate ştia, dar nu voise să creadă. Aşa cum cineva care percepe de la o vreme simptomele inconfundabile ale unui morb îngrozitor, dar izbuteşte cu obstinaţie să le interpreteze astfel încât să-şi poată continua viaţa ca mai înainte, şi soseşte momentul în care, dată fiind violenţa durerii, el se predă, iar atunci îi apare dinainte adevărul limpede şi cumplit şi totul în viaţă îsi schimbă fulgerător sensul şi lucrurile cele mai dragi se îndepărtează, devenindu-i străine, goale şi respingătoare, şi zadarnic omul încearcă să se agaţe de ceva din jurul sau ca să spere, e cu desăvârşire dezarmat şi singur, nu există nimic în afară de boala care-l devoră, dacă nu cumva unica lui salvare este aceea de a izbuti să se elibereze, ori cel puţin de-a o îndura, de a o ţine sub observaţie,

de-a rezista până ce răul şi-ar istovi cu timpul violenţa. Însă din clipa revelaţiei se simte târât în jos, spre o beznă de neimaginat de ceilalţi, şi din clipă-n clipă alunecă în prăpastie.

Trecu aprilie către orele cinci. Din piazza della Scala vrea să pornească spre via Verdi cu maşina, dar semaforul e pe roşu, aglomeraţie în jurul maşinilor, pietonii care trec, soarele încă pe cer, o zi splendidă când şi-o imaginează pe Laide pe bordura pistei de la Modena unde spunea că merge să pozeze pentru fotografii de modă, e acolo, fericită de-a fi fost admisă în acea lume excepţională despre care jurnalele vorbesc în termeni aproape de basm, e acolo glumind cu doi tineri piloţi în salopete albe, acei tipi fascinanţi, simboluri înarmate ale virilităţii moderne, iar unu-i face curte şi o întreabă prosteşte de ce nu face film, un gen ca al ei trebuie să aibă mare succes, celălalt tace în schimb, e un băiat îndesat, negricios, cu faţa pătrată şi dură, tace şi doar zâmbeşte uneori cu un aer de complicitate, pentru că în curând, îndată după apusul soarelui şi după golirea pistei, el o s-o ia pe fetişcana asta în pat în camera lui mobiiată, nici ieri de altminteri nu i-a făcut deloc nazuri, ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume, ba chiar a rămas uluit că un model ca ea ar fi atât de disponibil şi pe deasupra gratis, semaforul se făcu verde, iar Dorigo tresări din pricina obişnuitului claxonat prostesc din spatele său, sigur că Laide se distrează cu tipi de genul ăsta şi merge bucuroasă cu ei fără să ceară o leţcaie şi nici nu-i exclus ca ea însăşi să-i facă vreun mic cadou tocmai pentru a-i demonstra că e o fată de calitate, sportivă şi dezinteresată, punga i-o alimentează domnii în vârstă de la firma Ermelina, dar cu ăştia e altă socoteală, cu ăştia-i vorba de lucru şi nicidecum de faptul că ar face ea cine ştie ce sacrificiu, în general sunt persoane educate, cu ţinută respectabilă şi foarte îngrijite, dar desigur dragostea nu are nimic de-a face şi e

exclusă orice satisfacţie carnală, Dumnezeule, e posibil să nu reuşească să se gândească la alteeva? Mintea îi era chiar acolo, la acelaşi subiect arzător, iar în dreptul palatului Brera îl apucă spaima, pentru că exact în acest moment a înţeles că este complet nefericit, fără nici o posibilitate de remediu, ceva absurd şi idiot, totuşi o spaimă atât de intensă şi adevărată încât nu-şi mai găsea tihna.

Acum îşi dă seama că, cu cât încearcă să se revolte, cu atât gândul la ea îl persecută, milimetric, în orice moment al zilei, orice lucru persoană situaţie lectură amintire îl conduce fulgerător la ea prin repere întortocheate şi maligne. Un soi de arsură interioară în zona gurii sau a stomacului, în sus către stern, o tensiune imobilă şi dureroasă a întregii fiinţe, ca atunci când dintr-un moment într-altul se poate petrece un lucru înspăimântător şi rămâi încovoiat în spasm, nelinişte, teroare, umilinţă, nevoie disperată, slăbiciune, dorinţă, boală, amestecate împreună ca să formeze un întreg, o pătimire totală şi compactă. Şi să înţeleagă că povestea e ridicolă, stupidă şi distructivă, că e capcana clasică în care nimeresc mitocanii de provincie, că oricine l-ar fi luat drept imbecil şi că de aceea nu poate aştepta de la nimeni nici o consolare, ajutor sau milă, consolare şi ajutor pot veni numai şi numai de la ea, însă ei nici că-i pasă, nu din răutate sau plăcerea de-a provoca suferinţă, ci pentru că el nu-i decât un client oarecare pentru ea, de altfel, de unde să ştie Laide că Antonio e îndrăgostit? Nici nu-i poate trece prin minte, un bărbat dintr-un mediu atât de diferit, un bărbat de aproape cincizeci de ani. Iar ceilalţi? Mama, prietenii. E dezastru dac-ar şti. Şi totuşi, poţi fi copil şi la cincizeci de ani, slab, rătăcit şi înspăimântat aidoma copilului pierdut în bezna pădurii. Îngrijorarea, setea, frica, năuceala, gelozia, nerăbdarea, disperarea. Dragostea!

Captiv într-o iubire falsă şi anapoda, creierul nu-i mai aparţine, Laide a intrat înăuntru-i şi i-l

soarbe în cel mai ascuns meandru al creierului, în orice tainiţă şi ascunziş subteran în care ar încerca să se pitească în căutarea unei clipe de răgaz, acolo în adânc, o găsea totdeauna pe ea, care nici nu-l priveşte, nici nu-l bagă-n seamă, care chicoteşte la braţul unui tinerel, care dansează dansuri impudice măsurându-i toate părţile trupului de partenerul lasciv şi viclean care se dezbracă dinaintea contabilului Fumarol cunoscut cu un minut înainte, nenorocire, peste ea, tronând cu sălbăticie în creierul lui, care din creierul lui îi priveşte pe ceilalţi, le telefonează altora, se giugiuleşte cu alţii, face amor cu alţii, intră, ieşi ,pleacă totdeauna într-o agitaţie frenetică la grămada ei de treburi personale şi afaceri misterioase.

Şi tot ceea ce nu era ea, care n-o privea pe ea, tot restul lumii, lucrul, arta, familia, prietenii, munţii ,celelalte femei şi mii şi mii de alte femei foarte frumoase, ba chiar mult mai frumoase şi mai senzuale decât ea, de ele nu-i mai păsa, să se-aleagă praful, acea suferinţă insuportabilă doar ea, Laide, putea s-o vindece şi nu era măcar nevoie să se lase posedată ori să fie deosebit de amabilă, era de-ajuns să fie cu el, alături de el, să-i vorbească şi măcar din obligaţie să ţină cont de existenţa lui fie şi pentru câteva minute, doar în aceste foarte scurte pauze petrecute din când în când care durau cât o răsuflare, numai atunci îşi afla liniştea. Arsura din dreptul sternului contenea, Antonio se regăsea pe sine, interesul lui pentru viaţă şi muncă începeau din nou să aibă un sens, universul poetic căruia îi dedicase viaţa începea din nou să-şi reverse străvechea-i vrajă şi o indescriptibilă bucurie se răspândea în întreaga-i fiinţă. Ştia, este adevărat, că peste puţin ea o să plece şi aproape îndată îl va măcina din nou nefericirea, ştia că după aceea va fi şi mai rău, nu contează, senzaţia de eliberare era totală şi atât de minunată încât pentru moment nu se mai gândea la altceva.

Şi nu că Laide i-ar fi procurat voluptăţi deosebite. Dimpotrivă, prima dată a fost banal. Doar prima dată, fără să treacă la rafinamente, i se dăduse cu adevărat. Acum era mai degrabă pasivă, intuind aproape că nu mai era nevoie, pentru că el oricum ar fi preferat-o totdeauna altor colege. Şi într-o zi, când a cutezat să i-o spună „Doamne, dar stai acolo ca un butuc, nu vrei să faci nimic", îi răspunsese: „Dar bărbatul trebuie să excite femeia şi nu invers".

Auzise povestindu-se adesea despre bărbaţi mai înaintaţi în vârstă care deveneau sclavii unei femei pentru că doar acea femeie ştia să le procure plăcere şi altele nu. Un fel de vrăjitorie sexuală.

La început se întrebase dacă nu i se întâmplă ceva de felul acesta. Din păcate, pricepuse că e un caz cu totul diferit şi de departe mult mai grav. Dac-ar fi fost vorba doar de o legătură sexuală n-ar fi existat vreun motiv de îngrijorare. Totul se putea aranja cu o asemenea persoană într-un simplu raport de a da şi a primi. Nu. Pe Antonio posesia fizică îl interesa relativ puţin. Dacă, de pildă, o boală ar fi constrâns-o să nu mai facă dragoste, el ar fi fost în fond fericit.

Îşi închipuia, de pildă, că Laide ar fi căzut sub un tramvai şi şi-ar fi pierdut un picior. Ce bine ar fi fost! Ea infirmă, alungată pentru totdeauna din lumea prostituatelor, din distracţii, din aventuri, nemaiispitită de nimeni. Doar el, Antonio, să o adore mai departe. Ar fi fost singura posibilitate ca Laide, măcar din recunoştinţă, să înceapă să-l iubească.

Nu. El o iubea pentru ea însăşi, pentru ceea ce reprezenta ca femeie, ca aiureli, ca tinereţe, ca prospeţime populară, ca viclenie, ca neruşinare, ca sfidare, ca libertate, ca mister. Era simbolul unei lumi plebee, nocturnă, veselă, vicioasă, demenţial de activă şi sigură pe ea care fremăta de viaţă nesăţioasă în jurul plictiselii şi respectabilităţii burgheze. Era necunoscutul, aventura, floarea

străvechii cetăţi ivită în curtea unei vechi case rău famate printre amintirile, legendele, păcatele, umbrele şi secretele oraşului Milano. Şi chiar dacă mulţi au călcat peste ea, era încă proaspătă, plăcută şi parfumată.

I-ar fi de-ajuns – se gândea – ca Laide să devină puţin a lui, să trăiască puţin pentru el, gândul de-a putea intra ca personaj în existenţa acestei fetiţe şi a deveni ceva important pentru ea era obsesia lui. Ar fi fost mai mândru decât dacă o preafrumoasă şi atotputernică regină, mai mândru decât dacă Marylin Monroe i-ar fi căzut la picioare nebună de dragoste, o fată de trotuar, una dintre nenumăratele fetişcane la grămadă, o mică prostituată pe care orcine-ar fi putut-o avea.

Nu era o infatuare carnală, era o vrajă mai adâncă, de parcă un destin nou, la care nu se gândise, îl chemase pe el, Antonio, târându-l progresiv, cu o violenţă irezistibilă, către un mâine necunoscut şi tenebros, iar situaţia, privită din toate părţile, nu lăsa să se întrevadă vreo cale de ieşire. Nu-l puteau aştepta decât furie, umilinţe, gelozie şi suferinţe fără capăt.

Înţelegea chiar că a o convinge să trăiască împreună cu el, să întemeieze un menaj comun ar fi fost o nebunie. El s-ar fi acoperit de ridicol, iar ea, după nici o săptămână, ar fi început să muşte frâiele. Cu obiceiurile acelea! Şi aproape treizeci de ani diferenţă de vârstă!

Nici a încerca s-o elibereze de traiul acela nu avea vreun rost. Pentru Laide nu era o dificultate să se prostitueze, nu era o sclavie, un jug dezonorant. Pentru ea părea mai degrabă un joc excitant şi profitabil, care n-o costa cine ştie ce osteneală. Dar inevitabilele umilinţe când, pentru a nu-şi prejudicia proxenetele, era obligată să suporte bărbaţi odioşi sau dezgustători? Când Dorigo accentuase aceasta, ea îi răspunsese cu un gest plin de orgoliu: „De, eu mă pot numi norocoasă. Mie mi s-au nimerit doar bărbaţi

frumoşi". „Hai, recunoaste că uneori a trebuit să mergi cu bătrâni fără dinţi." „Îţi spun că nu. Trebuie să-ţi spun că-s norocoasă. De altfel, încerc totdeauna să-i văd mai întâi. Dacă nu-mi plac, să fii sigur că nu mă duc." „Şi ai refuzat vreodată?" „Uff! n-a fost niciodată nevoie."

Dar tocmai aici era tristeţea. În timp ce el o iubea cu-adevărat, şi n-o dorea numai, ei îi era cu neputinţă să răspundă iubirii lui. Cu siguranţă, Laide îl considera un bătrăn de-acum. Lui Laide personalitatea lui artistică, fascinaţia intelectuală care uneori impresiona femeile din lumea lui, îi era cu totul indiferentă. Pentru a se bucura de consideraţie din partea ei, o frumoasă Maserati ultimul model conta mai mult decât dac-ar fi construit Partenonul.

În acelaşi timp, deşi posedarea ei fizică trecea pe locul doi, gândul la trupul ei devenea o obsesie pe motivul geloziei. Aşa cum infirmul nu rezistă tentaţiei de a-şi atinge partea bolnavă şi astfel îşi reînnoieşte şi aţâţă durerea, tot astfel imaginaţia lui Dorigo nu contenea să născocească scene ipotetice, dar verosimile, cu unicul rezultat de a-şi spori durerea: şi fără milă perfecţiona detaliile cu cea mai obscenă minuţie. O vedea intrând în garsoniera noului client amânat, la care a fost expediată de doamna Ermelina, iar după obişnuitele convenienţe şi complimente aşezându-se pe genunchii lui, după ce şi-a ridicat poalele nu ca să nu le şifoneze, ci ca să-şi facă mai bine simţite carnea ei, căldura coapselor şi surâzându-i cu acea răsfrângere maliţioasă a buzelor, fără prea multe preambuluri, în timp ce o mână mare s-a strecurat pe sub jupon, iar alta îi pipăie sânul, îşi aşază gura pe a lui într-un elan neruşinat şi atunci el, foarte excitat, o duce, aproape pe sus, şi ei doi goi în pat, îmbrăţişările, contorsiunile, săruturile, poate plăcerea ei de-a dezlănţui în bărbat cea mai exasperată tensiune găsind în asta un motiv de orgoliu pentru propriul ei trup, cu speranţa unui

mic cadou în plus, iar ea nu ştie nici măcar cum se numeşte şi ce meserie practică, se poate să nu-l mai revadă niciodată, dar între timp îl aţâţă şi-l sărută cu zel în locurile sensibile, distrându-se cu tresăririle spasmodice ale bătrânului ca fetiţa care înţeapă un broscoi răios din plăcerea de a-l vedea sărind. Tot ceea ce reprezintă pentru o fetişcană contaminare, lubricitate, porcărie, umilinţă abjectă se deapănă în mintea lui Dorigo şi atunci el, deşi e la masa de lucru, rămâne nemişcat, absent şi cumplit de încordat, cu impresia că tortura îi va consuma ani de viaţă. Poate era o complacere obscură în născocirile acelea dureroase? Conjuncturile perverse nu-i serveau, întâmplător, s-o facă pe Laide tot mai provocatoare, mai străină, de neatins şi de aceea mai demnă de dorinţă şi de iubire?

XV

Ea puse un disc. Erau acasă la Corsini, prietenul lui Dorigo, în zilele Târgului de Mostre. Terasa scăldată în soare, jaluzelele lăsate aproape complet, dacă erai atent, răzbătea zarvă de maşini, viaţă, nerăbdare, proiecte, aviditatea fremătătoare din jur, motoare, voci, paşi, bani, prostie, muzică, sudoare, dorinţe animalice. Ajungeau până aici, la etajul opt, dar ei nu auzeau. Ea, pentru că n-o interesa nimic, preocupată doar de calculele şi capriciile ei obscure, el, deoarece pe lume nu mai exista nimic decât copila aceea cu chipul hotărât şi obraznic, cu păr lung negru, cu inima, cu inima ce fel? avea oare? „Ce-i asta?" o întrebă.

„Este cel mai frumos cha-cha-cha din lume. Los carinosos" îi răspunse ea cu siguranţa cuiva care pronunţă Tristan sau Rigoletto, delectarea binecunoscută a tuturor. Şi într-un soi de exaltare copilărească începu să danseze de una singură.

E sigură pe ea. Ritmul alternant o poartă înainte şi înapoi ca pe o undă, dar în acelaşi timp

ea stăpâneşte şi domină impulsul. Dintr-o dată nu va mai fi nimic fals, morocănos, ascuns, josnic, meschin. Cu braţele ţinute în sus ca două mici aripi îndoite, cu şoldurile ondulând în ţâşnirea săriturii, cu faţa concentrată într-un zâmbet nemişcat care nu este al său ci chiar al muzicii, gând naiv al lucrurilor frumoase, mândrie de sine, provocare, dăruire. În mişcarea care o duce înainte şi se retrage subit, îşi lasă capul pe spate într-un gest de abandon de parcă dinaintea ei s-ar afla un altar, un zeu, viaţa.

Se oprise să privească rastelul cu discuri. Urma să urce scara ce ducea deasupra la dormitor. Dar ea, fără chef, se oprise să cerceteze discurile.

— Ce faci? o întrebă el. O să ascultăm puţină muzică după aceea.

Ea nu-i răspunse. Micile ei mâini albe şi extrem de drăgălaşe au scos din anvelopă un disc mare, a deschis capacul pick-up-ului, l-a pus în funcţiune, foarte pricepută, după cum s-ar zice. Atât de pricepută încât pe el îl apucă o bănuială groaznică: Laide o fi fost deja pe aici? S-o cunoască de mai mult timp amicul său şi s-o fi adus în pat? Altminteri, cum ar fi putut mânui cu atâta dezinvoltură aparatul, care e prevăzut cu un complicat sistem automat?

— Cum de te pricepi atât de bine?

— O prietenă de-a mea are unul la fel. Flora. I-am dat drumul de sute de ori.

La momentul potrivit pick-up-ul se lăsă automat, cu o mişcare fâşâită ca de reptilă. La primul contact muzica ţâşni.

— Ce e? o întrebă.

— E cel mai frumos cha-cha-cha din lume. Los carinosos. Acolo jos la Due îl cântau mereu. Dar nu-i uşor să-l găseşti pe disc.

— Ştii să dansezi cha-cha-cha?

— Sper din toată inima.

Are în glas o mândrie ostentativă, de parcă îndoiala lui ar fi ofensat-o. Dacă ştie să danseze

cha-cha-cha? Să întrebi pe unul ca Fangio* dacă ştie să conducă o maşină?

Începu să danseze singură, în mijlocul camerei uriaşe.

Nu – îşi spune Antonio –, e cu neputinţă să mai fi fost aici cu Corsini. Corsini are o prietenă permanentă şi nu merge cu alte fete. Şi-apoi Laide ar fi făcut nazuri aici de prima dată, ca să evite vreo încurcătură. Ea duce viaţa pe care o duce, dar ţine neapărat să nu fie socotită una din alea. Dacă ar descoperi din întâmplare că unul cu care a făcut amor e prietenul meu, cine ştie ce dracu' ar inventa ca să evite să aflu eu .

*Pilot celubru la cursele automobilistice în epocă.

Da, povestea cu prietena care are un pick-up identic e destul de plauzibilă. „Cee?"

„E cel mai frumoas cha-cha-cha din lume- Los carinosos."

A început să danseze. Are o rochie de culoare lila dintr-o stofă cu urzeala groasă bine întinsă pe bust, strânsă în talie de cordon, jupa scurtă şi amplă. Acest cha-cha-cha nu-i joc în picioare, ci în bazin şi în şira spinării, supunându-i corpul la un fel de unduire languroasă, de moleşeală, de dăruire şi refuz, ca un trap convulsiv pe o stradă care revine continuu în acelaşi punct, ca o voluptuoasă încăpăţânare, ca un joc între un val şi următorul, un ritmic act al iubirii care te trage în sus şi în jos, frenetic, măsurat, precis, obosit, insaţiabil, precum febra spiritului la ceasul amurgului în hăţişurile africane când sufletul se pierde în plăsmuiri şi aduceri aminte, ca lumina vânătă a străduţei din ale cărei adâncuri o voce cheamă, ca rumenele buze ambigui care s-au deschis pentru o clipă a promisiune mută în reverberaţia farurilor, ca trista tinereţe care se azvârle râzând şi se tăvăleşte fericită în noroiul care o va zdrobi, aspiraţii, chiar

idealuri, vibraţie profundă a materiei viscerale, voci ale pământurilor pe care nu le vom vedea niciodată, imitaţie a triumfului care nu se va împlini nicicând, ciocan blând şi crud care loveşti din trei în trei cu o scurtă pauză la mijloc, din trei în trei loveşti, loveşti din trei în trei şi te arunci în cataractele lui şaptesprezece aprilie lovind din trei în trei pietrele de moară iar apa înnebuneşte izbind, devine şarpe, epilepsie, harpă, pierzanie, dar ea deasupra cu pantofii cu toc cui pluteşte, se joacă şi surâde cu ostentaţia învingătoare a unei copile înţelepte care a regăsit seva irezistibilă şi adevărată a vieţii.

Există, în motivul popular al muzicii, simplu ca un ram desfrunzit şi totuşi încărcat de veacuri, ceva care spune cu precizie adio, cu puterea iubirii pentru ceea ce a fost şi nu se va mai întoarce şi în acelaşi timp un presentiment confuz a ceea ce se va întâmpla poate într-o bună zi, pentru că muzica adevărată se află în regretul trecutului şi în speranţa zilei de mâine, care e deopotrivă dureroasă. Apoi e disperarea zilei de azi, plăsmuită din amândouă. Şi în afara lor nu mai există poezie.

„Ce e?" o întrebase.

„E cel mai frumos cha-cha-cha din lume. Los carinosos."

El se aşază pe divan şi o priveşte, înspăimântat şi pierdut. Ca vânătorul care se pregăteşte să împuşte iepurele şi vede balaurul. Ca soldăţelul încrezător care se trezeşte pe neaşteptate dinaintea unei armate aliniate împotrivă-i cu infanterişti, tunuri şi călăreţi în armură. Precum cel ce-şi dă seama că a sfidat pe cineva de o sută de ori mai puternic decât el.

Dansând, ea credea poate că se joacă, nu-şi dădea seama de ceea ce se întâmpla. O făcea dintr-un impuls copilăresc, din surplus de energie, din plăcerea de a fi admirată. Ştia, asta, da, să danseze cha-cha-cha în mod uimitor, cu o stăpânire absolută, încât, din cochetărie, se prefăcea uneori

că se împiedică. Nu-şi dă seama însă, dansând, de ceea ce i se petrece în suflet.

Pentru că aici, purtată de o forţă misterioasă, fetiţa cu purtări îngrozitoare, obişnuită să-şi închirieze trupuşorul cu ora, se eliberează acum, fără ştirea ei, de miasmele ungherului muced, oferindu-se luminii.

Ori poate înţelege haotic că prin dans devine o altă făptură? Ghiceşte poate, în adâncul ei, că acesta e un mod foarte frumos de a se răzbuna? Găseşte oare o eliberare o dată cu risipirea în ritm? Şi aici, dinaintea bărbatului mult mai bătrân decât ea care o va poseda peste puţin datorită banilor lui, şi ieri şi azi şi mâine se va vinde altor bărbaţi ca el, care au nevoie de o defulare, iar ea nu suferă prea tare din cauza asta, totuşi ştie că alte fete ca ea trăiesc şi se distrează şi voiajează flirts recepţii serbări maşini şi blănuri de vizon fără să-şi scoată sutienul pe piaţă, ştie chiar că alte fete ca ea se scoală la şase dimineaţa şi merg să lucreze opt nouă ore pentru patruzeci cincizeci de mii de lire pe lună, ceea ce ea câştigă adesea în două zile, de aceea există în ea invidia şi ruşinea, sentimentul inutilităţii şi al ruinei progresive. Şi totuşi acum, dansând cha-cha-cha , se bucură de minunata senzaţie a libertăţii, se bucură că e uşoară şi pură, că nu aparţine nimănui ci doar ei însăşi, ba nici chiar ei, ci cuiva mai frumos, muzicii, dansului, poeziei.

Avea o rochie de culoare lila dintr-o stofă cu urzeală groasă, întinsă pe bust, strânsă în talie de cordon, jupa scurtă şi amplă. Surâdea, în extazul mişcării, buzele subţiri întredeschise şi răsfrânte ca nişte petale maliţioase. El, aşezat pe divan, o privea descurajat. Ce adevărată, ce proaspătă, ce frumoasă era! N-ar fi putut ajunge la ea nicicând. Ea era afară, era străină, aparţinea unei alte omeniri, de neajuns, era încarnarea a...a...unei...a...a...blestemului a tot ceea ce el n-a avut până acum şi a dispreţuit ca un idiot, a

nebuniei, a nopţilor îndrăzneţe şi osândite, a aşa-numitelor aventuri născute din şoapte în unghere interzise, pe coridoarele unui mare hotel, cu uşi care se închid silenţios, cuvinte şoptite pe marginea patului, acele transparenţe sexuale, vijelioasa poveste care-l fascinează, râsul, braţul care încinge talia şi ea i se lasă în voie, încet oh, da, da, încet în timp ce afară, deasupra grădinii, în desăvârşită tăcere, apare luna.

Nici de astă dată, se gândi el cu amărăciune. Ea dansa de una singură cha-cha-cha în mijlocul camerei uriaşe. Peste puţin va urca scara alături de el, va începe să-şi scoată brăţara colierul apoi va cere voie să meargă dincolo la baie apoi va reveni pe jumătate goală se va întinde pe pat, lăsându-se complet în voia lui. Dar la ce bun? Nu pe cea care îi va sta întinsă în curând alături o iubeşte el. De-ar face amor cu el de zece mii de ori în acele condiţii n-ar fi devenit mai mult decât e acum, adică nimic. Ci această altă făptură care i-a pătruns în creier, Laide a acestor momente precise, fata care întrevăzând dincolo de şanţ lumina norocului s-a cufundat înfiorându-se cu picioruşele în apă ca s-o treacă, însă apa nu e apă, e noroi, argilă lipicioasă, cumplită păcăleală pusă la cale de marele oraş de care ea se simte absorbită încet-încet, în care se scufundă zi de zi, iar lumina aurită de pe malul celălalt se depărtează, se depăr-tează, devine un miraj de neajuns, şanţul e o mlaştină secată, o mare de noroi opacă şi moartă;

iar ea continuă încăpăţânată să înainteze, i s-a spus că e important să insiste, desigur, fetele care se pierd cu firea e mai bine să nu se bage, altminteri nămolul acela vâscos în care s-a cufundat de-acum până la vintre e mătăsos, călduţ, dă o ciudată senzaţie de plăcere, dar uneori ea se întoarce şi vede malul de unde a pornit, şi vede bine pentru că a înaintat înspăimântător de puţin, vede lumea, bărbaţii, femeile, fetele ca ea care nici măcar nu se gândesc să încerce s-o ia pe scurtătura

din şanţ şi trăiesc şi muncesc aparent liniştiţi şi seara încuie uşa casei şi casa devine curată şi sigură, nu ţârâie telefoane ambigui, nu scârţâie balamaua uşii de la intrare la trei noaptea, nu se opresc grăbiţi după colţ ca să nu fie observaţi, maşini puternice cu vreun cuadragenar rumen la patru ace la volan, iată viaţa familiilor cumsecade, aşa de ordonată, mediocră şi plicticoasă, pe care e aşa de uşor s-o dispreţuieşti şi totuşi, din când în când, bănuieşte că ar fi frumos să trăieşti aşa, ba chiar pricepe că aceea e adevărata şi adânca ei dorinţă, portul în care ar fi fericită să ancoreze, o lume diferită şi ei refuzată.

Atunci se zbate să iasă din gaură, vrea să le arate şi altora, celor care îi zâmbesc de pe mal, dar nu-i ştie că nu e o fiinţă demnă să trăiască aşa, şi, uitand tot ceea ce s-a întâmplat, se întoarce la copilărie, ca pentru a lua totul de la capăt .Aceasta e Laide care dansând cha-cha-cha în faţa singurului bărbat străin pentru ea- se transformă într-un gest de tandreţe , devine un trandafir, un mic nor, o păsăruică nevinovată, departe de urâţenie, împlinindu-şi astfel clipa de neprihanire!

XVI

În ziua aceea Laide părea mai veselă şi mai aiurită ca de obicei. Se simţea oare, în sfârşit, mai în largul ei alături de el? Se ţesea oare între ei un început de intimitate umană? Un soare îmbelşugat intra pieziş în dormitor lăţindu-se pe mocheta verde şi luminând cu reflexe blânde întreaga cameră.

Erau deja întinşi pe pat, ea încă în combinezon. Pentru Dorigo acestea erau, cu certitudinea că va face dragoste, rarele momente de răgaz şi uşurare. Nu mai era îndoiala că ea n-o să-i telefoneze, că o să dispară fără urmă, că va pleca pentru totdeauna din Milano fără a da de ştire, nu mai exista chinul în aşteptarea făgăduitei

întâlniri cu groaznica picurare a minutelor când, odată depăşită ora fixată, începeau suspiciunile, ipotezele, speranţele se învălmăşeau iute-iute într-un vârtej crescând ce-l preschimba într-un soi de robot idiot. Incredibilul se mai înfăp-tuise o dată. Laide era alături de el, îi vorbea, se dezbrăca, se lăsa mângâiată, sărutată şi posedată, pentru o oră, o oră şi jumătate va rămâne cu el acolo, în taina unei case confortabile, la totala lor dispoziţie. Ce uşor şi simplu devenea totul! iar angoasele îndurate îi păreau şi lui absurdităţi. Dar de ce i s-ar refuza Laide? El era un bărbat educat, îngrijit, amabil, îi oferea ospitalitate într-un cadru mai mult decât elegant, unde ar fi putut veni fără rezerve şi o prinţesă. Era o nebunie ca o fată ca Laide să lase să-i scape aşa de uşor două bancnote de zece mii. Situaţia îi apărea atât de clară şi liniştitoare încât excludea posibilitatea unor noi suferinţe. Pe neaşteptate se simţea puternic şi sigur pe el, chiar şi senzaţia de-a se fi vindecat îi restituia o bună dispoziţie totală, pe care credea că n-o va mai cunoaşte vreodată. Nu, trebuia să isprăvească o dată cu neliniştea, nu putea fi nimic mai stupid. În fond – îşi spunea, cât se poate de convins că e sincer –, pe el îl interesa numai ca Laide să vină cu el uneori, în rest să-şi facă de cap, el n-avea intenţia să-şi asume întreţinerea ei completă, pe deasupra, unde-ar fi găsit banii necesari?

(„Dar ţie, ca să trăieşti, câţi bani ţi-ar trebui?" o întrebase într-o zi, în timp ce se îndreptau cu maşina spre locuinţa lui Corsini. „Mde", îi răspunsese ea, „la Scala câştig cincizeci de mii, dacă aş mai avea cincizeci de mii pe deasupra, ar fi în regulă." Dar era de ajuns să judeci o clipă, ca să-ţi dai seama că era o minciună. Altfel, de ce ar fi continuat să ducă viaţa aceea?)

Se simţea atât de stăpân pe situaţie încât i se păru că poate să rişte. De ce să nu-i mărturisească ceea ce era pentru el, cu o oră în urmă, adevărul arzător? Acum o oră n-ar fi făcut-o, ar fi socotit că

este foarte periculos. Dar acum, ce-avea de pierdut? Acum era sigur că n-o pierde. Acum înţelesese. Acum îşi putea permite luxul acesta.

Sau confesiunea aceasta este o tentativă extremă de-a o impresiona, de-a o face să priceapă că el nu e ca toţi ceilalţi, el nu o consideră doar o fetişcană bună la pat, ba chiar nici nu-l interesează cine ştie ce să facă amor cu ea, că altceva doreşte de la ea?

— Ascultă, îi spune, punându-i cu blândeţe mâna pe piciorul gol, te-aş ruga să-mi faci o mare plăcere. Ea-l priveşte bănuitoare:

— Ce anume?

— Ascultă, te rog să-mi dai o mână de ajutor.

— Cum adică?

— Te-aş ruga să mă ajuţi. Şi poţi.

— Cum să te ajut?

În timp ce vorbeşte, îşi dă seama că e un mic truc şcolăresc, o abordare prea naivă. Dar n-a găsit ceva mai bun. El, care se considera un bărbat talentat, plin de fantezie excepţională, n-a găsit ceva mai bun.

Şi-apoi, ea e destul de ignorantă, bărbaţii din preajma ei mai degrabă terre a terre, aşadar poate că găselniţa lui o să meargă, poate o să-i pară chiar spirituală. Cine ştie, ei i se întâmpla pentru prima dată.

— E o poveste urâtă, spune el.

— De ce?

— Sunt mort, sunt topit după o fată pe care o cunoşti.

— O cunosc eu?

— Da, iar tu, dacă vrei, ai putea să-mi pui o vorbă bună la ea.

— Şi tocmai mie îmi ceri asta?

— Te consider doar prietenă, nu?

— Prietenă, dar nu găsesc că e prea frumos să-mi ceri asta tocmai mie.

— Eh, dacă nu vrei...

— Ba nu, spune-mi.

— Atunci e mai bine să renunţ.

— Ba nu, spune-mi, te rog. E foarte frumoasă?

— Pentru mine, da.

— Şi spui că o cunosc?

Ea zâmbeşte, curioasă, s-a ridicat în şezut, sânii nu-i mai stau ţanţoşi, ci se lasă puţin, drăgălaşi ca totdeauna şi cu sfârcurile în sus, mici cum sunt. Dar ei nu-i pasă.

— Spui că o cunosc?

— Da.

— O cunosc bine?

— Da.

— Cum se numeşte?

Atunci el se aruncă pe burtă ca un copil, ascunzându-şi faţa în pernă. A înţeles Laide? A înţeles gluma? A înţeles din clipa în care el a început discuţia? Sau a înţeles de multe zile, de când el a însoţit-o la gară? Sau pentru ea e de-acum ceva vechi, un fapt pe care l-a observat din prima zi, din felul în care el o privea probându-şi rochia la doamna Ermelina? Femeile, chiar şi cele mai puţin viclene, au o cumplită sensibilitate care le anunţă ceea ce se întâmplă cu un bărbat în anumite situaţii, misterioasa scânteie care aprinde sufletul şi-l arde şi poate că pe moment bărbatul nici nu-şi dă seama şi nu bănuieşte însă ea da chiar în momentul acela se suie invincibilă pe tron, începându-şi deliciosul joc de a-l scoate din minţi.

— Cine e? Cum se numeşte? El se ridică, se apleacă deasupră-i şi îi murmură la ureche:

— E un nume care începe cu L.

Ea se întoarce în sfârşit, râzând, fără să răspundă.

— Ai înţeles dinainte? o întreabă el. Ea, surâzând, îi face semn că da.

— Şi-mi pui o vorbă bună?

— Dar e nevoie?

Antonio se miră că-i răspunsese la glumă.

— Sigur că e nevoie. Dragostea e o boală urâtă.

— Oh, nu, spuse Laide. Ba e atât de frumoasă!

— O fi frumoasă când e împărtăşită. Dar în cazul meu...

— Nu, nu, e frumos să fii îndrăgostit, e ceva foarte frumos.

— Dar tu ai încercat?

— Da.

— Cu cine?

— Cu un mort. Un băiat cu care urma să mă căsătoresc.

— Şi el te iubea?

— Sigur. Dacă-ţi spun că trebuia să ne căsătorim!

— Ei, atunci e altceva.

— De ce?

— Pentru că eu te iubesc, iar tu nu.

— Bravo, lasă-mi timp, abia te cunosc. El rămâne îndurerat. N-a fost în ea nici cea mai neînsemnată reacţie de surpriză sau de satisfacţie pentru ceea ce i-a spus el. Ca şi cum ar fi fost obişnuită cu asta. Ca şi cum el ar fi fost pur şi simplu unul dintre cei mulţi. De parcă ar fi fost ceva binecunoscut care i se cuvenea de drept. De parcă el ar fi fost un cretin oarecare. Simte nevoia s-o rănească.

— Oricum, îi spune, tu nu mi-ai spus nimic sincer despre tine.

— De ce?

— Mi-ai povestit o grămadă de minciuni.

— Nu-i adevărat. Eu ţi-am spus mereu adevărul.

— Chiar şi despre numele tău de familie?

— Ce vrei să spui? se aspri, îl fixă cu ochii îngroziţi şi bănuitori.

— Te numeşti Anfossi şi nu Mazza.

— Cine ţi-a spus?

— Las-o baltă. Te cheamă sau nu Anfossi?

— Ce-nseamnă asta? La teatru toate ne luăm alt nume.

— Şi la Scala cum te numeşti?

— Rosanna Mazza. Poţi să-l găseşti şi în program.

— Şi trebuia să minţi?

— Mai bine spune-mi: cine ţi-a spus? Doamna Ermelina, pun pariu.

— Şi dac-ar fi aşa?

— Jigodia aia! Mai bine că nu mai am de-a face cu ea!

— Te-ai certat?

— Ce te interesează? Când îţi spun că e o putoare!

— O avea vreun motiv.

— Motive sunt multe. Dar eu le ştiu. Dar nu aşa, că-mi strici pieptănătura!

— Ce ai astăzi? Eşti întoarsă pe dos?

Ea simte nevoia s-o dreagă. Face un bot comic, îşi ridică privirea spre el, clipeşte cu cochetărie copilărească.

— Hai, Antonio, vino, că mi-e frig.

Şi în clipa în care se îndoaie ca să îmbrăţişeze trupuşorul gol, îşi dă seama că marea ei siguranţă de sine s-a risipit, nu-i deloc adevărat că Laide va fi mereu la dispoziţia lui, nu-i adevărat că va putea conta pe ea, chiar în amabila pasivitate prin care fata, răspunzând îmbrăţişării lui, i-a trecut un braţ peste umeri, gest formal, fără elan şi tresărire, aidoma celui prin care femeile dansează cu străinul care le invită pentru prima dată, e o distanţă blestemată, puţin mai devreme când glumeau pe seama dragostei era mult mai apropiată şi mai înţelegătoare decât acum când cele două trupuri se contopesc în îmbrăţişarea carnală.

Iată, peste puţin timp şi dragostea aceasta se va isprăvi, ea va merge dincolo la baie, el va rămâne întins, pe pat, golit şi fără bucurie, apoi ea o să apară din nou să-şi adune hainele, brăţărica de aur, ceasul, va spune: Doamne cât e de târziu, te

rog scoală-te, raza de soare nu mai e pe mochetă, poate un nor a acoperit soarele, ea va spune cu un gest de enervare ce plictiseală, mâine dimineaţă nu ştiu cum să fac.

— Ce e mâine dimineaţă?

— Doar ţi-am spus că trebuie să merg la Modena.

— Nu, nu mi-ai spus.

— Tu nu-ţi aduci aminte de nimic.

— La Modena, ce să faci acolo?

— Pentru fotografu, ţi-am spus de o sută de ori.

— Cel puţin, câştigi bine?

— Nici vorbă! Dar dacă le spun nu, ies din circuit.

— Cât iei?

— Cinci, şapte, uneori chiar zece mii.

— De fotografie?

— Ei, închipuie-ţi!

— Şi drumul? Şi hotelul?

— Ei, e plătit.

— Şi câte zile stai acolo?

— Cred că două zile.

— De ce cred?

— Cu lucrul nu se ştie niciodată.

— Şi seara? Seara ce faci?

— Ce-ai vrea să fac? La Modena, închipuie-ţi!

— Spune-mi, apropo, dar la Modena nu e vărul acela al tău?

— Ba da, dar e atât de plicticos!

— E îndrăgostit de tine?

— Oh, la nebunie!

— Şi faci dragoste cu el?

— Asta mai lipsea! Nu ştiu, după tine lumea nu se gândeşte decât la asta. E un băiat de treabă, mă respectă atât de mult.

— Cum? Nici măcar un pupic?

— Nu îndrăzneşte nici să m-atingă cu un deget.

— Te crede virgină?

— Cred şi eu! Mă consideră o soră.

— Şi ce face?

— E inginer. Lucrează la un oleoduct.

— Şi vrea să se însoare cu tine, desigur.

— El da. Mie nici prin gând nu-mi trece.

— Şi mergeţi să vă distraţi împreună?

— Uneori.

— Unde? La cinema?

— Da, cel mai des la cinema.

— E un băiat frumos?

— Ei, nu-i urât.

— Îţi place?

— Dacă-ţi spun că nu-mi pasă de el! E vărul meu. Ţin la el.

— Chiar dacă te-ai culca cu el, nu ştiu ce-ar fi rău în asta.

— Pur şi simplu mie nu-mi convine! Apoi, închipuie-ţi, într-un loc ca Modena! Ar afla toţi.

— El însă ar vrea.

— El? Ar trebui să-l cunoşti. E aşa de timid! Acasă l-au crescut ca la internat. Închipuie-ţi că atunci când e la Milano tatăl lui îi dă cheile casei doar o dată pe săptămână.

— Câţi ani are?

— Douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase, cred.

— Şi cum îl cheamă?

— Marcello. Şi ce mai vrei să ştii?

— Te rog. Fă cum îţi place, scumpo!

— Ei, acum sunt sătulă de interogatoriul ăsta. Clar?

El tace, otrăvit. Cu câtă plăcere i-ar da o pereche de palme! Oh, dac-ar fi în stare!

Ea şi-a dat seama:

— Cum te superi tu numaidecât! Şi eu care voiam să te rog ceva!

— Ce să mă rogi?

— Vezi că te-ai enervat? Mai bine să nu-ţi spun nimic!

— Fă cum crezi!

— Vezi? E vorba că mâine trebuie să plec la ora şapte şi nu ştiu cum să fac cu taxiul.

— Păi cheamă-l prin telefon, nu?

— La ora aia nu sunt.

— Cum să nu fie la ora şapte?

— Şi-apoi nu pot să sun, pentru că sora mea ţine telefonul la ea în cameră.

— Nu poţi s-o trezeşti?

— N-o cunoşti!

— Vrei să te conduc eu?

— La ora aia! Cum reuşeşti să te trezeşti?

— Mă trezesc. Simplu.

— Şi acasă ce spui?

— O sculare dis-de-dimineaţă nu dă de bănuit. Şi râde.

— Serios că vrei să mă conduci?

— Ce-i nemaipomenit în asta? La ce oră?

— Trenul pleacă la şapte şi patruzeci. E bine dacă vii la şapte si zece.

— Unde?

— Acasă la mine, nu?

— Dar ştii că habar n-am unde locuieşti.

— Via Squarcia 7.

— Unde vine asta?

— Ştii unde e Vigorelli? Aproape. Poţi să te uiţi în ghid.

— Nu mai devreme de şapte şi zece?

— Facem o jumătate de oră până la gară, cred, cu maşinuţa ta. Şi-apoi, la şapte străzile sunt goale.

Sculatul în zori e pentru Antonio moarte civilă. Şi-apoi, ar fi aşa de uşor să-i dai o mie de lire unui taximetrist ca la şapte să-l găseşti sub fereastră. Dar nu-i spune. Gândul de-a o revedea pe Laide fie şi pentru puţine minute. De-a o avea alături. De-a intra astfel în existenţa ei privată. Minunata senzaţie că ea are nevoie de el. Mai ales siguranţa că cel puţin astă-seară nu va trăi chinul nesiguranţei şi al aşteptării, că va putea lucra, sau

râde, sau discuta cu prietenii ca în vremurile bune. Un răgaz sigur, o amânare, o fărâmă de fericire.

— Şi diseară ce faci?

— Diseară e repetiţie la teatru.

— Şi după aceea mergi la Due?

— Doar nu-s nebună! Cu scularea aia cumplită de mâine!

El pricepe în mod confuz că atâtea lucruri nu se leagă în ceea ce-i povesteşte ea. Scala, fotografiile, discoteca, familia, vărul, doamna Ermelina, atâtea lucruri pe care e greu să le pui cap la cap. Şi totuşi, chiar atunci când ea vorbeşte, orice îndoială dispare. Atât e de sincer accentul acestei fetiţe. Nu, e cu neputinţă să spună minciuni. Ar fi măcar o uşoară tremurare în glas, o nesiguranţă, o notă falsă, o şovăire, iar el e acolo, crispat, scrutând-o, descifrând-o, iar el e inteligent, el e de o sensibilitate de-a dreptul bolnăvicioasă în perceperea celor mai subtile nuanţe. O fetiţă ca Laide să fie aşa departe de orice complicaţie psihologică? Doar să încerce să însceneze cea mai mică înşelăciune, că el şi-ar da seama imediat.

XVII

Între velodromul Vigorelli şi terenul unde e situat Târgul se află un spaţiu larg cu o insulă de verdeaţă, închis spre nord de alinierea compactă a noilor clădiri.

Aici se opri Antonio la şapte fără zece în Fiatul său 600. Venise cu un avans de-a dreptul ridicol. Nu voia ca ea să-l vadă aşa de grijuliu, ar fi fost o mărturisire prea evidentă.

Era frig şi umed. Aprinse o ţigară, în ciuda neplăcerii pe care i-o dădea o ţigară pe stomacul gol.

Ploua torenţial. O apă violentă şi furioasă de primăvară ce lovea oraşul vânăt, pustiu şi adormit.

Nu era decât el. Toţi ceilalţi dormeau, toţi ceilalţi nu ştiau.

Sosise ora. Peste câteva minute o va vedea. Dar e adevărat? Nu-i oare o glumă? Oare nu se pot petrece atâtea între timp? De pildă, ca ea să se simtă rău? Cum l-ar fi putut înştiinţa?

E ora neprietenoasă şi ingrată în care nu mai există dorinţe. Localurile de distracţie şi depravare închise şi întunecate, amanţii aţipiţi de oboseala cărnii, luminile stinse, chiar dacă lumina zilei nu-i încă îndestulătoare.

Şi maşinile celor mai disperaţi noctambuli s-au întors în garaje. Nici o fereastră luminată. Toţi închişi în toroapeala patului. Doar furgoanele salubrităţii care trec din când în când.

O lumină care nu e lumină, cenuşie, somnolentă, de luminator, de o indiferenţă absolută.

Vai de cel ce se lasă surprins într-un oraş de ora aceasta nemiloasă, când plouă năpraznic, iar el este singur!

I se părea că-i un copil pedepsit şi bătut pe nedrept, de care nimeni nu ştie nimic. În clipa aceea dormeau cu toţii, fraţii, mamă, prietenii, cei care aveau nevoie de el şi cei de care el avea nevoie. Nu existau. Erau zidiţi în somnul zorilor, atât de profund şi sănătos atunci când plouă. Era singur. Se simţea singur, ignorat şi pierdut cu suferinţa lui infernală de care oamenii ar fi râs cu atâta plăcere, iar împrejur, sub ploaie, încă nemişcat, marele oraş care se va trezi peste puţin timp începând să gâfâie şi să lupte să se răsucească să galopeze încolo şi-ncoace în chip înspăimântător, ca să facă, să desfacă, să vândă, cumpere, să câştige, să se înavuţească, să domine dintr-o mie de patimi şi înverşunări misterioase, de lucruri meschine şi măreţe, muncă, sacrificii şi mâhniri nesfârşite, şi elanuri şi voinţă care doboară, muşchi şi declicuri mentale, posesiune şi dominare, înainte, înainte! iar el ţintuit aici, într-o maşină utilitară şiroind de apă şi de disperare pentru un mic trup alb şi tinerel, poate cu un fir de

suflet pe dinăuntru, pe nume Laide, şi pe care nimeni nu-l cunoaşte! Unghere de case cenuşii igrasioase şi zăvorâte, ca de vieţi care nu-l interesează. Lumea? America şi Rusia? Stăpânirea pământului?

Mai degrabă: se va trezi ea la timp? o să-i funcţioneze deşteptătorul? o să se îmbrace la timp? Şi-a făcut oare valiza? Doamne, fă ca valiza să fie gata, fă ca ea să nu se fi răzgândit! o dormi încă? o fi oare în baie scrutându-şi chipul în oglindă, apăsându-şi un deget pe colţul exterior al ochiului unde noaptea şi-a lăsat pe piele o încreţitură minusculă? Şi ce-o să facă la Modena? Cine o aşteaptă? Ce-o să facă diseară? o să doarmă singură? Cu cine o să doarmă? Nu. E de-ajuns să vină. E de-ajuns ca de după poarta casei din via Squarcia (pe care el a fost aseară s-o inspecteze din afară) să apară ea cu pasu-i trufaş, iar la vederea ei neliniştea va dispărea. Şi în acelaşi timp senzaţia că ploaia aceea îl şi târăşte, o forţă nicicând cunoscută îl târăşte îl rupe încet încet de ceea ce-a fost până atunci viaţa lui, lucruri asemănătoare citise de nenumărate ori în romane şi nu le dăduse crezare, poveşti absurde, iar acum el e înăuntrul unei astfel de poveşti şi acum nici măcar nu mai luptă, seara da, uneori se revoltă în exaltarea-i nocturnă, acum nu, acum ploaia biciuitoare şi sălbatică îl tărăşte departe, iar el nu se ridică din vârtej, nu ridică nici măcar o mână ca să ceară ajutor.

Timpul nu mai trece. Ceasul arată deja şapte şi zece, dar Antonio obişnuieşte să-l dea totdeauna puţin înainte, să fie abia şapte şi două, şapte şi trei minute. Altă ţigară. Şi dacă ea s-a răzgândit, dacă şi-a amânat plecarea? Îşi simţi faţa ostenită. Se privi în oglinda retrovizoare. Ce chip oribil, gura mai ales! Poate e timpul. A pornit.

Via Squarcia pustie. E o intrare, dinaintea casei ei, iar acolo o curte vastă, în fundul curţii un pavilion. A oprit maşina astfel încât să poată

urmări intrarea casei. Cabina cu geam a portarului e încă întunecată.

Ceasul lui arată şapte şi jumătate, o fi şapte şi zece, şapte şi unsprezece, ploaia a contenit puţin. Încă o ţigară? o să vină?

Acum e deja în întârziere. Încă cinci minute şi nu vor ajunge la timp la gară. Ce s-a întâmplat?

Nu stă decât cu ochii pe ceas, ar vrea să nu-l privească, să întârzie cel puţin mai cuviincios. Dar neliniştea! Oh, în fine!

Aude zgomotul unei uşi cu geam care se închide. Apoi, în dosul uşii de la intrare, în penumbră, o figură.

Ceva dinlăuntrul lui se deschide, eliberând sufocarea interioară, îi îngăduie să trăiască. Este ea! Ea!

Iese o femeie cu şal pe cap. Să tot aibă pe puţin patruzeci de ani. Se aprinde lumina în cabina portarului.

Şapte şi douăzeci şi trei. Nu s-a trezit. Îl obsedează Modena, nu a înţeles de ce Laide ţine atât să meargă acolo. E cu neputinţă, dacă s-ar fi sculat la timp, să nu fie deja jos.

Coboară din maşină, urcă treptele spre cabina portarului, e un bărbat.

— Vă rog, aţi putea-o anunţa prin interfon pe domnişoara Anfossi că o aşteaptă maşina? Acesta se execută în silă:

— Spune că o să coboare îndată.

Îndată? E şapte şi douăzeci şi cinci, bine că e puţină lume pe stradă, dar dacă semafoarele au început să şi funcţioneze nu se ajunge la gară într-un sfert de oră.

Şapte şi jumătate. Ce tot face nenorocita aia? Şapte şi treizeci şi două. Laide nu va apărea niciodată, nu va mai coborî nicicând, nu-i va mai telefona nicicând, nu-i va mai da niciodată vreun semn de viaţă. De-acum a pierdut trenul.

Declicul uşii de la intrare. Ea înaintează, dreaptă, cu pasul ei hotărât şi indiferent. În dreapta

cu o geantă de piele, în stânga cu o valiză mare albă.

Dorigo îi iese în întâmpinare. Ea pare aproape uimită că-l vede acolo.

— Poţi să mă ajuţi, nu? El îi ia valiza.

— De-acum nu mai ajungem la timp.

— Nu mi-a mers deşteptătorul. Dacă nu mă suna portarul...

— Ştii c-a trecut de şapte şi jumătate? Nu ajungem la gară în cinci minute.

— De ce cinci minute?

— N-ai spus că pleacă la şapte şi patruzeci?

— Mai e unul la opt şi cinci.

— Ai fi putut să-mi spui, nu?

— Şi de unde voiai să ştiu că nu-mi sună ceasul? Nu i-a spus nici ciao, nici un zâmbet, nici acum, alături de el în maşină, nu l-a învrednicit măcar cu o privire, e absorbită complet de mecanismul de închidere al genţii care nu funcţionează bine.

Nu s-a spălat, nu s-a machiat, are un impermeabil tip trench-coat, e ştearsă, e urâţică. Totuşi, Antonio răsuflă, e aici, alături de el, în maşina lui, pentru câteva minute îi aparţine, îi îngăduie prezenţa ei fizică, pentru câteva minute el ştie ce face ea, pentru câteva minute nu e cu alţii, impermeabilul e scurt, ţâşnesc din el doi genunchi rotunzi şi netezi, ciorapii stau pe ei bine întinşi.

— La ce hotel mergi la Modena?

— Nu ştiu încă.

— El te aşteaptă?

— Care el?

— Vărul tău, verişorul tău.

— Şi de unde să ştiu?

— Câte zile stai acolo?

— Nu ştiu, depinde de lucru.

— Fotografii, adică?

— Da' ţi-am spus-o de vreo sută de ori! Pare plictisită, pare să înţeleagă că el o bănuieşte.

— Şi-mi telefonezi când te-ntorci?

— Sigur că-ţi telefonez.

— Şi îmi telefonezi şi de acolo?

— Poate că da, dacă pot.

Privea strada din faţă, erau pe via Procaceini, mai ploua puţin, ea avea o expresie îngrijorată şi crispată, de mică jivină hăituită, ca în ziua în care plecase la Roma. Dar el n-avea nici o legătură, nu avea nici un amestec în îngrijorarea ei, e o partidă, un duel, un joc, o intrigă, un complot, cine ştie ce-o fi, între ea si alte fiinţe necunoscute din lumea ei, iar el era exclus. El era burghezul înstărit care plăteşte.

XVIII

La birou găsi un bilet din partea centralistei:

„A telefonat de la Modena nepoata dumneavoastră Laide, care vă roagă să mergeţi mâine devreme să o luaţi de la hotelul Moderno".

Modena? Câţi kilometri? Nici o clipă nu-i trecuse prin minte să nu se ducă. Apoi îşi aminti de foarte modestu-i automobil, un 600 destul de prăpădit.

Începu să-şi pună la cale escapada. Nu era greu să plece devreme, o trezire neobişnuită nu putea naşte bănuieli acasă, greu era doar să scape până seara. Totul stătea în putinţa de-a se întoarce la orele cinci, cinci şi jumătate, pentru o obligaţie de lucru. Desigur, una plictisitoare.

Însă în seara aceea se nimeri la o cină cu Menotti, vechiul său prieten. Menotti avea o maşină sport, decapotabilă. În timpul cinei, convins că acesta îi va spune nu, îl întrebă dacă nu ar vrea să-i împrumute spyder-ul pentru ziua următoare. Menotti nu dădu faptului nici o importanţă. Da, desigur. Numai că Dorigo trebuia să fie seara înapoi.

Gândul de a merge s-o ia pe Laide într-o maşină decapotabilă îl însufleţi pe Antonio. În

fond, viaţa noastră e alcătuită din asemenea iluzii stupide.

Întorcându-se de la restaurantul din Corsico, străbătând Naviglio în seara parfumată de mai, la volanul unei maşini frumoase, cu vântul suflându-i insistent în ceafă, cu o femeie frumoasă alături, căreia nu-i cunoştea nici măcar numele şi de care nu-i păsa absolut deloc, cu luminile felinarelor care alergau cu repeziciune, urmărit de privirile curioase ori încărcate de invidie ale trecătorilor, cu gândul că o va revedea a doua zi, cu minunata conştiinţă că Laide îl chemase pentru prima oară, cu plutirea pe care i-o imprima cerul albastru al nopţii, cu acea senzaţie îmbătătoare de goliciune pe care i-o dădea maşina deschisă ca pe vremea când, copil fiind, lăsa în primele zile de iunie pantalonii knicherboker ca să-şi pună pantalonii scurţi, iar gambele dezgolite îi dădeau o nelămurită senzaţie de voluptate, de dezlănţuire fizică, de cutezanţă carnală.

Trezirea la ora şase, foarte neplăcută în sine, a fost un fel de voluptate la ideea că ea îl aştepta, la gândul maşinii cu care mergea să o ia. Cu maşina aceea va sosi un bărbat inteligent, sportiv, dezinvolt, modern, tânăr, ca atleţii din filmele la modă. O să-i facă o impresie extraordinară. Văzându-l sosind într-un spyder sport, Laide nu va mai putea să-l considere un intelectual amărât, un biet burghez. Maşina aceea îi va permite să intre în sfârşit în lumea ei, cu drepturi depline de cetăţenie, în lumea bărbaţilor bogaţi şi dezinvolţi care manevrau copilele sărace de parc-ar fi fost automobile, ba chiar cu mai multă indiferenţă, iar ele îi priveau intimidate lăsându-se folosite cu pasivitate.

A pornit la şase şi jumătate. A găsit străzile goale. Ce păcat că era un cer cenuşiu!

De câte ori apăsa pe aceelerator, micşora depărtarea de ea. El, prudent de obicei până la exgerare, zbura de-a lungul oraşului. Case

adormite încă şi vineţii, stopurile clipeau somnoroase pe galben, oraşul luat prin surprindere.

A luat-o pe autostrada Soarelui, deasupra căreia astrul zilei nu izbutise să spargă ceaţa. Era pustie.

Nu încercase nicicând să conducă cu o sută douăzeci, o sută treizeci la oră. Accelerând, unghiul dungilor albe se îngusta în mod îngrijorător. Desigur, ea dormea la ora asta. Singură. Era acolo în adâncul depărtării, dincolo de zare, încă departe-departe.

În jur, nici case, nici firme, nici stâlpi de benzină ca pe străzile obişnuite. Şesul pustiu. Câmpuri fumegând ceţos, iar în fund, în grupuri de câte cinci, lunga aliniere a plopilor înalţi care se pierdeau în depărtări. Pe măsură ce alerga, copacii se roteau de o parte şi de alta, adunându-se în grup către extremitatea rectilinie, înşiruindu-se apoi lateral, în timp ce alţii mai depărtaţi îi alergau înainte, ca să se adune iarăşi spre orizont; de parcă două platforme uriaşe s-ar fi rotit în sens opus, una la stânga, alta la dreapta.

Nu era încă soare, dar se desluşea că dincolo de valurile umede şi ceţoase se afla soarele. Câmpia nesfârşită îl aştepta, înfrigurată. Şi, pe măsură ce acul vitezometrului sărea cu oscilaţii nervoase, aerul rece îi făcea vârtejuri pe ceafă.

I se păru apoi că în mişcarea lor în sens invers înaintării maşinii defilarea plopilor hotărâse să-i destăinuie ceva. Da, fuga arborilor – împietire fluidă şi amestecată de perspective într-o rotire dublă a câmpiei până hăt departe – dobândise intensitatea specială a expresiei unui om care vrea să vorbească.

El alerga, zbura chiar în direcţia iubirii şi chiar arborii care alunecau la marginea câmpurilor erau duşi departe de ceva mai presus de puterile lor. Fiecare avea propria lui fizionomie, un profil diferit. Şi erau atâţia, mii şi mii. Şi totuşi, o forţă comună îi tăra în vârtej. Toţi plopii nesfârşitei

câmpii fugeau aidoma lui, rotindu-se în două vaste aripi curbate.

Era un spectacol, în dimineaţa solitară, cu drumul gol dinainte-i, câmpurile pustii; nu se zărea ţipenie, parcă în afara lui toţi uitaseră de existenţa acelui petec de lume, iar ea era acolo departe, în dosul ultimului pâlc de copaci, ba chiar mult mai departe, probabil doarme cu capul îngropat în pernă, între dungile jaluzelei, culoarea zilei noi pătrunde în cameră luminând masa nemişcată a părului ei negru. Era singură?

Atunci, el pricepu pe neaşteptate sensul acelei vrăji fireşti. Într-adevăr, ce altceva îi spunea defilarea plopilor la orizont, plopii care se duc, se tot duc în cortegiu şi par să fugă de el şi în acelaşi timp să-i vină în întâmpinare ca să se îndepărteze în spatele lui în ceaţă, obosiţi, în timp ce noi şiruri apar dinainte prăvălindu-se asupră-i?

Dintr-o dată pricepu ceea ce spuneau, înţelese semnificaţia lumii vizibile; atunci când ea ne lasă cu răsuflarea tăiată spunem „ce frumos", iar în suflet ne pătrunde ceva măreţ. Toată viaţa trăise fără a bănui pricina acestui lucru. De atâtea ori rămăsese în admiraţie dinaintea unui peisaj, a unui monument, a unor pieţe, a unui crâmpei de stradă, a unei grădini, a unui interior de biserică, a unei stânci, a unei străduţe, a unui deşert. Abia acum, în sfârşit, îi pricepea taina.

O taină foarte simplă: dragostea. Tot ceea ce ne fascinează în lumea neînsufleţită, pădurile, şesurile, râurile, munţii, mările, văile, stepele, mai mult, şi oraşele, palatele, pietrele, mai mult, noaptea, stelele, vântul, toate acestea, indiferente în sine şi goale de sens, se umplu de înţeles omenesc, fără ca noi s-o bănuim, conţin presimţirea dragostei.

Cât îl uimea faptul că nu-şi dăduse seama până atunci! Ce interes ar fi putut trezi o stâncă, o pădure, o ruină, dacă în ele n-ar fi fost implicată o aşteptare? Şi a cui aşteptare, dacă nu a ei, a făpturii

care ne-ar putea face fericiţi? Ce sens ar avea valea romantică, numai stânci şi privelişti misterioase, dacă gândul nu ar putea-o conduce pe ea într-o plimbare în amurg printre abia auzitele chemări de păsări? Ce rost ar avea mormintele vechilor faraoni, dacă în umbra criptei nu ne putem imagina o întâlnire? iar colţul burgului flamand prin ce ne-ar atrage atenţia ori un cafe de pe un boulevard sau un suk din Damasc, dacă nu s-ar presupune că va trece şi ea pe aici, într-o zi, prinzându-ţi în mrejele ei un crâmpei de viaţă? iar pălăriuţa solitară din răscrucea cu felinar de ce-ar fi atât de patetică, dacă n-ar ascunde o aluzie? Şi la ce ar face aluzie, dacă nu la ea, la făptura care ne-ar putea face fericiţi?

Se gândi la fereastra solitară luminată în seara de iarnă, la plaja de sub stâncile albe scăldate în gloria soarelui, la ulicioara periculoasă şi întortocheată din inima oraşului vechi, la fâneţele din lumina lunii, la pistele de zăpadă în miezul zilei de aprilie, la dâra lăsată de transatlanticul alb aprins de luminile serbării, la cimitirele din locuri muntoase, la biblioteci, la flăcările din cămin, la scenele teatrelor goale, la Crăciun, la penumbra zorilor. Oriunde era gândul nemărturisit la ea, chiar dacă nu-i cunoşteam identitatea.

Ce meschină ar fi, dinaintea spectacolului naturii, exaltarea noastră spirituală, dacă ne-ar privi doar pe noi şi nu s-ar putea răsfrânge şi asupra altei fiinţe!

Chiar şi munţii pe care-i iubise atât de mult, golaşele stânci abrupte neospitaliere, în contradicţie cu tot ceea ce privea iubirea, îşi asumau acum o altă semnificaţie. Provocare adresată naturii sălbatice? Depăşire a eului? Orgoliul piscului? Ce cumplită neghiobie ar fi, dacă ar consta doar în asta! Greutăţi şi pericole gratuite la modul ridicol! Meditase îndelung la această problemă fără a-i găsi rezolvarea. Acum,

iată! În dragostea pentru munte se cuibărea clandestin un alt impuls sufletesc.

Dacă i s-ar fi spus asta în copilărie, iar el ar fi putut pricepe, ar fi spus nu cu toate acestea, că nu este adevărat, dintr-un soi de pudoare. Tot aşa alţii ar spune nu, că este o tâmpenie, că e retorică, romantism din alt timp. Şi totuşi, întrebaţi fiind, nu vor putea altminteri să mărturisească de ce îi emoţionează ceaţa de deasupra mării sau arcul ruinat al Cezarilor sau felinarul clătinat în ulicioara periferiei. Nu vor mărturisi nicicând că în acele scene sălăşluieşte şi pentru ei chemarea unui vis de iubire, în ciuda dezgustului pe care îl poate inspira o asemenea formulă.

De la dunga ultimă a orizontului, în timp ce cerul se şi topeşte în azur, iar soarele îşi împrăştie lumina, pâlcurile de copaci continuă să se desfacă înşirându-se în ambele părţi, încet şi în alunecare progresivă alunecă pe lături, într-o fluidă încălecare de perspective, rapide şirurile apropiate, leneşe cele din depărtare, într-o rotaţie dublă a câmpiei cât vezi cu ochii. Iar când el apăsa pedala, mişcarea copacilor se aceelera şi părea că toată câmpia îi dădea ascultare.

Îi vin în minte chiar şi caravanele americane cu pocitanii miorlăite, coborând din autocare dinaintea muzeelor şi catedralelor. Poate că şi aceste nefericite, în hoinăreala lor dintr-o ţară în alta, urmăresc presimţirea dragostei? Chiar aşa, compătimiţi-le! Chiar în acele ruine standard, plesnind de sănătate, rezistă încă, fără ştirea lor, chemarea; au şaizeci, şaptezeci, optzeci de ani, sunt femei serioase şi onorabile, ar înnebuni de ruşine dac-ar putea afla ce le târăşte de colo-colo prin lume. Iar dacă în călătorie n-ar exista misterul romanesc şi neverosimil, nicicând nu s-ar mai urni de-acasă. Hoinăreala de la o frontieră la alta, din hotel în hotel ar deveni un chin iar fenomenul universal al poeziei? Cum de sunt atâtea privelişti, păduri, grădini, plaje, fluvii, copaci, amurguri în

versurile dedicate femeii iubite? Pentru că în natură, poeţii, mai mult decât ceilalţi, recunosc punctele de reper fatale. Turnurile vechi, norii, cataractele, mormintele misterioase, hohotul undei lovite de stâncă, crengile îndoite sub furtună, singurătatea aşternuturilor în amieze, toate sunt o indicaţie privitoare la ea, la femeia care ne va pârjoli sufletul. Fiecare lucru din lume unelteşte împreună cu celelalte într-un complot foarte înţelept care încurajează perpetuarea speciei.

Era o intuiţie atât de frumoasă şi genială care, în alte circumstanţe, nu l-ar fi satisfăcut. Dar, tocmai pentru exactitatea ei, lui îi provoca acum numai durere. Imaginea arborilor în goana lor corespundea într-adevar condiţiei iubirii sale, care era nesăbuită şi disperată. El alerga acum spre ea chiar ştiind că acolo, departe, îl aşteaptă noi mâhniri, umilinţe şi lacrimi. Dar el tot alerga cu sufletul la gură, cu piciorul apăsat cu toată puterea pe pedala acceleratorului, de frică să nu piardă un minut.

Plopii câmpiei, în procesiunea lor fugară, cu spinarea curbată, păreau a-i spune: opreşte-te, omule, fă cale-ntoarsă, nu te mai gândi la ea şi urmează-ne, nu alerga spre propria ta ruină! Noi te vom conduce în străvechiul paradis al copacilor, unde este doar tihnă, cânt de păsări şi împăcare sufletească. Nu te încăpăţâna!

Era atât de convingător discursul lor, încat dintr-o dată fu cuprins de o tulburare lăuntrică, trase pe dreapta şi opri. Dar în acelaşi timp se opri la rându-i întreg peisajul, cât vedeai cu ochii, şi dinaintea lui, în adâncimea pistei pustii de asfalt, desenul arborilor rămâne compact şi fix, nu se mai descompune, împrăştiindu-se de o parte şi de alta, plopii nu mai fug, nu-i mai spun opreşte-te, nu mai îndrăznesc să-i spună nimic, întrucât pricep că nu mai e nimic de făcut, arborii-i spun da, e adevărat, acolo-n depărtare, la sud, unde conteneşte drumul,

te aşteaptă ea, ca să-ţi pricinuiască răul, dar nu face nimic, cu atât mai bine!

Cu atât mai bine, soarele e deja în slăvi, iar noi nu te putem salva.

XIX

Ea n-o mai fi acolo, o fi plecat, centralista a înţeles greşit, e cu neputinţă să fie ea, e cu neputinţă să-l fi chemat ea.

Întreabă unde se află hotelul Moderno. Acolo în depărtare, imediat după piaţa aceea, reîncepu blestemata nelinişte, opri maşina, intră cu inima bătând, un hotel de provincie ca atâtea, la dreapta cabina portarului. Domnişoara Anfossi? Cine-i spun că o caută? Nouă fără un sfert. O fi îmbrăcată? Spune s-o aşteptaţi că peste cinci minute coboară. Luaţi loc pe un fotoliu, printr-o uşă de sticlă se vede o sală mare, cu câteva măsuţe pe margini, oare seara se dansa? Ea cu cine-o fi dansat?

Apăru pe neaşteptate, nerujată şi nefardată.

— Cum de-ai venit aşa de repede?

— Aşa mi-a spus centralista. Mâine devreme scria pe bilet.

— Dar eu mai trebuie să mă-mbrac, am de făcut bagajele, apoi trebuie să salut o familie care a fost aşa drăguţă cu mine.

— Şi-atunci la ce oră vrei să pleci?

— Nu ştiu. Dar tu te grăbeşti? Putem pleca după douăsprezece.

— Şi mâncăm aici, la Modena?

— Ştii ce, acum ia-ţi o cafea, iar eu între timp urc să mă pregătesc.

Saluta chelnerii confidenţial, glumea cu fata de la bar, părea la ea acasă, sigură pe sine, cu acel aer totdeauna cam neruşinat, era palidă, cu nasul mai impertinent ca oricând. Era aidoma fetiţelor brunete abia coborâte din pat, cu faţa încă nedefinită, cu acea transparenţă puţin vânătă a

pielii, de culoarea marmurei, cu umbra nopţii aninată încă pe chip, pe gură, acel soi de virginitate care se reînnoieşte în fiece zi a anului, acea dezarmată sinceritate a trupului luat prin surprindere, care le face pe bătrâne să arate şi mai urâte şi chiar celor tinere le răpeşte din frumuseţe, dar, în comparaţie, cele tinere devin atunci mai goale, puternice, murdare, sălbatice, excitante, tainice, frumosul şi urâtul alternează astfel încât în Laide se vădea pulsaţia vulgului, dezordinea, gura mică se deschidea şi se închidea, cele două buze mici şi pline, îndeosebi buza inferioară, îndoindu-se în afară ca nişte petale năzuroase şi impertinente.

Antonio o privea cu nesperata uşurare de-a o găsi urâtă, erau, la urma urmei, mii de fetişcane mai chipeşe, aşa că nu s-ar fi putut spune că toţi masculii din lume sunt pe urmele ei, iar lui însuşi, în fond, nu-i păsa cine ştie ce, pentru o clipă nădăjdui că se va putea elibera de obsesie, însă a fost o clipă foarte scurtă, Laide, care se aşezase să bea o cafea cu lapte, strânse cu dreapta antebraţul chelnerului care o privea şi spuse: „Giacomo, te rog adu-mi o brioşă de-aia, ştii tu de care", iar Antonio observă că era un băiat de douăzeci şi unu de ani, cu nasul lung şi mare şi bărbia mică, urât s-ar fi putut spune, însă era în el o uluitoare tensiune virilă, iar Antonio se întrebă dacă. Era absurd, era cumplit, era de o extremă simplitate: poate chiar în noaptea aceea, gândi, numai din simplu capriciu, Laide îl chemase la ea în cameră.

Giacomo apăru surâzător cu brioşa pe o farfuriuţă, ea o luă:

— Mă duc să închid geamantanul, zise, şi plecă.

Antonio o însoţi până la scară, întrebă:

— Nu pot să urc? Ea spuse:

— Eşti nebun?

El rămase să aştepte într-un fotoliu de vinilin aşezat într-un unghi din care putea observa scara.

De la tejgheaua lui din fund, portarul îl putea vedea. Antonio se simţea stingherit şi ridicol. La vârsta lui să se arate purtat în lanţ de-o fetişcană! Unchiul! Imaginaţi-vă situaţia dacă portarul n-a înghiţit momeala! Situaţia clasică, bătrânul care plăteşte şi puştoaica care se distrează cu sportivii. I se păru că ghiceşte ironia în privirea unei chelner în trecere.

Paşi pe scări. Nu, erau paşi de bărbat. Apăru un tinerel în pulover cu o scurtă de piele întoarsă pe braţ. Un tip sportiv. Poate unul dintre piloţii care se antrenează pentru circuit, un delegat. Din întâmplare – se întrebă Antonio –, din cauza acestuia i-o fi interzis Laide să urce în camera ei? În timp ce Laide îşi lua cafeaua cu lapte împreună cu el, Antonio, nu cumva, din întâmplare, tinerelul se bărbierea în camera ei?

Antonio l-a scrutat, dar acela trecu mai departe spre ieşire fără să-l observe măcar. Se linişti. Dacă tinerelul era în cameră cu ea, Laide o fi găsit ea un pretext ca să coboare, i-o fi spus că a sosit unchiul ei. În acest caz, dacă nu măcar din curiozitate, şi tot i-ar fi aruncat tinerelul o privire lui, lui Antonio!

De altfel, era o ipoteză absurdă. Laide, atât de grijulie când era vorba de salvarea aparenţelor (grijă ridicolă, întrucât era sigur că toţi, de la portar până la ultimul client al hotelului, ar fi catalogat-o drept o târfuliţă în deplasare, uitaţi-o pe una care spune că face pe fotomodelul), Laide nu putea avea o relaţie stabilă cu un tinerel. După ce-ar fi făcut dragoste, l-ar fi alungat din camera ei. O revoltă interioară. Se prostise? La ce bun aceste chinuitoare cazne ale geloziei? Îi aparţinea Laide lui? Ce obligaţii avea faţă de el? Poate pentru cele cincizeci de mii de lire împrumutate (povestea cu datoria făcută pentru boala mamei, pentru care se angajase să-i plătească rate, iar una din rate îşi avea scadenţa chiar în ziua următoare), iar el fusese fericit să i-i dea, dată fiind senzaţia că,

în fine, înnoadă cu ea o legătură personală? Nu, nu putea să gândească onest că cele cincizeci de mii de lire i-ar fi impus cea mai vagă obligaţie de fidelitate. Aşadar? Nu era stăpână să meargă unde naiba voia şi să se zbânţuiască chiar cu cine-i place? Ce putea el să obiecteze?

Privi ceasul: trecuseră douăzeci de minute, acolo în sala mare cu uşi de sticlă năvălea soarele, se ridică, ieşi să lase capota maşinii, ţinea ca Laide să găsească maşina descoperită, femeilor le plac maşinile fără capotă, dau o notă sportivă, modernă, de bogăţie, el însuşi în maşina aceea, chiar dacă nu era de lux, se simţea altfel, mai tânăr, mai sigur pe sine, invidiat, pentru prima dată o conducea, dar îşi dădea seama că toţi îl priveau pe stradă, toate femeile o priveau, îndeosebi cele tinere.

În timp ce lăsa jos capota şi o strângea în lăcaşu-i special, manevră destul de complicată, observă că doi tineri angajaţi ai hotelului se iviseră în prag şi-l urmăreau cu interesul tipic al tinerilor pentru orice automobil ieşit din comun.

Încercă să termine cât mai repede cu putinţă, îngrijorat ca Laide să nu fi coborât între timp. Când reveni în hotel, portarul îi spuse surâzând:

— Nu, nepoata dumneavoastră n-a coborât încă. Nepoata lui? Treaba asta nu-i plăcea nicidecum; poate că ea ţinuse să precizeze foarte bine lucrurile: doar nu v-o trece prin minte că cincantenarul acesta este amantul meu? Poate că s-ar simţi umilită să recunoască public o relaţie cu un bărbat care i-ar putea fi uşor tată. De acord, faptul că Laide îl invita în calitate de unchi demonstra că nu-i era ruşine cu el. Chiar dimpotrivă, ţinea poate la această rudenie, dând de crezut că e dintr-o familie aşa distinsă, nepoţica preferată a unui bărbat celebru şi stimat. Mai mult, asta crea între ei o legătură, fie şi falsă, mult mai solidă decât cea întru totul inconsistentă dintre o fată de moravuri şi un client. Şi tocmai asta-l măgulea, Antonio simţea o plăcere imensă pentru

orice îi îngăduia, într-un fel sau altul, să intre în viaţa lui Laide, complicata lume ambiguă interlopă şi îngrozitor de milaneză.

Pricepea totuşi cât îi venea lui Laide de comod să-i atribuie rolul unchiului. Un alibi care-i permitea să facă amor cu unul şi cu altul şi în acelaşi timp să fie transportată de Antonio fără a scandaliza. Tare ar fi vrut să-i răspundă ceva portarului când acesta i-a pomenit de nepoată: „Nepoata? N-a fost niciodată nepoata mea." Apoi s-a oprit la timp: ar fi făcut poate figura bătrânului încornorat şi dus de nas. Fără să mai punem la socoteală că ea, Laide, dacă ar fi fost informată întâmplător, s-ar fi purtat ca o bestie, în stare cel puţin să-l trimită dracului în prezenţa tuturor.

Rumega la toate acestea când ea coborî. Era pusă la punct, bine machiată şi pieptănată, îmbrăcată cu o rochie plisată şi ducea în braţe un minuscul căţel maltez. În spate venea hamalul cu un geamantan, două valize mici, o beauty case şi un pardesiu de piele întoarsă.

— Ăsta ţi-e faimosul căţeluş?

— Să punem toate lucrurile în maşină? întrebă ea imediat, fără să-i răspundă, iar el observă că aruncă o privire în jur, să vadă dacă nu cumva şi alţii, cu excepţia hamalului, ar fi auzit întrebarea lui Antonio. Întrucât era foarte ciudat că un unchi nu mai văzuse până atunci căţeluşul nepoatei.

Îşi dădu chiar seama că Laide se oţărăse: grăbi pasul pentru a se depărta de hamal şi îi spuse:

— Dacă urăsc ceva e să vorbesc despre lucrurile noastre în prezenţa străinilor!

— Ce lucruri? Ce-am spus?

— Nimic, nimic, spuse ea încet, pentru că hamalul se apropia, în anumite privinţe voi, bărbaţii, sunteţi nişte cretini perfecţi.

Se înseninã din fericire când zări dinaintea hotelului spyder-ul roşu care aştepta, înflăcărat în

soarele de mai.

— E a ta?

— Nu. Mi-a împrumutat-o un prieten.

— Era de aşteptat. Oare când ai să te hotărăşti să-ţi schimbi rabla aia veche?

Aşezară valizele în portbagaj, apoi ea spuse:

— Auzi, fă-mi, te rog, o plăcere.

— Anume?

— Aici, la hotel, mi-a rămas ceva de plată.

— Cum s-ar spune, reglarea contului.

— Vezi cum eşti? Imediat te gândeşti la ceva urât. Contul e deja achitat. Crezi că te-am adus de la Milano ca să-mi plăteşti hotelul? Să mă respecţi puţin, ştii! E nota portarului, or fi cam cinci mii de lire.

În realitate, erau cinci mii şi două sute. Plăti. Se întoarse afară. Şi pentru că nu era încă douăsprezece, el propuse să plece imediat, trebuia să fie după-masă la birou. În loc să mănânce aici la Modena, puteau foarte bine să se oprească la Parma, şi la Parma erau restaurante bune.

— De ce? spuse Laide. Cine ne obligă să plecăm aşa de repede? Putem s-o facem după ce mâncăm, pe autostradă ajungi foarte repede. Şi-apoi, aş vrea să-l salut pe Marcello.

— Şi cine-ar fi Marcello?

— Vărul meu. Ţi-am spus-o de zece ori.

— Nu l-ai văzut destul zilele astea?

— Doar o dată l-am văzut! Are atâta de lucru la el pe şantier. Aşteaptă să mă duc să văd dacă pot da de el.

Îl lăsă pe Antonio şi se înfăţişă la tejgheaua portarului. Ca să nu pară insistent, nu se urni din loc. Prin uşa de sticlă o văzu vorbind la telefon. Părea foarte satisfăcută. Râdea. El abia aşteptă să termine. Aprinse o ţigară. Văzu că îşi continuă telefoanele, o văzu râzând mai departe.

Laide a lăsat receptorul în furcă şi revine la el pe trotuar, la umbra copertinei. Are o expresie fericită.

— Ei bine?

— Ei bine, nu ştiu dacă ţi-am spus, trebuie neapărat să merg să salut o familie, au fost aşa de drăguţi cu mine, dac-ai şti, nu pot să plec fără să-mi iau rămas-bun.

— Atunci cine ştie la ce oră ajungem să mâncăm!

— O, mie nu-mi pasă de mâncare! Putem face aşa. În câteva minute soseşte Marcello şi mă conduce la aceşti prieteni. Tu poţi să mergi între timp să mănânci. Apoi la două, două jumătate, ne găsim şi plecăm imediat. Aşa nu te fac să pierzi timpul.

— Vin special de la Milano să te iau şi tu mă plantezi ca pe un câine.

— Hai, nu te supăra acum! Cum să fac eu atunci cu prietenii aceia?

— Şi apoi, chestia aia cu Marcello nu-mi place deloc! E clar că ţi-e văr aşa cum îţi sunt eu unchi! Ochii lui Laide s-au dilatat. De uimire şi furie.

— Aşa-i, pentru tine toate sunt târfe! Nu poţi să ţii la cineva fără să te întinzi cu el? Nici nu l-aş mai privi în ochi dacă nu m-ar respecta!

— N-oi vrea să spui că nu te-a sărutat niciodată!

— Porcul dracului, zice ea ieşindu-şi din minţi, păi, îmi închipuiam eu că o să-mi trânteşti una ca asta! Voi, bărbaţii, toţi sunteţi la fel! iar noi toate suntem obligatoriu nişte putori! Nu, dacă vrei chiar s-o ştii, Marcello nu m-a sărutat niciodată! E ca şi cum am fi fraţi. Clar?

— Nu mi se pare că e cazul să te superi. La urma urmelor, eşti liberă să faci dracului ce vrei!

— A, nu trebuie să mă supăr? Mă faci târfă şi n-ar trebui să mă supăr?

— Şi cine ţi-a zis târfă?

— Tu, dacă tu crezi că vin cu tine şi-apoi merg şi cu el! El da, s-ar putea supăra dac-ar şti că noi doi...

Antonio e copleşit. Antonio o crede, e de necrezut, dar Antonio o crede, are o asemenea sinceritate şi orgoliu rănit Laide asta! Ca să poţi minţi aşa trebuie să fii un monstru, nu-i cu putinţă ca unei fetiţe ca ea să-i reuşească o ficţiune aşa desăvârşită, ar trebui să aibă o inteligenţă şi o fantezie de Shakespeare.

— Mda, face Antonio îmblânzit, iar lui Marcello cine i-ai spus că sunt?

— Unchiul meu.

— Un unchi care-a ţâşnit dintr-o dată? Iar el te-a crezut?

— De ce nu m-ar fi crezut? Nu sunt toţi ca tine. Dar stai... mi se pare că-i el.

XX

O privi cu un soi de frică. Nu. Marcello nu e un tip care să sperie pe nimeni, nici măcar pe Antonio cincantenarul.

Sosi pe un scooter, era îmbrăcat cu un prost gust discret, o cravată vărgată în galben şi verde, o haină în dungi. Dar faţa? Faţa conta.

Faţa corespundea descrierilor lui Laide. Era un tânăr mai degrabă înalt, mai înalt decât Antonio, însă uşor gheboşat. Dar faţa? Faţa conta.

Faţa îi semăna, îi semăna până în cele mai ascunse detalii. Urât? Nu era urât. Mai rău. Inexpresiv, lipsit de viaţă, obtuz. Totuşi, nu urât. Ochii, ochii mai ales. Fără zvâcnire, fără scânteie, nici măcar intenţii ori subînţelesuri. Cumsecade, vag mocofan. Da, corespundea perfect.

Prezentările. Stânjeneală minimă.

— Auzi, zise Laide, ştii unde e piazza? De-aici drept înainte să fie vreo două sute de metri până la panta în scări. Tu mergi la masă şi apoi ne vedem în piazza.

— La ce oră?

— Acum cât e?

— Douăsprezece şi douăzeci.

— Să fie la două şi un sfert.

— Aşa mult?

— Prietenii mei, ştii, nu stau în centru.

— La două şi un sfert? Te rog, însă, nu întârzia!

— La două şi-un sfert. Eşti atent?

— Da, da. De ce?

— Ţi se vorbeşte şi tu te gândeşti la altceva. Auzi, îmi faci un serviciu?

Antonio îl privi pe Marcello. Marcello părea absent, complet dus şi apatic.

— Ce anume?

— Mi-l tii pe Picehi?

— Căţelul?

— Cum să-l duc pe motoretă? De altfel, e un înger, ai să vezi.

— Trebuie să-i dau de mâncare.

— Ei, nu contează, o să mănânce la Milano. Eventual, o păpică din puţin orez şi carne. Dar, te rog, carne crudă şi puţină, ştii? E mititel Picehi al meu.

Laide se cuibări pe micul scaun al motoretei cu un salt graţios, ce dovedea o veche obişnuinţă. Marcello ambală. Ea îi făcu lui Antonio un gest de salut. Apoi se răsuci în faţă, păru că se sprijină de spatele lui, nu se întoarse să mai salute. El rămase ţeapăn, în soare, cu căţelul în braţe.

Ceva dinăuntrul lui parcă îi spunea: fii atent că nu-i în regulă, gândeşte-te, la vârsta ta, ea se duce pe motoretă cu un june de douăzeci şi doi, douăzeci şi cinci de ani şi te plantează aici ca pe-un imbecil.

Şi-ţi lasă şi căţelul. Înţelegi ridicolul? înţelegi ce figură faci?

Stă dinaintea uşii hotelului ţinând căţelul în braţe, în pragul hotelului sunt doi tineri angajaţi, în uniformă, cei de dinainte, şi-l privesc. Nici uimire, nici batjocură, nici ironie. Totuşi, se uită la el.

Intră în primul restaurant, unul destul de faimos, era cald, se aşeză într-o săliţă laterală unde nu era nimeni. Lăsă jos căţelul care, în ciuda micimii, era de o cumplită vioiciune.

Comandă şuncă, nu avea poftă de mâncare, mâncarea îl îngreţoşa. E singur. În sala mică, la două mese depărtare, se aşează un cuplu, păreau a fi străini. Ea, o blondă searbădă, deveni imediat interesată de căţeluş, chemându-l cu alinturi vesele. Căţelul nu-i dădu atenţie.

Nu reuşeşte să înghită, mestecă degeaba, în clipa asta ea unde-o fi? Era prea mult pentru el, ce-i mai păsa? Era prea mult la vârsta lui. Îşi închipui că ar fi intrat un cunoscut, l-ar fi întrebat cum aşa, şi căţelul ăla al cui era? Era prea mult, la vârsta lui. Comandă viţel la grătar. Poate grătarul va izbuti să-l înghită. Străina cea blondă nu mai dădea atenţie căţelului.

Mersul de unul singur la restaurant îi fusese totdeauna nesuferit. Ca să nu meargă singur prefera aproape de fiecare dată să sară peste mâncare. I se aduse un grătar. Aduseră şi papa pentru căţel. Era cald, lume multă, mâncau cu poftă, erau veseli, nenorociţii. Unu şi jumătate, era cald, încă trei sferturi de oră de aşteptare. Era un restaurant de clasă, chelnerii umblau de colo-colo, lui Picehi nu-i plăcea papa.

O banană, ca desert, era lucrul cel mai simplu, banana era acră, o lăsă la mai puţin de jumătate. O cafea. Chelnerul, enervat de un asemenea client, îi aduse nota. Unu şi trei sferturi. Încă o jumătate de oră. Şi nu avea nici măcar un jurnal de citit. Aşteptă restul îndelung, însă chelnerul nu mai venea, căţelul începu să-şi frece lăbuţele de manşeta pantalonilor, voia să-i sară pe genunchi, îl luă pe genunchi, prinse să-l mângâie, se pricepea la câini. Şi dacă ar fi pus capăt? Dacă ar fi descărcat valizele şi câinele la hotel şi-ar fi plecat? Înţelegea vag că un bărbat nu ar fi făcut altceva, un bărbat decent. Dar el nu mai era un

bărbat, era un nenorocit, era un copil, mai rău decât un copil, era un vierme, o fiinţă jalnică, până şi acest lucru îl pricepea cu greu.

Cu un soi de rânjet interior îşi imagina scena. Ea, însoţită de verişor, soseşte la locul de întâlnire şi nu-l găseşte. Dau o raită pe străzile din apropiere. Nimic, e deja două şi patruzeci. Şi dacă-i încă la restaurant? Se duc la restaurant. Nici aici. Şi dacă s-a întors la hotel? De-abia intră Laide în hotel, că portarul îi adresează un surâs care poate exprima o mulţime de lucruri diferite. „Uitaţi, domnişoară, unchiul dumneavoastră a comunicat că trebuia să plece, îşi cere scuze că nu a mai putut aştepta..." „Şi bagajele mele?" „Sunt aici, domnişoară." „Şi căţelul?" „E aici, domnişoară." Şi atunci ea se albeşte de furie şi se stăpâneşte cu greu să salveze aparenţele faţă de portar (ea crede că e nevoie de asta, ah, ah). Dar are chef să răbufnească cu toate înjurăturile şi să i le scuipe în faţă javrei ăleia de unchi. Şi acum? Fără o leţeaie. Să vedem acum dacă Marcello!... Ea, care-i da lui Marcello din când în când, cu titlu de împrumut. Şi furia. Şi umilinţa. Şi realizează că şi portarul a înţeles tot şi o priveşte cu o morgă şi o superioritate pe care nu le arătase înainte. Căci e foarte limpede că ea este una din alea, iar povestea cu lucrul şi fotografiile nu-i decât un alibi pueril. Imediat, când ea îl anunţă că în seara aceea va mai rămâne la hotel, portarul îi spune că deja camera ei a fost ocupată şi că altele nu mai sunt libere, iar când ea se înfurie şi-l roagă pe portar cu un mic surâs cam prea explicit, îi spune: „Nu ştiu, domnişoară, doar ca să vă dau un ajutor personal, dacă vă mulţumiţi pentru o noapte... vă putem aranja un pat la ultimul etaj.... Chiar alături de camera mea e o odăiţă goală..." Ce lecţie, ce sfântă lecţie! Nu-i nicidecum un neghiob, cum s-ar fi crezut, unchiul Antonio, o fi îndrăgostit de o târfuliţă, dar nu se lasă călcat în picioare de ea.

Antonio migălea cu voluptate această glorioasă fantezie, chiar dându-şi seama că niciodată n-ar fi fost în stare de aşa ceva. Şi era ca atunci când cineva-şi imaginează cele mai oribile lucruri, o catastrofă, un cutremur, un război, o boală cumplită, un dezastru total.

De ce la gândul de-a nu o mai putea vedea punea stăpânire pe el o cumplită angoasă? Ce s-ar fi făcut fără ea? Cum ar fi putut rezista? Laide era însăşi lumea, viaţa, sângele, lumina soarelui, gloria, avuţia, împlinirea viselor. Doar faptul că-i simţea pe genunchi căţeluşul – din fericire adormise – îl consola. Căci jivina era proprietatea lui Laide şi a o avea asupră-i era garanţia că o revede pe Laide, fie numai şi pentru un minut, nenorocit de căţeluş obraznic şi încăpăţânat, adorabil, păstrător al unei miraculoase investituri.

Chelnerul a adus restul, era două fără zece, să ne închipuim că între timp s-a dezumflat un cauciuc. Se ridică grăbit. Îşi zări într-o oglindă chipul urât, ostenit. Ce păcat. Cauciucul nu era la pământ. La două şi cinci se afla în piaţă. Duse maşina în parcare. Dar nu putea să reziste aşezat în ea, în aşa hal ardea soarele. Coborî cu căţelul.

În mijlocul acelei piazza se găsea un dreptunghi de iarbă. Lăsă jivina să se plimbe în lesă, puţină lume în preajmă, totuşi cineva se opri să privească, era un câine aşa mic şi delicat. Două şi douăsprezece, şi treisprezece. În fine! Peste două minute va apărea, va pleca împreună cu el, alături de el, în soare, doar ei singuri pe autostradă, pentru prima dată un fel de excursie împreună, şi nimeni nu putea să-i supere, iar el va vorbi, se va hotărî să vorbească, nu mai putea continua aşa, fie ce-o fi, nu putea să mai reziste cu acest du-te-vino, cu întâlniri din când în când, cu interdicţia de a-i telefona, cu preţăluirea dragostei la douăzeci de mii raţia, odată ajunşi în maşină n-ar fi fost nimeni să-i plictisească, nici acel dubios văr Marcello, nici rudele ei, nici zdrahonii de la Due cu care dansa

seara, nici codoaşele. Ei singuri, în imensitatea câmpiei, iar el nu fusese niciodată în stare să vorbească unei fete spunându-i ceea ce inima ar fi vrut să-i spună, niciodată, niciodată, a fost tot timpul un nenorocit, dar acum ceva dădea peste margini, acum da, ar fi vrut să vorbească chiar dac-ar fi crăpat vorbind, era o chestiune de viaţă şi de moarte, aşa nu mai putea rezista.

Era atât de insuportabilă căldura la soare încât luă căţelul în braţe şi porni spre trotuar, acolo unde îşi proiecta umbra casa din faţă. Două şi şaptesprezece. Dintr-un moment într-altul. La vârsta lui, cu acel căţel ridicol în braţe, aşteptând o fată de moravuri uşoare care, în timp ce el mânca la restaurant, era în pat cu iubitul, iar cu iubitul râsese mult şi bine de el, imbecilul, care-ar fi înghiţit toate gogoşile pe care era-n stare să le născocească ea, si chiar în acest timp râdea, răşchirată pe bideu, în timp ce el îşi ştergea sudoarea călăritului. Şi de ce nu? Ba bine că nu! În fond, totul putea fi adevărat, ba chiar este imposibil să nu fie adevărat, nicicând o fetiţă ca ea n-ar fi avut un asemenea tupeu. Era adevărat. Dar de ce să-l faci să te aştepte aşa, în mijlocul străzii, cu un căţel în braţe? Atât de puţină consideraţie avea Laide pentru el? De ce să-l umilească în felul ăsta? Dacă ar fi ştiut colegii lui, dacă prietenii lui l-ar fi văzut! Tocmai acest căţel mizerabil făcea situaţia ridicolă la culme. Două şi douăzeci şi cinci, zece minute întârziere. De ce? Era un bărbat de aproape cincizeci de ani, serios, stimat, reputat, un bărbat aproape important. Era un copil, era singur, era chinuit, era înjosit, nimeni nu-i ştia durerea, nimănui pe lume, chiar dac-ar fi ştiut, nu i-ar fi fost milă de el. Căţelul tresăltă, se plictisise de stat în braţe, voia să se plimbe. Nimănui pe lume nu i-ar fi fost milă de josnica-i, de stupida-i durere, ba chiar l-ar fi luat în râs, până şi vechii prieteni ar fi hohotit îndelung.

Chiar într-unul din acele momente când aşteptarea chinuită cedează din oboseală fizică, iar ochii obosiţi nu mai privesc în jur, apăru motoreta lui Marcello cu Laide pe locul din spate.

— E trei fără douăzeci, spuse Antonio.

— Ei, acum iată-mă, răspunse ea, sigură pe sine, fără să clipească.

XXI

Marcello îi însoţi pe motoretă până la poarta oraşului, Antonio apăsă pe accelerator cu grija de-a scăpa de el şi într-un anumit punct, unde nu mai era trafic, Marcello rămase în urmă.

Atunci Laide se aşeză în genunchi pe scaun ca să poată privi înapoi şi să-şi agite braţul în semn de rămas-bun. Dacă ar fi plecat în China nu s-ar fi agitat atâta. Chiar dacă nu l-ar mai fi văzut de-acum înainte şi n-ar fi fost mai apucată.

Înţelegea oare că pentru el, Antonio, acestea erau tot atâtea palme? Cum mai era posibil să creadă în verişorul timid, respectuos şi cast?

În fine, Laide se aşeză, dar o bucată bună de timp continuă să se răsucească înapoi, cu braţul drept ridicat a rămas-bun.

— Ei bine, acum ai terminat?

— Ce anume?

— Să-ţi iei rămas-bun de la drăguţ.

— Drăguţ pe dracu'! De câte ori să-ţi repet că n-a fost nimic cu el? Ştii că încep să mă satur!

— Ei, nu te supăra!

— Nu, pentru că de-acum te cunosc, când îţi vări în cap o chestie, asta e şi basta. Ca să-ţi intre bine în cap, eu minciuni nu ţi-am spus niciodată.

— Şi-atunci, aia cu numele?

— Care nume?

— Că te numeşti Mazza în loc de Anfossi.

— Nu-i o minciună. La Scala mă cheamă Mazza. El tace. Asigurările lui Laide, că nu era nimic rău în ceea ce făcea, că la doamna Ermelina

nu se mai ducea, că în subsol la Due era o atmosferă de familie, că Marcello n-ar fi îndrăznit s-o atingă, că la Modena mergea pentru „lucru", că în viaţa ei totul era cum se cuvine şi respectabil, toate alibiurile ei exacte până la zecimea de milimetru aveau extraordinarul efect de a-l calma, iar el rămânea convins, de parcă ar fi băut un filtru, în pofida continuelor şi decisivelor obiecţii ale bunului-simţ.

Dar între timp era speriat să-i propună lui Laide pactul îndelung cugetat. Acest pact era pentru Antonio de importanţă fundamentală, putea să însemne pentru el salvarea.

De unde veneau de fapt suferinţa, îngrijorarea, neliniştea, neputinţa de-a lucra, de-a mânca, de-a dormi? De ce Antonio nu mai era el, ci o fiinţă înrobită şi tremurândă, neputincioasă să reacţioneze?

Dar motivul era prea limpede. Pentru că, desigur, ca să poată trai, avea nevoie de Laide, însă Laide nu-i aparţinea în nici un fel, Laide pleca şi venea, îi telefona şi nu-i telefona, până acum, la drept vorbind, îşi ţinuse cuvântul, dar dacă ar fi început să nu-i mai telefoneze? Ori să-i spună că-i va telefona, iar apoi să nu-i telefoneze? Pe scurt, era ceva bun, dar nesigur, pe care el nu putea conta. Şi chiar din atâta nesiguranţă îi veneau suferinţa şi neliniştea.

O luă pe ramificaţia pentru autostradă şi peste puţin începea marea curbă aeriană a intersecţiei, era un soare splendid, era ora trei şi un sfert, să conduci o maşină decapotată de culoare roşie cu o fetişcană ispititoare şi graţioasă, modernă, la curent cu tot ceea ce poartă fetişcanele foarte moderne, şi nu numai atât: să ai alături fiinţa iubită, ea în persoană, femeia cea mai dorită dintre toate femeile din lume, ea obsesie coşmar fatalitate mister viciu taină modă viaţă interlopă metropolă perdiţie dragoste, ea alături de el cu un batic albastru cu picouri albe înnodat sub bărbie,

provocatoare şi obraznică ţărăncuţă să meargă aşa în maşină era superb păcat că acolo nu era lume, nimeni care să poată preţui minunatul său privilegiu de-a călători într-o amiază de mai într-un spyder roşu cu o astfel de fetişcană alături, fetiţă şi deloc fetiţă, copilă şi femeie, floricică şi păcat şi toate astea se vedeau dintr-o singură privire, oh să poţi continua aşa şi să nu trebuiască să fii la muncă, şi soarele să nu apună şi strada să nu se isprăvească iar ea să nu se întoarcă la Milano pentru că desigur nu se grăbea, însă diseară i-a spus că trebuie să meargă să cineze la o mătuşă iar el nu a insistat, dar se ştie ce înseamnă mătuşile pentru fetişcanele curajoase şi fără prejudecăţi lacome de bani, el nu a întrebat-o în mod sigur, ar fi fost ca o palmă supărăcioasă cum era, însă ar fi jurat că pentru seara aceea şi-a plănuit o întâlnire, poate doamna Ermelina i-a telefonat special de la Milano era o ocazie nemaipomenită un domn de la Biella plin de lovele până în gât chiar aşa cum îi trebuie ei discret unu' din ăia care pică la ţanc bibicului care-i place nu se uită la zece mii în plus ori în minus şi cine ştie dacă nu te pomeneşti procopsită ca lumea, el ar putea să pice de la Biella de două ori pe săptămână şi-n rest ar fi fost liberă ca o zi de sărbătoare, de asta i-a telefonat lui Laide şi nu alteia, pentru că Laide dacă voia ştia cum să se poarte cu un client, mai ales că-i vorba de o persoană cuviincioasă şi educată, i-ar plăcea şi lui anume giumbuşlucuri, dar la urma urmelor ce-i rău în asta? Ea, Laide, era o fată inteligentă şi înţelegea din zbor cum stă chestia şi nu făcea atâtea nazuri ca de-o pildă curvuliţa aia de Nietta care face pe delicata ieri a supărat o floare de industriaş cu atâtea Mercedesuri şi şoferi, pe deasupra bărbat frumos care pe ea, pe Ermelina, n-o s-o mai caute niciodată, garantează asta, nu, nu, gata, îşi impuse Antonio, muncit de acele fantezii ale geloziei construite pe nimic, dar de ce nu? Laide a recurs la el ca s-o ducă la Milano cu arme

şi bagaje şi câine la timp ca să fie acasă după-amiază şi astfel să fie gata pentru seară, spălată, parfumată şi cu lenjeria intimă schimbată ca să poată să-i sucească gâtul noului client, nu, nu, gata, între timp căţelul ţăşnise pe genunchii lui incomodându-l la volan, începea marele drum drept, ea, toropită de soare, se încolăcise cu capul rezemat de marginea superioară a geamului şi părea gata să-i tragă un somn, poate – se gândi el – se resimţea după languroasa şi delicioasa oboseală a amorului pe care-l făcuse ceva mai devreme cu Marcello, în timp ce el, Antonio, era la restaurant şi se ştie doar cât sunt de impetuoase şi frenetice aceste îmbrăţişări de adio înaintea unei lungi despărţiri. Dar dacă ea adormea acum, poate că lui îi trecea încărcătura de curaj frenetic ca să-i facă propunerea. De aceea, cu un năpraznic efort de voinţă, îi zise:

— Laide!

— Ce?

— Ascultă, aş vrea să-ţi spun ceva!

— Spune-mi.

— Am nevoie de tine, îţi mărturisesc, am nevoie să te văd.

— Păi nu ne vedem?

— Ba da, dar... eu aş vrea în alt fel... Mă rog, îţi fac o propunere. Tu asculţi şi te gândeşti... Apoi mâine, poimâine, când vrei, îmi răspunzi...

Ea tăcu.

— Ascultă. Eu îţi dau cincizeci de mii de lire pe săptămână şi ne întâlnim de două, trei ori săptămânal, în rest, nu te teme, te las liberă, nu vreau nici măcar să ştiu ce faci, iar dacă tu într-o zi nu poţi îmi spui şi dacă trebuie să pleci câteva zile de la Milano îmi spui, dar aşa, vezi, eu ştiu că ne vedem în mod sigur şi nu trebuie să facem dragoste de fiecare dată, e frumos să mergem şi la cinema, la teatru, să luăm masa împreună... În rest te las liberă... Se înţelege că dacă tu ai termina-o cu doamna Ermelina şi toate escapadele de genul

ăsta aş prefera să înţelegi şi tu, ţi-am spus că te iubesc cu adevărat...Mă rog... acum tu gândeşte-te la asta şi să vorbim de altceva, ori dacă vrei trage un pui de somn.

Deodată ea, cu un gest sigur şi hotărât, întoarse capul să-l privească:

— Nu-i nevoie să mă gândesc, spuse. Sigur că accept.

Un flux nou de viaţă, o eliberare, neliniştea dispăru într-o străfulgerare, lumea îşi înfăţişa vechile-i necazuri, renăştea dragostea de muncă, arta, natura, lucruri frumoase, uşurarea fu atât de impetuoasă şi răscolitoare încât Antonio însuşi rămase uluit. Infernul său se datorase unui fleac atât de mărunt?

Da, situaţia se răsturnase brusc. Acum ea se afla dedesubt, el era cel care domina. Nu se întrebă dacă nu fusese josnic să iasă victorios din duelul de dragoste numai pe temeiul banilor. Consolarea, fericirea erau atât de mari, încât modalitatea de-a le dobândi nu mai avea importanţă.

XXII

Dar chiar în momentul în care o lăsă dinaintea casei din Milano cu valize, genţi, trusă de farduri şi căţel şi ea dispăru îndărătul uşii de la intrare, iar el, socotindu-se eliberat de nelinişte, îşi îndreptă gândul spre restul vieţii, munca, familia, mama, prietenii, oraşul cu toate distracţiile lui cotidiene şi se aştepta să simtă din nou gustul zilelor de altădată, poate atotcuprinzătoarea tihnă banală, siguranţa de zi cu zi, de mulţumire burgheză, pe calea liniştită de-acum care-l purta spre satisfacţii progresive în carieră, îşi dădu seama deodată că e singur.

Singur, şi nu era nimeni în măsură să-l ajute şi nici să-l înţeleagă, poate nici să-l compătimească. Şi munca, familia, prietenii, serile în anturaj nu-i mai spuneau nimic, împrejurul lui

totul era gol şi lipsit de sens. Nu se eliberase, iată problema, nu se eliberase deloc. Gândul la ea – chin, îngrijorare, nelinişte, nefericire totală – îl stăpânea ca înainte.

Mai rău ca înainte, pentru că pactul cu Laide – chiar dacă el încerca să-l nege – îi dădea acum un vag drept asupra ei, din după-amiaza aceea el nu mai era amicul ocazional sau clientul afectuos, era ceva mai mult, un soi de amant oficial sau protector (la urma urmelor, dac-ar fi fost sincer, ar fi mărturisit că i-a oferit un stipendiu tocmai în scopul de a-i aparţine cel puţin parţial, că depinde de o continuitate pe care înainte nu o putea pretinde, da, acel gen de drept pe care-l au gentilomii petrecăreţi* asupra întreţinutelor, degeaba îşi spunea că situaţia lui e diferită, că el îi lasă deplină libertate, că îi cere doar să se întâlnească ceva mai des cu el cu certitudinea că n-o pierde de la o zi la alta cum era posibil până acum, da, Antonio Dorigo, artistul fără prejudecăţi, s-a făcut şi el un gentilom petrecăreţ, şi-a asumat mizerabilul rol care întotdeauna îi păruse sinonim cu mediocritatea şi impotenţa.

*În original commendatore, folosit cu accepţia consacrată de persoană petrecăreaţă, iubitoare de plăceri.

Mai rău ca înainte, pentru că acum embrionul acela de supremaţie făcea şi mai greu de suportat libertatea lui Laide, îl făcea şi mai gelos. În fond, până astăzi, întâlnirile cu fata erau nişte concesii minunate, un privilegiu, până astăzi el fusese în afara lumii lui Laide, exista un fel de zid care-i ascundea viaţa cu relativ mister, iar el nu prevedea că le va putea cunoaşte, familia lui, primele iubiri, logodnicii, „turele" cu proxenetele, serile la Due, dubiosul angajament de la Scala, numai că din când în când ea ieşea ca să-l întâlnească pe el. Afară, Antonio aştepta neliniştit, de fiecare dată

când Laide apărea era o nebănuită uşurare. Apoi ea intra din nou în lumea ei, el nu mai ştia nimic despre ea şi renunţa s-o aştepte.

Dar acum în zid se deschisese o mică uşă, el intrase, abia câţiva paşi, iar acolo era o beznă de nu se vedea nimic, mai întuneric decât atunci când se afla în afara zidului. Totuşi intrase, poate puţin, puţin de tot se impusese în viaţa ei şi e fericit de asta ca de un pas înainte, ca de o cucerire, totuşi e mai rău ca înainte, acum el nu mai e un străin, într-un anumit sens ar avea dreptul să ştie şi nu ştie, nu poate nici chiar să întrebe ori să cerceteze de teamă să nu strice totul aoleu dacă Laide ar bănui că pentru cele cincizeci de mii de lire mizerabile pe săptămână el s-ar socoti îndreptăţit să facă pe stăpânul, nu i-a spus chiar el însuşi că o lasă liberă? Aşa că şi mai mult decât înainte se îmbulzesc şi se răsucesc puţinele lucruri povestite de Laide despre ea însăşi, lucruri cumplite care-l ardeau pe dinăuntru într-un mod greu de explicat în care se adunau laolaltă milă, gelozie, mânie, destrăbălare şi care îi aţâţau dragostea. Crâmpeie scârboase şi ambigui, adevărate şi false, poate chiar inventate de ea cu o subtilă maliţie instinctivă, pentru a-l excita, pentru a părea mai interesantă, pentru a se dovedi sigură pe ea, dincolo de bine şi de rău, amestec de neruşinare provocatoare, sete obscură de viaţă, dorinţa de-a se răzbuna pe soarta umilă, orgoliu popular, candoare de fetiţă. De pildă:

Povesteşte că a intrat la Scala foarte mică, când avea abia patru ani. Nu mai era nici una atât de mică. Mama voise aceasta, iar la şcoala de dans toţi o chemau „iuţilă"*. Erna Allasio, care era directoare pe vremea aceea, o îndrăgise. Şi încet-încet devenise foarte bună. Absolvise cu sucees şi făcuse uneori chiar şi câte un solo, ca primele balerine. Însă dansul o obosea îngrozitor. Uneori se simţea rău şi reuşea cu greu să se stăpânească, până când într-o seară – se prezenta Vechiul

Milano – s-a prăbuşit dintr-o dată, au trebuit s-o ducă pe braţe, a venit medicul care a dignosticat boala de inimă. Ea voise totuşi să continue, cu eforturi tot mai cumplite, iar acum avea o inimă distrusă, de pildă, la munte nu mai putea merge, o mie două sute de metri îi erau de ajuns ca să se simtă rău. De aceea s-a hotărât să renunţe. Dar când Antonio îi punea întrebări pe tema asta era evazivă. Nu se înţelegea dacă plecase de la Scala definitiv sau conti-nua să lucreze acolo. Câteodată: „În dimineaţa asta am fost la repetiţie" sau „Diseară e repetiţia generală" sau „Diseară lucrez". El verifica în program, dar aproape niciodată nu corespundea. Dacă el insista, o apucau nervii. Pe scurt, toată viaţa ei de balerină era învăluită într-o ceaţă.

*Rattin, în original, derivat de la ratto, „repede, iute" cu sensul de mişcare rapidă, agilitate.

Şi era neîndoielnic că fusese balerină, ştia prea multe lucruri despre Scala, cunoştea prea multe nume, obiceiuri, furnizori de maiouri-ciorap şi poante. Dar pe Dorigo îl apucase îndoiala şi credea că de o bună bucată de vreme Laide nu mai era la Scala, iar gândul că Laide nu mai era balerină nu-i plăcea, e chiar păcat, calitatea de balerină a teatrului Scala ar onora-o, i-ar da mai mult prestigiu, ar scoate-o din nenorocita turmă a fetelor de trotuar, ar face din ea o artistă în loc de o curviştină fără nici o patalama, ar situa-o într-o lume mai bună în panorama oraşului Milano a cărui încarnare Laide părea a fi, un steguleţ graţios şi obraznic fluturând deasupra împrăştiatului fundal cu acoperişuri şi turle de biserici şi coşuri de fabrici, deasupra curţilor ascunse, a vechilor grădini, a poveştilor, superstiţiilor, mizeriilor, sunetelor, delictelor, sărbătorilor. Şi totuşi, sunt prea multe contradicţii şi lacune. E cu putinţă,

printre altele, ca în corpul de balet al Scalei, faimos în toată lumea, să fie angajată cineva care seară de seară face un număr într-un night club mai mult sau mai puţin deocheat? Acum Antonio se îndoieşte până şi de faptul că a văzut-o cu adevărat pe scenă la repetiţia generală de la Steaua serii. Pe moment nu se îndoise. Dar nu putea să fi fost o autosugestie? E atât de uşor să încurci fetele între ele, ajunge ca pieptănătura, machiajul, îmbrăcămintea să fie altele, iar acolo, la repetiţie, toate aveau pieptănături ciudate. Şi apoi, cum să poţi explica faptul – de neexplicat – că Laide, dacă era ea într-adevăr, nu-l învrednicise nici măcar cu o privire, de parcă el nici n-ar fi fost de faţă? Ce explicaţie să dea când colega, apropiindu-se de ea, i s-a adresat cu Mazza, pe când ea se numeşte Anfossi? Cum să explici faptul, dacă doamna Ermelina spusese adevărul, că Laide fusese la patru la Ermelina chiar în ziua repetiţiei, chiar atunci când el crezuse că o vede pe scenă dansând hora spiriduşilor? Şi altă amintire: după reprezentaţie, ceruse de la fotograful Scalei fotografia celor nouă spiriduşi în costume, dar nu izbutise s-o recunoască pe Laide; sigur, cu machiajul acela, cu costumul nu era uşor să te dumireşti. Pe puţin două din ele puteau fi Laide. Frumos era că el, după câtva timp, când îi arătase fotografia lui Laide, întrebând-o: dar mi-ai putea spune care eşti tu?, ea făcu o mutră ofensată şi zise: „Asta-i binele pe care mi-l doreşti? Nici măcar nu mă recunoşti!"

Aceste ciudăţenii pe care Laide le justificase de îndată fără urmă de jenă, dar cu relatări destul de absurde, dovedeau, ca şi alte lucruri, că fata nu mai era la Scala. O singură enigmă nerezolvată: cum oare, după premiera baletului, la telefonul lui Antonio care dorea s-o întâlnească pe Laide, Ermelina i-a zis în glumă: „Bravo, Laide mi-a spus că v-a văzut în avanscenă, chiar deasupra scenei, mi-a spus că eraţi singur-singurel", iar asta era

adevărat, directorul administrativ îi dăduse permisiunea să stea în loja lui în care nu se mai afla nimeni. Pe de altă parte, era exclus ca Laide să fi asistat la spectacol de la galerie sau din altă lojă; unde mai pui că el, timid ca totdeauna, stătuse puţin retras, din care cauză doar de pe scenă sau din lojile de vizavi putea fi văzut. Ori să fi avut Laide o amică printre balerine, care o ţinea la curent cu toate? Ca să-şi astâmpere curiozitatea, Antonio ar fi putut cere informaţii direct de la şcoala de balet, cu siguranţă nu l-ar fi refuzat. Dar acum, odată terminate pregătirile baletului, nu mai avea nici un alt motiv să frecventeze scena şi şcoala de balet. Ar fi părut destul de ciudat să meargă acolo, în inima lui ştia deja răspunsul: i-ar fi răspuns că Anfossi Adelaide nu era. Poate că ar fi adăugat: fiţi atent cu individa asta, a fost dată afară acum trei ani pe motive pe care e mai bine să le trecem sub tăcere. Da, garantat, i-ar fi spus ceva de genul ăsta, iar pentru el, Dorigo, ar fi fost mai rău. Nu, e mai bine să nu cerceteze, mai bine să-şi liniştească sufletul. Cu atât mai mult cu cât Laide ar fi născocit vreo nouă balivernă, cu Laide n-o scoteai niciodată la capăt.

Povestea că a fost cu Scala în turnee în Germania, Anglia, Africa de Sud, Egipt, Mexic, New York, unde luase parte la o filmare. Însă, dacă-i ceri amănunte, nu-şi mai aminteşte nimic, dac-o întrebi unde a fost cazată nu-şi aminteşte nimic. În schimb, ştie o grămadă de lucruri despre marile hoteluri din Italia, în fiecare oraş a frecventat doar hoteluri de lux. Cum aşa? Scala vă caza aşa de bine? „A, nu, sigur, dar eu mergeam pe cont propriu şi plăteam diferenţa." Cunoaşte şi hotelurile de pe Riviera, spune că la Bristol de la Santa Margarita sau un alt loc identic sunt nişte camere aşa de simpatice, toate cu baie, desigur. Din două în două, comunică între ele. El, fireşte, n-o întreabă cu cine a stat. Ar răspunde, ca totdeauna, că a fost în vilegiatură cu mama sau cu

bunicul sau cu alte rude vârstnice şi cumsecade. Antonio se gândeşte însă la week-ends picante cu fii de miliardari sau cu industriaşi bătrâni cam greoi din cauza anilor şi a muncii, care se îmbracă la Caraceni, foarte soignes, la zi cu electrocardiogramele săptă-mânale, dar cu mâini mai degrabă grase, păroase şi asudate, care gâfâie, în timpul acuplării, storc cu lăcomie ţâţişoarele ei de copilă.

Imediat după ce Laide s-a certat cu doamna Ermelina, au mers la o amică a lui Laide, o anume Flora care avea un mic apartament prin piazza Napoli. Antonio o cunoştea pe Flora, se culcaseră de două sau de trei ori, era o fată mlădioasă, păcat că avea o faţă cam prea lungă, corpul însă era superb, spunea că e studentă la Drept. Când Antonio şi Laide au fost să facă amor acasă la ea, Flora nu era acolo. Au început să vorbească despre ea. Laide ştia foarte bine că Antonio o cunoaşte, dar nu-i păsa deloc. Povestea că Flora avea pe unul care o întreţinea la hotelul Gallia şi-i strecura o jumătate de milion pe lună; şi totuşi, ea se făcuse „de rahat" cu o tâmpenie, dintr-un capriciu a dus totul de râpă şi s-a umplut de bălăcăreli. „Ah, dacă mi s-ar întâmpla o situaţie la fel, eu l-aş ţine bine, eu nu-l las să-mi scape." „De ce? S-a lăsat surprinsă cu altul în pat?" „Nici măcar. Trebuie să fi fost un capriciu, nu-mi aduc-aminte acum." „Şi cine era? Un bătrân?" Ea râde: „Păi, n-o fi avut douăzeci de ani, dacă-i dădea jumătatea aia de milion!" „Şi dacă ţie ţi-ar oferi cineva tot atât, ai accepta?" „Ei, şi tu, acum gata... sper că nu mă pui alături de târfa aia... n-am mai văzut pe nimeni ca ea să se târguiască." Între timp îndepărta cuvertura de pe pat, împăturind-o cu grijă, se vedea că ţine să facă lucrurile ca lumea ca să rămână în bune relaţii cu Flora, ba chiar făcea ordine, aşezând la loc în rastel discurile îngră-mădite pe un scaun, agăţând un capot alunecat pe jos, golind scrumierele. Antonio: „Dar mi-a spus că e la universitate," „Da,

la universitatea de regulat... E aşa de ordinară. Îi plac şi femeile." „De ce? A încercat şi cu tine?" „Ei, eu credeam că joacă teatru, voi bărbaţii vă excitaţi la anumite scene, numai că..." „Aţi fost amândouă cu un bărbat?" „Singura dată, ţi-o jur, doamna Ermelina insistase atâta." „Şi cine era el?" „El? Nu-mi aduc aminte." „Iar Flora o făcea la modul serios?" „Dac-ai fi văzut cum s-a pus să mă sărute, părea înnebunită de plăcere." „Şi tu, ai aceeptat?" „Nici vorbă, mie-mi făcea scârbă!" Purta discuţia pe un ton glumeţ, însă la fiecare propoziţie un nod uriaş în inima lui Antonio, profanare, ruşine, gelozie cu atât mai amare, dată fiind candoarea deşucheată cu care Laide povestea destrăbălările. „Şi cât o fi câştigând Flora?" „Bani face, cu siguranţă. Dar trebuie să vadă de familie, o sug din toate părţile. Aşa că e mereu lefteră, până şi la mine e datoare cu cincisprezece mii de lire." „Cum aşa? Ţi-a procurat pe cineva? Acum face şi pe codoaşa?" „O treabă veche. Noi doi nici măcar nu ne cunoşteam. De altfel, nimic rău. A fost pentru o excursie." „O excursie care s-o fi terminat în pat, aşa-i?" „Tu, gata! Nici vorbă! Pur şi simplu o excursie! Ea avea o obligaţie şi n-a putut să vină, aşa că m-a rugat pe mine." „Ei, dacă era unul care plătea, cred că n-ai făcut-o gratis!" „Nu eşti deloc politicos, ia vezi... tu, când e să jignesti..." „Dar scuză-mă, mi se pare că nu trebuie să fii rău intenţionat ca să-ţi închipui..." „Să-ţi închipui o laie !Crezi că toţi sunt ca tine? Furio Sebasti, de pildă..." „Cine-i acest Sebasti?" „N-ai auzit de el? Cel cu fabrica de robinete." „Bogat?" „Să ai tu averea lui! Are un yacht la Portofino în care încap treizeci de invitaţi." „Şi tu, ai fost la bord?" „Eu nu. Dar el îmi telefonează uneori, mă duce la restaurant şi pe urmă poate la teatru, şi de fiecare dată îmi dă douăzeci de mii." „Pur şi simplu? Numai că te-a scos la distracţie?" „Păi eu pierd o seară, nu?" „Şi îţi dă telefon des?" „Să tot fie două luni de când nu-l văd. E mereu plecat în lume." „Şi

cum, el îţi poate telefona, iar eu nu?" „El e prieten cu fratele meu. Dar mă plictisesti de moarte cu întrebările astea! Ce mai vrei să ştii?"

El tace. Cine ştie ce excursie! Prezentările când ea apare la întâlnire. Desigur doi bărbaţi şi două femei, „A, eşti prietenă cu Flora? Araţi bine. Bravo." Urcă în maşină. „Ei, ştii că sunt mulţumit că Flora n-a putut să vină? Eşti chiar genul de păpuşă care-mi place. Eu nu pot să sufăr ţâţoasele. Pe când tu... nu te superi, sper... Ei, la dracu', stai o clipă... doar nu ne vede nimeni...aşa, cuminte... şi acum, în timp ce conduc, îţi pui mânuţa aici." O mânie, o turbată neputinţă la Antonio în timp ce reconstituie scena în imaginaţie. Dar Laide îl scutură: „Poţi să-mi spui de ce faci mutra aia? La ce te gândeşti?"

Prima dată când Antonio o dusese în casa lui Corsini, Laide îi arătase vânătăi pe braţe şi pe coapse. „Cum ţi le-ai făcut?" „La numărul de la Due", a răspuns ea cu un strop de orgoliu. „El, balerinul, îmi dă un brânci la un moment dat, iar eu mă rostogolesc pe jos. Încasezi ceva vânătăi când faci blues." „Şi aseară ai fost?" „Da, de ce? Stai, ar trebui să-mi faci un serviciu. Când ieşim, condu-mă la Târgul de Mostre, oricum, e la doi paşi." „Pentru ce?" „E un prieten, unul din cei care vin mereu jos la Due, care m-a condus ieri seară acasă şi mi-am uitat în maşina lui brăţara şi ceasul" „Cum aşa?" „Dădeam zor să mă îmbrac şi să ies. Le-am luat în mână şi le-am pus pe scaun." „Mi se pare cam ciudat." „Tu imediat cu gânduri de-alea! E doar un bun prieten şi când spun prieten înseamnă că nu-i nimic altceva," El nu insistă, nu mai vorbesc despre asta, dar când ies el nu rezistă dorinţei de-a rămâne încă puţin cu ea, chiar dacă întârzie la birou. Nu-l reţine nici ruşinea de-a o conduce la un bărbat care poate cu o seară înainte, pe întuneric, în maşină... (Nu, scumpule, nu aici, nu în seara asta... nu-mi place în maşină... Fii atent că-mi strici fusta... Ei, atunci aşteaptă să-mi scot

brăţara...) îl găsesc aşezat la un stand de electrocasnice, se ridică, le iese înainte, e un ins spre treizeci de ani destul de şters. „Dar mi-am lăsat maşina pe via Domodossola, e cam departe." Laide lui Antonio: „Atunci, vii şi tu?" „Nu, e târziu, e mai bine să plec." „Atunci ciao, poate trec pe la birou să te salut. Ciao, ciao. Şi mulţumesc." Bărbatul şi Laide se îndepărtează. El pleacă singur, deja mâhnirea şi exasperarea revin cu putere, ca apa dintr-un recipient închis dintr-o dată, dar acum nu mai e capac, iar presiunea din adânc se dezlănţuie. De ce îl expune Laide unor situaţii atât de umilitoare? O face dinadins? Se amuză chinuindu-l? Ori o face cu inocenţă fiindcă-i pare că nu-i nimic rău în asta? Între timp, el se simte alunecând tot mai jos, îşi aminteşte de profesorul Unrath din îngerul albastru*. Oh, ce poveste adevărată! Când a văzut filmul, în vremea risipitoarei lui tinereţi, i s-a părut neverosimil. Un respectat profesor de gimnaziu să se degradeze într-atât! Acum înţelege. Dragostea? E un blestem care cade pe capul tău şi e cu neputinţă să rezişti.

* Film inspirat de nuvela lui Thomas Mann, Profesorul Unrath, ecranizată de Sternberg sub titlul amintit.

Îi povestea că mama n-a iubit-o niciodată. Când era mică, îi făcea rochiţe foarte frumoase, îi dăruia jucării minunate, dar numai ca să facă figură frumoasă în ochii vecinilor. Dar n-o iubea. Din orice motiv o izbea în cap cu încheieturile degetelor, făcând-o să sufere cumplit, iar de atunci Laide a suferit mereu de dureri groaznice de cap. Mama n-o iubea, dimpotrivă, o ura. Şi-l ura şi pe un băiat care era logodnicul ei, un copil tare bun, iar în ziua în care băiatul acesta a murit într-un accident de motocicletă, mama a aflat cea dintâi şi i-a telefonat imediat lui Laide care era la Scala. „O veste bună", i-a spus, „cu voia lui Dumnezeu

iubitul tău s-a făcut praf cu motocicleta. Pe loc. Sunt chiar mulţumită." Atunci ea s-a dus la toaletă şi şi-a tăiat venele de la încheieturi cu un briceag, apoi, ca să nu observe ceilalţi, şi le-a bandajat şi a ieşit în fugă. Dar sângele ieşea în valuri şi a căzut leşinată la Galleria. Au dus-o atunci la spital şi a rămas la spital luni întregi. „E posibil?" zicea el. „De ce să te urască aşa? Nu făcea niciodată un gest de bunătate?" „Ştii când era drăguţă? Când aduceam bani acasă." „Şi nu te întreba cum i-ai câştigat?" „A, păi ea nu se uita la fleacuri! Că veneau dintr-o parte sau din alta pentru ea era la fel, era de-ajuns să fie bani. Atunci era drăgăstoasă. Laidina-n sus, Laidina-n jos. Ce javră!" „Şi nu bănuia ce viaţă duci?" „Ştia mai bine decât mine. Dar ce-i păsa ei de mine? De vreme ce intrau lovele în casă."

Povestea că, întrucât sora ei aşteaptă un copil, trebuie să-şi caute casă pe contul ei. Şi firesc, fără să i-o spună, conta pe el, Antonio. Antonio întrebase cunoscuţii, iar un coleg îi oferise un mic apartament, tip garsonieră, la care urma să renunţe luna viitoare. Antonio şi Laide au fost ca să-l vadă, dar ea a luat-o la fugă imediat. „Te rog, nici să nu te gândeşti! Ştii cine stă la etajul de deasupra? Matilde."

„Şi cine-i Matilde asta?" „Păi cum, că doar ţi-am spus (de fapt, nu era adevărat)! O casă de-aia." „Şi ai fost acolo de multe ori?" „Aia avea un anumit specific. Clienţii veneau cu toţii de dimineaţă, la zece, la unsprezece." „Cum aşa? Negustori care veneau din provincie?" „Nu nu, erau nişte domni adevăraţi, tipi subţiri. Mi-amintesc că era unu', un tinerel deloc urât, care făcuse un fix pentru mine. În fiecare dimineaţă, pricepi? Zece zile la rând. Apoi m-am săturat." E chiar o candidă vanitate în cuvintele lui Laide, e ca o fetiţă care se laudă cu suceesele şcolare. „Şi închi-puie-ţi", adaugă, „ultima dată am ieşit cu o jumătate de oră înainte de sosirea poliţiei.

Închipuie-ţi, minoră cum eram!" „Şi ce s-a întâmplat?" „Mie, nimic. Ea, Matilde, a stat la răcoare şase, şapte luni, s-a scris despre asta în toate jurnalele." „Şi locuieşte tot aici?" „Nu ştiu precis, pentru că nu am mai avut relaţii cu ea, dar cred că da. Ce-ar mai fi să şi stau în aceeaşi casă!"

Într-o zi, când erau în maşină, Laide i-a cerut să oprească la un chioşc de ziare ca să cumpere o revistă de modă. Cum are revista în mână, îi arată coperta: două fete în costume de baie pe o plajă, una în picioare şi alta lungită pe nisip. „Păi cum? Nu mă recunoşti?" „Care? Cea în picioare?" „Sigur, nu vezi că sunt eu?" Antonio rămâne perplex: tipa îi seamănă, nu-i nici o îndoială, însă Laide are nasul mai pronunţat şi gura mai subţire. „Nu vezi ce buze rotunde? Nu sunt deloc ale tale." „Bravo, da' tu nu ştii cum ne machiază înainte de-a face poza! Apoi e nevoie să ţii gura într-un anumit fel. E de-nţeles că e greu să mă recunoşti." „O fi." „Cum o fi? Cine-oi vrea să fie dacă nu eu?" Mai târziu, când se despart dinaintea casei ei, Laide adună revista de pe scaunul din spate, îi arată din nou coperta, exclamă radioasă: „Doamne, ce şoricel frumos ai!" El ar putea să jure că nu-i ea frumoasa în costum de baie, privind mai bine a observat că şi forma urechilor e diferită, dar nu îndrăzneşte să insiste. Dimpotrivă, crede şi el. Nu, nu e cu putinţă să fie o minciună, dacă ar fi o minciună Laide ar fi avut un alt ton al vocii, n-ar putea fi atât de fermă şi categorică. Sau Laide însăşi, fără a fi pozat pentru fotografie, va fi sfârşit prin a se convinge că frumoasa de pe plaja e chiar ea însăşi?

Într-o zi i-a povestit că Fabrizio Asnenghi, cel mai tânăr dintre conţii Asnenghi, avea o slăbiciune pentru ea. Foarte bogat, spune, are un mic apartament încântător pe lângă via XX Settembre. Un tip foarte distins, foarte politicos, pe deasupra un bărbat frumos, sigur, puţin cam plicticos. Când se duce la el, înainte de-a trece la treabă, trebuie să

stea acolo mai bine de-o oră şi să asculte discuri în timp ce el îşi fumează pipa şi bea whisky. Şi apoi, de fiecare dată, o conduce acasă cu o Flaminia Sport şi-i pune în gentuţă un cec de cincizeci. Uneori Fabrizio dă nişte petreceri cu o grămadă de lume, toţi piliţi, se întâmplă fel şi fel de chestii. „Ah, te duci şi la orgii?" zice Antonio, căruia i se taie respiraţia. „Ei, aiurea!" „Fetele sunt toate goale, îmi închipui." „A, da, sunt şi din alea care fac streaptease, fete din lumea bună, de-ai vedea! Dar eu nu, ştii? Ştii ce fac eu? Mă aşez la bar şi prepar băuturile. Mă aşez la bar şi nimeni nu mă urneşte de-acolo, chiar dacă se distrează pe seama mea."

Erau crâmpeiele risipite ale unui portret pe care Antonio nu reuşea să-l descifreze. Lucruri triste, mizerabile, abjecte poate. Cugetând la ele, nu-i ieşea decât o figură suptă, jalnică, agăţată cu lăcomie de iluziile ieftine ale revistelor de proastă calitate. Era bună? Era generoasă? Răspândea vreo lumină? Nu. Cu cât Antonio îşi ostenea mintea gândindu-se, cu atât mai mult Laide îi apărea drept un caz disperat. Ore în şir, lungit pe pat, Antonio fixa pe tavan două crăpături ale tencuielii în formă de 7, ciudat de identice. În aceste crăpături de formă neregulată se concentrau obsesia şi pătimirea lui. Cuvintele, gesturile, imaginile ei i se întorceau dinainte în timp ce el contempla două crăpături subţiri de deasupra, batjocoritoare, rele, pline de filosofie. Îşi repeta, cuvânt cu cuvânt, tot ceea ce ea îi spusese, exclamaţii, lucruri stupide şi banale, anecdote, amintiri din copilărie. Totul se aduna parcă într-o conjuraţie pentru a o defini drept o fată nefericită, pierdută în fluxul puternic al cetăţii care, pe zi ce trece, târăşte bărbaţi şi femei şi îi devoră. Doamne, de ce o iubea aşa? De ce nu se putea lipsi de ea? Ce-i putea ea oferi? Totul părea să răspundă nu, că Laide nu putea fi pentru el nimic altceva decât umilinţă şi mânie, că prin ea i se deschidea larg prăpastia.

Şi totuşi, în fetişcana aceea neruşinată şi abilă strălucea o frumuseţe pe care el nu izbutea s-o definească, atât era de diferită de toate celelalte fete de vârsta ei, gata să răspundă la telefon. În comparaţie cu ea, celelalte erau moarte. În ea, în Laide, trăia minunat cetatea, dură, hotărâtă, arogantă, neruşinată, orgolioasă, insolentă. În degradarea sufletelor şi lucrurilor, printre sunete şi lumini pline de echivoc, în umbra ameninţătoare a scărilor de bloc, între pereţii de ciment şi de ipsos, în dezolarea frenetică, se iveşte o floare.

XXIII

Amiază în apartamentul lui Corsini. Laide, complet goală, stă pe marginea patului şi, privindu-se într-o oglindă aşezată de ea pe o măsuţă, îşi aranjează sprâncenele cu o pensetă. Despuierea şi colindatul goală puşcă prin casă nu o stânjenesc deloc. Neruşinarea ei e aşa de categorică încât îşi pierde orice maliţie. Şi Antonio e gol. Ghemuit pe pat la spatele ei, îi urmăreşte treaba, nerăbdător. De cel puţin o jumătate de oră a început să se dichisească. Pornind din mijlocul frunţii până la tâmple, îşi smulge firele de păr unul câte unul, ca sprâncenele să păstreze bine distanţa; iar apoi le rectifică şi conturul, subţiindu-le. Cine a învăţat-o? Sigur, aşa, fruntea pare mai largă.

Ea e concentrată asupra operaţiunii, nu-i pasă de Antonio care suferă. Nu că ar fi obsedat de voluptate, indiferenţa ei îl exasperează.

— Laide, mai ai mult?

— Doamne, ce apucat, dacă abia am început! Ce se-ntâmplă? Azi plesneşti să faci dragoste?

El stă ghemuit la spatele ei, îi priveşte fascinat chipul din oglindă, precizia mâinilor, mişcările buzelor şi ale limbii în strădania concentrării. Deşi Laide îşi ţine spinarea puţin îndoită, ţâţişoarele îi stau în sus drepte şi tari, iar pântecul nu-i face cute.

Ca să reziste, Antonio trebuie să se stăpânească. Nu-i dorinţă, e mânie. Se gândeşte: dacă o face dinadins? o distrează să mă aţâţe şi să mă umilească? Ori pur şi simplu nici că-i pasă de mine? Ori amândouă la un loc? Ar fi aşa de normal ca în poziţia asta eu s-o cuprind pe la spate, prinzându-i sânii în mână. Mai bine nu. Ce-ar mai ieşi! Şi eu, care stau ca un cretin s-o privesc! Să mă duc de-aici, să încep să citesc o carte, dacă nu s-ar mai simţi atât de interesantă ar veni poate să mă caute. Dar nu sunt în stare.

— Una aproape am terminat-o, spune ea.

— O ce?

— O sprânceană. Sper că eşti mulţumit, iar pe dreapta o fac mai repede.

— De ce mai repede?

— Nu ştiu, pe partea asta lucrez mai bine. El se gândeşte: ce rău am făcut de mi se-ntâmplă una ca asta? În toată viaţa lui nu s-a aflat într-o asemenea situaţie. Nu s-a mai aflat gol pe un pat cu ochii holbaţi la o fetişcană cu treizeci de ani mai tânără, o curviştină impertinentă care n-are pentru el nici urmă de sentiment. Nu a mai suspinat pentru o copilă pe care o doare în cot de el, care nici măcar n-are nevoie de el pentru că poate găsi cu zecile de-alde el, care vine cu el pentru că deocamdată treaba e rentabilă. El, intelectualul rafinat, să se piardă în dosul unei fiinţe de asemenea speţă! Şi totuşi, nu-i aşa uşor. Şi totuşi, impertinenţa are ceva ce n-a găsit la nici una. N-a izbutit încă să priceapă. În copila neruşinată e ceva curat, sănătos şi frumos. Ce anume? Nu e totul o fantezie literară? Tristul şi purul adevăr n-o fi acela că el e pe punctul de-a deveni bătrân şi se agaţă de Laide ca de ultima ocazie posibilă a tinereţii pierdute? Acest ceva frumos, sănătos şi curat nu înseamnă poate doar cei douăzeci de ani ai ei, părul lung şi negru, sânii de copilă, şoldurile strâmte a la Degas, coapsele lungi de balerină? Nu se minţea pe el însuşi?

Nenorocire, cineva mi-a povestit într-o zi că-şi pierduse capul pentru o fată care se amuza bătându-şi joc de el, iar el înnebunise, până când, într-o dimineaţă, s-a trezit şi şi-a dat seama că e cu desăvărşire şi definitiv vindecat. Oh, dacă mi s-ar întâmpla şi mie! iar ea mi-ar telefona, iar eu i-aş spune scuză-mă, dar azi nu pot, iar în ziua următoare la fel şi aşa mai departe. Ce s-ar mai înfuria, tinerica! Aş vrea să văd dacă atunci ar sta ore la rând să-şi smulgă firele de păr în timp ce eu sunt nerăbdător să fac dragoste.

— Ia uite. Gata. Îţi plac? zice Laide întorcându-se cu faţa spre el. Apoi se ridică, puse la loc dulăpiorul, agăţă la locul ei din baie oglinda, îşi puse penseta în geantă. Pentru că avea mania ordinii. Apoi, în loc să se-ntoarcă în pat (Antonio se lungise, aşteptând s-o primească în braţele-i deschise), mută telefonul, îl puse în priză, merse din nou dincolo, se întoarse cu un Corriere în mână, îl deschise la pagina anunţurilor economice, îl împături cu grijă, începu să consulte ofertele de locuinţe.

— Şi-acum se poate şti ce faci?

— Nimic. E nevoie să mă agit, dacă vreau să-mi găsesc casă. Sunt aici două, trei adrese. Lasă-mă să încerc.

— Şi nu poţi s-o faci după?

— Nu, după e prea târziu şi nu mai răspunde nimeni.

— Hai, e deja o oră de când aştept.

— Pentru numele lui Dumnezeu, n-o să se sfârşească lumea dacă soseşti la birou cu o jumătate de oră întârziere!

— Nu de asta.

— Dar atunci de ce?

— Tu măcar...

— Tu măcar eşti o cretină vrei să spui şi bine, sunt o cretină, sigur că eu n-am inteligenţa ta. Dar la ora asta, în loc să stau la discuţii, aş fi dat deja două telefoane.

De ce era aşa de jigodie? O clipă îi trecu prin minte să se ridice, să se îmbrace şi să plece fără un cuvânt, ar fi fost o lecţie minunată şi binevenită. Dar a fost doar umbra unui gând. N-ar fi avut niciodată putere. Rămase acolo întins pe pat, cu un braţ împrejurul mijlocului ei: iar ea, ce generoasă, îi dădea voie, în timp ce-şi începea ancheta telefonică: "Pronto? Da, am telefonat pentru anunţul acela... ah, da? ...foarte amabil... Şi unde se află?... La etajul trei, spuneţi?... Da, aş putea veni peste puţin... vă găsesc la birou, domnule avocat?" Îşi compunea o voce educată şi amabilă, cu un substrat de provocare şi cochetărie. „Pronto? Da, telefonez pentru anunţul acela din ziar,aş dori să ştiu... Cum?... da... da sunteţi domnul contabil Tamburini?.., Nu, mie mi-ar trebui pentru iulie... trei camere şi dependinţe?... poate pentru mine, ştiţi, domnule contabil, ar fi un pic cam prea mare.Nu, nu, nu se ştie niciodată... vin să-l văd cu plăcere...Nu, eu lucrez la Scala... da, la teatru... balerină... oh, vă rog..."- un hohot lung de râs – „...da, aş veni mâine dimineaţă... de acord, domnule contabil, şi mii de mulţumiri." El, cretinul:

— Şi ce-ţi spunea atât de amuzant?

— Nimic, ştii cât de idioţi sunt bărbaţii – dacă aud că e vorba de o balerină îşi închipuie imediat... Să creadă ăla că mă vede mâine!

— De ce? Nu te duci?

— Eu am mândrie. Tipii ăştia curtenitori nu-mi plac. Şi pe urmă e un mocofan. Avea totuşi o voce frumoasă, trebuie să recunosc.

Antonio o privi implorator.

— Hai, gata acum, Laide, nu-i cald astăzi. Eu gol aici mă îmbolnăvesc.

— Da' aşteaptă! făcu ea dispreţuitoare. Şi formă un al treilea număr.

Telefonă la o a treia adresă, la o a patra, la o a cincea, glăsciorul era cu inflexiuni de flaut, cu r-ul şi mai pronunţat ca de obicei; iar la celălat capăt al

firului părea că sunt numai bărbaţi tineri, spirituali, galanţi, că dăduseră anunţ la ziar în scopul unic de-a agăţa frumoasele fetiţe naive fără acoperiş şi fără apărare. Era de-acum evident că-i dădea înainte din plăcerea de a-şi batejoc de Antonio, de a-l tachina, de a-l face gelos cu acele absurde maimuţăreli telefonice.

La un moment dat, nu-şi dădu nici el seama bine, furia îl dădu peste cap. Îi smulse mănios lui Laide jurnalul, sfâşiindu-l, şi-l azvârli pe jos.

— Dar mai termină odată!

Laide reacţionă ca o biată fetiţă jignită şi persecutată. Se ridică în picioare. Se îndreptă în grabă spre scaunul unde-şi lăsase hainele şi lenjeria, apucă sutienul şi începu să-l încheie:

— Ei bine, strigă plângând aproape. Eu plec. Şi nu mă mai vezi. Nu-i nimic. Înseamnă că o să merg să dorm sub poduri! Izbuti să-şi prindă pe spinare panglica sutienului. Îşi luă portjartierul de pe scaun. „Plec plec plec pricepi?"

Antonio rămase blocat. Teama că ea va pleca într-adevăr şi poate pentru totdeauna depăşi orice vagă amintire a demnităţii. Se ridică din pat, ajunse lângă ea, o îmbrăţişă strâns, începu s-o roage, vocea-i tremura:

— Te rog, nu face una ca asta, Laide, ascultă-mă, te implor nu face una ca asta!

Ea se lăsă rugată încă puţin, apoi, distrusă, se aşeză din nou pe marginea patului, ridică din nou receptorul şi îşi reluă convorbirile. Antonio a fost, desigur, cel care a ridicat jurnalul azvârlit pe jos.

XXIV

— Şi-atunci, ne vedem diseară?

— Da, dar o să-ntârzii, în seara asta se-ntoarce sora mea de la sanatoriu şi trebuie să fac curăţenie, vreau să găsească totul în ordine.

— Bine, dar ai toată după-amiaza!

— Scuză-mă, dar eu treaba o fac ca lumea, şi-apoi în după-amiaza asta trebuie să ies, am program la pedichiurist.

— Corect, la ce oră? La opt şi jumătate, opt şi trei sferturi?

— Fă cum vrei, dar fii atent că mai devreme de nouă şi jumătate...

— Bine, o să vin la nouă şi jumătate.

La nouă şi jumătate strada e de-acum aproape goală, puţine maşini parcate, cele mai multe de mic cilindraj. El se opreşte ca să poată ţine sub observaţie, de pe scaunul şoferului, ferestrele ei. Sunt două uşi-fereastră care dau într-un balcon mare. E o clădire modernă, cu cinci etaje. Ea locuieşte la etajul patru.

Deşi e relativ târziu, sunt destui care intră şi ies pe uşa de la intrare. În interior, clădirea se desfăşoară ca un fel de cazarmă uriaşă, probabil că sunt acolo mai multe zeci de familii.

Antonio se opreşte, priveşte în sus, una dintre cele două ferestre are jaluzelele trase, alta e luminată, e cald. După cinci minute coboară din maşină, se plimbă fumând în sus şi în jos pe trotuar. Aici întâlneşti puţină lume. Trotuarul se întinde de-a lungul unei intrări lungi, iar dincolo de ea e o curte mare cu barăci. Trebuie să fie depozitul sau magazinele unei firme. În fundul curţii, la dreapta, e o pompă privată de benzină şi, alături, o copertină cu un felinar albastru precum cele de pe vremea războiului. Sub copertină e o bancă. Pe bancă e aşezat un om, s-ar zice că-i adormit. Nu-i nici un alt suflet viu.

Nouă şi patruzeci. Antonio simte că îl apucă obişnuita tensiune. Este o nelinişte care-i pătrunde în orice parte a trupului, o suferinţă ce urcă, urcă. Ori de câte ori se repetă această nefericire insuportabilă, deşi îşi spune: Laide a venit totdeauna, Laide s-a ţinut mereu de cuvânt, Laide a venit chiar şi după douăzeci de minute, dar a venit totdeauna. I-ar ajunge siguranţa că vine, ar fi prea

dispus să aştepte ore întregi, dacă ar fi absolut sigur, aşteptarea ar fi chiar un deliciu. Dar nu există siguranţă. Precedentele nu-i sunt de ajuns. De fiecare dată, după ce au trecut zece minute, îl persecută o obsesie: Laide nu vine astă-seară Laide nu va veni Laide nu va veni şi nu va mai telefona niciodată Laide nu va veni pentru c-a plecat din Milano Laide a găsit unul mai bun decât tine mai tânar mai amuzant şi mai bogat şi a plecat pentru totdeauna. Sau: au trecut douăsprezece minute ultima dată a fost o întârziere de zece minute, cel mai mult a fost o întârziere de şaisprezece minute, aşadar e încă o marjă disponibilă, să facem aşa: doar după douăzeci de minute mă voi informa dacă ea nu vine astă-seară de altfel a spus că are de făcut curăţenie poate că n-a calculat bine timpul necesar ea este aşa de meticuloasă în privinţa curăţeniei în stare să lustruiască şi să răslustruiască un pahar de şase şapte ori poate astă-seară mă va face să aştept chiar mai mult de douăzeci de minute dar pentru mine e cumplit nu-i cu rea intenţie o face-o poate fără să-şi dea seama dar pentru mine este cumplit de fiecare dată e aşa recunosc că e vina mea recunosc că eu sunt un maniac că e un fel de formă mentală dar eu nu mai pot. Nu aşa nu-i cu putinţă să continuu nu mai trăiesc nu mai muncesc nu mai mănânc nu mai dorm oamenii îmi vorbesc iar eu nu-i ascult stau aici ca un robot nu mai sunt eu însumi eu mă distrug trebuia s-o las hai hai omule scoate-ţi dintele ăsta blestemat pleacă pentru câteva luni caută-ţi altă iubită ia-ţi altele două alte trei azvârle banii ăia puţini pe care-i ai deoparte nu vor fi bani mai bine cheltuiţi gata eu nu mai pot.

Ajunge, ajunge, să-şi facă odată curaj şi să plece măcar! Dacă nu e în stare de mai mult, să mai aştepte cincisprezece minute şi apoi să plece, cine ştie dacă ea o să rămână uluită, dar toţi prietenii cărora le-am făcut confidenţe, de-acum sunt mulţi eu dacă stau cu cineva mai mult de un

sfert de oră nu rezist şi încep să-i povestesc absolut tot iar ei mă ascultă ei mă ascultă pentru că trebuie să fie amuzant să constate ca unul s-a prostit în asemenea hal necazurile mele trebuie să fie o mare satisfacţie pentru oricine mă ascultă doar pentru asta stau să asculte ba chiar par atât de interesaţi, bine toţi prietenii într-un singur glas îmi dau mereu acelaşi sfat să simulez nepă-sarea să arăt că nu dau importanţă la întâlniri să nu aştept mai mult de zece minute şi apoi să plec e o tactică infailibilă aşa a fost totdeauna ca să ieşi victorios cu femeile trebuie să te arăţi indiferent păi da păi da vă grăbiţi s-o spuneţi dacă eu plec iar ea nu-mi mai dă nici un semn dacă nu-mi mai telefonează deloc nu e o mieluşea Laide e o tipă dură are un orgoliu încât vezi să nu alerge după mine nu e mai bine să aştept dar au trecut astea şaisprezece minute eu explodez şi e una la parter care mă pândeşte şi pândeşte pândeşte şi cine ştie cum se distrează pe seama mea şi nu-i deloc greu să mai cheme şi pe alţii să vadă şi chicotesc împreună un bărbat de cincizeci de ani trecuţi care o aşteaptă pe aia, pe care aia? Mă rog mai bine să nu discutăm de aia mă rog aia de la etajul patru care la douăzeci de ani a făcut mai multe decât Bertoldo în Franţa la cincizeci de ani? La urma urmelor dacă mă compar cu cei de vârsta mea pot să mă consolez măcar eu nu am burtă apoi sunt sprinten sigur faţa nenorocita de faţă în anumite zile are unele riduri dar nu sunt atât ridurile cât această scofâlcire totală este o faţă slabă şi totuşi în anumite zile reuşeşte să se scofâlcească nu neapărat doar feţele grase nu se scofâlcesc totuşi mai mult de patruzeci şi cinci patruzeci şi şase nu mi se dă şi-apoi la dracu' sunt în stare să fecundez ori nu? Şi atunci? Dacă sunt în stare să fecundez nimeni nu poate avea nimic de zis nici dacă aş merge în pat cu una de paisprezece ani câtă ipocrizie câtă ipocrizie scârboasă drace e deja zece fără zece, douăzeci de minute încep să fie deja cam mult şi dacă aş merge la portar şi l-aş

ruga să o sune la interfon? da ar părea cam curios, el desigur ar face pe prostul cui îi pasă ca şi cum n-ar şti că Laide se distrează cu bărbaţii? Oricum, să mai aşteptăm cinci minute însă nu mai mult de cinci minute altminteri ăla încuie intrarea măcar aflu dacă ea este într-adevăr acasă s-ar putea foarte bine ca toată povestea cu sora care se-ntoarce de la sanatoriu să fie o poveste ca să justifice eventual escrocheria ei dar poate că în realitate ea e în oraş la cină cu altul poate cu acel conte care dracu' să-l ia, ăla care-i pune discuri de Bach înainte s-o reguleze da drăcia dracului zece fără cinci dacă nu mă hotărăsc pe urmă închide ăla uşa de la intrare.

Scoate un bilet de cinci sute, cinci sute bacşiş e cam exagerat, dar e mai bine să lărgeşti calea, nu se ştie niciodată, aşadar intră, urcă cele patru trepte care conduc la ghereta portarului, ciocăneşte în geam pentru că înăuntru nu se vede nimeni, apare un bărbat de vreo cincizeci de ani: „Mă scuzaţi, aş putea să o sun la interfon pe domnişoara Anfossi?" şi îi întinde cele cinci sute. El se codeşte puţin şi apoi îi ia şi îndată stabileşte comunicarea iată e ea aude imediat vocea ei acel „pronto" tărăgant nepăsător şi plin de mister. „Vii sau nu?" Ea se răţoieşte: „Mda, eu n-am terminat, mă rog." „Şi cât mai durează? Ai putea să-mi spui cât timp îţi mai trebuie." „Nu ştiu nu pot să ştiu." „Dar, în fine, eu trebuie să aştept sau trebuie să plec?" „Tu fă ce vrei dacă vrei să aştepţi aşteaptă" şi pune jos microfonul.

El iese, din nou ture în sus şi-n jos pe trotuarul opus, ciudat tipul ăla de sub copertină tot adormit dar e chiar adormit? Privind mai bine Antonio constată că nu e un bărbat e un scăunel o chestie de lemn o umbră întunecată care avea formă de om dar nu era om, curtea e complet pustie şi strada e pustie şi fereastra aceleia care stătea la pândă şi-a tras jaluzelele în casa din faţă au rămas aprinse doar două ferestre la primul şi la al patrulea, fereastra ei. Aprinde o ţigară şi-apoi alta e deja zece şi zece însă Laide o fi înăuntru ca să facă curat sau o fi cu alt bărbat? Se prea poate ca sora să fie plecată dar se mai poate ca ea să fi profitat de asta ca să-şi aducă în casă vreun haidamac cine ştie ba chiar se distrează gândindu-se la el care aşteaptă pe stradă poate cei doi sunt îndărătul jaluzelelor şi-l spionează, goi, el o lipeşte de corpul lui şi ea îi povesteşte poate că ăla care stă în stradă şi-a pierdut capul pentru ea şi ea merge cu el pentru că scoate lovele frumoase, cu toate astea ea nu-i dă nimic pentru că lui nu i se scoală şi se mulţumeşte s-o ducă în oraş la cină şi la cinema dar pot să existe tăntălăi mai mari ca ăsta? iată au reînceput mizerele ficţiuni ale creierului care-i otrăvesc viaţa îi fac viaţa un iad da da bine-i mai stă lui intelectualul care se miră cum de vorbeau romancierii numai de amor şi tot aşa cântecele şi toate celelalte, el ipocritul se mira spunea că nu e adevărat în lume sunt atâtea lucruri mai importante decât femeile, nu-i aşa? Ipocrit că nu era altceva nu că n-ar fi putut să priceapă pricepea desigur dar nu avea curajul s-o recunoască, el prefăcut ca toţi ceilalţi şi acum îşi dă seama ce lucru important e femeia pentru un bărbat îşi dă seama că o fată frumoasă poate fi dorită de bărbaţi acum se gândeşte şi tot gândeşte la cât de falşi sunt oamenii care se prefac că nu există dorinţe carnale şi nu vorbesc despre ele în timp ce în realitate fiecare bărbat să fim cinstiţi dacă întâlneşte o fată fie şi pe stradă o fată

necunoscută imediat se gândeşte la un singur lucru: e dezirabilă? mi-ar plăcea să merg în pat cu ea? Ba chiar îşi pune două întrebări pentru că a doua întrebare nelipsită este: s-ar putea să fac eventual dragoste cu ea? Şi imediat, chiar şi în cea mai înaltă societate, şi în biserică, când un bărbat vede o femeie tânără şi drăguţă, garantat că şi preoţii sunt la fel, se gândesc îndată la cum o arăta pe sub haine dacă ţâţele-i stau în sus în mod natural dacă talia e subţire el Antonio de pildă se întreabă imediat dacă e depilată sau nu una din chestiile care-l excită cel mai tare sunt tocmai subsuorile fără păr mai ales dacă sunt foarte tinere cărnoase şi pline fata care ridică braţele oferă cu subsuorile larg desfăcute perspectiva cea mai ispititoare a trupului ei şi-apoi normal toţi se întreabă care-i alcătuirea coapselor şi a dosului sunt dintre aceia care mai presus de orice preferă posteriorul şi toţi toţi când văd o fată sau chiar o fetiţă se gândesc imediat la acelaşi lucru dar nimeni nu o spune nimeni nu are curajul s-o spună nimeni nu îndrăzneşte să o admită pentru că toţi sunt o masă de ipocriţi de-ţi vine să verşi şi toţi trăiesc şi vorbesc şi se comportă de parcă deasupra oricărui lucru le-ar plăcea câştigul poziţia socială copiii propria casă şi când te gândeşti că totul, toate strădaniile toate gândurile tainice se concentrează asupra acelui lucru dar e ceva tabu şi nimeni nu îndrăzneşte să vorbească despre asta şi astfel când cineva face un cadou unui prieten chiar generos îi dăruieşte poate un obiect de artă un automobil un yacht dar nu-i oferă niciodată ocazia de-a poseda o târfă splendidă nu-i aşa darul care ar fi cel mai plăcut de toţi nu se oferă niciodată şi chiar miliardarii care-şi invită prietenii în palatele lor şi în vilele lor oferă mâncăruri foarte fine lichioruri şampanie pe veresie cheltuiesc sute de mii de lire pentru a-i înveseli dar nu se gândesc să le trimită în cameră o gagică frumoasă gata la ordin totuşi aceea e dorinţa supremă a tuturor mai

ales când se lasă seara toţi se gândesc la chestia asta dar nimeni nu trebuie să afle te naşti creşti şi îmbătrâneşti şi mori de parcă amorul fizic ar fi da o chestie plăcută dar nu prea importantă dimpotrivă, e de fapt cea mai importantă dintre toate iar el idiotul şi ipocritul n-a recunoscut asta până acum da îşi dă seama pentru că s-a fript pentru că vede cum o fetişcană ca Laide e privită pe stradă şi cum se fluieră în spatele ei, într-o zi a venit la biroul lui cu o rochiţă de nimfetă cu jupa foarte scurtă cu buline îşi pieptănase în sus părul negru într-o singură coadă compactă şi cu mutriţa ei impertinentă de năzdrăvană putea să pară de cincisprezece şaisprezece ani cel mult şi ei doi au ieşit iar ucenicii zidari care se aşezaseră pe jos să mănânce pe trotuarul de vizavi fluierau prelung iar ea necheza destul de neruşinat cu desăvârşire amuzată şi lui treaba i-a făcut plăcere măi să fii la cincizeci de ani să dispui de o asemenea fetiţă ce-i pasă dacă pentru bani sau nu faptul că ea se suie-n pat cu el şi alţii crapă de invidie. Îl invidiază îl invidiază iar acum el trebuie să ispăşească această plăcere pentru că în acest caz invidia e numai dorinţa de-a o poseda pe Laide, şi altora le place şi de ce nu le-ar plăcea dimpotrivă e un gen extrem de provocator nu genul senzual să fie clar, provocator înseamnă altceva, normal continuă să privească la ceas e deja zece şi douăzeci ,de cincizeci de minute aşteaptă dar nici în studenţie n-a aşteptat atâta dacă ar pleca acum ea nu ar putea protesta dimpotrivă ar fi elementara mea obligaţie din decenţă, dacă o aştept încă e absolut josnic acum garantat ea nici nu-şi mai dă seama e convinsă că eu am plecat oricât de orbeşte ar fi îndrăgostit cineva nu depăşeşte anumite limite dar dacă ea ar veni?

Patima-i era atât de mare încât i se părea că i-a supt ani şi ani de viaţă. Era de-acum un robot, un robot îndobitocit, deodată ea ieşi impertinentă cu pasul ei decis năvalnic la zece şi trei sferturi.

— Ştii că m-ai făcut să aştept o oră şi-un sfert?

— Ei, dacă vrei să ştii, spuse ea zâmbind, odată Marcello m-a aşteptat în piaţa San Babila o oră şi trei sferturi şi să fi văzut cum ploua.

Din păcate, pe el nu-l puteau distra aceste cuvinte, era îndrăgostit şi de aceea îi lipsea simţul umorului, îşi dădea seama, dar era ceva mai puternic decât el.

— Atunci, recunoaşte că ai făcut-o dinadins.

— Dinadins? Mai am încă de făcut tot vestibulul!

— Şi-atunci de ce-ai stat să te uiţi la televizor?

— Eu, la televizor?

— Da, de-aici am vazut foarte bine. S-a stins lumina în cameră şi-apoi imediat s-a aprins mai jos o mică lumina albastră care era reflexul ecranului.

— Visezi. Mă vezi pe mine că stau la tribuna politică?

— Şi de unde-ai aflat că era tribuna politică?

— Pentru c-au anunţat-o încă de ieri. Trebuia să fie il Musichiere, dar l-au amânat pentru zece şi trei sferturi.

— Atunci nici un Musichiere în seara asta.

— De ce?

— Unde găseşti un restaurant cu televizor?

— Nu-mi pasă, hai aici alături. E o lăptărie. Am mai fost şi altă dată.

— Lăptărie?

— Da, de ce? Ţi-e ruşine cumva?

— Şi masa?

— Ei, mergem să mâncăm după.

XXV

— Auzi, zise ea; erau în maşină, treceau pe lângă bastioanele de la porta Venezia, îndreptându-se spre casa lui Corsini. Era o zi însorită, dar ternă şi apăsătoare cum sunt cele mai multe veri

milaneze; auzi, trebuie să-ţi cer un serviciu ţi-l cer din inimă nu se face să-mi spui nu.

— Dacă pot, cu plăcere.

— Sigur că poţi, chiar ţin foarte mult, ştii că acum merg puţin în vacanţă chiar am nevoie, aerul de la Milano mi-a făcut totdeauna rău.

— Pe lângă Sassuolo parcă ziceai, nu?

— Da, la Rocea di Fonterana.

— Ai mai fost acolo?

— Vreo patru ani la rând m-a dus mama acolo.

— Şi care-i serviciul ăsta?

— Ştii, ar trebui să mă însoţeşti dacă nu cum să fac cu valizele şi toate celelalte şi căţelul.

— Iar acolo o să fie, desigur, Marcello, iubitul tău.

— Şi mai las-o baltă cu iubitul tău ştii mai bine decât mine că mi-e ca un frate şi pe urmă de-acolo de la şantier la zece kilometri de Modena e mult dacă o să vină să mă caute de două trei ori în cincisprezece zile.

— Mda, recunosc că treaba e cam ciudată, un tinerel de vreo douăzeci şi cinci de ani stă la picioarele tale nu ca să-ţi citească poezii, îmi închipui că n-o fi impotent.

— Ciudat pe mă-sa, dacă nu vrei să crezi las-o baltă nu merită să fiu cinstită cu tine de când ne întâlnim dacă vrei chiar să ştii eu cu Ermelina nu mai am de-a face şi până şi-alaltăieri mi-a dat telefon era un domn neamţ care vrea de luni întregi să vină cu mine şi ea mi-a dat întâlnire pentru ieri seară iar eu nici nu m-am dus măcar.

— Întâlnire unde?

— Trebuia să fiu la Contibar.

— Şi nici măcar n-ai anunţat?

— Păi cui îi pasă, dacă nu vrei să mă conduci, las-o baltă cel puţin o să-ncerc să găsesc pe cineva mai amabil decât tine.

— Păi cine ţi-a zis că nu? Bine, o să te conduc.

— Nu fiindcă tu cu povestea asta cu Marcello mă umpli de draci, ar trebui în schimb să-mi fii recunoscâtor că mă întâlnesc cu cineva cu care nu fac nimic rău.

— Si când vrei să pleci?

— Luni.

— Şi de ce tocmai luni? N-ar fi mai comod duminică?

— Nu, duminica e prea hărmalaie acolo.

— Unde mergi, la hotel?

— Da, e un hotel nou, mi s-a spus că te simţi bine şi cheltuieşti puţin.

Luni dimineaţa erau nori cenuşii iar lui Laide îi venea să vomite spunea că n-a închis ochii şi până la Lodi a fost pe jumătate adormită la Lodi a cerut să oprească la un bar să ia o cafea cu trei brioşe spre răsărit se lumina cerul.

Iar după ce-au trecut de Parma Laide a început deodată să cânte ,soarele se ridicase-n slăvi iar ea îşi pusese o băsmăluţă care-o făcea să semene cu o ţărăncuţă, începu să cânte dar nu cânta cântece la modă atacă repertoriul cântărilor ivite din foarte îndepărtatele adâncuri populare grosiere şi vulgare poate deloc nostalgice şi languroase, poveşti de cazarmă şi han pline de dublu sens, neaoşe însă şi autentice.

Cânta deloc neruşinată ci liberă deloc maliţioasă ci şireată mica haimana care deodată regăsea înlăuntru-i aerul străzilor şi al curţilor de când era copil şi se bătea cu tovarăşii de joacă de mama focului de când muşca în joacă pulpele groase ale bătrânelor aşezate-n grădini de când cobora-n pivniţă să-i caute pe prietenii şobolani şi odată a adus unul în casă să fi tot cântărit vreo jumate de chil care-i stătea-n braţe mulţumit-foc şi o lingea pe mânuţe.

Antonio îşi aminti că la Milano, într-o noapte, să fi fost înspre două, a fost trezit de un cântecel ritmat şi obraznic, trebuie să fi fost o ceată de băieţi pe biciclete care se plimbau pe bulevard

cântând neîncetat, iar la început Antonio nu pricepuse despre ce-i vorba, apoi recunoscu vechiul cântec al coşarului, îl auzise de o sută de ori, chiar şi ţăranii îl cântau la ţară unde mergea în copilărie, el însuşi îl cântase la munte şi-i păruse totdeauna vulgar, dar în noaptea aceea băieţii necunoscuţi îl transformau în ceva foarte frumos şi puternic, o baladă plină de mânie şi jale care ţâşnea din măruntaiele oraşului Milano nu erau desigur corişti cu şcoală erau băieţi din popor care întârziaseră şi cine ştie poate că erau şi beţi dar nu se simţea atât era de mare precizia măsura aşa desăvărşit acel insolent abandon. Da, cântat astfel, vechiul argou trivial devenea un imn un jurământ secret o tainică sfidare.

Cu uluire Antonio descoperi că Laide îl cânta exact în acelaşi mod, acelaşi imn violent, cu acelaşi avânt în care se concentra tot ceea ce era mai bun în sineşi: simţul natural al vieţii.

Tot întorcându-se ca s-o privească n-o văzuse niciodată mai frumoasă o puritate emoţionantă o bucurie de-a fi pe lume iar Antonio fu mândru prosteşte de asta nu nu era una dintre acele fetişcane apucate şi neruşinate aceasta era o fiinţă umană în înţelesul deplin al cuvântului era ceva important.

— Te rog, mai cântă-l.

Ea râse şi-o luă de la capăt iar apoi fără pauză trecu la cântece porcoase de răcani ori de bordel însă şi pe-acestea le transforma ea ştie cum în ceva nobil şi cu ecouri străvechi din paginile lui Manzoni despre bivuacurile de oşteni lefegii.

Apoi deodată încetă, cuprinsă iarăşi de acea tensiune anxioasă de gânganie ameninţată, iar când el o rugă să continue „vai de mine" zise „da' ştii că eşti tare plicticos". Într-o clipă părea a fi devenit alta.

Dar între timp ieşiseră de pe autostrada Soarelui, iar şoseaua în serpentină continua pe

lângă dealuri printre câmpuri şi copaci frumoşi şi cam singuratici.

— Nu-i deloc urât pe-aici, spuse el, ca să spună ceva cu stingherea stupidă pe care o încerca ori de câte ori era singur cu o femeie abia cunoscută.

— Tu n-ai mai fost pe-aici?

— E pentru primă oară, zise el, şi probabil şi ultima.

— De ce? întrebă ea, îndată, cu o intuiţie fulgerătoare, răsucindu-se să-l privească.

— Pentru că, dragă Laide, înţeleg foarte bine, tu eşti o fată foarte frumoasă, iar eu te iubesc mult, dar povestea noastră e nefericită, înţeleg tot mai bine, în afara ajutorului pe care ţi-l dau, ce altceva pot însemna eu pentru tine? La un moment dat trebuie să ai curajul de-a privi lucrurile în faţă. Tu te gândeşti la diferenţa de vârstă?

Unde găsise puterea de a-i spune aceste lucruri pe care de o sută de ori hotărăse să i le spună, dar nu avusese curajul? Şi unde voia s-o sfârşească? La ce fel de sfârşit voia să ajungă? N-ar fi putut s-o spună el însuşi, nici nu terminase de rostit toate acestea că deja se căia, dacă era un pas greşit, dacă ea chiar o lua de bună? Dacă ea ar fi spus că da, dacă-i dădea dreptate, dacă înţelegea că-i mai bine să se despartă? La gândul acesta simţi ceva cumplit, ca un spasm răsucit în dreptul stomacului.

Însă Laide nu răspunse că da. Continuând să privească şoseaua, spuse calmă:

— Nu ştii, fără mine nu eşti în stare să trăieşti.

În momentul acela Antonio înţelese că totul era zadarnic şi că totul era pierdut. Ea privea înainte strada care şerpuia plăcut printre câmpuri nu se uita la mine care-i stăteam alături şi conduceam maşina, un amărât de Fiat 600, o biată maşină nepotrivită cu ea care era prost îmbrăcată, nerujată şi prost pieptănată, însă în momentul acela

pentru ea era nevoie de Ferrari şi Daimler cu bare de argint şi de aur aşa de bine lustruite ca să se vadă strălucind de departe, de la o colină la alta. Cu siguranţa ei de femeie, uluitoare pentru vârsta ei, îi spusesc: „Nu, fără mine nu eşti în stare să trăieşti". iar eu n-am reuşit să-i răspund nimic i-aş fi putut replica cu o sută de propoziţii trufaşe persiflatoare ori spirituale în schimb n-am răspuns nimic eram învins încă o dată, ea mă biruise, fetişcana mă ţinea în mâinile-i mici delicate drăgălaşe cumplite mâini dar nu strângea, o strângere slabă cât să mă facă să pricep, dacă ar fi strâns m-ar fi despicat în două dar nu a strâns nici nu zâmbea era aşa de siniplu şi de firesc pentru ea, nu era nici un joc o polemică, pentru ea era cel mai firesc lucru din lumea asta un moment oarecare din viaţa ei care se înscăuna pe tron cu irezistibila putere a femeii.

Era desigur o dimineaţă frumoasă şi o blândă zi însorită, câmpia verde şi veselă şi pe deasupra singuratică norii frumoşi de asemenea ar fi fost atât de uşor alături de ea să fim fericiţi dar ea a spus: Nu fără mine nu eşti în stare să trăieşti şi era adevărul sfântul şi crudul adevăr. Din cauza asta a tăcut. Da eram bătrăn un bătrânel limitat, cu tot universul meu nemăsurat, în caldul şi fragedul căuş al uneia dintre mâinile ei destul de graţioase şi îngrijite şi cu toate acestea o mare energie mă susţinea chiar bătrân fiind, bătrân la ani da, dar cu sufletul tânăr probabil ba chiar mai mult decât al ei, această energie deloc rea deloc impură care dacă pentru a o explica se folosea de bani, era ceva stupid dezinteresat şi nebunesc care cine stie cum ţâşnea dintr-un burghez scârbos ca mine era un sunet lung de trompetă era o antenă de lumină era poate zborul şuierător şi sălbatic al pietrei care cade cu putere din pisc în abis iar acolo în fund se zdrobeşte însă între timp trăieşte îndurarea lui Dumnezeu era dragoste.

Dar ajunseră la hotel, era un hotel nou şi destul de cochet, puţin gen bungalow colonial. Antonio a ajutat-o să-şi ducă bagajele, îi dăduseră o cameră pe colţ cu două paturi.

— Eu iau totdeauna o cameră cu două paturi uneori simţi nevoia să schimbi şi-apoi de-acum e un obicei.

— Poate fi şi o comoditate, spuse el, ştiind bine că ea se va revolta, dar nu putu să se abţină.

— Comoditate pentru ce? Acum o iei iar de la capăt? Oricum, să ştii că niciodată eu n-am dormit cu un bărbat, din cauza asta nu-mi convine să mă mărit.

Înţelese, în timp ce ea îşi aranja lucrurile în dulap, că Laide ar fi preferat ca el s-o aştepte jos, nu era nicidecum dispusă să-i recunoască rolul de amant, însă îşi dădea seama ea însăşi că însemna să-i pretindă prea mult. Atunci, pentru a demonstra personalului că între ea şi unchi nu era nimic, lăsă uşa larg deschisă. Rochii, lenjerie, pantofi erau aşezate în valize cu o precizie geometrică, fiecare în pungă de celofan. Scoase din beauty case o baterie de borcănele şi sticluţe mai ceva decât a unei dive. Le alinie meticulos pe două rânduri semicirculare. Apoi aranjă covoraşul pentru câine, farfuriuţa pentru apă şi un alt recipient pentru papa.

Părea că-i face plăcere să lungească operaţiunea, nu mai isprăvea cu netezitul şi împăturitul lenjeriei, cu mutarea ei dintr-un sertar într-altul, s-ar fi zis că urma să stea ani de zile în hotelul acela. El se uita la ceas, ar fi vrut să fie la Milano înainte de cinci.

Laide se ducea mereu în balcon să privească afară, poate aştepta sosirea lui Marcello. Dar Marcello nu se zărea. În sfârşit, la unu şi jumătate fu gata, coborâră, spuse că preferă să mănânce la Modena, Antonio se gândi: are aerul că aici la hotel vrea să se afişeze cu mine cât mai puţin posibil. De ce? Îi e ruşine de diferenţa de vârstă?

Pe când, dacă mă face să trec drept unchi! Sau vrea să păstreze, ca să zic aşa, terenul virgin pentru apariţia lui Marcello? iar Marcello ce rol oficial va trebui să susţină? Al vărului? Al logodnicului? Povestea cu unchiul era pentru Antonio o sursă continuă de dezgust şi umilinţă, însă nu ar fi avut curajul să se revolte. Ar fi fost de-ajuns să-i spună: „Te anunţ că dacă-mi spui unchi în prezenţa străinilor, oricine-ar fi, eu spun cu voce tare că n-am fost niciodată unchiul tău". Da, poate că s-ar fi conformat, dar cine ştie cu câtă furie! Şi merita s-o contrariezi aşa, să răstorni ingenua sa diplomaţie de copilă singură care vrea cu tot dinadinsul să-şi salveze reputaţia?

Se duseră la Modena să mănânce, în puţine cuvinte, a fost o masă dezolantă. Acum, că se apropia despărţirea, Antonio simţea iarăşi ţâşnindu-i neliniştea şi sporindu-i bănuielile geloziei.

Era aproape trei când ieşiră din restaurant, era cald.

— Eu atunci aş cam pleca, spuse Antonio.

— Condu-mă până la un cinema prin apropiere, zise ea.

— La ora asta la cinema?

— Da, aşa trag de timp până la cinci. La cinci şi jumătate mă întâlnesc cu Marcello în piazza.

Urcară în maşină. Antonio clocotea, căţelul i se cuibărise pe genunchi şi-i ronţăia nasturii hainei.

La jumătatea drumului Laide se răzgândi, ori nu se răzgândi, ci se gândise şi nu îndrăznise să i-o ceară de la început.

— Auzi, fă-mi o plăcere, mergi în jos pe strada asta la stânga.

— Ce să fac?

— Acum opreşte aici, la colţ.

— Vrei să cobori?

— Nu, auzi, fii drăguţ, prima sau a doua la dreapta e via Cipressi, la numărul 6 e pensiunea

unde stă Marcello. Nu păţeşti nimic dacă mergi să întrebi dacă din întâmplare e acasă. Ştii, e în pensiune la o doamnă, prefer să nu fiu văzută.

— Şi trebuie să merg chiar eu?

— Ce-i rău în asta? Nu sunt nici cincizeci de metri. Iată prilejul de-a arăta că eşti bărbat şi nu o marionetă, gândi Antonio, revoltă-te, spune-i să-ţi ceară orice, dar nu să-i faci pe codoşul. Însă Laide era îngrijorată, dacă i-ar fi făcut necazuri ar fi fost în stare să-l planteze şi să plece pentru totdeauna. Coborî din maşină şi ajunse pe via Cipressi. La numărul 6 întrebă de Marcello. Apăru un tinerel, spuse că Marcello e pe şantier.

— Cine l-a căutat?

— E afară dumnişoara Anfossi.

— Laide?

— Da.

— Atunci vin.

Tinerelul ieşi cu Antonio, veni la maşină, schimbă cu Laide saluturi vesele, se tutuiau. Apoi Laide făcu prezentările:

— Peppino, scuză-mă, dar nu-mi amintesc numele de familie... unchiul meu.

Îşi strânseră mâinile. Apoi Peppino se întoarse în casă.

De-acolo la cinematograf drumul era scurt. Antonio nu izbuti să se stăpânească, i se părea c-a avut prea multă răbdare.

— Auzi, Laide, nu reuşesc să pricep cum de nu-ţi dai seama de anumite lucruri care, puţin zis, sunt de cel mai prost gust, ca să nu spun că...

— Ca să nu spui ce?

— Ca să nu le spun mitocănii, dacă vrei să ştii. Chiar trebuia să mă trimiţi să-ţi caut în casă...

— Pe cine să-mi cauţi?

— Mda, s-o lăsăm baltă.

— S-o lăsam baltă pe dracu', începu ea să urle, e posibil să mă consideri tot timpul o curvă? Acum s-a umplut sacul; şi cu braţul drept îndoit făcu un gest retezat ca pentru a-şi tăia barba.

— E ceva de groază, ăla care nici măcar nu mă atinge şi tu care faci dragoste cu mine de câte ori vrei şi tot tu eşti gelos! Ţi-am spus de-atâtea ori, cu toate manierele tale de persoană educată eşti bun doar să mă jigneşti!...Tu vrei să murdăreşti sentimentele cele mai alese, tu nu admiţi că unul şi una pot să se simtă bine şi fără să se reguleze, în chestia asta eşti meschin, ştii, chiar se vede că n-ai mai întâlnit o fată ca lumea, n-ai avut de-a face decât cu târfele, se vede, şi pentru tine toate sunt târfe şi nu există altceva decât târfe.

Oprise într-un spaţiu larg. Două femei în trecere, auzind vocea de viperă, se întoarseră să privească.

— Vorbeşte mai încet, vrei să te audă toţi?

— N-au decât să mă audă, mi se rupe, dacă vrei să ştii, sunt sătulă de povestea asta!

Antonio tăcu, învins din nou. Termină şi ea. După câteva momente, încercând să pară dur, îi spuse:

— Mda, acum plec, e deja târziu.

— La revedere, o să-ţi telefonez, probabil poimâine trebuie să vin la Milano, te pot găsi la birou.

— Faci cum vrei, îi spuse el şi demară, plin de venin.

XXVI

Cincisprezece zile de îndepărtare. Timp de cincisprezece zile a continuat să rumege încontinuu boala care-l stăpânea. Sigur că era un fel de uşurare faptul că nu trebuia să palpite zilnic aşteptând telefonul lui Laide. În schimb, distanţa amplifica născocirile funeste. Seara, lungit pe pat, cu ochii aţintiţi pe cele două crăpături în formă de 7 de pe tavan, colinda şi răscolinda neostenit în jurul propriei dureri. Ea îi telefona din două în două zile, era mereu punctuală, la drept vorbind,

asta era o consolare măruntă, însă era nevoie de altceva.

Se ruga la Dumnezeu să-i ia de pe umeri această grozăvie. Cine ştie, poate într-o dimineaţă s-ar fi trezit cu desăvărşire alt om, liber, uşor, ce lucru minunat! E aproape două noaptea, mâine dimineaţă ea ar trebui să-l sune la birou. O va face? Ce chin îngrozitor! Focul din stomac îi arde gura. Cu cine-o fi acum? O fi singură? O fi undeva la dans? Dar asta n-are importanţă. De luni până astăzi vineri e posibil să se fi întâmplat atâtea, să existe în viaţa ei un alt interes. Poate că de mine îşi aduce aminte numai când vin banii. Mi-e foarte rău. Tranchilizantele sunt apă de ploaie. Nu reuşesc să stau aşezat, nu reuşesc să stau întins în pat. Unde e? Cumplit e că nu poate fi nici o speranţă, chiar dacă-mi telefonează, nici dacă o să vină cu mine. Dar de ce n-ar veni cu mine încă o dată? Am hotărât să-i spun tot. Ca măcar să ştie. Să nu fie neînţelegeri. Apoi să facă ce-o vrea. Am hotărăt să-i scriu tot. Mai bine un nu definitiv cu sfâşiere, cu durere, mai degrabă o melancolie îndelungată decât acest orgasm insuportabil. Să dormi, să dormi, iată singura certitudine.

Dar la trezire, o dată cu risipirea ultimelor rămăşiţe zdrenţuite ale somnului, ce senzaţie de panică, de osândă! Mintea caută imediat în juru-i: de ce? de ce? Ea! Şi-atunci inima începe să bată, creierul se umple de gândul acesta obsesiv, fix, adânc, care invadează întreaga conştiinţă şi-o cuprinde fără scăpare. La orice te gândeşti, ori, mai exact, încerci să te gândeşti se interpune mereu ea, îi barează drumul. El îşi spune: e absurd, nu merită, nu merită, da, da, numai argumente perfecte. Dar în ziua în care ar renunţa, în care nu l-ar mai interesa, când neliniştea s-ar preface în durere arzătoare, în ziua aceea ce i-ar mai rămâne? Golul, singurătatea, perspectiva unui viitor tot mai tern şi lipsit de viaţă. Doamne, ajută-mi!

Se gândi să-i trimită o scrisoare, un tratat de pace n-a costat nicicând un efort mai mare. Să fie simplu să se exprime printr-un limbaj terre a terre, altfel ea nu pricepe, s-o facă să înţeleagă că el e hotărât, dar să nu exagereze prea tare, să-i spună lucrurile dure ce urmau a fi spuse fără s-o ofenseze, fără să-i atingă acea stranie demnitate la care ţinea atât, să se arate în acelaşi timp înţelegător şi afectuos. O zi după aceea isprăvi scrisoarea următoare:

„Dragă Laide, nu te speria de scrisoarea aceasta. Citeşte-o cu tot calmul, chiar lungită la soare ori astă-seară înainte de-a adormi, nu-i nici o grabă. Dar sunt lucruri care te privesc şi pe care simt că am datoria să ţi le spun. Tihna vacantei îţi va permite să te gândeşti bine la ele. Iată despre ce este vorba. Nu ştiu dacă ţi-ai dat seama, dar eu, chiar dacă ţin tot mai mult la tine, nu sunt nicidecum mulţumit. Nu-i nevoie să-ţi spun ce merge şi ce nu merge între noi. Tu eşti destul de femeie şi destul de inteligentă ca să înţelegi cum anumite răceli şi anumite asprimi pot să doară mai mult decât o trădare.

Mi se pare că tu mi-ai cerut mult, şi nu vorbesc de bani. Să lăsăm deoparte dificultăţile de a-ţi telefona, de-a te găsi, de-a te vedea, de-a sta împreună câteva ore şi numai Dumnezeu ştie cât am suferit cândva din cauza aceasta. Eu mă refer la atâtea lucruri pe care le ştii foarte bine, precum rolul penibil pe care mă obligi să-l joc de faţă cu Marcello, şi nu aduc în discuţie de ce natură sunt raporturile tale cu el. Mi se pare că uneori exagerezi. După trei luni în care ai avut tot timpul să-ţi dai seama ce mult ţin la tine şi de sacrificiile pe care le fac ca să ţi-o demonstrez, tu îmi răspunzi cu atitudini aproape totdeauna de răceală, de plictis, de oboseală. Mi-ai spus mai mult decât o dată că între un bărbat şi o femeie este nevoie totdeauna de o perioadă de rodaj. Dar acesta mi se pare a fi un rodaj de o sută de mii de kilometri. Da,

esti corectă în micile tale obligaţii zilnice, telefonezi, vii la întâlniri ete., totuşi, niciodată un elan, niciodată o tresărire de afecţiune sau de blândeţe! Cel mai grav este că dacă vei continua pe calea aceasta voi sfârşi prin a mă afla într-o stare de umilinţă jalnică pe care n-aş putea-o suporta. N-aş vrea, dragă Laide, ca tu să-mi răspunzi la dragoste dintr-o nemărginită slăbiciune. La un moment dat un bărbat trebuie să ştie să deschidă ochii, chiar îndrăgostit fiind, şi să înfrunte realitatea, oricât l-ar costa.

Eu îmi doresc să nu ajung aici. Dar pentru aceasta, amândoi trebuie s-o dorim, iată, dragă Laide, de ce-ţi scriu. Pentru ca tu să-ţi dai seama că situaţia noastră nu mai poate continua aşa.

Tu mă vei întreba ce vreau. Vreau pur şi simplu să mă respecţi ca bărbat şi să nu mă mai pui să joc rolul exclusiv al unchiului care achită nota, al unei foarte comode specii de unchi-la-comandă. Şi ca să te porţi cu mine aşa cum se poartă orice femeie cu persoana de care este ataşată, prin sentiment sau prin interes. În fond, nu-ţi cer prea mult, după tot ceea ce am făcut şi fac pentru tine. Şi tot ceea ce aş vrea să fac în viitor. Dar aceasta va depinde numai de tine.

Acum continuă-ţi liniştită vacanţa. Însă vezi dacă reuşeşti să te gândeşti puţin la această poveste a noastră, începută ca un lucru uşor şi devenită încet-încet ceva dureros pentru mine.

Eu nu ştiu cum se va sfârşi această poveste. Vezi tu dacă se poate ajunge la un sfârşit bun. Dragostea, afecţiunea sau numai obiceiul a două fiinţe de-a se frecventa, chiar dacă nu-i la mijloc pasiunea, se cuvine să însemne măcar o trăire omenească de bunătate şi duioşie.

Să nu te surprindă această neprevăzută scrisoare a mea. Am vrut să-ţi spun tot ceea ce este înlăuntrul meu. Chiar şi pentru ca tu să nu ai motive, într-un viitor apropiat, să te miri de nimic.

Dar acum ajunge, distrează-te, bronzează-te frumos şi aminteşte-ţi să dai semne de viaţă. Te îmbrăţişez mult."

Aceasta era a treia versiune după alte două încercări. O scrise cu un pix, o retranscrise la maşină, apoi se gândi c-ar fi fost mai politicos şi chiar mai eficient s-o scrie de mână şi o copie caligrafic cu stiloul. O citi, o reciti, o puse în plic, scrise adresa. Apoi se mai gândi la conţinut, deschise iarăşi plicul, reciti din nou şi îşi dădu searna că era o scrisoare în mare odioasă, plină de slugărnicie, de ipocrizie, de laşitate, mai rău încă: ceva ridicol. Să cerşeşti un strop de blândeţe şi de bunătate pentru că-i strecura o hârtie de cincizeci pe săptămână! Altfel decât un cavaler, un cavaler ar fi procedat mai bine. Hotărî aşadar să nu expedieze scrisoarea, lucrurile acelea urmând să i le spună prin viu grai când se va întoarce de la Fonterana. Da, prin viu grai multe lucruri se pot atenua şi se pot aranja încet-încet după dispoziţia şi reacţiile ei.

Dar când, după cincisprezece zile, porni să o ia de la Fonterana, nu putu să-i vorbească cum dorea pentru că era şi Marcello.

Ea îl aştepta în faţa hotelului, îi ieşi de îndată în întâmpinare:

— Uff, zise imediat, o să te superi, dar nu e vina mea! Pisălogul ăsta! începe să devină o pacoste!

— Cine, Marcello?

— Păi cine altcineva vrei să fie? A ştiut că plec şi a venit să mă salute, iar acum nu ştiu cum să-i dau papucii.

— Cum adică? O să vină să mănânce cu noi?

— Habar n-am! Pe de altă parte, nu pot fi rea. A fost tot timpul drăguţ cu mine. Ei, acum urcă o clipă, că poate ai nevoie să te răcoreşti puţin, cu căldura asta.

Evident, el, Antonio, avea probabil o faţă uluită.

Cu acel „urcă" Laide voia să-l îmbuneze: o demonstraţie de intimitate chiar sub privirile lui Marcello, care aştepta în hol. O amabilitate fără precedent.

Antonio nu avea nici un chef să se răcorească, dar o urmă în cameră. Bagajele erau deja gata. Totul era în perfectă ordine.

— Mda, recunosc că povestea cu Marcello e destul de nesuferită.

— Că a venit cu noi, crezi?

— Mde, chiar aşa aş zice.

— Ţi-am spus-o eu mai întâi, nu? Asta e... dacă între mine şi el ar fi ceva, aş înţelege.

— Şi l-ai văzut zilnic?

— Păi cum zilnic, i-auzi, în două săptămâni ne-am văzut de trei ori, el are de lucru o grămadă... Ah, vrei să ştii una bună? Dar dacă ţi-o zic să nu te-nfurii, doar să-ţi spun cât de bârfitoare e lumea... Ştii cine se spune că eşti tu aici, la hotel? Doar pentru că te-au văzut puţin în ziua aceea...Cred că eşti tatăl lui.

— Sunt tatăl cui?

— Tatăl lui Marcello!

— Ah, foarte bine! Şi Marcello cine cred ei că este? Soţul tău?

— Glumeşti! La puţinii cărora l-am prezentat le-am spus că e vărul meu.

Antonio privi cele două paturi unite, deşi fiecare avea cearşafuri şi cuvertură. Unul dintre cele două era intact ca şi cum nimeni n-ar fi stat pe el. În acelaşi timp îşi aminti cum Laide, înainte ca el s-o aducă la Fonterana, îl rugase să-i scrie precizând pe plic doamna în loc de domnişoara. „Dacă ştiu că o femeie e căsătorită sunt mai respectuoşi într-un hotel. Mai mult, eu port totdeauna verigheta bietei mele mame." Nu dăduse atenţie pe moment: un capriciu stupid de copilă. Dar dacă fusese o viclenie? Astfel Marcello putea să vină să doarmă cu ea în hotel fără ca cineva să obiecteze. Dacă lucrurile stau aşa – se gândi –

înnoptarea lui trebuie totuşi să fie trecută în cont şi fără îndoială contul l-o fi achitat ea deja. Chiar vreau să văd. (Dar contul nu fusese plătit încă, iar el îl achită şi nu găsi nimic suspect. Ceea ce-l linişti oarecum. Era exclus ca în hotel să se închidă ochii la o asemenea treabă. Ori în pensiunea ei era cuprinsă, întâmplător, disponibilitatea ambelor paturi?)

Coborâră. Marcello îl salută pe Antonio cu un respect moale, cu cât îl privea mai bine cu atât Antonio îşi domolea suspiciunile, era un băiat bine făcut, dar cu un chip anost, obtuz aproape, lipsit de expresie, spunea lucruri banale, lipsite de spirit. Când se hotărî plecarea – urma să meargă să ia masa la Modena – el nu ceru nici o lămurire. De parcă între el şi ea totul ar fi fost aranjat dinainte.

Marcello porni pe motoretă înaintea lor. Antonio şi Laide îl urmau în maşină. La intrarea în oraş îl aflară pe Marcello pe marginea drumului, i se spărsese un cauciuc. Lăsă motoreta într-un garaj şi urcă la rându-i în maşină, aranjându-se cât putu mai bine pe locul din spate printre mulţimea bagajelor.

Stânjeneala acelei mese în trei. El voia să pară spiritual, cu preţul de-a juca rolul soţului încornorat fericit. Însă nu era uşor să găsească motive plauzibile.

La un moment dat, Laide, probabil pentru a juca o comedie în măsură să-i aţipească lui Antonio bănuielile, începu să-l tachineze pe Marcello.

— Şi ieri seară, c-a fost sâmbătă, ce-ai făcut? Oi fi fost la dame, ca de obicei.

— Ei, normal, răspunse Marcello pe ton de glumă.

— Spune-mi, cine era? Blonda aia cu care te-am văzut atunci?

— Nici vorbă de blondă.

— Atunci bruneta? Cine era? Vrei să vezi că ghicesc?

— Şi cine-ar fi?

— Îmi dai o mie de lire dacă ghicesc?

— Îţi dau.

— Vânzătoarea de la magazinul de genţi de sub portic?

— Apă chioară.

— Atunci înseamnă că ai fost cu Sabina. Mi-ai spus că nu cunoşti altele.

— Pentru Dumnezeu, pe şoseţica aia n-o mai văd cam de-o lună!

— Atunci cin' să fie, o nouă cucerire?

— Mde, s-ar putea.

— Drăguţă?

— Nu ca tine, şi zâmbi obraznic, dar destul de drăguţă.

— Doar n-o fi o cu...

Marcello, prompt, îi puse o mână la gură.

— Stop. Cenzură; şi privi împrejur, de parcă ar fi auzit-o cineva de la mesele din jur. Dar nimeni nu se-ntoarse.

Antonio asista cu o indispoziţie crescândă. Abia aştepta să se termine masa aceea nenorocită.

Însă, după-masă, Laide le impuse unul din capriciile ei. Înainte de-a porni spre Milano, voia să meargă la un film al unui anume comic american. Îl văzuse deja la Milano o dată, dar era grozav. Când un film era frumos ea era în stare să-l vadă şi de zece, douăsprezece ori.

Din păcate, era duminică. Nu era nevoie să fie la cinci la Milano. Şi normal, Marcello era liber.

Urcară din nou în maşină, îndreptându-se spre cinematograful indicat de Laide. Pe drum, într-o piazza, ea văzu afişele unui alt cinematograf.

— Stai, stai, zise, acolo ce film se dă?

— Nu, zise Marcello, ăla-e un cinema infect, o să fie ticsit de golani.

Antonio porni maşina.

— Dar ce rulează?

— Nu ştiu, zise Marcello, mi se pare c-am văzut cuvântul sărut.

— Ce fel de sărut?

— Ei, îmi închipui că pe gură, şi cu un zâmbet nesuferit, ai fi preferat în alte locuri?

— Las-o baltă, zise Laide cu asprime, ştii că glumele astea mă enervează.

Sosiră la cinematograful căutat. Lăsară maşina la umbră ca să nu-i fie prea cald căţelului şi intrară. Nu era mai nimeni. Se aşezară la galerie, cu Laide la mijloc. Era un film color, de o idioţienie insuportabilă pentru Antonio. Însă chiar şi o capodoperă l-ar fi otrăvit tot atâta.

Laide, în schimb, era fericită. Râdea exagerat de orice cu hohote isterice parcă. La un moment dat, Antonio îşi dădu seama că Laide luase în mâna stângă palma dreaptă a lui Marcello şi i-o strângea, aşa cum fac îndrăgostiţii. Putea să-şi închipuie că Antonio n-ar fi băgat de seamă? Între timp privea ecranul cu hohote de nestăvilit. Era povestea unui tinerel care se vede nevoit să vadă de trei ţânci scârboşi care nu erau ai lui şi să facă pe doica, un repertoriu de tâmpenii de balamuc. Cele două mâini împreunate se aflau acum pe pântecele ei. Mai mult: Laide se muta încet, astfel încât să se sprijine de umărul lui Marcello.

Lipsa de pudoare a manevrei era atât de mare, încât Antonio rămase paralizat. Ar fi fost atât de simplu: să spună distracţie plăcută, să iasă, să-i descarce bagajele şi să plece pentru totdeauna. Înţelegea că în locul lui orice alt bărbat nu ar fi făcut altceva. El nu, cu cât mai cumplită era umilinţa, cu atât mai de neîndurat era gândul de-a o pierde pe Laide.

Acum o fixa mai departe, cu capul întors ostentativ spre ea. S-ar fi zis că Laide nu-şi dădea seama, până când, la un moment dat, fără să privească, îndepărtă dreapta lui Marcello, căutând una din mâinile lui Antonio. El îi şopti la ureche:

— Nu te-ai săturat?

— Oh, nu, răspunse Laide, prefăcându-se a nu fi priceput, eu mă distrez la nebunie, mi se pare

aşa de spiritual.

XXVII

Da, într-o dimineaţă sosi, în sfârşit, marea clipă. Se petrecu astfel: de-abia trezit, începu îndată, ca de obicei, să se gândească la ea, la Laide, şi observă că nu-l mai doare, încercă încă de două, trei ori să se gândească la Laide, se gândi la ea cu hotărăre şi chiar cu sfidare, însă angoasa nu-l mai apuca. A fost o senzaţie greu de redat în cuvinte. Miracolul. Aveau dreptate cei care-i spuseseră că.... Coborî din pat şi prinse a sări prin cameră, ţopăia pur şi simplu de bucurie de parcă-ar fi înnebunit. Dat fiind temperamentul său totdeauna anxios, stătea totuşi la pândă. Şi se spălă şi se-mbrăcă cu urechile ciulite dacă nu cumva inamicul său o ştersese în mod misterios în timpul nopţii. Se gândea la Laide, îşi imagina că exact în acelaşi moment ar fi în pat cu un ins oarecare făcând chestiile alea, îşi imagina că făcea încă şi mai rău şi se gândi cu perfidie la toate detaliile posibile. Dar angoasa nu sosea. Atunci ieşi din casă mergând ca un bărbat liber şi civilizat, înainte mergea ca un, nu, nu mergea, era mai corect să spui că-şi târa picioarele că fugea că se grăbea mereu cu acelaşi tremur interior. Atunci îi veni chef să facă ceva ce nu mai făcea de multe luni nu mai făcea un lucru absolut cretin care însemna totuşi vindecare, se gândi să traverseze spaţiul verde pe jos deşi era foarte cald, trecuse de-acum o oră de la sculare de-acum putea fi sigur era nerăbdător să ajungă la birou gusta dinainte satisfacţia de-a privi telefonul indiferent şi dispreţuitor să sune o să-l lase să sune să sune cât vrea el şi să sune de şapte-opt ori înainte de-a ridica receptorul şi poate nici nu-l va ridica şi nu l-ar fi costat nici o supărare avea să vorbească despre asta cu colegii avea chef să râdă ah ce lucru minunat e viaţa.

Însă, pe când traversa la ora aceea zona în care se afla pista, în timp ce mărşăluia cu paşi mândri, luminat în plin de soare, simţi lucrul care prevedea că o să-i urce dinlăuntru. Nu, îşi spusese el, e un ultim ecou al bolii, inevitabil, o alarmă falsă, ceva fără importanţă. Garantez că acum mă gândesc din nou, la Laide, lungită goală-n pat îmbrăţişând un musculos şi ţinându-şi toată limba în adâncul gurii lui, şi la alte lucruri şi mai rele sunt în stare să mă gândesc şi va fi ca şi cum m-aş gândi la formularul de bursă şi la problemele de parcare.

Dar nu apucă să reconstituie în minte scabroasa scenă pentru că acel damf pestilenţial în loc să se-mprăştie i se umflă înăuntrul viscerelor şi, dintr-o dată, fără nici un motiv anume, Antonio fu total nefericit. Căută, căută de două-trei ori să se întoarcă înapoi cu mintea şi să se raporteze la starea avută cu câteva minute înainte, sublima senzaţie de libertate se risipise, era un miraj incredibil din cele care se citesc în anumite cărţi, dar nu pot fi reale. Ba chiar saltul acela brutal, de la libertate la galeră, îl făcu să simtă şi mai mult durerea bolii ce-l stăpânea. Nu mai mergea, aşadar, înainta din nou anevoie, cu tremurul obişnuit, prin ziua care sta să se nască. Jugul îi fusese pus şi mai adânc în carne. Atunci avu pentru prima dată o senzaţie de frică. El devenea tot mai meschin şi josnic, uneori de-a dreptul abject, un fel de iepure înfricoşat, acea muncă puţină pe care reuşea încă s-o execute îl costa un efort uriaş şi reuşea numai pentru că, dacă s-ar fi prăbuşit munca, n-ar mai fi putut avea bani pentru Laide.

De-atâtea ori auzise vorbindu-se despre bărbaţi ruinaţi, personaje de roman, fiinţe incredibile pentru el, burghezul temeinic. Îşi amintea de contele Muffat prăbuşit în mocirlă şi mizerie din pricina Nanei*. Poveşti.

* Aluzie la personaje ale romanului Nana de Emile Zola.

Invenţii uşoare ale scriitorilor ,cazuri de neghiobie absurdă, dar în lumea lui bine protejată asemenea prăbuşiri nu se puteau petrece nicicând. Aşa gândea. Şi totuşi, Antonio se întreba dacă pentru el nu începuse cumva acea faimoasă ruină. Şi întrevedea un viitor jalnic. Un bătrân delabre care se târa prin locurile de întâlnire şi prin localurile intelectualilor sperând la cele cinci mii de lire de la un coleg plictisit, redus la spaţiul unei camere mobllate, ţinut la distanţă, singur ca un câine, în timp ce Laide, întreţinută de un mare industriaş, va trece pe lângă el într-un Jaguar, grasă, acoperită de briliante, într-o uriaşă blană de vizon.

Cum putea să scape? Bani îi trebuiau tot mai mulţi. Acum Laide închiriase un mic apartament deloc urât într-o clădire modernă pe via Schiasseri, prin zona campusului universitar. Urmaseră lungi discuţii, pentru că ea nu voia să-i încredinţeze cheile casei, şi pentru a câştiga disputa Antonio ameninţase, într-o criză de furie, că nu-i va mai da nici un semn de viaţă. Ea fireşte că nu crezuse, dar în fond ce avea de pierdut? Chiar şi-atunci când el ar fi avut cheile, Laide tot se putea închide înăuntru, iar dacă el suna, se putea preface a nu fi auzit soneria sau că nu-i acasă. Chiar şi Antonio înţelegea confuz că, pe măsură ce evoluau şi deveneau mai intime raporturile lui cu Laide, cu atât mai multe ar fi fost prilejurile de îngrijorare şi bănuială, cu-atât mai adânc era târât spre un destin pe care nu izbutea să şi-l închipuie. Până şi prietenii faţă de care simţise nevoia disperată de a se confesa renunţaseră să-l mai tempereze, dacă se ţicnise să se distrugă atunci cu mâna lui.

De pildă, seara, când se-ntorceau de la cinema sau de la teatru, în loc s-o lase dinaintea casei, Antonio ar fi însoţit-o cu plăcere sus, chiar

fără să facă nimic altceva, doar pentru plăcerea de-a o vedea dezbrăcându-se şi urcându-se în pat. Dar ea nimic, în privinţa asta era de neclintit. Noaptea îi ţinea companie o prietenă, o anume Fausta, un soi de mică haimana meridională, pe care într-o zi i-o prezentase pe stradă. Într-adevăr, se vedeau luminile aprinse.

Devenise greu şi să facă amor cu ea – iar Antonio nu avea, desigur, pretenţii mari. Era limpede că Laide nu avea chef. De fiecare dată încerca să amâne. Ori avea ciclu, ori o durea gâtul sau capul. Şi de puţinele ori când accepta o făcea atât de respingător, încât se ducea toată plăcerea.

De petrecut noaptea cu ea nici vorbă. „Eu n-am dormit niciodată cu un bărbat, dacă nu-s singură, nu pot să dorm" era refrenul. Numai că după insistenţe incredibile Antonio izbuti să-i smulgă promisiunea de-a dormi cu el de Sfânta Maria. Când sosi ziua, Laide îşi ţinu promisiunea, dar înainte de-a intra în casă îl avertiză că în noaptea aceea nu voia să fie atinsă, chiar nu avea chef. Şi dormi toată noaptea în partea opusă a patului, întorcându-i spatele. Şi asta era iubire? De zidul acesta de indiferenţă se izbea vraja visurilor, focul divin!

Din când în când Antonio se mira de el însuşi. Cum era posibil să tolereze atât? Cândva i s-ar fi părut inacceptabil. Din fericire, te adaptezi şi la palme. Din fericire sau din păcate? Nu era semnul unei degradări? Dar îi era cu neputinţă să se revolte. Gândul de-a o pierde pe Laide făcea să se prăbuşească asupră-i panica lui străveche.

Bărbatul, orgoliosul bărbat, inteligent, realizat şi de-acum sigur pe sine, târât în noroi de o copilă infernală fără răutate aşa, fără voia ei, numai pentru că el şi-a pierdut capul, iar lungimea acestei poveşti o plictiseşte nemaipomenit. Ori numai din vina că nu se pricepe, că s-a imbecilizat şi face o greşeală după alta? Sau cel puţin resemnarea? De-acum e singur, trebuie să se descurce singur, nu-l

mai poate ajuta nimeni, încet-încet a isprăvit cu descărcarea mărturisirilor faţă de prieteni, trebuia oare să mărturisească asemenea ruşinoase mizerii pe care prietenii ar refuza să le creadă, iar el nu mai are curajul să le mărturisească.

Iată. Într-o duminică au stabilit să se întâlnească, urmau să facă împreună o plimbare cu maşina, el mergea la birou tocmai pentru a-i telefona în libertate deplină. „Ah, îmi pare rău, ştii chiar îmi pare rău dar astăzi nu ne putem vedea ştii vine Marcello să mă viziteze, sărăcuţul, ai lui sunt încă la ţară şi el e singur cum să-l dau afară?" „Nu aranjaseşi cu mine?" „Dar noi ne vedem în fiecare zi, nu fi egoist, e singurul meu prieten şi-apoi e un băiat aşa de bun, ţi-am spus că e ca un frate pentru mine." „Bine, faci cum vrei." (Îi revine în minte propoziţia aceea de la cinematograful din Modena: „Un sărut pe gură, cred. Ori tu vrei în alte locuri?" Din păcate, e o situaţie acceptată de-acum. Într-un anume sens, dacă el s-ar irita, ea ar avea motiv să protesteze.)

Dar la unu şi jumătate Laide îi telefonează:

— Ascultă, dragule, ieşi acum?

— Eu nu, pentru ce?

— Va trebui să-mi faci un serviciu. Am rămas fără carne pentru Picehi. Ar trebui să mergi până la un restaurant şi să-i convingi să-ţi dea două sute de grame de carne tocată, azi e duminică şi magazinele sunt închise.

E oribil, e degradant, totuşi numai ideea de-a o putea vedea pentru câteva minute îl linişteşte. Nu e încă ora două când Antonio sună la uşa lui Laide cu cartonul de carne în mână. Înainte ca uşa să se deschidă, aude dinăuntru o voce de bărbat. Ea îşi face apariţia îngrijorată:

— Scuză-mă, ştii, îmi pare rău, dar nu credeam că vii aşa repede.

Trebuie să intre. Marcello, aşezat pe-o canapea în bucătărie, se ridică şi salută respectuos, are acelaşi aer molău şi insipid, în fond

posibilitatea de-a fi numai un prieten bun pentru Laide nu-i chiar absurdă.

— Mda, acum trebuie să plec, spune Antonio.

— Chiar nu vrei să rămâi un moment?

— Nu, nu, sunt aşteptat. Şi tu ce mai faci?

— Ei, acum ieşim, după ce papă căţelul. Mergem ,la cinema. Laide îl conduce la ascensor.

— Cel puţin la cină sper să vii cu mine.

— Da, la cină poate.

— De ce poate?

— Auzi, tu mergi astăzi la birou?

— Azi e duminică, dar, dacă vrei....

— Da, facem aşa, te sun eu la birou la şase şi jumătate.

Se depărtează cu o ciudată senzaţie de murdărie, de nedreptate. Ei doi singuri în casă. Vor vorbi de una de alta, se vor juca cu căţelul, vor râde în modul cel mai nevinovat, ce altceva ar putea să facă o copilă de douăzeci de ani şi un vlăjgan de douăzeci şi cinci? Şi totuşi asta crede el cu sinceritate. Dacă n-ar crede n-ar suporta. Această încredere a lui îl salvează. Sigur, ceilalţi, obişnuiţi, care mai înţeleg anumite lucruri, s-ar prăpădi de râs.

La şase fix ea îi dă telefon.

— Uite, te rog să nu te superi, dar chiar nu ştiu cum să fac, sărăcuţu' acum pleacă în Franţa.

— Dar ţi-am spus!

— Ah, nu începe, te rog, ştii bine că nu-i nimic rău! Şi-apoi, îţi repet, el pleacă în străinătate.

Străinătate, străinătate, o vâlvătaie de mânie care-l prosteşte, ca un automat la cină cu prietenii care de-acum nu se vor mai mira de nimic şi-apoi coşmarul nopţii solitare cu privirile ţintite pe cele două crăpături de pe tavan iar afară maşinile care trec vocile prostituatelor unde sunt cei doi? El va fi plecat într-adevăr sau în patul aflat la două pieţe de via Schiasseri se înfăptuieşte un supliment al amorului crepuscular?

La opt nu adormise încă. Se ridică lunatic, se îmbracă, se precipită spre garaj.

De data aceasta, la primul ţărăit al soneriei, Laide deschide imediat.

— Ce e?

— M-am săturat să fiu luat de prost pe faţă. Nu-ţi dai seama că...

— Gata, gata, nu e cazul să-mi ţii predici, ar trebui să-mi fii recunoscător.

— Recunoscător?

— Da, pentru că aseară l-am lichidat. L-am trimis frumos să-şi dăruiască inima în altă parte.

— Pe iubitul tău?

— Ce iubit, iubitul lui peşte, un porc ca toţi ăilalţi, uite ce e, iar eu cretina care-l credeam un băiat la locu' lui!

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— S-a întâmplat pur şi simplu că după-masă m-a condus acasă, l-am întrebat dacă voia să urce un moment şi când a fost sus mi-a cerut să merg în pat cu el.

— De ce? Te-a îmbrăţişat, te-a sărutat?

— Pe naiba! La început am crezut că glumeşte, apoi când a pus mâna pe mine i-am lipit o palmă da' una din alea pe care să şi le-aducă aminte toată viaţa! Şi-apoi l-am pus să ia viteză, iar tu, în loc să fii mulţumit, vii aici să faci un şoc. Dar o să te convingi vreodată, pentru numele lui Dumnezeu, că nu te mint?

XXVIII

Încă e acolo, cu receptorul în mână, nehotărât dacă, cu faţa suptă şi crispată, cu faţa îmbătrânită, au trecut patru luni, astăzi e prima zi a anului dar este încă acolo cu receptorul în mână nehotărât dacă să telefoneze sau nu, fluviul îl târăşte cu aceeaşi sălbăticie, nu izbuteşte să se agaţe de mal dimpotrivă se află tot în mijloc unde viteza e maximă şi stânci tot mai mari ţâşnesc din adânc iar

el se izbeşte de ele cu lovituri cumplite care-l devastează interior şi ar vrea să ajungă la mal însă îi e teamă pentru că dacă ar ajunge la mal fluviul nu l-ar mai târî iar în fluviu, cu puţin înaintea-i, aleargă Laide însă ea alunecă uşoară pe ape şi ea nu se izbeşte între stânci, ea le zăreşte la timp ori măcar e ca şi cum le-ar zări şi ar luneca pe deasupra într-adins până când Antonio care o urmează să se izbească rău de ele însă poate că ea nici nu se gândeşte la asta ea nu e rea numai că e ca un arici cu ţepii totdeauna afară, într-adevăr, într-o zi când se certau întrucât el îi punea din nou dinainte toate umilinţele îndurate Laide a spus ar trebui să mă înţelegi nimeni nu m-a iubit cu adevărat eu am impresia că toţi sunt duşmani care vor să mă tragă pe sfoară şi să profite de mine nu-i vina mea dacă m-a învăţat să-mi fie teamă de toţi da eu sunt mereu în stare de alarmă eu sunt numai spini eu încerc să mă apăr şi astfel se poate că n-am fost cu tine mai drăguţă dar ar trebui să mă înţelegi nu e doar vina mea.

Copil fiind, a alunecat odată pe o mică porţiune înzăpezită din Dolomiţi, încercând o senzaţie ciudată. Suprafaţa nu era netedă ci, poate din pricina dezgheţului, era toată cu mici scobituri. Alunecând cu o viteză tot mai mare, Antonio se izbea de marginile şanţurilor şi era tăvălit zdravăn: de parcă – îşi amintea prea bine – un gigant l-ar fi luat la scărmănat cu mâinile-i nesfârşite, iar el nu putea să reacţioneze ori să se apere, doar speranţa că alunecarea se va termina într-o adâncitură sau pe un platou, cum de fapt se şi petrecuse din fericire, altminteri risca să se zdrobească de stâncăria morenei aflate în adâncuri. Pe scurt, senzaţia de a se afla sub dominaţia unei forţe sălbatice infinit mai puternice decât el şi din cauza căreia el redevenea un copil firav şi fără apărare. Ei bine, aceeaşi senzaţie i-o dădea aventura cu Laide, numai că de data asta nu era un uriaş invizibil ivit din munte, ci o fetişcană în carne şi

oase care, trăgându-l după ea, îl izbea de colo-colo de ziduri, iar ea alerga cu neliniştita frenezie a celor douăzeci de ani şi nici măcar nu-şi dădea seama şi nici nu-i păsa dacă omul agăţat de coada lungului ei păr negru nu se mânjise tot târşindu-şi mutra cu gura căscată de durere pe pietre, în praf sau în scârnăvii, era oare vina ei că el se ţinea agăţat cu atâta îndărjire? O supăra poate insuportabil greutatea acelui bărbat înalt şi gras cu părul cărunt agăţat dinapoia-i, cine ştie, dacă el ar fi slăbit strânsoarea, poate că ea s-ar fi oprit, s-ar fi răsucit înapoi şi ar fi venit să-l ajute, dar cât timp el o ţinea aşa era cu neputinţă.

Trecuseră patru luni, dar în aceste luni ea nu se schimbase, mereu punctuală, da, cu telefoanele şi cu întâlnirile, chiar drăguţă şi chiar şi grijulie, în felul ei, totuşi pe acelaşi fond de indiferenţă totală. Marcello, da, dispăruse de la orizont şi nu erau motive să presupună că Laide şi-ar fi continuat viaţa de altădată. Ba chiar fusese un fel de lung intermezzo, pentru că ea se îmbolnăvise de o infecţie intestinală cu complicaţii la inimă şi a trebuit să stea în clinică aproape două luni. Sigur, în aceste condiţii nu mai era acea nelinişte absolut iraţională de parcă Laide s-ar fi putut împrăştia dintr-o clipă-n alta şi n-ar fi fost de găsit. Dar şi în clinică fetişcana ştiuse să-l ţină pe spini şi să-l umilească, când cu incidentul odios de a-l numi unchi în prezenţa medicilor şi infirmierelor, apoi cochetăriile ei cu medicii, mai ales în zilele de criză, el, de pildă, stătea în picioare la capul ei, ea, apucată de dureri, strângea mâinile unui medic drăguţ de parcă numai de la el ar fi putut obţine ajutor şi afecţiune, iar într-o seară când pornise să-i aducă un capot – fireşte, plecase să-i cumpere unul în cel mai bun magazin din Milano – iar camera era în penumbră, înainte să plece – infirmiera citea într-un colţ la lumina unei lămpi mici –, se înclinase ca s-o sărute, iar Laide îl respinsese cu un acces înfuriat de parc-ar fi vrut s-o violeze şi de

parcă nimeni din clinica aceea n-ar fi priceput ce fel de unchi era el.

În plus, fusese misterioasa ei încăpăţânare de a-şi prelungi la maximum internarea. Chiar şi când deja se simţea bine iar medicii vorbeau s-o externeze peste două zile, de fiecare dată se întâmpla o nouă criză cardiacă cu o asemenea punctualitate încât Antonio se convinse că şi-o provoca ea însăşi: cu anumite pastile excitante pe care i le cumpărase el, Laide îi spusese că îi erau necesare prietenei ei Fausta care n-avea bani, iar el nu ştia ce fel de doctorii erau, însă tocmai în ziua următoare avusese primul atac violent, iar Fausta, pe care el o luase la întrebări, căzuse parcă din cer n-o rugase nicicând pe Laide să-i cumpere pastilele alea, nici nu ştia măcar ce erau. Astfel, între îngrijorări neîntrerupte, trecuseră alte săptămâni şi până la urmă ea ieşise de la clinică, dar acum, de frica unor noi crize, chema în fiecare noapte o infirmieră.

Chiar în prezenţa infirmierei Laide şi Antonio îşi petrecuseră ultima noapte a anului, o poveste foarte tristă, Laide în capot cu durere de cap, infirmiera apatică şi mută, senzaţia de ceva forţat la care Laide se supunea cu neplăcere, el adusese prăjiturele de la unul dintre cei mai buni băcani şi două sticle de şampanie, dar seara trecuse în faţa televizorului, iar când a sunat miezul nopţii Laide a continuat să privească televizorul care transmitea o serbare dintr-un mare hotel şi de-abia a gustat din şampanie, spunea că n-are chef, ea care, în privinţa şampaniei, se lăuda cu o competenţă specială şi-i povestea că în casa lui cutare sau cutare, prieteni de familie, se sărbătorea totdeauna cu Dom Perignon sau Monopole.

Dar stai, ieri seară, ieri seară Laide nu se simţea bine, speranţa lui Antonio – se încăpăţâna totuşi să stea cu ea cu toată superficiala şi deşarta bucurie – era că urma să iasă astăzi la cină, fiind Anul Nou. Aseară îi spusese că da şi ţinând seama

de această promisiune Antonio a petrecut o dimineaţă liniştită, nu-l mai preocupă sfârşitul acestei poveşti, mâine şi poimâine erau termenele sale cele mai lungi, nu era cazul să se gândească mai departe de poimâine, Laide se putea răzgândi în ultimul moment.

S-a răzgândit într-adevăr şi astăzi, la două i-a telefonat, regreta foarte mult, ieri seară era cu mintea aiurea din pricina durerii de cap, nu-şi amintise că astăzi era prima zi a anului şi în prima zi a anului ea totdeauna luase masa în familie, în afară de sora şi cumnatul ei vor fi mătuşile şi unchii, pe scurt, era cu neputinţă să lipsească.

El ce putea să-i răspundă? În fond, a fost aproape mulţumit pentru că în seara asta o ştia în familie, adică într-o companie sigură, şi era sigur că a doua zi, dată fiind amânarea, va ieşi la masă cu el.

Dar apoi mintea a început să lucreze, nu-i straniu că Laide, totdeauna atât de precisă în ceea ce privea obligatiile, cu o memorie surprinzătoare cel puţin privind măruntele detalii ale existenţei, să nu-şi fi amintit ieri seară că astăzi era întâi ianuarie? Nu era oare o scuză ca să iasă cu altcineva?

Ori de câte ori îi veneau bănuieli de soiul acesta, ideea de-a trece la fapte şi de-a cerceta îi provoca un fel de greaţă. I se părea ceva josnic, necinstit, murdar.

Adevăratul motiv pentru care nu acţionează e probabil frica, frica de-a o prinde pe picior greşit, de-a constata minciuna şi trădarea, de-a se vedea nevoit să-i dea papucii. La cât se simte de decăzut, această ultimă certitudine îl apără: dacă ar avea dovada că Laide îi pune coarne, cu siguranţă ar rupe-o cu ea pentru totdeauna.

Dar de fapt de data asta e simplu. E de-ajuns să telefoneze cu un pretext oarecare la sora ei spre ora mesei. Sora sau cumnatul, cu siguranţă nefiind

puşi în temă, îi vor spune fără îndoială dacă o aşteaptă sau nu pe Laide la cină.

I-a trebuit timp să ia hotărârea aceasta. Toată după-amiaza a rumegat la birou toate ipotezele posibile, riscurile, posibilitatea unor complicaţii. Nu, nu e chiar nici o primejdie. În jur de şase, ca aproape totdeauna, ea l-a căutat la telefon, rugându-l din nou să o ierte, promiţându-i că va ieşi cu el mâine, spunea că se simte mai bine, părea veselă, afectuoasă chiar, „Ciao, iubire", i-a spus ca rămas-bun, „te rog să nu faci în seara asta pe fluturaşul".

Dar ce greu trece o amiază! Înainte de opt şi un sfert, opt şi jumătate, nu era decent să dea telefon, iar ceasurile nu mai trec, priveşte în continuu la ceas şi nu e încetineala plictiselii, e o încetineală clocotind de furie, de parcă acea precipitare frenetică a întâmplărilor lui din ultimele luni ar fi făcut drum-întors, iar sub minutele care nu mai trec s-ar fi aflat un huruit compact de roţi care merg în sens invers prinzând din zbor limpul care lenevea, pentru ca el să-şi piardă minţile.

E deja nervos când ceasul de la birou îşi declanşează acel clic astenizant arătând opt fără zece. Îşi dă seama că trebuie să aibă o faţă năucă. Iese în goană. N-o găsi oare un cauciuc dezumflat din întâmplare? Nu, cauciucurile sunt în ordine. Repede acasă la mama. Ajunge la opt şi cinci. Doamne, încă zece minute de aşteptare. Cina e gata, dar cui îi arde de mâncare? Ca să nu observe ceilalţi, se străduieşte să înghită câteva linguri de minestra. Fără o vorbă. Mama îl priveşte cu o tristeţe care de-acum s-a transformat în obişnuinţă. Tot cu ochii pe ceas. Opt şi zece.

— Cum de nu mănânci cotlet? Cotletul milanez era pe vremuri mâncarea ta preferată.

— Mda, iau o bucăţică, nu ştiu de ce, dar în seara asta n-am poftă.

Opt şi treisprezece.

Are puterea să aştepte până la opt şi şaptesprezece. De fapt, chiar dacă ar suna la nouă, n-ar fi acelaşi lucru? Ba chiar mai bine. Poate că Laide întârzie. Dar să reziste mai mult nu poate.

— Îmi cer scuze, am uitat, trebuie să dau un telefon.

Merge dincolo, formează numărul, din fericire postul nu e ocupat. Dar nu răspunde nimeni. E posibil să nu fie nimeni. Într-o zi Laide îi spusese că telefonul se află în dormitorul sorei ei. Şi dacă din bucătărie nu se aude? Cine ştie, poate că-i mai bine aşa, dacă nu răspunde nimeni nu-i rămâne altceva de făcut. O amânare, nimic altceva. Exclude posibilitatea de-a lua hotărârea fatală în seara asta.

Nu, cineva răspunde. O voce de bărbat, trebuie să fie cumnatul.

— Mă scuzaţi, sunt Dorigo, aţi putea, vă rog, să o chemaţi pe Laide la telefon pentru un moment?

— Dar Laide nu e aici.

— Ah, nu cinează la dumneavoastră?

— Nu, n-o aşteptăm în seara asta.

— Atunci vă rog să mă scuzaţi, bună seara.

— Nu face nimic.

Acel ceva infernal înăuntrul pieptului, palpitaţie durere devastare lopeţi încinse care sapă. Avea, pentru Dumnezeu, motive să bănuiască. Şi dacă ar încerca s-o sune pe Laide? Dacă e acasă încă? Ce-l costă dacă încearcă?

Acel pronto cu r-ul graseiat, acea voce parcă obosită, temătoare, impasibilă, care-i place atât de mult.

— Pronto, eu sunt. Mi-ai spus că mergi să iei masa cu sora ta, dar nu-i adevărat.

— Cum nu-i adevărat? În clipa asta ieşeam din casă.

— Am telefonat la sora ta şi mi-a spus că nu te aşteaptă.

— Pentru că m-am răzgândit.

— Şi unde mergi atunci?

— Merg să mănânc de una singură. Dar acum te rog să mă laşi pentru că mă aşteaptă taxiul.

— Atunci mergi cu mine.

— Nu. Un nu dur şi hotărât.

— Şi de ce nu?

— Pentru că nu vreau. Şi pe urmă n-am chef să stau la discuţii, taxiul nu stă după mofturile mele.

— Îţi spun să ieşi cu mine.

— Şi eu îţi spun că nu.

— Atunci merg să te aştept acasă.

— Nu, nu vreau. O umbră de nelinişte. Şi pune receptorul în furcă.

A înnebunit? Niciodată n-a făcut şi n-a vorbit aşa. Trebuie să fie ceva nou. De data asta trebuia să fie un altul. Şi pentru acest altul e gata chiar să rişte ruptura. E dispusă să piardă, între el şi celălalt, aproape o jumătate de milion pe lună.

Mai bine aşa, îşi spune Antonio prosteşte, oricum, una sau alta trebuia să se întâmple. Dar e ciudat. Ea totdeauna atât de precisă şi interesată de bani. Probabil i s-au aprins călcâiele. Ori e vorba de unul mai bogat decât el?

Îngrijorarea şi nervozitatea din primul moment s-au transformat într-un curios sentiment necunoscut, tumultuos, dinamic, hotărât.

Precum cel care pentru prima oară, după ce a reflectat îndelung, se îndepărtează de balconul unde e agăţată o frânghie dublă şi se aruncă în gol. Ca atunci când începi bătălia şi reuşeşti să nu te gândeşti la altceva, iar în înfierbântarea ei dispare şi frica morţii. Ce se va întâmpla după aceea? Nu are importanţă, orice se va întâmpla, nu se poate face altfel. După atâtea manevre, diplomaţie şi minciuni, în sfârşit jocul cu cărţile pe faţă. Deocamdată, Antonio se simte, oricum, aproape uşurat.

Soseşte acasă la Laide către zece fără zece. Sună la uşă.

— Cine e? – vocea infirmierei.

— Sunt Antonio.

Uşa se deschide. Cu atât mai bine. Tereza, infirmiera, nu pare mirată, e fată de la munte de vreo treizeci de ani, care pare mai degrabă indiferentă la orice.

— Auziţi, domnule, spune, vă rog să nu-mi faceţi necazuri. Doamna Laide mi-a ordonat să nu răspund la telefon şi să nu deschid uşa la nimeni. Dumneavoastră rămâneţi acum?

— Eu o aştept.

— Nu vă supăraţi dacă mă uit la televizor?

— Nici vorbă!

Merge în bucătărie, se aşază pe canapea şi încearcă să citească un număr dintr-un Topolino* găsit pe etajeră. Sunt o grămadă. Dar îi trebuie altceva decât Paperon dei Paperoni. Astea sunt orele cumplite. Faptul că o fetişcană a ieşit la masă cu un bărbat într-unul dintre multele restaurante din Milano în prima seară a noului an nu are nici o importanţă pentru omenire, dar pentru el, Antonio, ar putea să fie sfârşitul lumii. Cine ştie cum, îi trece prin minte să sune la mama.

— Te rog, mama, a telefonat cineva?

— Da, adineauri, trebuie să fi fost... mă rog, ai înţeles.

*Renumită revistă cu benzi desenate, fumetti, pentru copii.

— Ah, bine, nu contează. Ciao, mama. A dat telefon. Speră că poate nu voi veni la ea acasă. Evident, e îngrijorată. Peste puţin, în mod sigur, o să telefoneze aici ca să afle.

Într-adevăr, după nici zece minute telefonează. Două apeluri, apoi linişte. Convenţia prin care se anunţă. Tereza vine să răspundă în capot. El îi şuşoteşte: nu-i spuneţi că eu sunt aici. Într-adevăr, Tereza spune: nu, doamnă, până acum

nu, nu a telefonat nimeni. Deşi în casă e linişte, Antonio nu poate auzi cuvintele din receptor.

— Ce-a spus?

— Nimic, a întrebat dacă aţi venit.

— Şi nimic altceva?

— Nu, mi-a repetat să nu deschid nimănui.

Ah, jigodia, acum vrea să-l dea afară pe uşă? După tot ce a făcut pentru ea! Da, da, asta-i ultima dată! Dar cel puţin să-i spună câteva în faţă după cum merită, dacă e nevoie o va aştepta chiar până mâine dimineaţă.

E ultima oară. Deşteptătorul de pe etajeră arată unsprezece fără cinci. Aşezat pe canapeaua din bucătărie. Lumina aprinsă. Pe etajeră marele gânsac de pluş pe care Antonio i-l cumpărase când era internată în spital. Linişte. Maşini în trecere. Alături, la televizor, se dă Cafeneaua lui Goldoni, Tereza se uită indiferentă. Minutele trec încet. Fiece minut înseamnă o palmă în plus. Acum frigiderul începe să toarcă. Unsprezece şi cinci. Antonio priveşte cu insistenţă mobilele, păpuşile, aceste lucruri mărunte de fetiţă pe care nu le va mai vedea. Pe masă e o lumânărică de Crăciun aşezată pe conuri de brad şi cu panglici. Şi ea nu vine. Pe frigider e un coşuleţ de pai închis la culoare cu un căţeluş înăuntru pe care el i l-a dus la spital. Toată această iubire azvârlită degeaba. Ea glumeşte. Ea n-a înţeles nimic. Deasupra uşii un văsc aurit de la Crăciun. La ce oră s-o întoarce?

Telefonul. De data asta fără apelul convenţional. Tereza răspunde, pare-se că nu-i ea.

— Nu, doamna e în oraş. Nu, nu cred că mâine are nevoie.

— Cine e?

— E cineva de la telefoane, cel de la serviciul de deşteptare, întreabă dacă mâine trebuie să o trezească pe doamna.

— Păi cum aşa?

— Păi, eu nu ştiu. Cred că e cineva pe care-l cunoaşte doamna.

Până şi cu cei de la Stipel face graţii, s-o fi încurcat şi cu acela. Se întoarce în bucătarie, ia din nou Topolino. Aude cum Tereza stinge televizorul dincolo.

— Domnule, zice fără să-şi facă apariţia, atunci eu aş merge să mă culc.

Douăsprezece noaptea, douăsprezece şi trei sferturi. Unde-o fi? S-a dus la cinema, cum îi e obiceiul, la ora asta ar trebui să fie înapoi. Naivul! Cu totul altceva decât cinema! Poate că rămâne în oraş toată noaptea. N-are importanţă, chiar de-ar crăpa, el stă aici până când se întoarce târfa aia. O, Laide, o, dragostea mea, de ce mi-ai făcut una ca asta? Dar la unu şi un sfert sună iar telefonul. E ea.

— Nu, doamnă, zice Tereza, care în mod ciudat nu s-a dezbrăcat pentru noapte, ...ei asta-i, da' ce puteam să fac?...Bine, noapte bună, doamnă.

Imediat el:

— Ce-a spus?

— A spus că a venit acasă, dar v-a văzut maşina aici.

— Şi atunci nu vine?

— Nu, a spus că merge să doarmă la hotel. Ce imbecil! Nu putea să-i treacă prin minte? Coboară imediat, merge să parcheze maşina pe o stradă laterală, apoi se întoarce în apartament. Va aştepta. Jură că va aştepta. Dar la ce bun să aştepte dacă ea s-a dus la hotel? E atât de sătulă de el încât merge să doarmă la hotel fără o bucată de săpun doar ca să-l evite pe el? Ori e numai frică?

Tereza priveşte, apatică.

— Dar dumneata, Tereza, scuză-mă, nu ai înţeles după atâta vreme, cine sunt?

— Cum?

— Da, zic, doamna ţi-a spus cine sunt eu?

— Totdeauna mi-a spus că sunteţi unchiul dânsei.

— Unchi pe naiba! Puţin îţi trebuia să-nţelegi, vezi bine.

Disperarea. Cine e această Tereza? Ce-i poate spune această Tereza? Nimic. Dar el trebuie să-şi verse amarul.

— Şi eu... şi eu... tot ceea ce am făcut pentru ea... vezi dumneata ce nefericit sunt?... Să-mi pierd capul pentru o ...o...

E un copil, un copil bătut pe nedrept. Se azvârle pe pat cu faţa în jos, scuturat de hohote.

— Ei, domnule, liniştiţi-vă,..

Se ridică. Măsoară penibilul scenei.

— Mă scuzi, ştii, dar uneori...

— Oh, domnule, oricui i se poate întâmpla.

— Hai, du-te la culcare.

— Şi dumneavoastră aşteptaţi mai departe?

— Nu, dar vreau să-i scriu două rânduri. În bucătărie găseşte o foaie de hârtie de scrisori,

merge să scrie în salon, unde e o măsuţă cu tăblia de sticlă.

„Laide", scrie, „după ceea ce s-a întâmplat, este mai mult decât limpede că între noi totul s-a sfârşit. Cred că faţă de tine m-am dovedit totdeauna bun şi răbdător. Dar dincolo de o anumită limită nu se poate trece.

Îţi doresc să-l găseşti pe acela ca..."

În acest moment sună telefonul. E unu şi jumătate. Ca o fiară îi smulge Terezei receptorul.

— Pronto, eu sunt.

Îi răspunde un declic. Laide a întrerupt convorbirea. Dacă telefonează, înseamnă că e încă nesigură. Nu ştie ce să facă. Poate că nu are nici bani de hotel.

Aproape imediat telefonul sună din nou. Răspunde Tereza, dar Antonio îi smulge telefonul din mână. La celălalt capăt o voce veselă aproape.

— Ei, acu' mă-ntorc acas'!

— Bine, atunci te aştept.

Două, două şi un sfert. Tereza e la culcare, maşinile trec din ce în ce mai rar. Antonio nu a terminat scrisoarea, nici nu mai e nevoie, o să-i spună totul prin viu grai. Da, îşi dă seama, ar fi

mult mai eficient dacă ar pleca acum, fără să-i lase nici măcar un rând. Să fie în stare de asta. El trebuie s-o vadă, fie şi pentru o jumătate de minut, s-o vadă încă o dată!

La trei fără zece o maşină opreşte dedesubt. Apoi, în casa adormită, zgomotul uşii de la intrare, pocnetul uşii de la ascensor, gâfâitul ascensorului.

El se află în picioare dinaintea uşii. Ştie ce trebuie să facă. Două palme. Cel puţin.

Dar dacă asta face o scenă şi face o criză de inimă, dacă trebuie să cheme un medic?

Ea intră, palidă, cu ochii rotunzi larg deschişi, cu expresia de jivină speriată şi hăituită.

— Ciao, îi spune.

Şi iată-l copleşit de o oboseală mortală. Ceva i-a fost strivit înăuntru, o sfârşeală, o disperată indiferenţă.

— Cu cine-ai fost?

— Cu o prietenă de-a mea.

— Şi unde-ai stat până la ora asta?

— Acasă la prietena mea.

— Iar eu trebuie să fiu cretin ca să te cred.

— Faci cum crezi. Tereza unde e?

— De unde să ştiu eu? Îmi închipui că doarme.

Neputinţa de-a găsi cuvintele potrivite, cele mai elementare cuvinte ca să-şi salveze demnitatea. Un gol, o surpare, resemnarea înfrângerii.

Ea intră în salon, vede imediat foaia scrisă pe jumătate, o apucă fără un cuvânt şi face din ea un cocoloş pe care îl aruncă în bucătărie.

— Citeşte, citeşte, ai face bine să citeşti.

Fără să-i răspundă, ea intră în toaletă lăsând uşa deschisă şi se-aşază să facă pipi.

Ce mai aşteaptă Antonio? Ca eventual să-i dea ea lui o pereche de palme? Ca şi cum nu i-ar fi dat deja destule! Ori aşteaptă din partea ei o rugăminte de iertare? Ce iertare? A fost în oraş cu o prietenă, nu a făcut nimic rău. Mai degrabă el.

Ce femeie ar rezista cu un tip aşa de plicticos? A spus adio în loc de ciao. Vezi să-i pese lui Laide de-asta! Lui Laide îi e somn, iar mâine dimineaţă la nouă are programare la coafor.

XXIX

A aşteptat o zi, sigur că Laide o să dea un semn nici dacă moare jură n-o să-i dea un telefon ar fi ultima degradare ar fi ca şi cum i-ar spune sunt aici scuipă-mă de altfel ea a citit cu siguranţă scrisoarea începută de el şi lăsată pe masă, în prezenţa lui Laide a aruncat-o la gunoi fără s-o citească da' nici vorbă că de îndată ce el a ieşit a dat fuga s-o citească nu c-ar interesa-o pe ea scrisorile lui Antonio dar de data asta trebuie să se fi speriat oarecum la urma urmelor şi-o fi dat seama că a sărit cam mult peste cal.

A aşteptat două zile, ea o face desigur pe ofensata de parcă Antonio ducându-se să o astepte acasă ar fi tratat-o fără respect şi-apoi, se ştie, când eşti vinovat tactica cea mai bună e să faci tu pe ofensatul. Se înţelege, faptul că Laide nu i-a telefonat încă îl îngrijorează. E clar că e vorba doar de un tertip, în conştiinţa lui gândul că aceasta ar fi o ruptură adevărată n-a încolţit nici măcar ca ipoteză, iar dacă ea ar lua în serios scrisoarea lui Antonio, dacă ar recunoaşte că a întins prea mult coarda, dac-ar fi convinsă că Antonio, oricât ar fi de slab, oricât ar fi de îndrăgostit, nu poate face altceva decât să-i dea papucii? Şi de unde ştie, la urma urmei, că Laide se teme? Poate că de-acum nici nu-i mai pasă de el. Aiurea, de unde să găsească o jumătate de milion pe lună?

A aşteptat trei zile, începe să-i fie rău, e mai departe sigur că ea o să apară aşa că o să-i ceară iertare şi o să se arate spăşită o să reapară cu aerul ei de mică haimana, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, sigur o să apară, ca să fii căutat de femei

nu-i nimic mai bine decât să pui picioru-n prag ori să te arăţi indiferent, totuşi e ciudat chiar dacă acum are destui bani în urma unei moşteniri de o jumătate de milion de la lichidarea firmei unde lucra mama, sumă care i-a revenit zilele trecute.

A aşteptat patru zile de-acum ţârâitul telefonului la birou îl străpunge de fiecare dată ca o frigare electrică la jumătatea coloanei şi un şoc se propagă tăindu-i respiraţia. Da, crede el, cu toate paralele de care dispune acum o să se ambiţioneze mult timp, cât timp e sigură că-l are mai departe sub papuc, ea râde desigur gândindu-se la suferinţa lui, la orice oră din noapte se trezeşte îşi zice uite la ăla chiar în clipa asta se gândeşte la mine, ce satisfacţie o fi pe capul ei. Cine ştie cum îşi freacă mâinile şi poate chicoteşte cu amicele ei ,nu asta nu, prietenă n-o are decât pe Fausta şi ea ştie bine ce fată tembelă şi aiurită e Fausta şi are încredere-n ea până la un punct dar frecându-şi mâinile da spunând: ăla vrea să facă pe jignitul, zău? Acum îi arat eu: nu-i telefonez cel puţin o lună cât am bani şi aşa la sfârşitul lunii îl găsesc cuminte ca un căţel la picioarele mele mai ceva ca la-nceput. Ăsta-i tratamentul care i se potriveşte: el crede că pentru alea câteva lire trebuie să stau noapte şi zi în adoraţie? Da' eu am douăzeci de ani, eu trebuie să respir, am nevoie de-o anume libertate, nu-i intră asta-n cap? şi atunci îl înnebunesc de gelozie, ştiu ce-şi închipuie, unchiuleţul meu îşi închipuie că trec în continuare de la un mascul la altul şi se-ngălbeneşte şi îşi aprinde ţigară după ţigară şi poate de supărare merge după fetiţe sperând să-i placă şi s-o poată uita pe Laide măcar pentru câteva ore iar pentru el o să fie încă şi mai rău oh oh oh oh de ce sunt puţine ca Laide pe lumea asta şi-apoi chiar admiţând că găsesc una mai frumoasă ca Laide dar e greu, chiar frumuseţea ei, chipul gura pulpele ţâţicile, n-o să facă altceva decât să-mi amintească chipul gura pulpele ţâţicile lui Laide care nu că

sunt mult prea frumoase dar sunt unice pe lumea asta şi tocmai de chipul acela, de gura aceea, de pulpele acelea are el nevoie şi toate celelalte chiar dacă tot atât de frumoase însă e greu îi întorc pur şi simplu stomacul pe dos. Aşa reconstituie Antonio gândurile lui Laide şi o urăşte pentru că ştie că totul este adevărat, ba chiar e şi mai rău, pentru că în calculele lui strategice Laide pune mare preţ pe propriile resurse fizice şi nu evaluează ce înseamnă pentru Antonio modul ei de a se mişca, de a merge, de a vorbi, de a-şi mişca gura, de a râde, de a se strâmba, de a săruta, delicioasa ei pronunţie atât de milaneză cu acel straniu r aristocratic.

A aşteptat cinci zile şi ea nimic, e limpede de-acum că Laide a hotărât să joace tare că tot nu are nimic de pierdut, chiar dacă va da semne de viaţă peste o lună tot nu va fi în postura de înfrântă ci dimpotrivă, va fi regina înduplecată care până la urmă acordă îndelung aşteptata îndurare redându-i viaţa şi lumina sclavului neobrăzat. Dar dacă peste o lună, când ea va telefona, el i-ar trânti receptorul? Dacă peste o lună boala-i va trece? Dacă peste o lună Laide nu va mai fi pentru el decât o amintire penibilă? Dacă peste o lună el îşi va găsi o fată la fel de drăguţă dar mai amabilă, mai blândă, mai atentă şi măcar mai pricepută la jocurile amoroase? Vis preafrumos, Antonio ştie că este o utopie, un miracol de necrezut, pentru el nu poate fi decât Laide, doar Laide îi poate aduce pacea şi la anul şi peste doi ani.

A aşteptat şase zile. În dimineaţa asta n-a mai rezistat, e prea mare nevoia de-a afla cel puţin dacă Laide e la Milano sau nu-i în vreo călătorie cu cineva. A rugat atunci un coleg să formeze numărul lui Laide şi să întrebe de avocatul Romani. A răspuns o voce de femeie. „Şi cum era vocea?" „Era o voce de femeie." „Tânără?" „Aşa părea." „Pronunţa cu r?" „A, da, chiar mi s-a părut că vorbea cu r." „Şi cum era? o voce veselă sau

amărâtă?" „Nu, nu mi-a părut prea veselă." „Dar ce-a spus exact?" „Nimic. Vedeţi c-aţi greşit numărul. Ce voiai să-mi mai spună?" Aşa se purta, acoperindu-se tot mai mult de ridicol, de parcă n-ar fi ajuns deja de basm printre toţi cunoscuţii cu povestea asta. Şi-apoi părea cretin. Păi cum să nu fi ghicit imediat Laide că era un telefon pus la cale de el ca să testeze terenul? Ce triumf pe capul ei! Să ştie că Antonio nu mai rezistă de-acum şi nu îndrăzneşte să-i telefoneze direct, dar nu mai poate, furia, neliniştea şi gelozia l-au făcut groggy, încă două, trei zile şi-apoi se va arunca la picioarele ei salivând de poftă şi cerându-i iertare. Ce idiot! Acum se simte chiar mai sigură, nu se va grăbi să dea semne, poate că va amâna telefonul cine ştie pentru când.

A aşteptat şapte zile. În speranţa de-a afla ceva a mers la doamna Ermelina încercând să pară indiferent, a întrebat-o dacă avea cumva să-i prezinte vreo fată ca lumea. Dar aceea a intuit imediat, imediat i-a cerut noutăţi despre Laide.

— Ah, păi n-o văd de mai multă vreme. Dar dumneavoastră?

— Nimic. N-am mai văzut-o din aprilie. I-am telefonat o dată, pe-atunci încă, vă jur, nu ştiam că era cu dumneavoastră, voiam să-i prezint un domn bine şi ea mi-a dat întâlnire, dar n-a apărut, iar după aceea n-am mai insistat, între timp mi s-a spus că dumneavoastră vă interesaţi de ea, ştiţi, în cazuri din astea eu mă retrag.

— Cine v-a spus?

— Nu-mi aduc aminte, lucrurile astea se află repede, ştiţi, amicele... nu mai ştiu dacă a fost Flora sau Titti. Dar cum, dumneavoastră n-o mai vedeţi?

— Deloc. Făcea cam prea multe mofturi.

— Ca de obicei. Dumneavoastră veţi fi răsfăţat-o iar ei i s-o fi urcat la cap. Sunt nişte fetişcane proaste, când dă norocul peste ele nu fac altceva decât să-i dea drumul. Un bărbat ca

dumneavoastră! Nu ca să vă fac un compliment, dar orice fată, mai frumoasă chiar decât Laide, ar fi ţinut cât mai strâns un asemenea bărbat. Nu c-ar fi rea, ştiţi... În ce mă priveşte, trebuie să spun că e o fată de treabă, dar ştiţi cum se-ntâmplă? Poate c-o avea o prietenă invidioasă care-i dă sfaturi rele...sigură pe ea asta da, cam prea sigură pe sine...cu dumneavoastră domnule...dac-aţi şti...

— Ce anume?

— Mde, nu fac nici un rău dacă vă povestesc... Într-o zi, când avea o întâlnire cu dumneavoastră, vedeţi o fi fost a treia sau a patra oară nu mai mult, după ce aţi plecat a început o discuţie... prostii... pentru un tailleur pe care-l luase de la mine, abia acum mi-aduc aminte, era o rochie princesse tricotată de culoare cenuşie.

— Da, mi-aduc aminte.

— Oh, aşa, vedeţi că nu vorbesc aiurea?... Pe scurt, eu trebuia să mai primesc cincisprezece mii de lire... iar Laide pretindea... mda, dar asta nu are nici o importanţă, nu-i aşa? ...era de faţă şi cumnata mea, mi-amintesc foarte bine, dumneavoastră o cunoaşteţi, ei, şi la un moment dat, ca să i-o retez scurt, îi spun cumnatei mele: „Înseamnă că atunci când telefonează dottor Dorigo o să-i căutăm pe altcineva, mai ales că-i cunoaştem de-acum gusturile..." Ei, vă vine să credeţi? Laide şi-a ridicat uite-aşa pumnul şi-a spus: "Dottor Dorigo? Mă faceţi să râd. Pe dottore eu îl ţin de-acum înainte uite-aşa, eu cu dottore fac tot ce vreau!" Aşa că noi am rămas... Înţelegeţi? De-abia vă văzuse de trei, patru ori şi deja i se urcase la cap!

— Dar în aceste ultime zile dumneavoastră v-a dat vreun semn?

— Din câte ştiu, nu... dacă n-o fi telefonat când nu era nimeni acasă... Dar staţi liniştit. De asta n-o să scăpaţi uşor... o ştiu eu... se crede cine ştie ce şi pe urmă, când are nevoie... Dumneavoastră trebuie să fiţi tare, înţelegeţi? Să

nu vă treacă prin minte să-i telefonaţi! Ţineţi-vă tare! Veţi vedea dacă n-o să se-ntoarcă la picioarele dumneavoastră, târându-se ca un vierme.

A aşteptat opt zile. O fărâmă de speranţă. Azi dimineaţă a sunat telefonul la birou, el a răspuns, dar de la celălalt capăt nu vorbea nimeni, se auzea totuşi că asculta cineva, apoi a pus receptorul jos. Atunci a întrebat-o pe centralistă dacă era un bărbat sau o femeie: era o femeie, Ea, probabil. Credea poate că el va ceda, sondajul telefonic de ieri o făcuse să creadă că are victoria în palmă. Dar au trecut alte două zile, începe şi ea să fie îngrijorată.

A aşteptat nouă zile. Deocamdată nimic. Fără putinţă de întrerupere, gândul îi este fixat asupra lui Laide, cu cât timpul treee, cu-atât umilinţa e mai cumplită. După toată dragostea pe care i-am dovedit-o! Şi-i sporeşte furia de-a nu se fi purtat ca un bărbat. De ce în noaptea de Anul Nou, când s-a întors cu puţin înainte de trei dimineaţa, n-a avut curajul să-i tragă o pereche de palme? Dar nu două pălmuţe, trebuia chiar să-i turtească mutra cu două scatoalce, s-o pună jos, oricâte scene i-ar fi făcut după aceea. S-ar fi simţit alt bărbat dacă i-ar fi dat o lecţie. Chiar cu preţul de-a nu o mai vedea. Pe când acum el este cel învins, iar dacă ea nu revine, Antonio îşi va roade ficaţii ani în şir, ea va avea tot dreptul să-l dispreţuiască, să-l acopere de ridicol în faţa tuturor, să-i prefere mocofani robuşti siguri pe ei din cei care, la o adică, ştiu să umfle mutrele fetiţelor putori cu un plescăit de scatoalce.

A aşteptat zece zile. Şi-a fixat o întâlnire cu doamna Ermelina pentru după-amiază. Doamna Ermelina i-a promis, foarte satisfăcută, că-i va prezenta o bruneţică „care pare sora lui Laide". În realitate, Antonio merge acolo în speranţa că va afla ceva. Prin reţeaua ei de fete, Ermelina are mereu o grămadă de informaţii. „Sora lui Laide", o anume Luisella, era oarecum genul firav şi umil,

dar destul de drăguţă şi mai degrabă insipidă la pat. Când Antonio şi-a făcut din nou apariţia în salon, Ermelina i-a spus:

— Am aflat că alaltăieri seară Laide era jos la Due. Mi s-a spus că era foarte drăguţă. Avea o rochie roşie. A dansat toată seara. E adevărat că are o rochie roşie?

— Da, a cumpărat-o acum o lună. Şi despre celălalt nu aţi aflat nimic?

— Nici un celălalt...Ah, staţi o clipă. Luisella!

— Vin imediat, răspunde fata din baie, şi reapare puţin după aceea îmbrăcată.

— Auzi, Luisella. Tu n-ai cunoscut din întâmplare pe o anume Laide?

— Laide? o brunetă, nu? Cu părul lung?

— Da, chiar aşa. Eşti prietenă cu ea?

— Vă rog frumos. Am cunoscut-o la Iris.

— Aia din via Moscova? Pe care-au băgat-o pe urmă la răcoare?

— Da, chiar aceea.

— Dar cum se poate, Luisella, o fată ca tine să meargă la Iris? Aia nu-i o casă onorabilă! Mi-au spus... Mi se spunea că acolo era un bordel în toată legea... cred şi eu că au băgat-o la zdup.

— A, păi eu am fost doar de două ori, apoi am înţeles cum mergea treaba, ce-a fost a fost. Dumneavoastră aveţi dreptate, doamnă, acolo era mai ceva ca la bordel. Unul intra, altul ieşea, o vânzoleală continuă.

— Şi acolo era şi acea Laide?

— Aceea era cu program permanent, de la unu la prânz până seara.

— Şi ia zi: câţi făcea?

— Ce ştiu eu? Dacă te luai după câţi veneau, pe puţin nouă, zece pe zi. Şi-apoi era băiatul lui Iris, mi-amintesc că-şi făcea mendrele şi-n fiecare zi înainte să vină clienţii trebuia s-o faci şi cu el, în loc de aperitiv. Ah, trăgea tare, aceea... Dar de ce mă-ntrebaţi?

Şi Luisella îl privi pe Antonio. Antonio era palid, pentru el erau informaţii îngrozitoare.

— Şi de unde era Laide asta? întrebă cu o speranţă firavă.

— Nu ştiu dacă din Napoli sau din Calabria, spune Luisella, îi ziceau Terroncina*.

* De la terrone, peiorativ prin care italienii din Nord îi desemnează pe cei din regiunile sudice.

— Ei, cu-atât mai bine, spune Antonio, mi se părea imposibil să...

— Nu, nu putea să fie ea, spune şi doamna Ermelina, care ţine la calitatea mărfii sale, am înţeles imediat că nu-i ea... Altfel aş fi aflat. Laide nu-i genul care se aruncă aşa.

A aşteptat unsprezece zile. La urma urmei, a dovedit destul că ştie să se ţină tare, acum n-are decât să-i şi telefoneze, n-o să-i cadă faţa: aşa e Antonio tentat să creadă. Apoi pricepe că e tot mai rău. Şi-apoi orele şi zilele trec, tot mai gravă şi catastrofică îi pare capitularea lui, dacă el ar ceda primul. De ce să arunce aşa rodul unor cazne atât de lungi? până şi doamna Ermelina, care se pricepe la treburi de-astea, îl sfătuieşte să se ţină tare. Dar e cumplit. Telefonul e aici, la mai puţin de o jumătate de metru. Ar trebui să ridice receptorul. Să rotească discul cu numere. Ar răspunde vocea ei. "Pronto." I se pare că aude din nou cuvântul rostit de ea cu acel amestec de teamă, de nepăsare, de plictis, de neruşinare, voce scumpă, sunet minunat, îl va mai putea auzi din nou?

A aşteptat douăsprezece zile. Acum ar fi trebuit să dea un semn, pentru bani, nu pentru altceva. Acum nu mai e nici o îndoială. Laide şi-a găsit pe altcineva care-i dă poate mai multe parale şi care locuieşte poate în afara oraşului şi vine s-o întâlnească o dată sau de două ori pe săptămână, în rest îi lasă o libertate absolută. Altfel nu se explică.

Într-una din zilele astea o va întâlni foarte elegantă, poate la volanul unei Giulietta Sprint, îl va privi, nici nu-l va saluta măcar.

A aşteptat treisprezece zile şi tot nimic. S-a întors la doamna Ermelina care pare a fi mai aproape de frontul ostilităţilor şi poate avea noutăţi de la sursă. I-a găsit o fată de la ţară splendidă şi admirabil şcolită în ale amorului, dar pare un animal, atât e de grosolană şi incultă. Odată isprăvită ceremonia, a găsit în salon o altă fată, o tânără doamnă căsătorită de curând. „Aşa-i că seamănă puţin cu Laide?" El răspunde da din complezenţă, dar nu-i adevărat. Ghemuită pe divan cu un aer melancolic şi plictisit, fata îşi arată frumoasele pulpe robuste, disproporţionate de restul corpului, şi îl priveşte cu indiferenţă: oricum, domnul acela nu-i astăzi pentru ea. Apoi cele două fete pleacă.

— Spuneţi-mi, doamnă, aţi aflat ceva?

— De Laide?

— Exact.

— Nu, nu am aflat nimic.

— Ei, doamnă, aş vrea să-mi promiteţi ceva.

— Dacă pot, cu plăcere.

— Uite, dacă întâmplător vă telefonează, că mă anunţaţi imediat.

— Nici vorbă, vă anunţ imediat, dar veţi vedea că n-o va face.

— N-ar fi rău deloc să aranjăm o întâlnire ca şi cum eu aş fi o nouă cunoştinţă a dumneavoastră. Şi s-o găsesc deja dezbrăcată în pat, vă-nchipuiţi ce-ar mai sări în sus?

— Nu, asta nu, înţelegeţi! Dacă Laide mă sună, eu vă anunţ, dar atât. Dumneavoastră sunteţi un prieten. După ce s-a întâmplat, eu n-o mai accept pe Laide în casa mea.

— Totuşi, era una din cele cu clientelă, nu? Antonio are plăcerea perversă de-a se răni, de a-şi răsuci degetul în rană.

— Nu pot să zic ba. Cu ea, cu Flora şi Cristina am avut anul trecut un sezon bun.

— Şi spuneţi-mi, ultima dată când a venit a fost cu mine?

— Precis.

— În ziua aceea când a plecat la Roma?

— Ce bine vă amintiţi! Exact în ziua aceea! Dar Dumnezeu ştie dac-a plecat la Roma.

— Eu am condus-o la gară.

— Şi vreţi să ştiţi unde-a plecat după aceea?

— De ce, n-a luat trenul?

— A dus valizele la biroul de bagaje şi-a alergat imediat la Ersilia, prietena mea, o cunoaşteţi, nu? La iuţeală un client.

— Dar de unde aţi aflat?

— Păi doar mi-a spus Ersilia! Dar partea frumoasă nu-i doar atât. Să fi fost patru, patru şi jumătate, şi-mi telefonează: cum, nu trebuia să pleci? îi spun. Da, plec în seara asta, zice, dar acum aş avea nevoie să vin la dumneavoastră, sunt cu cineva. Păi vino, zic, în ziua aceea nu aşteptam pe nimeni. Bun, după nici măcar zece minute o văd venind cu un ins ceva de speriat, să-i zicem o pocitanie bătrână, să fi avut pe puţin şaizeci de ani, uite-aşa o burtă, o gură fără dinţi, Dumnezeu ştie unde l-o fi pescuit, poate la piazza Fontana unde se ţine târg. Mi-a produs o asemenea jale că am tras-o deoparte. Da' ce faci, Laide? Da, ştiu, zice ea, e ceva de-ţi face scârbă, dar ce vreţi, eu am nevoie de bani! Pe scurt, v-o jur, dottor Tonino, dacă mi-ar fi spus uite-aici un milion dacă mergi în pat cu ăsta vă jur că aş fi spus nu. Şi aceea pentru cinci, zece mii poate...

A aşteptat paisprezece zile. Ororile aflate de la Ermelina nu sunt de ajuns ca să-l demoralizeze, sunt doar poveşti îndepărtate când el nu era pentru Laide decât un client oarecare, ba chiar faptul că de-atunci nu a mai căutat-o pe Ermelina demonstrează că a fost cinstită cu el. Cine ştie câte altele, având chiar un prieten bogat care le

întreţine, frecventează case de rendez-vous, iar dacă au maşină seara pornesc la bătălie. Şi-apoi, cine ştie dacă poveştile astea sunt adevărate, femeile se pricep de minune la inventat mârşăvii! Şi-apoi, fie şi poveşti adevărate, numai că nu au nici o legătură cu Laide, e aşa de uşor să transfere mizeria de la una la alta, şi doamna Ermelina are tot interesul, în fond, să-l îndepărteze de Laide, cu aerul acela cumsecade face probabil orice ca să-l descurajeze, n-a făcut-o Laide să-şi piardă un client foarte bun? iar el cretin să înghită acele infamii. Dar au trecut deja paisprezece zile, el nu mai poate lupta, în anumite clipe i se pare că trăieşte într-un vis cumplit, confuzie, delir înceţoşat, în anumite momente Laide nu mai există, nu a existat niciodată, n-o va mai vedea nicicând, şi totuşi el are nevoie de ea, fără ea nu poate trăi, fără ea lumea e goală, nu are sens, ca un robot porneşte la birou, doar Dumnezeu ştie dacă va mai putea lucra, într-o zi sau alta îşi va da seama că e un om terminat, deschide uşa, în mod ciudat e aprinsă lumina, o vede aşezată la masa lui de lucru pe ea care-l aşteaptă şi îl priveşte cu ochii rotunzi larg deschişi. E palidă, hăituită, prost pieptănată.

— Sunt aici, zice.

— Şi ce mai faceţi? spune el cu puţinul suflu pe care-l mai are.

— Ce-ai vrea să fac? Rău.

XXX

Începură din nou să se vadă ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Ea, încăpăţânată, nu-şi recunoştea vina din seara Anului Nou. Fusese într-adevăr cu o prietenă, repeta, iar dacă nu a vrut să iasă cu Antonio era numai pentru că Antonio nu

avea încredere în ea, asta nu putea suporta. Nu-i intrase-n cap lui Antonio că ea nu spune minciuni?

Începură să se vadă ca mai înainte, ba chiar mai des, dar în privinţa ei Antonio nu reuşea să facă lumină. Dimpotrivă, din zi în zi, o dată cu neliniştea obişnuită, creştea un sentiment obscur ca şi cum un final, o concluzie, o catastrofă s-ar fi apropiat. Înţelegea mai mult ca niciodată că un gest de forţă, o renunţare completă şi definitivă ar fi fost salvatoare. Nu se simţea în stare de asta. Gândul lui era concentrat mereu, cu dureroasă obsesie, asupra ei, ce făcea, unde era, cu cine, ce mai punea la cale.

Şi ca omul de pe plută care nu distinge, din mijlocul fluviului uriaş, conturul malurilor în întuneric şi îşi dă seama că vârtejul creşte târându-l spre un abis necunoscut, tot aşa Antonio, fără să poată explica motivul, simţea apropiindu-se scadenţa inevitabilă pe care continuase s-o amâne cu nechibzuită încăpăţânare. Acel soi de bulboană în care se lăsase prins cu aproape un an în urmă îşi strângea progresiv ritmul, coborârea se prefăcea în prăpastie. În anumite momente i se părea chiar că Laide îl privea cu un fel de nelinişte, de parcă ar fi gândit: tu, Antonio, eşti de fapt un om de treabă, regret ceea ce se întâmplă, regret să pierd ajutorul tău, dar ce să fac, nu-i vina mea!

Acum intervenise o nouă complicaţie. O mătuşă a lui Laide, unica persoană din familie care o iubea, spunea ea, fusese internată în spital, bolnavă de cancer. Şi cum se simţea foarte rău, iar la spital asistenta de noapte lipsea, trebuia ca rudele cele mai apropiate să meargă s-o supravegheze. La trei sau patru nopţi îi venea rândul lui Laide. Spitalul era departe, în împrejurimile dinspre Porta Nova, mai mult decât spital propriu-zis era un mic azil pentru bătrâne doamne bolnave. Mătuşa era instalată într-o cămăruţă, dar nu exista alt pat. Aşa că trebuia să se mulţumească cu un fotoliu de vinilin. Uneori, dacă

mătuşa se liniştea, Laide venea acasă la unu, unu şi jumătate. Alteori trebuia să-i rămână alături până în zori.

Putea Antonio să se opună? Îl atinse bănuiala că toată povestea putea fi o minciună. De fapt, i-ar fi fost uşor să controleze. Iar Laide îi relata despre mătuşă detalii aşa de precise, simptome, necesitatea operaţiei imediate, dorinţele ei privind funeraliile şi mormântul. Numai după una din aceste nopţi de veghe trecuse pe la biroul lui Antonio şi arăta chiar ca cineva care a petrecut o noapte albă; înţolită în două, trei pulovere vechi, slabă, palidă, cu pungi sub ochi.

Dar se petrecu un episod curios. Într-o seară, când ieşiră împreună la masă, Laide propuse, contrar obiceiului, să meargă acasă la ea. Infirmiera era plecată de o săptămână, nu era nimeni, ar fi putut face dragoste. Apoi, spre unsprezece şi jumătate, trebuia să treacă să-şi ia sora ca să meargă împreună la spitalul mătuşii. Totuşi, spera să se poată întoarce acasă către unu sau două.

Laide era mai degrabă deprimată, însă în seara aceea se dovedi afectuoasă în pat, cum nu mai fusese de luni întregi. Chiar dacă nu băuse la cină, părea chiar excitată. Până la urmă, o seară simpatică şi veselă.

La unsprezece şi un sfert se pregăti de ieşire.

— Cum de-ţi pui rochia nouă? Ca să petreci o noapte în spital?

— Ştii, voiam s-o arăt mătuşii mele, e încă atât de curioasă, vrea să ştie totul despre mine, până şi ce am mâncat la prânz şi la cină. Şi-apoi, ţi-am spus, astă-seară sper chiar să pot să i-o retez şi să mă întorc să dorm acasă. Nu-ţi pot spune ce înseamnă să-ţi petreci o noapte întreagă pe fotoliul ăla nenorocit!

— Atunci, te conduc la sora ta?

— O nu, Antonio, tu va trebui să rămâi aici.

— Ce să fac eu aici?

— Ştii, prietena mea din Veneţia trebuie să vină la Milano şi mi-a dat întâlnire telefonică la miezul nopţii. Poate şi să nu telefoneze, pentru că eu i-am scris între timp. Dar dacă telefonează şi nu găseşte pe nimeni?

— Ei, şi ce pot eu să fac?

— Tu, în caz că telefonează, ar trebui să-i spui că mătuşa mea e la spital şi zilele astea sunt foarte ocupată. Oricum, dacă vrea să vină, să-ţi spună dacă trebuie să-i rezerv o cameră la hotel.

— Scuză-mă, dar n-ai putea aştepta până la miezul nopţii?

— Nu, pentru că dacă ajungem la spital prea târziu, deja pun o grămadă de întrebări dacă venim după zece.

Ea pleacă, el rămâne singur să constate ciudăţenia acestei poveşti. Pentru ce în noaptea aceasta Laide trebuie să meargă la spital cu sora ei? Şi de ce trebuie să meargă s-o ia? Şi de ce a evitat ca el s-o însoţească? Nu-i cusută cu aţă albă povestea cu apelul telefonic?

Într-adevăr, nu telefonează nimeni. La douăsprezece şi un sfert se întoarce acasă. La unu îl sună Laide, vrea să ştie dacă prietena a telefonat, îi spune că a coborât pentru o clipă într-un bar la colţ, a ajuns la timp, căci se pregăteau să închidă, că acum se întoarce la mătuşa, că în noaptea asta mătuşa e liniştită şi că ea speră să se poată întoarce acasă ca să doarmă. „O să-ţi telefonez mâine dimineaţă la birou. Ciao."

Şi de ce Laide i-a dat telefon acasă? Chiar era nevoie? Curios: e ca şi cum ar fi dorit să se asigure că Antonio s-a întors la el acasă.

Îndoiala. Cu cât Antonio se gândeşte mai mult, cu atât relatarea lui Laide i se pare mai puţin convingătoare. Prea multe complicaţii, prea multe pretexte ca să meargă singură, prea multe telefoane. Să vedem puţin: dacă a vrut să fie liberă ca să se întâlnească cu cineva şi-apoi să se întoarcă acasă cu acesta, ce-ar fi putut să pună la cale?

Exact ceea ce a făcut astă-seară. Să-l liniştească pe Antonio cu un neobişnuit elan carnal, ca să plece şi să doarmă în pace, să invoce vizita la mătuşă ca să poată pleca înainte de miezul nopţii, să inventeze telefonul de la Veneţia ca să evite compama lui, să telefoneze la Antonio spre ora unu ca să fie sigură că el e deja acasă.

Antonio e lungit pe pat, cu lampadarul alături, ţeapăn în angoasa care-i sporeşte, fixează la nesfârşit cele două crăpături în formă de 7 de pe tavan, care-i par de-acum o mustrare enigmatică, simbolul grafic al înseşi mâhnirii sale. E trecut de trei când, pe neaşteptate, urzeala bănuitei înşelătorii i se revelă cu o limpezime fulgerătoare. Să-ncerce să-i telefonez.? Nu-i poate folosi la nimic, i-ar răspunde că s-a întors puţin mai devreme. Să meargă direct la ea acasă? Dar nu-i mai bine să aştepte până mâine dimineaţă? Dacă-i cineva la ea, mâine dimineaţă la opt şi jumătate tot în pat îl găseşte, garantat, după o noapte de amor, iar vizita lui va părea mai puţin ciudată. Va născoci un pretext. De exemplu, îi va spune că din motive de muncă trebuie să ajungă în orăşelul universitar şi că a urcat în trecere să o salute. În fond, un gând amabil.

Ce noapte înspăimântătoare cu orele care nu mai trec şi somnul care nu vine! La şapte şi jumătate e deja în picioare, la opt deja în stradă. Deşi pare cu neputinţă, totul continuă ca de obicei, un soare flasc iese fără voie din ceaţă, lumea intră şi iese din case, din magazine, din cafenele, bărbaţi şi femei merg cu obişnuitele lor feţe crispate la lucru şi la îndeletnicirile zilnice, la colţ doi ucenici zidari glumesc între ei, automobile şi camioane trec vijelios, nu se observă în jur nici un semn premonitoriu, desigur nimeni nu se gândeşte la Laide, nimeni nu-şi imaginează că peste puţine minute lumea se va scufunda poate.

E opt şi un sfert când maşina se opreşte dinaintea casei lui Laide. Priveşte în sus. Jaluzelele

sunt trase. Intră. Din cabina ei, portăreasa îl vede şi-i face un apatic semn de salut. Iese din ascensor la etajul trei. Rămâne câteva clipe pe palier, dacă nu cumva dincolo de uşă se aud voci. Dar e linişte.

În sfârşit, apasă pe butonul soneriei. Ar putea deschide uşa cu cheia, dar nu i se pare corect. Nu-i răspunde nimeni. În timp ce infernul i se ridică în piept, iar inima-i izbeşte cu lovituri de ciocan, sună îndelung a doua oară. Nimic. Apasă atunci butonul cât poate, ceilalţi locatari n-au decât să protesteze. Soneria nechează obraznic, de parcă toată clădirea intră în vibraţie.

Când, în sfârşit, recurge la cheie, ştie că e inutil, Laide şi-a lăsat cheia în broască. A lui Antonio se răsuceşte abia pe jumătate.

Sună pentru a patra oară. I se pare că din apartamentul vecin răzbat voci de protest.

Coboară ca un nebun, nu-i pune portăresei nici o întrebare, cuprins de o durere bestială aleargă la un bar din preajmă şi cere o fisă de telefon.

Îşi putea imagina: linia e liberă, dar nu răspunde nimeni. Dacă Laide ar răspunde, ar fi obligată să şi deschidă, iar Antonio e prea aproape de casă; bărbatul care e cu ea n-ar avea timp să iasă, probabil că-i încă în pat, gol.

Ce poate să facă? înfrânt încă o dată? Laide va găsi explicaţia cea mai nevinovată. În această clipă, în timp ce el iese din bar, ea poate că-l spionează, victorioasă, printr-o crăpătură a jaluzelelor. (iar din pat, o voce somnoroasă: „Ei, s-a cărat moşneagul? .... Hai, fii cuminte, întoarce-te-n pat la căldurică!") Uşor de prevăzut. Când Antonio îi telefonează de la birou după o jumătate de oră, Laide îi răspunde în sfârşit.

— Dar pot şti de ce n-ai venit să deschizi? Am sunat cel puţin zece minute.

— A, da, mi s-a părut că aud ceva, dar mi-era tare somn. Pe urmă, uşa de la cameră era închisă şi am crezut că a sunat cineva la vecinii de-alături.

— E imposibil să nu fi auzit!

— Dac-aş fi auzit, aş fi venit să deschid uşa, nu? Am un cap cât o minge. Nici nu ştiu cum de-am auzit telefonul. M-am îndopat cu gardenal. Mă durea capul în aşa hal, când m-am întors azi-noapte. Am luat trei pastile dintr-o dată. Da' cum de-ai venit?

— Şi pe urmă ce-nseamnă să te-ncui înăuntru cu cheia? Atunci la ce mai sunt bune cheile pe care mi le-ai dat?

— Ascultă, scumpule, ai răbdare! De când nu mai e infirmiera, mi-e frică să stau singură noaptea.

Sunt explicaţii mulţumitoare? Nu. Şi totuşi, la fiecare cuvânt al ei parcă un balsam miraculos i-ar stinge panica. Vocea are un ton atât de sincer şi autentic, cu neputinţă să fie minciuni. Nici măcar un demon n-ar reuşi să mintă atât de bine.

Şi-apoi, e aşa de plăcut să-i dai crezare! Adorabilă josnicie. Poate da, poate nu, Antonio va fi obligat într-o bună zi să n-o mai creadă, să ia o hotărâre cumplită. Dar deocamdată nu, totul e încă, formal, în ordine, totul poate continua ca mai înainte.

XXXI

Nu, simţi nevoia să afle. Un prieten îi prezentă pe un anume Imbriani, fost locotenent de carabinieri, detectiv particuiar în prezent. Imbriani veni la biroul său, e un bărbat de vreo treizeci şi cinci de ani, aparent deschis şi simpatic.

— Un fel de azil pentru doamne în vârstă? întreabă la sfârşit. Ştiţi numele exact?

— Azilul Elena, mi-a spus. Pe via Sormani, trebuie să fie o clădire modestă.

— Via Sormani...via Sormani... nu-mi amintesc.

— Trebuie să fie prin zona Porta Nova, cel puţin aşa mi-a spus ea.

Imbriani îşi lasă blocnotesul.

— Mda, zice, pe cât s-ar părea, treaba nu-i grea. Dimpotrivă, foarte uşoară, aş spune. Dacă nu se ivesc ceva piedici. Dar vă spun pe loc, eu am destulă experienţă în treburi de genul ăsta... vă spun pe loc că după toate probabilităţile cercetarea va fi inutilă...

— De ce inutilă?

— Nu vom găsi nimic. Îmi închipui că totul e aşa cum spune domnişoara.

— Cum de ştiţi asta?

— Dragă domnule, în acest caz e prea uşor un control. Dac-ar fi ceva de ascuns, pare-se, domnişoara ar fi găsit un alibi, să-i spunem aşa, mai sigur, nu trebuie mult, şi-o spun împotriva interesului meu, ca să afli dacă într-o casă de sănătate e un anume bolnav şi cine vine să-l vadă, noaptea mai ales.

— Şi când credeţi că-mi veţi putea spune ceva?

— Până mâine, poimâine cel târziu, sper, numai să nu apară dificultăţi.

— Dificultăţi de ce gen?

— Nu-mi pot închipui. Dar e totuşi bine, cel puţin în meseria mea, să prevezi toate piedicile posibile.

Locotenentul Imbriani plecă. Antonio rămâne singur. E târziu. În birou e o linişte neplăcută. Locotenentul Imbriani are dreptate: pare imposibil ca Laide, ca să-şi mascheze întâlnirile nocturne, să fi inventat o poveste atât de naivă. Şi totuşi, Antonio o cunoaşte. Ştie cât se-ncrede fetişcana în naivitatea lui. În momentul în care locotenentul Imbriani a ieşit din birou, Antonio a înţeles c-a deschis, în fine, poarta interzisă. Nu ştie cu precizie ce se află îndărătul ei, însă e sigur că se vor ivi de-aici noi angoase şi umilinţe, că va ieşi ultima minciună, el se va afla de faţă, nu va putea

să se prefacă a nu vedea chiar dacă va privi într-altă parte şi va bate ceasul de care el se teme ca de o iremediabilă condamnare.

Punctuală cu promisiunea făcută, Laide îi telefonă peste cinci minute, asigurându-l cu informaţii precise ca o soţioară grijulie şi nevinovată. Şi totuşi, el simte că Laide se îndepărtează de el, această mică fiinţă proaspătă, cutezătoare, impertinentă, autentică se transformă de-acum într-o amintire neverosimilă, într-un soi de poveste, de personaj inventat. Pentru o clipă ieşise din lumea ei populară, împrăştiată şi misterioasă, el se înşelase că o poate aduce în propria-i viaţă, burgheză, onestă şi respectabilă, viaţă pe care o dispreţuieşte în fond, dar care-i aparţine prin legături de sânge. Nu, n-a fost de ajuns iubirea. Banii, respectul, grijile, devotamentul n-au fost de ajuns. Încet-încet, ea se desparte acum de el, iese din casa şi din viaţa lui, iat-o cu pasu-i neînfricat spre enigmatica inimă a oraşului sau pe care de obicei n-o vede nimeni printre scene monotone şi intense, printre netedele curţi fumegoase şiroind de ploaie, printre ecourile luxului, în vestibulul marilor palate, coborând pe nesfârşite coridoare de linoleum, în ungherele catacombelor viciului, printre şuieratul poştei penumatice, rotaţie de polizoare, urlete, plânsete şi râsete, furnicar de oameni neobosiţi şi secătuiţi, săruturi grăbite, umbre de aventurieri în contre-jour, cămăşi verzi de chirurgi, pânde telefonice, o nebunească amestecătură de dorinţe, eforturi şi iluzii care arde mocnit în mulţimea ce soseşte pleacă din nou se amestecă se desprinde şi dispare în timp ce altă mulţime aidoma se avântă şi cufundă în vârtej.

De aici din clădirile care înconjoară biroul lui, el îl simţea retrăgându-se în sine, acest tainic Milano străin cronicilor şi Bsedeker-urilor. Şi casele lui şi acoperişurile solzoase, străzile prea repede traversate se închideau încet între golfuri de

întuneric şi reflexele vinete ale păcatului îndepărtându-se de el, Antonio, şi ducând-o pentru totdeauna departe pe Laide a lui.

Iarăşi sentimentul acela de-a fi pătruns într-un vis aiurea şi nepotrivit sieşi pe când o forţă cu mult peste voinţa şi convingerile sale îl târăşte departe de parcă el ar fi fost un biet nenorocit oarecare şi nu un bărbat de cincizeci de ani cu respectata lui poziţie în lume. Precum trufaşul prinţ care, din ordinul regelui, e despuiat şi biciuit în public şi pus în lanţuri la vâsla unei galere; iar regele nu-i explică şi el nu ştie motivul şi totuşi pricepe confuz că trebuie să existe un motiv bine întemeiat.

XXXII

Caută în ghid via Sormani. „Corso Garibaldi a treia la dreapta", citeşte, „prin vicolo del Fosetto", ciudat, chiar străduţa unde cu doi ani în urmă o văzuse dispărând în seara aceea pe tipa nemaipomenită cu aspect spaniol. Care a crezut apoi că ar fi fost Laide. Însă Laide îl asigurase că n-a călcat niciodată pe-acolo.

E unsprezece şi un sfert, iar Laide i-a spus că în seara asta merge spre ora zece să-şi viziteze mătuşa. Nevoia de-a şti, de-a vedea. Poate a băut mai mult, nu-l mai înspăimântă ceea ce cu câteva ore înainte l-ar fi tulburat, ideea de-a se prezenta el însuşi la azil şi de-a întreba de ea, riscul de-a se pomeni într-o situaţie exagerat de stânjenitoare sau de-a o face pe Laide să turbeze, o ştie, sunt chiar lucrurile care-o rănesc mai tare, dorinţa de a-şi băga nasul în treburile ei personale, de-a cerceta, demonstraţia de neîncredere totală.

A hotărât să meargă, toată furia acumulată în atâtea luni de îngrijorare şi aşteptări da, probabil că-i beat, până şi strada pe care locuieşte i se pare oarecum deformată, cu lucruri pe care nu le-a

văzut în atâţia ani, şi maşina se mişcă cu o curioasă souplesse, pare să anticipeze, la frâne şi la curbe, dorinţele lui.

Lasă maşina în piazza San Simpliciano şi o porneşte pe jos, lume puţină, îşi dă seama că merge cu o grabă absurdă. Încetineşte, aprinde o ţigaretă, iată-l la colţ. Întuneric, străduţa veche se înfige între case vechi cu crăpături mari de cărămizi care privesc din năpârlirea tencuielii. Există un felinar acolo unde ulicioara se lărgeşte într-o minusculă piaţetă.

Un bărbat e preocupat să închidă un oblon cu lacătul. Un altul stă nemişcat şi fumează, proptit de colţul unei case.

Dintr-o parte iese o femeie îmbrăcată în negru cu o maşină sport, el îi iese înainte:

— Scuzaţi, doamnă, ştiţi întâmplător unde e azilul Elena?

Femeia se opreşte să-l privească, scoate capul.

— Pensiunea Elena? Ştiţi ceva? Nu mă-ntrebaţi pe mine. Nu mă-ntrebaţi aşa ceva pe mine!

Şi demarează înfuriată.

Ce semnificaţie au cuvintele femeii? Ce sens are comportamentul ei? Antonio priveşte în jur, din fericire alcoolul îl menţine în acea excitaţie convulsivă. Trebuie să fie aceea la dreapta via Sormani. Există o tăbliţă, dar nu poate citi în penumbră.

— Scuzaţi, îl întreabă pe bărbatul nemişcat care fumează, ştiţi unde este via Sormani?

Bărbatul e un tinerel, curios, mai adineauri îi părea un bărbat de cincizeci, cincizeci şi cinci de ani, dar e un tinerel cu un chip ironic şi cumsecade.

— Căutaţi pe cineva? e răspunsul, de parcă acolo ar fi fost feuda lui, iar el avea dreptul să ştie.

— Via Sormani, repetă Antonio, azilul Elena.

— Ah, azilul Elena, surâde şi azvârle o gură de fum, pensiunea Elena!

— Pe-aici, pe-aici, zice tinerelul, făcând un semn cu degetul mare în direcţia străduţei, o casă galbenă, nu vă puteţi înşela, e un felinar la intrare.

— Mulţumesc foarte mult.

— N-aveţi de ce, şi surâde din nou.

Străduţa e prost luminată, o pisică, un sunet îndepărtat de pian, dar e pian sau radio? La stânga, un gang umbreşte o curte, Antonio s-a întors, tinerelul e tot la colţ nemişcat şi-l priveşte.

La lumina răspândită de felinarele rare şi chioare înaintează pentru vreo cincizeci de metri, însă casa galbenă cu felinar la intrare nu e, Antonio observă că dinaintea unei porţi masive stă o prostituată în aşteptare fumând, are părul negru adunat în coc, îl priveşte cu un surâs dulceag, atunci Antonio o întreabă:

— Scuzaţi, domnişoară, îmi puteţi spune unde-i azilul Elena?

Buzele roşii se întredeschid, luceşte un dinte de aur.

— Pe mine mă întrebi, frumosule, pe mine? Şi râde fulgerător. Dar, scumpule, e casa aia galbenă.

Face un semn. Antonio se întoarce, pentru că femeia i-a făcut semn spre strada de unde vine el, acum o vede puţin mai departe, casa galbenă are o mică uşă la intrare şi chiar deasupra ei un mic felinar de fier forjat cu geamuri roşii translucide, curios, trecuse chiar pe dinaintea ei fără s-o vadă, lucru de-a dreptul de neînţeles.

— Mulţumesc, zice Antonio şi se apropie de casa galbenă.

Uşa e închisă. Antonio priveşte în sus. E o casă cu două etaje, destul de conservată, dar veche, persienele sunt trase toate, dar două dintre ele filtrează lumina.

Ce azil ciudat, se gândeşte, nici măcar o tăbliţă, apoi se hotărăşte să sune.

Zgomotul unui zăvor, dinapoia uşii, paşi repezi ca pe sandale cu toc. Uşa se deschide. E o

femeie spre treizeci de ani, cu ochii şi buzele pline de fard, intens vulgară e gura, atât de lungă şi subţire.

— Ce doreşte domnul? întreabă cu surâs tâmp. Nu are treizeci de ani, e o bătrână, are vreo şaizeci ca mimică.

— Aici e azilul Elena?

— Cu siguranţă. Ce doriţi?

— o căutam....o căutam pe domnişoara Laide Anfossi.

— Ah, Laide, zice bătrăna, şi aprobă de multe ori din cap, ca şi cum ar fi fost la curent cu totul. Atunci mergeţi deasupra, la primul etaj. Sunaţi şi-o veţi găsi pe Laide.

O rampă cu o oribilă balustradă roşie, o uşă cu trei canaturi şi geamuri translucide, o plăcuţă de alamă: „Elena Pistoni." Tentaţia de-a o lua la goană, dar a apăsat deja pe sonerie.

Lumina care se aprinde, paşi, o umbră, cea care deschide e o doamnă slabă, îmbrăcată în negru, destul de distinsă.

— Domnul? întreabă ea, se vede că e suspicioasă.

— Aici este azilul Elena? Doamna râde:

— Mde, să-i zicem aşa! Dumneavoastră, scuzaţi... cine v-a trimis?

— Îmi cer scuze, spune Antonio, o căutam pe domnişoara Anfossi, Laide Anfossi...mi-a spus că astă-seară vine să-i ţină companie mătuşii bolnave...

— Oh, şi o uimire complezentă luminează chipul plăcut, aşa deci? Bine, bine, intraţi... Însă Laide, pardon, domnişoara Anfossi, cred că e ocupată un moment.

— Aţi putea-o chema?

— O, da, desigur, trebuie să aveţi însă puţină răbdare, luaţi loc, vă rog.

Îl introduce într-un salonaş, mobile moderne de un gust oribil, un covoraş fals, televizor,

serviciu de ceai de porţelan argintat, pe pereţi trei copii grosolane după Millet.

— Luaţi loc, luaţi loc... Mă veţi scuza... dacă doriţi să fumaţi, acolo, în cutia aceea...Cinci minute, nu mai mult... Cum e gata, v-o trimit.

— Ce-nseamnă gata? se întreabă Antonio, calculând acum imprudenţa de-a fi venit.

— E acolo, la mătuşa? întreabă, cu o rămăşiţă de speranţă.

Doamna îl priveşte pentru o clipă, neîncrezătoare. Apoi:

— Sigur, şi accentuează cu un da din cap la fiecare cuvânt, de parcă ar repeta o formulă. – Fireşte. Mătuşica nu-i prea bine în seara asta! Dispare cu un rnic hohot de râs.

Antonio rămâne singur, se aşază pe un mic fotoliu stil o mie nouă sute cu profil aurit, e singur, doamna a lăsat un parfum greţos de mosc, de dincolo linişte, uneori crâmpeie de voci, un hohot de râs.

În strâmtul spaţiu rămas între uşori şi perdea se profilează în tăcere un chip. Cineva care pândeşte salonul.

Indispoziţie, dorinţa disperată de-a o lua la fugă. Antonio se ridică în picioare. Draperia e înlăturată încet şi apare o fată fără fard în capot, brunetă, foarte frumoasă, cu faţa obosită şi apatică.

— Dumneavoastră, domnule, zice, cu surprinzătoare încetineală, dumneavoastră, domnule, o aşteptaţi pe Laide?

— Da.

— Dar cine sunteţi... dumneavoastră?

— Eu...eu sunt un prieten.

Fata îl observă în tăcere. Apoi, cu voce joasă:

— Dac-aş fi în locul dumneavoastră.... Şi cu dreapta face un gest ca pentru a-l invita să plece.

— De ce? E bolnavă astă-seară mătuşa?

— Cum?

— Mătuşa lui Laide, zic. E internată aici, nu?

— Exact, zice fata cu o expresie identică cu a doamnei de adineauri, mătuşa...mătuşa.

Tace iarăşi, îl priveşte din nou ca şi cum ar vrea să descifreze ceva. În sfârşit:

— Se simte rău, spuneţi...

— Mătuşica...din fericire Laide e cu ea... biata mătuşă....veniţi, veniţi...hai, veniţi să v-o arăt...n-o să bage nimeni de seamă.

Îl ia de mânecă, îl pofteşte să iasă.

— Dar eu...

— Veniţi, vă spun...Nu vreţi s-o vedeti pe Laide? Ocupată cu fapte de binefacere?...veniţi atunci... Dar nu faceţi zgomot cu pantofii...

Atunci Antonio îşi dă seama că fata e în picioarele goale. Din vestibul fata îl introduce într-un culoar strâmt întunecos, deschide o uşă, intră într-o cameră la fel de întunecoasă. Dar la stânga, de la o uşă cu geamuri translucide şi acoperite cu o perdeluţă, e filtrată lumina unei odăi vecine.

— Veniţi aici... şi staţi nemişcat...o auziţi?

În camera de alături o voce de bărbat, apoi o voce de femeie cu accent milanez, cu un r caracteristic. Nu, nu, la ce bun tot acest supliciu? Antonio dă se se retragă, însă fata îl ţine.

— Iat-o pe Laide... nu e interesant?...biata mătuşă bolnavă? îi şopteşte.

Acum el ascultă. Prin uşa cu geam vocile distincte, ca si cum ar fi fost acolo.

El:

— Deloc rele, bravo. Mici, da' drăguţe...lasă-mă să pun mâna...

— Hai...mai degrabă dezbracă-te.

— Un pupic mai întâi.

Linişte.

Apoi bărbatul:

— Auzi ceva, frumoaso...Cum trăieşti tu?

— Cum adică?

— Zic. Tu trăieşti doar din astea...din ghiduşiile astea?

— EU...EU am un amic.

— Ah? Şi-i darnic?

— Mda, nu pot să mă plâng...

— Bătrân?

— Bătrân nu, dar nu-i nici un flăcăiaş.

— Şi-ţi place de el?

— Auzi vorbă...

— Şi te lasă liberă?

— Pe naiba! Un ăla gelos!

— Şi-atunci cum faci? Ca să vii aici, de pildă, cum faci?

— Dacă-i vorba d-asta! îi spun că am o mătuşă bolnavă şi că trebuie să o veghez noaptea.

— O mătuşă bolnavă! Nemaipomenit! Şi el a înghiţit-o?

— A, el înghite orice!

— Atunci satisfă-mi o curiozitate.

— Ce anume? Dacă te dezbraci între timp...

— Dacă-ţi dă bani destui, cum de mai vii aici?

— Banii nu-s niciodată destui, spunea bunicul. Un hohot de râs.

— Da' n-ai terminat cu dezbrăcatul? Hai repede, te rog, că mi-e frig.

Antonio o aude pe fată murmurând:

— Acum vrei să vezi?

El face semn din cap că nu.

— Hai, că merită....Uite acolo sus e o găurică în lemnul uşii...aşteaptă că-ţi aduc un scăunel. Vocea bărbatului:

— Ia zi, frumoaso, cine-i aici în camera de-alături?

— Nu-i nimeni. Nu vezi că-i întuneric? Hai, că doamna m-a zorit.

— De ce? După mine... E altă mătuşică de îngrijit?

— Nu, nu aşa, îmi tai răsuflarea.,.Maică, da' greu mai eşti...

— E, lasă... nu te-oi teme că te spargi...

Antonio se ridică prudent pe scăunel, ajutat de fata necunoscută. Într-adevăr, acolo e o gaură

de unde se poate vedea.

Scena oribilă, de-atâtea ori imaginată, infernală, chiar distrugerea vieţii sale, iat-o aici.

Un trup alb şi musculos de tânăr îngenuncheat pe pat, călare pe ea, întinsă. Însă chipul ei nu se vede. El vede doar picioarele goale desfăcute. Se sărută?

Pe neaşteptate el se ridică, de parcă ea l-ar fi respins. Iat-o pe ea care se ridică la rându-i în capul oaselor, rezemată de perne. Iată-i faţa.

Dar nu este ea. Este chipul Florei, este chipul sceretarei de la biroul său, e faţa plină de suliman a bătrânei care i-a deschis adineauri uşa, dar nu este ea. Este o femeie monstruoasă. E o faţă lată şi umflată de buldog. Cu buze scârboase întredeschise fixează ochiul lui Antonio prin minuscula gaură din uşă şi râde, râde, se desface toată într-un râs sălbatic.

Antonio tresare, surprins de-a fi adormit în fotoliul din dormitorul său. Doamne, ce vis!

Aşadar nu era adevărat, aşadar realitatea e cu totul alta?

Dar umbra oribilă a coşmarului e înăuntrul lui, umple camera, putrezeşte în juru-i deasupra lumii.

XXXIII

Apoi totul s-a petrecut vijelios şi fără vreun şoc. Aşa cum o nenorocire îndelung temută se înfăţişează omului pe neaşteptate într-o formă diminuată, cu formalităţi banale şi sufletul ostenit s-o aceepte.

Locotenentul Imbriani i-a telefonat dimineaţa la birou. E parcă puţin mâhnit din cauza previziunilor dezminţite de realitate.

Azilul există, mătuşa există, dar infirmierul şef neagă în mod hotărât veghea nocturnă a

rudelor. O fată ce corespunde semnalmentelor a venit în vizită de două ori cu o doamnă, după-amiaza, la orele permise. Nimic mai mult. „Să continuu cercetările?" „Nu, mulţumesc. Acum ştiu ce-mi rămăne de făcut."

Nu se petrecu înăuntrul lui prăbuşirea. Dimpotrivă, o tensiune exaltată îl susţine. Descătuşarea aproape de necrezut pe care ţi-o dă dragostea şi mai ales dragostea nefericită e atât de intensă, încât îi îngăduie din prima clipă să ţină piept nenorocirii cu un soi de furie. E aproape o eliberare. Antonio îşi aduce aminte că un lucru identic se petrecuse în timpul războiului, când dezlănţuirea focului rupea enervanta aşteptare, iar frica se transforma într-o energie rece şi tensionată.

Laide îi telefonă la unsprezece. Şi-a petrecut noaptea la mătuşa, zice, e foarte obosită, acum încearcă să se odihnească vreo două ore. Pentru masa de prânz merge la sora ei.

— Şi nici azi nu ne vedem?

— Nu ştiu. Ai putea veni să mă iei din via Squarcia?

— La ce oră?

— La două şi jumătate.

— Te rog, însă, să nu mă faci să aştept ca de obicei.

Acea blestemată via Squarcia, acel chinuitor du-te-vino de pe trotuarul de vizavi şi-l va reaminti câte zile o mai avea.

Deocamdată nu-i spune nimic. Antonio de-abia aşteaptă s-o întâlnească, să-i arunce în faţă ceea ce ştie, s-o vadă, în fine, demascată. O urăşte, ar vrea s-o vadă moartă, ar strânge-o de gât cu plăcere, cei doi policari cufundaţi în albeaţa netedă a gâtului, căscatul larg al gurii mici, cu dinţişorii ei drăgălaşi.

Dar după o oră Laide telefonează din nou. Din păcate, nu se pot vedea la două şi jumătate. Trebuie să dea iar fuga la spital, mătuşii îi e şi mai

rău. Antonio trebuie să aibă răbdare; în fond, pentru ea, Laide, e cel mai rău, mie mi-e dat să duc zi şi noapte o asemenea viaţă.

— Mde, totuşi mi se pare că acum cam exagerezi.

— Cum exagerez? Aş vrea să te văd pe tine singur ca un câine într-un spital.

— Nu, spun că exagerezi în privinţa mea. De-acum mi se pare...

— Oh, Antonio, nu-mi spune aşa! Deja sunt obosită şi am o durere de cap care mă distruge, dacă şi tu începi să-mi faci necazuri...

— Pe scurt, am înţeles prea bine că azi nu ne vedem.

— Nu, ascultă, hai fă-mi un serviciu. N-ai putea să treci pe la mine spre trei şi jumătate? E Picehi care n-a mâncat de ieri. În frigider găseşti carne tocată. Mă aştepţi acolo. La patru ori sosesc, ori îţi telefonez.

— Măcar de-ai veni!

— Dacă reuşesc, îţi promit că vin... De parc-ar depinde de mine!

La trei şi jumătate acasă la Laide. Căţelul mănâncă. E una dintre primele zile blânde, nu se poate spune primăvară pentru că la Milano primăvara nu există, şi chiar dac-ar fi cea mai radioasă primăvară, pentru Antonio nu ar exista. Însă iarna s-a isprăvit.

Colindă prin apartament privind mulţimea de lucruri drăguţe care-i amintesc zilele pierdute pentru totdeauna, păpuşelele, statuetele, sticlele de parfum, rochia galbenă cu portocaliu, rochia verde cu flori, rochia roşie.

A deschis dulapul, ridică mâneca rochiei galbene cu portocaliu, o atinge, o adulmecă, o sărută, bine că nu-l vede nimeni. Da, asta-i chiar ultima oară, nu poate să nu fie ultima oară.

Atunci îi trece prin minte că jos, în stânga dulapului, Laide ţine fotografiile şi scrisorile.

Indiscret? Acest scrupul, în situaţia lui, ar fi culmea imbecilităţii.

Găseşte cutia de carton cu toate amintirile acelea. Se aşază pe marginea patului, începe să cerceteze şi să citească.

E o ciudată scrisoare a ei, lăsată fără dată, adresată unui anume Stefano Doglia. S-ar spune, o tentativă de a reînnoda o veche relaţie. „Da", scrie, „tu mă duceai la masă şi în excursii, dar de fiecare dată era acelaşi lucru. Tu continuai să vorbeşti despre munca ta cu prietenii, mie nu-mi adresai nici măcar un cuvânt dar era jale dacă eu vorbeam cu vreunul, tu ştii că eram îndrăgostită de tine dar neîncetata şi absurda ta gelozie era pentru mine o mare durere."

„Între doi oameni care se iubesc", continuă cu o neaşteptată schimbare de ton, „încrederea reeiprocă e elementul de bază. Tu în schimb mă tratai totdeauna aşa cum te porţi cu târfele, se vede chiar că eu pentru tine eram numai..." Aici scrisoarea se întrerupea.

Deschise o alta semnată de un anume Tani. E din vremea când Laide era la clinică. Răspunde la o scrisoare a lui Laide la care, evident, se referea. „Scrisoarea ta, dragostea mea, mi-a provocat o pasiune nemaiîncercată până acum. Oh, dacă aş fi ştiut de la început că tu continui să mă iubeşti! Da, fermecătoare Laide, de îndată ce obligaţiile profesionale mi-o vor permite, şi sper să fie în curând, voi zbura imediat la Milano la tine. Îţi dau între timp toate sărutările mele, tot trupul meu, toată dragostea mea!"

Iar apoi găsi scrisorile lui Marcello, să tot fie o duzină. Dar lui Antonio una singură îi este de ajuns.

Marcello îi scrie de la Modena, anunţând-o că a reţinut o cameră cu două paturi la hotelul de la Fonterana. „Fii atentă, totusi, că acum la şantier facem ture prelungite şi pentru asta îmi va fi imposibil să dorm cu tine în toate nopţile..." Apoi

trece la registrul romantic: „Nu pot să-ţi spun, steluţo, cu câtă nerăbdare şi dorinţă mă gândesc la mângâierile tale pătimaşe, la fluviul negru al părului tău parfumat, la palpitaţia pieptului tău tănăr, la fiorul nesfârşitelor tale sărutări; la îmbrăţişările tale nesfârşite..."

Telefonul.

— Ciao, de când eşti în casă?

— Să fie o jumătate de oră.

— I-ai dat lui Picehi să mănânce?

— Da. Tu unde eşti?

— Sunt aici la aceeaşi cafenea de lângă spital.

— Şi nu vii?

— Din păcate, nu pot astăzi. Mătuşa mea a avut o criză.

— Atunci ascultă: tu mă aştepti acolo la bar, iar eu ajung acolo într-un sfert de oră.

— Nu, regret. Trebuie să mă-ntorc imediat.

— Un sfert de oră, nu mai mult.

— Nu, îţi spun. Eu trebuie să plec.

— Atunci fă-mi măcar o plăcere care nu te costă nimic. Spune-mi numărul telefonului unde te afli.

— Dar ăsta e un telefon public.

— Nu-i nimic. Doar are un număr, nu? Citeşte cartonaşul.

— Nu vreau. Ce-nseamnă asta?

— Înseamnă că nu eşti unde spui că eşti. Înseamnă că sunt sătul de poveştile astea, înseamnă că s-a umplut paharul, că mă duci de nas ca pe ultimul imbecil.

— Dacă eşti sătul, nu ştiu ce să fac... Laide pune receptorul în furcă. Vocea îi tremură puţin. Impertinentă ca de obicei şi sigură, însă terenul de sub ea de-acum alunecă. De zile în şir nu mai stăpâneşte situaţia, s-ar spune că o târăşte ceva, nu mai are timp să-şi organizeze apărarea, nu mai are chef, încearcă în grabă să acopere faliile care se cască ici-colo, dar nici ea însăşi nu crede, pricepe că pentru ea aceasta e o mică sau mare ruină, dar

nu ştie ce să facă, nu mai e minuţioasa şi trufaşa Laide care mergea falnic cu pasu-i cutezător, astăzi e o prăpădită şi înfometată fată care se zbate fără vlagă să rămână la suprafaţă, dar nu mai crede nici ea. Dar ce anume a schimbat-o atât? Dacă e îndrăgostită? Ori lumea ei, din care a încercat să evadeze, o recheamă în mod imperios?

Antonio e furie, turbare, ură, încrâncenare-n toiul luptei. Un vânt disperat şi dramatic îl poartă. Este viaţa, el nu-şi dă seama şi totuşi nicicând nu a trăit atâta în nişte clipe atât de puţine. Înfrânt, umilit, înşelat, trădat, şi totuşi viu, idiot, naiv ,jalnic, josnic da, dar viu. Se zbate precipitat, este pentru prima dată când începe să lupte în felul acesta.

Iese, se duce la birou, lucrează cu entuziasm, iese la masă cu prietenii, de multe luni n-a mai fost aşa de vesel şi sigur pe el, la unsprezece şi jumătate îi salută, merge la casa lui Laide, dar ea nu e acolo, nu sunt nici semne, nici mesaje.

Merge prin casă, lasă pe pat scrisorile deschise ale lui Marcello şi ale celuilalt. Adaugă un bilet: „Tu alegi: nu mai dormi în altă parte, îmi permiţi să vin când doresc, la orice oră din zi şi din noapte, iar seara nu ieşi decât cu mine. Altminteri, prieteni ca înainte."

În noaptea aceea doarme, o fi pentru că a luat o duşcă de whisky, dar pentru prima oară doarme. Iar dimineaţa se trezeşte cu o greutate misterioasă, nu-i pasă e furios şi abrutizat o să-i arate el putorii ăleia a înţeles el în sfârşit cum trebuie să te porţi cu femeile, scârba, nenorocita, lipsită de milă creştină, vrea s-o vadă pe trotuar în ploaie, obosită, urâtă şi bolnavă, mergând ore-n şir în sus şi-n jos, în băşcălia obscenă a tinerilor beţi, lihnită după o ocazie de cinci mii de lire. Aleargă acasă la Laide, priveşte-n jur, nu-i trebuie mult. Un semn. Dar semnul nu este. N-a venit, nu a dat nici un semn, cele două scrisori lăsate deschise pe pat sunt neatinse.

Rupe biletul cu furie, scrie altul: „Acum totul s-a sfârşit cu adevărat între noi. Trebuie poate să-ţi explic motivul? Las cheile la portăreasă. Mult noroc. Adio."

Revede în dormitor cele două scrisori lăsate deschise. De ce? Se ruşinează. Le împătureşte. Deschide dulapul şi le pune la loc în cutie.

Însă iarăşi, între hârtiile acelea, dorinţa de-a şti. Poate aici e ascuns secretul. Nu, e mai bine să nu privească. Ceea ce a citit îi ajunge. Dar degetele sunt neliniştite. O pungă de celofan plină cu fotografii. Ea. Cum era? Unde a fost? Cu cine?

Scoate o fotografie format carte poştală. Se vede o fetiţă de şapte, opt ani înfăşurată într-o rochie de lână cu pretenţii de eleganţă. Ce straniu! E o copilă. Este ea?

Este o fotografie făcută pe strada unui oraş, în fundal se observă o bucată de trotuar şi temelia casei, iar în acest perete, la nivelul solului, este o deschizătură pentru aerisirea pivniţei, însă deschizătura a fost proaspăt zidită şi se observă acele semne albe caracteristice care marcau în timpul războiului ieşirea de siguranţă a refugiilor antiseriene. Aşadar o fotografie cu mulţi ani înainte, e de-acum ceva timp de când din Milano au dispărut ultimele urme ale războiului.

Fotografia a fost luată de foarte aproape, iar fetiţa priveşte în sus spre obiectivul fotografului. Copila e îmbrăcată într-o rochie grea de lână care o face oarecum lălâie, însă cu pretenţii de eleganţă, între mâini ţine nu se vede bine ce, un ursuleţ sau o păpuşă, părul lung şi negru, adunat sus în codiţă cu o panglică de mătase deschisă la culoare, îi cade dezordonat pe-o parte a feţişoarei rotunde şi puţin umflate şi în timp ce priveşte în sus obiectivul cu un mic surâs dezarmat şi deopotrivă şmecher ca pentru a spune. Pentru a spune ce? Antonio încearcă să descifreze, este un sentiment precis, blând, pur şi foarte frumos, totuşi imponderabil în patosul ei misterios.

Da, iată, copila, mica Laide care încă nu ştie nimic despre viaţă, priveşte de parcă în momentul acela i-ar fi adus cineva un pachet mare cu daruri şi nu vrea să-l desfacă imediat ca s-o facă puţin să ofteze, dar ea ştie că pachetul este plin de cadouri, nu ştie încă ce daruri sunt, dar se gândeşte că sunt daruri foarte frumoase, chiar ceea ce-şi dorea mai mult. El continuă să stea acolo cu pachetul închis, fetiţa ştie însă că totul e un joc şi de aceea zâmbeşte în felul acela special. Cât e de fericită, de liniştită şi de încrezătoare, ce moment extraordinar, de neuitat!

Viaţa însăşi a adus pachetul cel mare cu cadouri pentru ea şi ei nu-i rămâne decât să taie şnururile colorate şi să desfacă ambalajul ca să afle. Desigur, pentru o fetiţă aşa drăguţă şi nevinovată trebuie să fie daruri minunate, cine ştie, o tinereţe fără griji, eleganţă, distracţii , dragoste, poate celebritate, bogăţie şi o casă înecată-n verdeaţă ,scăldată-n soare, un soţ frumos bun şi îndrăgostit, un şir nesfârşit de anotimpuri fericite, acolo, acolo, până la orizontul mult prea îndepărtat, invizibil de la o asemenea depărtare. Darurile vieţii.

Iată-le, darurile vieţii, în dormitorul de la etajul al treilea de pe via Schiasseri, acele mobile banale, acea plictiseală zilnică în căutarea a nu se ştie ce, acele scrisori mizerabile, acele borcănaşe de creme şi parfumuri, acele rochii şi acei pantofi din dulap, acele amintiri cu o sută de bărbaţi necunoscuţi, acea zbatere nesăbuită, acele curse în taxi de la un cap la altul al oraşului, acele telefoane, acele alibiuri minciuni întâlniri dezbrăcatul îmbrăcatul acea tinereţe scurtă care peste puţin va atinge declinul acela neprevăzut din treaptă în treaptă acea nebăgare de seamă a faptului că eşti singură în vreme ce eşti înspăimântător de singură, în jurul ei îndărătul atâtor surâsuri nu e decât dorinţa de trupul ei, plăcerea de-a se mândri cu trupul ei furia de-a

stoarce bani din trupul ei şi dispreţul care urcă şi se ascunde acum sub complimente pentru că fetişcana e încă tânără şi frumoasă dar mâine odată prăbuşită prospeţimea cărnii se va ascunde mai puţin acest dispreţ şi într-o zi va fi dezvăluit şi absolut şi unul singur o iubeşte sincer dar acest cineva e inutil pentru că ea nu-l poate suferi, pentru ea e un coşmar pe care nu-l mai poate îndura, de-aici plăcerea de a-l trăda şi umili, ştie şi ea că într-o zi minciuna nu va mai putea rezista dar e ceva mai puternic decât ea însăşi şi astfel merge grăbită între miile de lumini şi râsete şi sunete dimprejur, care cu voluptuoase şfichiuiri o-ndeamnă să se arunce, în jur oraşul negru rece fumegând şi ostil.

Într-o zi îndepărtată fetiţa a privit în sus cu un mic surâs timid şi totuşi viclean: pachetul e închis – voia să spună – dar eu sunt şmecheră, eu ştiu ce e înăuntru, eu ştiu toate lucrurile frumoase care sunt înăuntru. Şi de aceea surâdea. Ah, dacă ar fi putut şti! Acum fetiţa nu mai există de-o bună bucată de vreme iar în locu-i e o fetiţă aparentă care nu-i fetiţă pentru că se pricepe foarte bine la amor, o femeie cu faţă obosită care priveşte-n juru-i ca o jivină hăituită şi cu toate-acestea aleargă obstinat drept către ruină.

Acum Antonio este din nou acasă la el, furia, vai, s-a stins, a venit noaptea, oamenii au lucrat, luminile caselor se sting una câte una şi nimeni nu ştie ce s-a petrecut. La opt seara Laide a apărut la biroul lui, nu văzuse biletul lui, spunea. Dar era limpede că era ultima minciună.

— Există cineva, nu? Există cineva în dosul acestor lucruri?

Ea a încuviinţat din cap. El era aşezat la masa de lucru, ea s-a apropiat, îşi atingea de-a dreptul picioarele de el.

„Ascultă, n-o să mai ies, o să fac tot ce vrei tu, dacă vrei o să rămân mereu închisă-n casă."

Întins pe pat, cu privirile fixe pe crăpăturile urâte de pe tavan, el o vede încă, feţişoara aceea

palidă şi înspăimântată. Altarul oraşului, mirajul copilăriei, constelaţie de intime lumini şi dezmierdări, se-mprăştie-n cioburi şi se scufundă.

Nu, i-a spus Antonio, totul ar fi inutil, o să mă mai gândesc la tine încă două luni, mâine îţi trimit cecul, dar pricepi că m-ai făcut să sufăr? Ea a făcut semn că da. Departe, în haloul roşiatic care survolează imensul conglomerat al caselor, zboară-n noapte fumul leneş de păcură, ca nişte drapele răvăşite şi destrămate, şi un ritm de muzică bubuitoare le târăşte încet spre cavernele miazănopţii.

Pleacă acum, te rog, i-a spus el, trebuie să fac o lucrare urgentă. Se dominase cu decenţă, nu a făcut scene. Lasă-mă, te rog, altminteri nu termin la timp. De parcă munca aceea stupidă ar fi fost mai importantă decât ea, de parcă acel adio ar fi fost un salut dintre cele obişnuite şi ar fi urmat să se revadă a doua zi, dar nu o va mai revedea, negrul Milano vechi şi tenebros e gata s-o reprimească şi s-o înghită, ea va dispărea în labirint, pentru o clipă zâmbetul ei de mică haimana va luci oglindit în uşa cu geam, apoi în mulţimea spasmodică care se-nghesuie în gang conturul cefei sale va dispărea într-un îndepărtat crâmpei de rock, între el şi Laide se va naşte o distanţă nesfârşită, câmpuri întinse şi munţi şi zidul de tăcere şi întuneric. Nu-i lucru care să nu-i amintească de ea: aceleaşi crăpături din tavan, fascicolul din Topolino, fotoliul, sticluţa de lavandă, conturul caselor din spatele ferestrei, totul pe lume se referă la ea, fără ea nu mai are sens viaţa lucrul vorbitul mâncatul îmbrăcatul, totul este absurd şi idiot fără ea şi astfel se deschide de-aici până aici o cumplită falie înlăuntrul lui, iar din falie iese un năvalnic fluviu de lacrimi.

Da, sigur, în mare o poveste ridicolă, o întâmplare ca atâtea, banală, aiurea, comică, meschină. Era atât de simplu s-o înţelegi, nu putea sfârşi decât aşa, haide, curaj, noapte bună, pe

mâine, sper că nu va face o tragedie din asta, mai degrabă aranjează-ţi nodul de la cravată. Un hohot obligatoriu de râs. Noapte bună.

Şi totuşi, pentru el este ora hotărătoare a vieţii, şi este un infern. Dac-ar fi fost bolnav, dacă i s-ar întâmpla o nenorocire, dac-ar fi întemniţat, rude şi prieteni i-ar veni în ajutor. Nu în cazul acesta. E interzis. Chiar dacă e cumplit de grav. Azvârlit la pământ, călcat în picioare, devastat pe dinăuntru şi pe dinafară, părăsit în noroi, alungat cu şuturi din sală. Cu toate acestea, nu există pentru el nici o îndurare.

Ai vrut să-ţi uiţi vârsta? Ai sfidat numai cu puterile tale răutatea unei fetişcane care dădea asaltul vieţii? Te-ai încăpăţânat într-un joc necunoscut care nu era pentru tine? Ai crezut că poţi să redevii copil? Pentru asta îţi trebuia altă fată. Partida s-a încheiat, se-nvârte roata. Uşile care se închid, singurătatea, golul, deşertul, hohotele mute pe care nimeni nu le va auzi. Iată-te în port, bărbat neghiob care te credeai cine ştie ce.

Neliniştea şi un val negru care-l saltă şi-l cufundă în hohote, unde e ea acum? Dedesubt trec automobile. Telefonul stă alături de pat, el, care-a ascultat atâtea. N-a fost niciodată atât de negru, de nemişcat, de inutil, de tăcut, de mort.

XXXIV

Însă el, Antonio, nu e unul dintre bărbaţii care atunci când soarta i-a zdrobit păstrează totul înăuntru, iar când te uiţi la ei nici n-ai zice după rămas-bun a urmat desigur o nouă criză de furie, de mânie, de forţă, un prieten îi spusese într-o zi o să vezi că actul practic e mult mai puţin rău decât se crede şi eu o iubeam ca un nebun pe femeia aia pe care-o ştii şi-mi pierdeam zilele şi nopţile şi cu cât îi stâteam mai mult la picioare şi i le sărutam, cu-atât ea îmi făcea cele mai ordinare chestii iar eu

înnebuneam, asa i-a povestit prietenul dar deloc nu eram în stare să mă plictisesc doar că într-o zi mi-am spus sau acum sau niciodată nu fiindcă ea mi-ar fi făcut ceva mai rău ca de obicei dimpotrivă în ziua aceea era aşa drăguţă însă eu mi-am zis hai prietene căci altminteri amâi detaliile şi-atunci dintr-o dată am zis basta fără multe explicaţii şi ea normal a insistat zile la rând, a făcut şi două-trei scene cu lacrimi dar eu spusesem basta şi de-abia ce hotărăsem să rup mă gândeam c-o să mă tâmpesc ori o să ajung nebun însă chiar în clipa când am hotărât să rup vraja dar să ne-nţelegem hotărâsem pe bune nu era un gând pe jumătate ca să zic aşa, în chiar clipa aceea m-am simţit altul şi se-nţelege că nu-mi făcea plăcere dar în mod suportabil exact ca atunci când scoţi un dinte care te doare al dracului, vezi nu sunt cuvinte aiurea vorbesc din experienţă crede-mă Dorigo fă şi tu la fel şi după o să te pui pe râs gândindu-te la cât venin ai înghiţit pentru nimic, aşa-i povestise prietenul.

Dar Antonio nu se simte deloc altul după despărţire nu se pune pe râs dimpotrivă e mai rău cel puţin înainte exista speranţa şi aceleaşi bătălii cotidiene aşteptările palpitaţiile telefoanele umpleau existenţa era o luptă pe scurt o manifestare de energie şi de viaţă acum nu mai e nimic de făcut nu-i rămâne decât să rumege în cap mereu aceleaşi lucruri nenorocite chestii care nu-i dau pace pentru că nici măcar pentru o clipă gândul nu i se desparte de ea, hai, cum era cum vorbea cum mergea cum râdea orice detaliu mărunt al extraordinarei fetişcane care l-a distrus. În atât de neagra-i nefericire bărbatul Antonio se eliberează încercând să se agaţe de toate firele posibile şi de pildă îi vine-n minte s-o caute pe Piera o prietenă de-a lui Laide care fusese s-o viziteze la clinică într-o zi când era şi el acolo şi-atunci îi păruse o fată frumoasă şi spirituală. Laide îi spusese apoi că Piera avusese ani la rând un

amic bătrân dar foarte bogat dar ea-l pierduse prosteşte lăsându-se surprinsă în pat cu altul. Cine ştie dacă Piera asta nu-l poate ajuta cumva, dacă ar aceepta, dacă lui i-ar plăcea, dacă s-ar dovedi mai amuzantă mai şic decât Laide, dacă l-ar ajuta să uite puţin, să-i dea putinţa unui răgaz! Cu câteva luni înainte Piera îi telefonase ca să-i ofere spre vânzare o blană de vizon şi-i dăduse numărul de telefon.

Stabiliră să iasă la masă, însă cum o revăzu, înţelese imediat că e absurd să se gândească la o substituţie, ba chiar îl apucă o disperare şi mai mare. Iat-o aşezată dinaintea lui într-un restaurant la modă, în mijlocul unui vălmăşag de oameni, privindu-l amuzată.

— Să vedem aşadar, l-a tutuit imediat. Se poate şti de ce m-ai căutat?

— Nu ştiu, zice el dezumflat acum, probabil eşti genul care-mi place.

— Ori nu cumva ca să afli?

— Ce anume să aflu?

— Să afli ceva despre Laide a ta. Nu ţi-e de-ajuns că mai mult de-un an ai făcut pe fraierul în faţa întregului Milano?

— Crezi?

— De ce? Ai vreo îndoială? şi râde. Fraiere, da, fraiere, aş avea chef s-o repet ore-n şir, fraiere, fraiere... Hai, nu face mutra asta... ştii că eşti un tip grozav.... Marele creier!.... Când te-am văzut la clinică în cameră şi-n cameră era prietenul ei, ăla cu faţa de oaie, cum îl cheamă?

— Marcello?

— Da. Marcello ăsta, iar tu erai acolo şi-o priveai tâmpit şi ea-ţi spunea unchiule, ce naiba, mi-am zis, e cu putinţă să nu-şi dea seama, e cu putinţă să fie aşa de imbecil?

— Mde...îti jur că...

— Că ai crezut pe bune? Ştiu bine că ai crezut-o. Tocmai pentru asta eşti un mare fraier... şi eşti aşa de fraier că nici acum nu te-ai convins

încă şi m-ai căutat sperând că o să-ţi spun că nu, nu-i nimic adevărat, că Laide te iubea mult, că-ţi era credincioasă... Uite, tu eşti un bărbat bun, ştiu asta, dar nimeni n-ar crede o asemenea naivitate ca a ta...

El tace, doborât de această tortură.

— Laide a ta. Mi-amintesc când am văzut-o prima oară, coborâsem la Due cu un prieten al meu, cu peştele meu, căci eu sunt o târfă, ştii asta, nu, şi aveam un peşte ca toate târfele şi eu îl întreţineam... aşa, şi văd o fetiţă care dansa rock-and-roll cu părul negru pe spate şi picioare superbe ah, dac-aş fi avut şi eu asemenea picioare, coapsele alea lungi frumoase şi avea o rochiţă cu buline şi nimic pe dedesubt şi când se-nvârtea şi o făcea înadins rochia i se ridica până aici şi se vedea tot şi de fiecare dată era un urlet în sală... era şi vagaboanda aia de Fausta şi Fausta mi-a prezentat-o şi a venit să se aşeze la masa noastră bine dacă vrei să ştii peştele meu şi-a dus-o-n pat în noaptea aia şi nu-ţi zic ce porcărie i-a făcut... dar tu suferi sincer, fraiere... tu mori, văd, când auzi chestiile astea...vrei să termin?

— Nu, nu, poate-i mai bine. Continuă.

— Aşa am ajuns prietene din simpatie, trebuie să recunoşti că e simpatică. Pe vremea aia avea un bătrân, urât ca dracu', unu' care avea o agenţie din alea, ştii, de vânzări-cumpărări imobiliare dar o ţinea pe sec, îi mai scăpa când şi când alea cinci zece mii şi să fi văzut cum nu sufla-n faţa lui, în fiecare seară la opt şi jumătate trebuia să treacă pe la biroul lui şi-acolo pe-o canapea...mi-amintesc că noi îi ziceam da' cum mergi cu un tip ca ăsta da' nu-ţi face scârbă şi ea nu ştii că e un adevărat domn şi e aşa de drăguţ când face dragoste...dar normal că nu-i ajungea numai el... nu ştiu cum de avea totdeauna datorii în toate părţile... şi aşa făcea şi ea trotuarul... mi-amintesc că într-o seară mi-a zis ştii Piera că în după-masa asta am cheltuit şase mii de lire pe taxi... Şase mii, zic eu, şi cum ai

făcut? Ştii, zice, mi s-au întâmplat într-o după-masă patru ocazii şi ca să nu le pierd trebuia să mă grăbesc, locuiau într-o parte şi alta a oraşului...

— Da' câştiga bine pe-atunci!

— Păi cum! Odată mi-a zis că într-o lună a spânzurat treizeci de mii de lire, da' cine ştie dacă-i aşa. E o trăznită Laide, o aiurită. În stare să se arunce pentru nimic. O dată a mers cu tramvaiul până la Lambrate şi-napoi pentru un serviciu de două mii cinci sute de lire. La Lambrate. Cine ştie la cine. Eu nu voiam să cred. Şi ea a început să râdă: ştii, zice, orice merită...Şi într-o seară, atunci eram de faţă şi eu, în casa unui amic de-al meu şi era o grămadă de lume băieţi şi fete, era unul care i-a promis o priză de coca dacă face o penitenţă.

— Ce penitenţă?

— Aici suntem şapte bărbaţi, a spus porcul ăla, tu trebuie să ne distrezi pe toţi şapte unul după altul. În seara aceea Laide era băută. Pe scurt, s-au aşezat în cerc şi dac-ai fi văzut-o în genunchi... doreşti o descriere amănunţită?

— Mare jigodie eşti!

— Curaj, inteligentule! Ceva de gradul trei ţi-ar prinde bine.

— Şi despre mine ce spunea?

— Tocmai asta! De tine spunea că eşti plicticos, că n-o laşi să răsufle, că trebuie să-ţi telefoneze de douăzeci de ori pe zi ca să te-astâmpere, că-i vine să moară când trebuie să facă dragoste cu tine, că în casa ei nu te lasă să pui piciorul noaptea...

— E adevărat.

— Aşa că noaptea e liberă să facă ce dracu' vrea. Chiar ai de ce să fii mândru. Ştiai că acolo a dormit o vreme Fausta cu iubitul ei?

— Da, mi-a spus.

— Şi ţi-a mai spus că dormeau toţi trei în acelaşi pat, el la mijloc cu câte-o fată de-o parte şi de alta? Crezi că vorbeau chestii de filosofie?... Da' ce ai? Tu nu ştii...eşti palid ca...E vina

mea...hai, să plecăm, vino la mine să bei un whisky şi pe urmă te trimit la nani.

Piera locuieşte într-un bloc nou, are un apartament cu terasă, mobile de bun gust aproape, un dulap mare plin cu rochii. Dar Antonio nu-i curios să privească, toată lumea i se învârteşte înăuntru.

— Hai, aşază-te, ai o mutră... simţeai că mori când îţi vorbeam de dragostea ta? Da, eu sunt rea, ştii că sunt rea?

— Tu n-ai faţă de femeie rea.

— Dar cu tine trebuie să fie cineva rău, acum înţeleg atâtea chestii, în locul lui Laide ţi-aş fi făcut încă şi mai rău.

— De ce?

— Pentru că, cu toată inteligenţa ta, eşti bărbatul cel mai prost pe care l-am întâlnit vreodată. Şi cum credeai în toate poveştile lui Laide crezi acum în tot ce-ţi povestesc eu...

— Atunci nu sunt adevărate?

— Ce ştiu eu! Vreuna o fi, alta mai puţin, tu în seara asta aveai nevoie de un duş scoţian. Şi râse din inimă.

— Sigur că sunt lucruri înspăimântătoare, înţelegi că pentru mine...

— Păi dă-ţi seama că dacă n-aş înţelege nu ţi le-aş fi povestit anume. Dar acum, după ce-am vorbit de Laide, de ce nu mai vorbim puţin şi despre tine?

— În ce sens?

— Zi-mi de pildă: tu o urăşti acum, o dispreţuieşti, cine ştie câte înjurături îi trimiţi, ai strânge-o de gât, nu-i aşa?

— Recunosc că s-a purtat cu mine ca o ...

— Ca o curvă, vrei să zici? Dar crezi că eşti mai bun decât ea?

— Eu o iubeam, eu am fost totdeauna cinstit cu ea.

— Fii sincer: te-ai fi însurat cu ea?

— Ce vorbă! E destul să te gândeşti la diferenţa de vârstă, ea însăşi ar fi spus nu.

— Diferenţa de vârstă, nu mă face să râd! Nu erai îndrăgostit de ea?

— Din păcate.

— Şi-atunci: ai fi luat-o de nevastă?

— Dar gândeşte-te numai la trecutul ei!

— Aici voiam să te-aduc, scumpul meu domn de familie bună. Eşti un burghez, asta-i problema, un burghez scârbos, cu capul plin de prejudecăţi burgheze, mândru de respectabilitatea ta burgheză. Ce voiai să facă Laide cu respectabilitatea ta burgheză? Iar tu ce însemnai pentru ea?

— Eu am iubit-o cu-adevărat.

— Iubit-o cu adevărat? Pur şi simplu erai bolnav din cauza ei, aveai nevoie de ea, ai fi făcut orice s-o ai, în mod bestial dar ai fi făcut. Însă o socoteai o nenorocire, e sau nu e adevărat că o considerai o nenorocire?

— Era o nenorocire.

— Şi numeşti asta iubire? Dar ai făcut-o să intre în viaţa ta? Ai primit-o în casa ta? I-ai prezentat familia ta?

— Astea sunt absurdităţi.

— Absurdităţi, ştiu. Şi eu m-am izbit de zidul ăsta nenorocit. Dacă vrei să ştii, eu aveam un prieten, un inginer, băiat frumos. Ar fi vrut să ne căsătorim. Şi el burghez, dar ceva mai puţin decât tine. Când a aflat mama lui, a fost sfârşitul lumii, dac-o iei pe aia, i-a spus, te consider mort. O femeie cu principii rigide, vai ce-mi mai plac mie principiile rigide!

— Şi te-a lăsat?

— Nu. Ne vedem încă. Însă eu târfă, pricepi, totdeauna o să fiu pentru el o târfă. Ne socotiţi de o rasă inferioară voi, burghezii, chiar dacă aveţi nevoie de noi, chiar şi atunci când ne călcaţi în picioare, iar tu numeşti asta iubire? Poziţia socială, stima lumii, demnitatea, prestigiul familial,

frumoasă treabă, cine ne-a făcut ceea ce suntem? Eu scuip pe chestia asta, pe demnitatea voastră.

— Păi sunt mii de fete care muncesc.

— M-aşteptam la asta, de-o jumătate de oră m-aşteptam s-o spui. Nelipsita întrebare: dar de ce nu vă duceţi să munciţi? Vrei să ştii de ce? Pentru că voi, burghezii, cu banii voştri murdari, aţi împiedicat-o şi pe Laide să muncească.

— Marxistă, din întâmplare?

— Marxistă pe naiba! Eu sunt fascistă. Ce-are a face marxismul? Eventual milă creştină. Te-ai întrebat vreodată unde s-a născut Laide, în ce mediu a crescut, între ce oameni a trăit, ce educaţie a avut, cine-a iubit-o cu adevărat pe vremea când era o fetiţă? Ţi-am povestit chestii oribile despre ea, dar ştii ceva? Laide e mai puţin curvă decât mine. Ea nu are neruşinarea mea, ea ţine la buna ei reputaţie, nu are curajul meu şi poate pentru că – scuză-mă – e mai puţin inteligentă. Ea, eu poate nu, ea dacă s-ar fi născut într-o familie ca a ta crezi că s-ar fi făcut femeie de stradă? Ar fi ieşit o femeie cu principii rigide, parcă o şi văd, necruţătoare cu fetele de moravuri uşoare. Leită soacra pe care am ratat-o, dracu' s-o ia.

— Dar de ce-mi ţii o predica? Mă crezi un moralist idiot? La urma urmelor, cred că-s destul de lipsit de prejudecăţi.

– Halal tupeu! Doar când îţi convine. Lipsa ta de prejudecăţi o laşi la portar când ajungi acasă.

— Mde. Ea ce-a făcut ca să mă înţeleagă pe mine?

Piera tace, îl priveşte cu un surâs bun şi melancolic.

— Zi-mi o chestie, inteligentule! Ai încercat vreodată să te pui în locul ei? Stoarce-ţi puţin meningele. Tu eşti o fetişcană care trage la jug ca să-şi ducă viaţa cu încasări de târfuliţă. Tu întâlneşti un bărbat bătrân deja care spune că s-a îndrăgostit de tine, un celibatar deloc bogat dar care câştigă bine, iar bărbatul ăsta nu-ţi propune

căsătoria pentru că asta nu se face nici în cer, nici pe pământ. El îţi propune să-i fii amantă şi-ţi oferă un salariu. Pretinde să te cumpere, în câteva cuvinte. Tu îţi faci socoteala, vezi că merită şi accepţi. El te plăteşte şi pentru că te plăteşte trebuie să mergi la distracţii cu el, să mergi în pat cu el. Pentru că te plăteşte. Cel puţin e îndrăgostit cu-adevărat, aşadar e gelos, bănuitor, plicticos. Dar tu nu eşti soţia lui, eşti doar prietena clandestină, micuţa întreţinută. Nu eşti acceptată în casa lui, nu frecventezi casele prietenilor lui, el duce altă viaţă, cea adevărată, tu nu ai nas pentru asta. E clar? Şi-acum ştii să-mi spui tu, fată, îl poţi iubi cu adevărat?

— Pentru ea tot e mai bine decât înainte.

— Eşti sigur de asta? Mai bine pentru siguranţa paralelor, dar libertatea unde-o pui? Vândută celui mai bun ofertant cu obligaţia exclusivităţii.

— Libertatea nu i-am refuzat-o niciodată.

— Ai un tupeu, tu ăsta! Chiar dacă ai fi ştiut că se culcă în mod regulat cu faţa aia de oaie, cum îl cheamă?

— Marcello?

— Uite, dac-ai fi ştiut că se culcă cu Marcello, ce i-ai fi spus?

— Mi se pare că nu i-aş fi pretins prea mult.

— Şi-atunci ce soi de libertate era? Las-o mai încet cu whisky, prietene, chiar dacă inima sângerează. Nu c-aş fi zgărcită. Dar, dacă nu greşesc, e al patrulea şi trebuie să conduci până acasă.

— Încă o picătură. A fost o seară cumplită.

— Arde adevărul? Aşa-i că arde, inteligentule?

— Dar atunci, după tine, eu am greşit peste tot?

— Uite ce, nici nu puteai greşi mai mult!

— Şi ce-ar fi trebuit să fac atunci?

— Nimic. Nu era nimic de făcut. Din păcate, lumea aşa-i făcută.

— Vei fi de acord că, dacă ar fi avut un alt temperament...

— Dac-ar fi avut un alt temperament, tu nu te-ai fi îndrăgostit de ea, clar?

— Nimeni n-o împiedica să fie mai loială cu mine.

— Chiar tu o-mpiedicai! Tu o cumpărai în rate lunare. Ea îţi vindea trupul, iar tu îi pretindeai şi sufletul. Pricepi că nu poate fi ceva mai rău pentru o fată? Să fi fost şi os de sfântă, tot îi venea chef să-ţi pună coarne, iar dacă nu pricepi asta înseamnă chiar că ai în faţă o iesle cu fân.

— După toate astea, trebuie s-o iert?

— S-o ierţi? Nici prin gând să nu-ţi treacă! Vrei să te ruinezi de tot? Uit-o, nu-i altceva de făcut, ca şi cum n-ar fi existat niciodată! Şi nici noi doi, poate, nu e bine să ne mai vedem. Mai bine pentru tine, să ne-nţelegem! Ai fost un fraier de necrezut, dar eşti un bărbat foarte simpatic, un tip foarte distins, nimic de zis, ţi-am spus-o vreodată? şi râse zdravăn. Mi-eşti foarte simpatic, dacă vrei să ştii. Mă faci să mă simt tandră. Îmi pari o păsăruică înspăimântată, cu o aripă ruptă.

— Poţi să spui asta.

— Dar poate e mai bine să nu ne întâlnim. Sunt luni de când nu mă mai văd cu Laide, mi-au spus că e supărată pe mine, iar motivul nu-l cunosc. Dar am fost prietena ei, iar dacă mă revezi, oricând, înţelegi?... pentru tine va fi mai greu să te vindeci...în rest, dacă-ţi face plăcere...

— În fond, Piera, tu eşti o fată tare bună...

— Oh, eu....sunt şi eu o nenorocită, uite ce sunt... eu sunt o curvă, o curvă...Doamne!

S-a lăsat să cadă pe sofa, cu faţa în mâini, umerii i se scutură în hohote liniştite.

XXXV

O urzeală lentă de vise, o osteneală molatică, o tăcere, un vag freamăt de viaţă în depărtare, fuga gândurilor părăsite înlăuntru prin tainiţele trecutului în noaptea caldă de iunie. Antonio iese încet dintr-o vale nenumită populată de piscuri în formă de copaci, se regăseşte în patu-i, încet-încet îşi aminteste, deschide ochii ca să vadă. De la ferestrele larg deschise reverberaţia lămpilor de neon care se lungesc în fâşii pe tavan, intersectându-se, iar din pricina asta se pot distinge contururile lucrurilor.

Ea doarme alături. Complet goală, zace pe spate, cu braţele încrucişate pe piept ca o prinţesă a faraonilor, de o parte şi de alta mâinile delicate urmează în abandonul lor total uşoara curbă a pieptului şi uşoara palpitaţie a respiraţiei. E un somn total, fără reţineri, aidoma somnului micilor jivine, dar perfecţiunea poziţiei şi expresia senină a feţei pure îi dau o vagă voluptate al cărei motiv nu-l poate pricepe, există înăuntru inocenţa, tinereţea, fatalitatea, păcatul, timpul care trece şi devoră.

Câte luni au trecut? Antonio o contemplă. Corpuşorul acela poate adăposti infernul? Nu, poate e un lucru mai simplu, poate el îl transformase într-o tragedie. Acum nu se mai zbate în dubii şi scrupule. Am făcut rău sau bine rechemând-o? Sunt josnic? Sunt abject? Nu mai conteză de-acum.

Într-o seară, după două luni şi jumătate de luptă, nu rezistase, îşi aminteşte foarte bine, era la Roma împreună cu Silvia, o fată bună şi inteligentă, văzându-l aşa chinuit Silvia i-a spus dar la urma urmei de ce nu-i telefonezi? Ce-o să se întâmple? Vrei să-ţi ruinezi sănătatea? Ce rezolvi cu demnitatea? Mare lucru! Şi Antonio a încercat să-i telefoneze din hotel de la Roma, era aproape opt seara, o oră nepotrivită, când ea nu era acasă de obicei. Şi totuşi! Iar la început nu a înţeles că

este el, era o voce nesigură. „Şi eu voiam să-ţi telefonez zilele astea ca să aflu ceva despre chirie." „Vorbim despre asta la Milano", a spus el, "Îţi telefonez când mă-ntorc."

Şi n-a simţit remuşcare şi ruşine, pur şi simplu a început iarăşi să trăiască.

Apoi Antonio a mers la ea cu maşina, ea a coborât în stradă şi s-a aşezat în automobilul descoperit, iar cu mâna dreaptă mişca maneta de siguranţă de la bord. Era palidă şi ostenită. Era umbra clasicei Laide, până şi nasul îi părea mai mare, însă el simţea în continuare dragoste.

Atunci ea l-a întrebat dacă i-ar putea plăti chiria pentru alte câteva luni. „Pentru ce-ar trebui să-ţi plătesc chiria?" i-a răspuns. „Ce obligaţie am? Tu ce-mi dai în schimb?" şi spunea aşa ca să nu se lase învins de la prima lovitură, dar ştia foarte bine cum se va termina.

„Eu n-am nimic să-ţi dau", i-a răspuns Laide, „singurul lucru pe care ţi-l pot da e fiinţa mea, dacă nu te scârbeşte." A spus fiinţa şi nu corpul, poate fără a-şi da seama alesese cuvântul potrivit. Şi n-au mai fost discuţii, nici gelozie, nici tertipuri, nici minciuni, povestea a reînceput încet, nici el nici ea nu mai vorbeau despre ce-a fost, şi apoi nu i-ar fi povestit adevărul, minciunile, trucurile, intrigile, depravarea, era ca şi cum minciunile ar fi fost stindardul ei disperat pe care nu l-ar fi renegat nici cu preţul vieţii, era singurul lucru care nu i se putea cere, ciudata-i pudoare stătea acolo, în secretele ei impudice. Şi totuşi, în noapte, totul pare a fi devenit până la urmă uşor, curat, drept şi uman.

S-a aşezat pe pat, pe stradă treceau rar maşinile, trebuie să fi fost două, trei, peste puţin noaptea va deveni palidă şi în cameră începu să pătrundă un val de aer proaspăt. O observa mai departe, cine ştie ce visa, minuscule vibraţii nervoase mişcă uneori degetele mâinilor perfect unite ca ale statuilor medievale. Fericit? Pentru

prima oară după un timp ce pare sfârşit a contenit acest drug de fier roşu plantat ceva mai jos de stomac, asa ca în acea dimineaţă când se amăgise la trezire că s-a vindecat, însă, la mai puţin de o oră, în timp ce străbătea spaţiile verzi, infernul se dezlănţuise dintr-o dată. Oare şi-acum se va repeta dezamăgirea? Nu, din somnul ei atât de adânc şi încrezător vine spre el o senzaţie de milă şi pace, un fel de mângâiere nevăzută. Laide, tot întinsă liniştită pe spate, are un freamăt scurt, murmură un vaiet abia auzit, crâmpeie de glasuri neînţelese, aşa cum scot căţeii care visează. Antonio îi trece o mână pe fruntea scăldată-n sudoare. Atunci Laide deschide ochii.

— Ce e? Ce zici? băiguie cu gura încleiată de somn.

— Nimic. Te priveam.

Vocea ei, atât de liniştită şi reflexivă, cu r-ul mai puternic marcat, sună curios în noapte.

— Auzi, Antonio, trebuie să-ţi spun ceva.

Tace o clipă. Niciodată, i se pare, n-a fost casa aşa de adormită şi de tăcută.

— Luna asta, spune Laide, nu mi-a venit chestia aia.

— Şi?

— Şi nimic. Vreau să am o fetiţă.

Surâde. În penumbră surâsul e o mică mansardă albă, aproape fosforescentă. Înlăuntrul lui, o senzaţie nouă. Chiar dacă ar şti cum, nu are timp să răspundă. Surâsul lui Laide se strânge încet. Şi pleoapele. Absorbite de somn.

Dar, chiar dacă este puţină lumină, Antonio vede că din surâsul acela a rămas un crâmpei minuscul în colţul buzelor şi le dă lumină: „Atunci nimic atunci eu vreau o fetiţă". Ecoul cuvintelor e încă în aerul camerei n-a ajuns pe fundalul liniştii şi dinlăuntrul lui vibrează de trei patru cinci ori, iată dar, fetiţa îngrozitoare şi fără suflet care trebuia să-l ducă la ruină. Ce i s-a întâmplat? Cine-

a schimbat-o? Ce-a făcut să se nască acea dorinţă aşa deosebită de la nights şi de amorurile plătite?

Nimeni n-a schimbat-o, a fost totdeauna aşa, sordidele mituri spre care pornise mărşăluind – junglă ambiguă şi crudă – nu-i aparţineau. Transmise pe căi obscure prin străvechi vine de sânge, în ea sălăşluiau bucuriile simple şi veşnice, domestice, tihnite, banale poate, care sunt sarea pământului.

Pe neaşteptate, lumea secretă şi depravată şi scelerată care se afla în urma lui Laide, din care ea părea eliberată, nu există, n-a existat niciodată? Se destramă lubricele şi fascinantele oprelişti? Primejdioasele fantasme se convertesc în oameni cumsecade de rând, ori dispar în hoarda învinsă acolo-n adânc resorbite de uliţele umede şi negre ale vechiului oraş? Pierde astfel haloul de roman, pierde enigma, nu mai e de neajuns? Ori era mai mult mister în fata singură şi pierdută care pe propriu-i risc şi pericol, după ce va fi cugetat îndelung, hotărăşte să aducă pe lume o fiinţă, deşi viaţa-i promite în schimb doar dispreţ, măscari şi dezonoare?

În timp ce zorii milanezi încărcaţi de funingine înaintează anevoie, împăcată, cu năsucul obraznic în sus, mica haimana doarme.

A câştigat sau a pierdut micul său război purtat zi de zi cu viciul, tinereţea şi minciuna? Dar putea proceda altminteri? Antonio însuşi – cum susţinea Piera – n-a constrâns-o să se apere şi să-l mintă? iar ea nu avea motive să fie josnică? Ca Antonio să priceapă de-abia acum cine este Laide şi că mizeriile trăite nu i-au venit de la ea, ci ea a fost constrânsă la ele zi de zi de către oraş, de oameni şi de el, Antonio, şi nu era vinovăţie nici răutate nici motiv de dispreţ sau de pedeapsă?

Şi va dura această pace, acest armistiţiu? Va fi de-ajuns maternitatea ca să stingă în această făptură de neînţeles cumplita aplecare către ficţiune şi impostură? Din straniul ei suflet

deopotrivă împietrit şi înfricoşat nu vor ţâşni afară, împotriva lui, spini încolăciţi, de neatins? Cum va face ca să renunţe la lumea ei cu secrete de nemărturisit, la platoşa de minciuni fantastice dinăuntrul căreia doar ea putea trăi? I se pregătesc lui Antonio noi şi chinuitoare nelinişti?

Nu, acum Antonio nu mai vrea nici măcar să-şi pună întrebarea. Aşa cum într-o luptă, care se ştie lungă şi dureroasă, omul, obosit, se abandonează suavei toropeli a morfinei, amăgindu-se aproape la gândul unei vindecări definitive.

Un prelung şi turbat scrâşnet de frâne jos, pe bulevard, urmat de vocile mânioase ale altercaţiei. Apoi deodată injuriile contenesc, maşina accelerează violent şi se îndepărtează.

Acum oraşul doarme într-adevar, somnul asudă din o sută de mii de camere şi se scurge prin ziduri şi se desfăşoară ca un giulgiu nevăzut pe străzile pustii, intră în maşinile obosite care zac inerte în rânduri nesfârşite de-a lungul trotuarelor, mareea dospind încet de la un capăt la altul al oraşului Milano amestecând într-un suflu unic respiraţia bogatului şi a cerşetorului, a prostituatei şi a călugăriţei, a atletului şi a bolnavului de cancer. Dar el, Antonio, este uluitor de treaz şi savurează acea fărâmă de tihnă sufletească. Aşa cum zdrenţele sfâşiate ale norilor după furtuna se risipesc alungate spre nord, tot aşa trecutul recent se îndepărtează în goană de el, îi pare aproape o poveste absurdă şi anapoda. La o foarte mare depărtare dispar surâsul dulceag al doamnei Ermelina (atenţie că e o femeiuşcă aprinsă îi place să fie muşcată îi place s-o maltratezi v-o spun ca să ştiţi cum să procedaţi), sordidele întâlniri din timpul amiezelor veninoasele insinuări ale amicelor (ştii care-i specialitatea ei? Să facă dragoste nu? Nu e mai bine să nu ştii dac-ai şti ţi-ar trece cheful ori ţi-ar face şi mai poftă sunteţi aşa de porci voi bărbaţii), mărturisirile crâncene, devastatoarele aşteptări din via Squarcia,

îndoielile, telefoanele care nu vin, acel burghiu ţintuit aici, nopţile albe nefericirea în dimineţile când, trezit, gândul se zbate să regăsească un sprijin, oricare, nefericirea care-l invada cu sălbatică repeziciune în orice parte a viscerelor, imagini chipuri lumini scene de stradă camere scări coridoare voci muzici murmure şi toată lumea însemna numai ea da chiar acum în timp ce Laide îi doarme alături chiar şi în noaptea asta lumea însemna doar ea dar mai înainte era un vârtej continuu un delir fix o muşcătură fără istov iar acest infern i se părea isprăvit.

După atâta vreme, ah! Armistiţiul. Chiar dacă este înfrânt. Dar şi armata înfrântă respiră la sfârşitul bătăliei. Tăcere, inima nu mai explodează, doar fuioare de fum ici-colo.

O priveşte. Se întreabă: încă ar mai putea să înnebunească? I se pare că nu. Dacă ar dispărea pentru două-trei zile aş înnebuni? I se pare că nu.

Vai mie, vindecat, iar infernul nu mai există. Ea se află aici, adormită. Dar atunci ar trebui să fie fericit, sunt fericit? Nu. Oboseală, gol, melancolie, una dintre acele uriaşe melancolii, care-l năpădeau copil fiind la căderea serii, doar că atunci în melancolie era tăinuit gândul timpului viitor, al numeroşilor ani care se pierd în depărtare, în timp ce acum nu mai e gândul anilor care vor veni, acum se poate întrezări deja, acolo în fund, poarta ferecată care se va deschide spre întuneric. Iată explicaţia, gata cu mâhnirea gelozia disperarea însă tot aşa-i domolită şi furtuna. Furie tulburare frenezie galop înflăcărare viaţa era, era şi tinereţe, iar acum chiar în noaptea aceasta exact în momentul când ea a vorbit, când a ieşit o clipă din somn ca să vorbească exact în acel moment tinereţea s-a isprăvit ultima zdreanţă ultima fâşie de tinereţe prelungită fără voie până la cincizeci de ani. Flacără ce şi-a contenit pârjolul, nor care-a zămislit ploaie, iar norul nu mai e acum, muzică

ajunsă la ultima notă, iar după ea alte note n-or să mai vină, osteneală gol singurătate.

Şi femeile, acest lucru căruia timp de mulţi ani Antonio nu i-a dat atenţie decât din nevoie fizică? Ce-a fost Laide dacă nu concentrarea într-o singură fiinţă a dorinţelor maturate şi fermentate atâţia ani şi niciodată satisfăcute? N-a avut niciodată puterea. Le întâlnea, i se păreau făpturi de neajuns, era în van să cugeţi la ele, tot nu l-ar fi observat. Dar ceilalţi. Celorlalţi, prietenilor lui, aceste fiinţe de neajuns le surâdeau, le vorbeau, le spuneau da. Amicii îi povesteau fără a da importanţă că uluitoarea tipesă de la bar, un manechin, îi povesteau că le-au agăţat, le-au dus la distracţie, la masă, în pat ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai uşor din lume. Şi el le-a văzut, le cunoaşte, le-a dorit, dar de fiecare dată şi-a spus ce idei absurde, niciodată n-o să-i meargă cu aceea. Aşa a trecut pe lângă ele fără să îndrăznească, ţeapăn în dureroasa-i demnitate, iar acum s-a făcut prea târziu.

Ceva aşa de simplu, o glumă, până şi fete superbe se întorc să privească defilarea caselor. E destul să ştii s-o faci. El n-a ştiut niciodată. Numai cât le adresează un cuvânt şi ele par plictisite, privirile lui le enervează, la privirea lui insistentă ele întorc imediat capul. Mai ales cele care-i plăceau mai tare. Poate altele erau drăguţe, se arătau dispuse. Niciodată femeile care-i plăceau lui. Niciodată fetişcanele arogante cu mutrişoare turtite, târfuliţele cu tupeu, cutezătoarele băieţandre de perifene, perfidele şi somnoroasele fetişcane cu priviri ipocrite şi aluzive. Le vedea cu alţii, la braţul altora, la masa altora, cu alţii în automobile, iar dacă el le fixa, întorceau totdeauna capul în altă parte plictisite. Şi cu ce fel de bărbaţi erau? Miliardari, staruri de cinema, cu nişte Apollo? Nu. Poate că erau nişte prăpădiţi oarecare fără nici un Dumnezeu, sau cu burtă, sau analfabeţi în stare să vorbească numai despre fotbal, vulgari,

urâţi dar găseau desigur tonul potrivit ştiau două trei gugumănii care le plac femeilor şi gândindu-se la asta îl apuca o furie un dezgust o jale lipsită acum de venin, barem! De-acum e târziu să mai ştii cum să procedezi.

Privind bărbaţii de aceeaşi vârstă cu el – îşi dă seama de asta abia acum – îi venea mereu în minte întrebarea: cu cine or face dragoste? Din aluziile din siguranţa de sine din implicitul dispreţ pentru fetele uşoare s-ar fi zis că au o mulţime de ocazii magnifice. Îl impresiona îndeosebi că majoritatea, abia ce au făcut cunoştinţă cu o femeie ispititoare, o socoteau de îndată o pradă, nu o fiinţă egală cu ei cu un univers de interese de dorinţe şi de preocupări importante ca şi al lor, ci o considerau doar ca pe un obiect de plăcere şi considerau aproape o datorie din parte-i să fie disponibilă şi îi mira opoziţia ei ca un neîngăduit capriciu. Tocmai această convingere le dădea o putere foarte mare şi datorită ei reuşeau cu o dezinvoltură impresionantă. Şi îl uimea poate şi mai mult, pe el care toată viaţa întâlnise de regulă indiferenţă şi în puţinele rânduri când îndrăznise se izbise totdeauna de un zid dispreţuitor, îl uimea cum, cu alţii, aceleaşi femei acceptau acest soi de inferioritate de castă, fiind adică socotite obiecte carnale şi abandonându-se plăcerilor pentru o oră, două, ca şi cum ar fi fost satisfăcute şi mândre de-a se şti curtate chiar ştiind foarte bine că scopul bărbatului era unul singur, după care urma să le azvârle ca pe nişte zdrenţe, chiar ştiind foarte bine cum, cu josnica atotputernicie încurajată de-o străveche tradiţie, bărbatul le-ar fi dispreţuit şi categorisit drept târfe, odată pofta saturată. Nu reuşea să priceapă – iar aici resentimentul său se confunda cu invidia – de ce femeile admiteau în mod tacit să aparţină unei specii inferioare, de ce trebuia să se îngăduie a fi tratate ca nişte sclave. În compensaţie, acum înţelegea că femeia, dacă întâmplarea răsturna ordinea normală a termenilor,

iar el se îndrăgostea, prin aceasta ea dominând situaţia, era logic şi inevitabil ca ea să se răzbune şi să-l facă să îndure în scurt timp toate umilinţele la care a fost constrânsă timp de ani de către alţi bărbaţi. Dar nu era ciudat şi comic că aceşti gărgăuni îi veniseră la frageda vârstă de cincizeci de ani? Da, da, ştia, marea majoritate a congenerilor săi erau de-acum dincolo de asta, nu se mai gândeau, iar dacă continuau să facă amor nu făceau din asta o problemă. În timp ce el n-o luase niciodată prea în scrios, precum cineva care trece pe dinaintea unei minunate vitrine fără a-i da atenţie, iar când deja e departe realizează câte lucruri frumoase erau acolo şi se întoarce în goană, dar când soseşte se sting luminile şi se trag obloanele. Nu a luat-o niciodată prea în serios şi acum, cu regret, cu invidie, cu amărăciune că de-acum înainte nu mai are timp, plăteşte amar cu singurătatea.

În armistiţiul acela tensiunea se prăbuşise, în timp ce, întinsă cu mâinile încrucişate pe piept, îşi continua somnul curat, iar el, aşezat alături, abia atinge cu pielea-i coapsa ei de balerină dezlănţuită în rock-and-roll, gamba delicată plină de aroganţă care s-a încrucişat cu cine ştie câte coapse de masculi, însă acum nici una din mizerii nu mai exista, dacă erau cu adevărat mizerii, pentru că încă nu a înţeles bine, iată că se întoarce vechiul gând pe care boala i-l ştersese din minte atâtea luni.

Pentru că el fusese ca o piatră legată de-o frânghie şi rotită mai repede tot mai repede tot mai repede! Ceea ce-o antrenase în rotire era vântul ,era vijelia toamnei, era disperarea, era dragostea. Şi aşa, în nebunească rotire, nu se mai deosebea ce formă avea, devenise un fel de inel fluid şi vibrant.

El era un cal de tiribombă şi la un moment dat căluşeii au început să se învârtească nebuneşte repede tot mai repede iar ceea ce făcea tiribomba să se rotească era ea, era Laide, era toamnă, era

disperarea, era iubirea. Şi rotindu-se aşa de repede calul pierduse forma de cal nu mai era decât un cerc alb vibrând, o perdea tremurândă de culoare albă cu franjuri aurite, nu mai era el, era o fiinţă pe care nimeni înainte n-o cunoscuse şi cu care era cu neputinţă să comunici pentru că el nu ştia să asculte pe nimeni, nu putea asculta, el se asculta doar pe sine silabisind în vânt, pentru el nu exista nimic altceva decât ea, Laide, acea înspăimântătoare participare, iar în vârtej el nu putea nici măcar să vadă lumea din jur, toată viaţa rămasă încetase chiar să existe, nu mai exista, nu existase nicicând, gândul lui Antonio era cu desăvărşire supt de ea, de acea prăvălire şi era o ispăşire era ceva cumplit, nicicând nu se rotise atât de impetuos, niciodată nu fusese aşa de viu.

Dar iată tiribomba se opreşte se opreşte piatra legată de frânghie calul a înţepenit în formă de cal iar piatra legată de funie spânzură acum nemişcată şi poate fi văzută acum, e o piatră. Antonio nu se mai roteşte târât de furtună, Antonio e nemişcat şi s-a întors ca să fie Antonio şi reîncepe să vadă lumea ca înainte.

Priveşte împrejurul său în noapte. Doamne Doamne ce e acel turn negru care se-nalţă deasupra tuturor? Vechiul turn care-i rămăsese totdeauna scufundat în suflet din vremea copilăriei. În vârtej, uitase cu desăvărşire cumplitul turn, viteza căderea îl făcuseră să uite existenţa neînduplecatului turn negru. Cum de putuse uita ceva atât de important, cel mai important dintre toate? Acum era iarăşi acolo se înălţa cumplit şi misterios ca totdeauna, ba chiar părea oarecum mai mare şi mai aproape. Da, dragostea îl făcuse să uite cu desăvârşire că moartea există. Timp de aproape doi ani nu se gândise la ea nici măcar o dată, părea o poveste, tocmai el, care-i purtase mereu obsesia în sânge. Atât de mare era puterea dragostei. Şi-acum pe neaşteptate i se arătase iarăşi

înainte, îl domina pe el casa cartierul oraşul lumea cu umbra sa în lenta-i înaintare.

Însă ea, purtată de somn departe, neştiutoare de răul făcut şi cel pe care-l va face, zbura peste acoperişurile mansardele streşinile şi terasele din Milano, e ceva tânăr, mic şi gol, o fragedă şi albă grăunţă o pulbere plutitoare de carne, ori de suflet, purtând înlăuntru un vis adorat şi imposibil. Prin straturile de funingine reverberaţia roz a lampioanelor aprinse o luminează încă blând dându-i o strălucire de bunătate şi mister. E ora ei, fără ca ea s-o ştie a sosit pentru Laide marea oră a vieţii iar mâine va fi totul ca înainte şi va reîncepe ticăloşiile şi minciuna, însă ea stă deocamdată pentru o clipă deasupra tuturor, e lucrul cel mai frumos, preţios şi important de pe pământ. Însă cetatea doarme, străzile erau pustii, nimeni nici chiar el nu-şi va ridica ochii s-o privească.

Dino Buzzati (1906-l972), fiul unui profesor de drept internaţional şi al unei descendente din nobilimea veneţiană, s-a născut la Belluno, în apropierea Alpilor Dolomiţi. Poate nu întâmplător muntele va rămâne, în geografia lăuntrică a scriitorului, un spaţiu privilegiat, un topic în care misterul romantic, conectat la fluxul cosmic, potenţeaza tensiunile interioare şi se obiecti-veazǎ literar. După studii de drept la Milano, devine redactor la Corriere della Sera, unde va lucra până la sfârşitul vieţii. Prin cronicile şi reportajele sale (în 1939 este trimisul special al ziarului în Etiopia, iar între 1940 şi 1942 îl găsim corespondent de război în marina militară), Buzzati a fondat o nouă şcoală de jurnalism. Romantismul de factură germană atribuit primelor sale romane, Barnabo, omul munţilor (1933) şi Secretul Pădurii Bătrâne (1935), este înlocuit în Deşertul tătarilor (1940) cu un existenţialism de percepţie abisală, „nevrotică",

a lumii înconjurătoare, unde descifrarea realităţii se realizează în codul semanticii kafkiene. De sorginte kafkiană sunt şi multe dintre textele reunite în Şaizeci de povestiri (1958), volum care i-a adus premiul Strega. Autor de librete muzicale şi numeroase piese de teatru (Un caz clinic este pusă în scenă de Giorgio Strehler la Piceolo Teatro din Milano, apoi la teatrul parizian La Bruyere, în traducerea lui Camus), Buzzati îmbogăţeşte substanţial peisajul literar italian al celui de-al şaptelea deceniu cu romanele Marele portret (1960) şi O dragoste (1963). Proza scurtă a aceluiaşi deceniu e reunită, în 1966, în volumul Monstrul Colombre şi alte cincizeci de povestiri. Se căsătoreşte, în 1966, cu Almerina Antoniazzi. Moare la 28 ianuarie 1972, în clinica La Madunnina din Milano. Considerat, la o lectură superficială, povestea unei pasiuni scandaloase, "O dragoste" analizează, de fapt, progresia obsesională a percepţiei senectuţii şi falimentului biologic cu care se confrunta protagonistul. Romanul a fost ecranizat, în 1965, de Gianni Vernucei.

Table of Contents

O dragoste

Table of Contents

O dragoste 1